

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

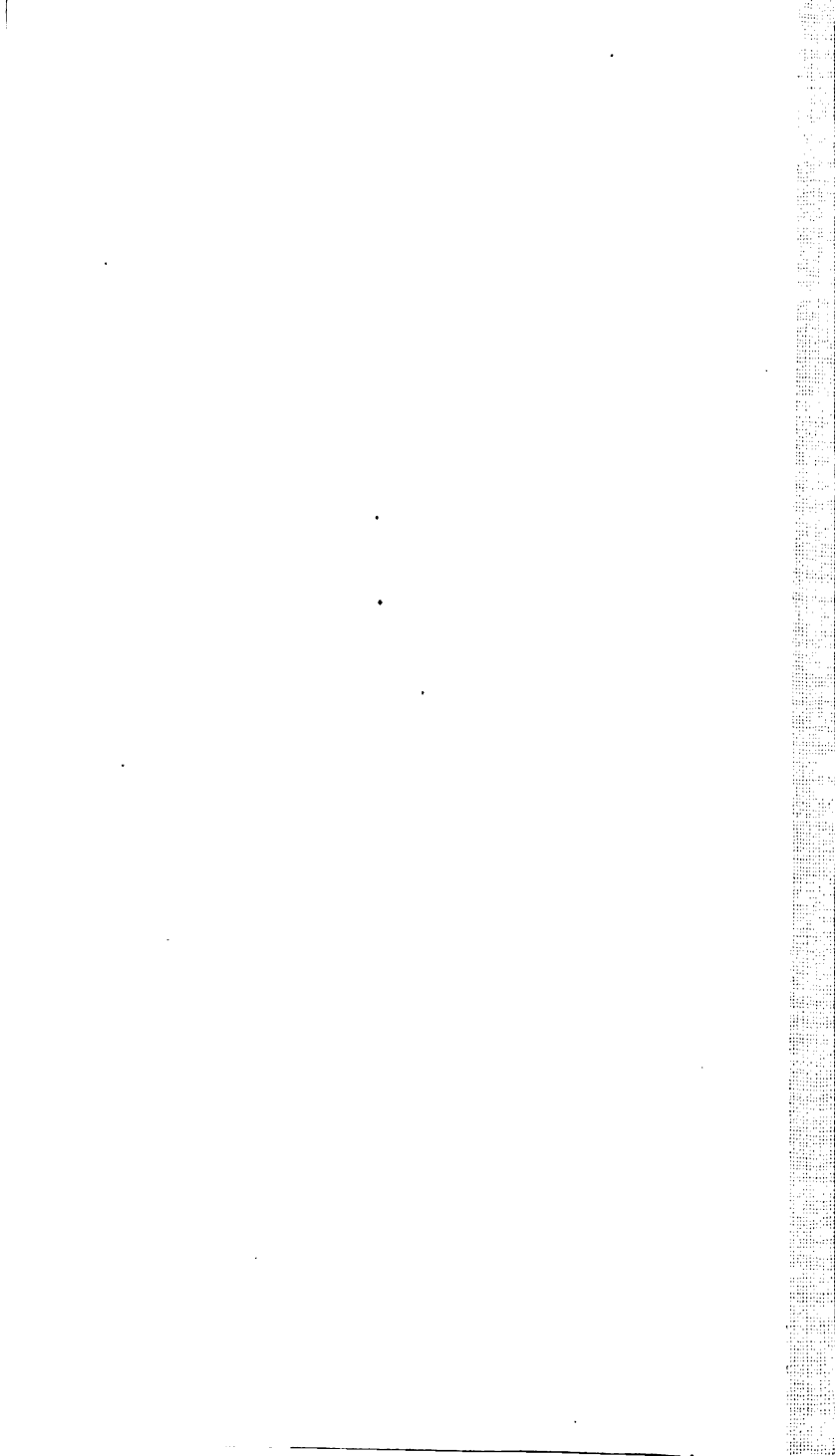
NYPL RESEARCH LIBRARIES

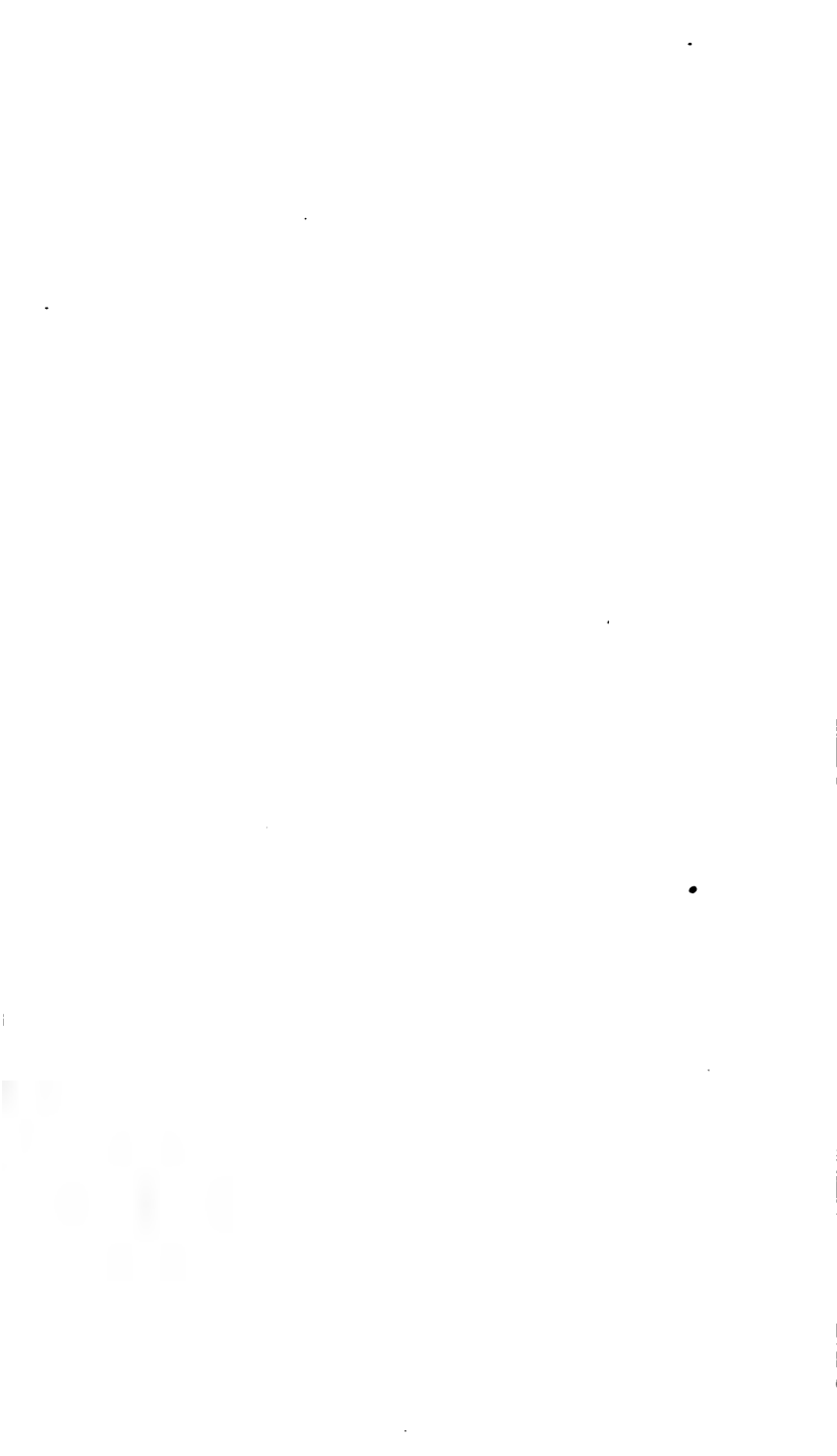
3 3433 06823189 7

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the bottom right corner of the page.

Hungary, v. a. s.

ZDR

~~251. E. 81~~

HUNGURVAKA,

PALS BISKUPS SAGA,

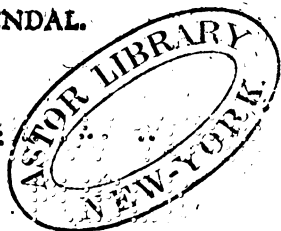
ok

ÞATTR AF THORVALLDI
VIDFÖRLA.

EX LEGATO MAGNÆANO.

Apud SEVERINUM GYLDENDAL.

ROY WAIN
1987
1988

HUNGURVAKA,

five

Historia primorum quinque
Skalholtenfium in Islandia
Episcoporum,

PALS BISKUPS SAGA,

five

Historia Pauli Episcopi,

&

PATTR AF THORVALLDI
VIDFÖRLA,

five

Narratio de Thorvalldo Peregrinatore,

Ex Manuscriptis Legati Magnæni,

cum Interpretatione Latina, annotationibus, Chronologia,
tabulis Genealogicis, & Indicibus, tam
rerum, quam verborum.

HAFNIÆ 1778.

EX TYPOGRAPHÆO REGIÆ UNIVERSITATIS APUD VIDUAM
A. H. GODICHE.

AMERICAN

1917

9/20/17
-1917
AMERICAN

AMERICAN

AMERICAN

2

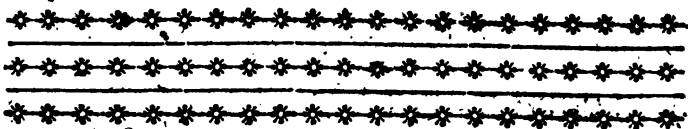
AMERICAN

AMERICAN

AMERICAN

AMERICAN

H. H. H.

Ad Lectorem.

Jam dudum est, quod orbi erudito polliciti sumus, tam *Hunguruakam*, Kristnisagæ proxime subjungendam, quam alia, ex amplissimo penu Magnæano promenda, rerum nostrarum borealium monumenta; qua in re præstanda, spe votoque tardius non-nihil quod simus progressi, in causa fuere nonnulla, quæ opus molientibus se obtulere impedimenta, non omnia gravia quidem, sed quæ ta-

Ad Lectorem.

men erant amovenda, & serius amota sunt: hinc otii defectus & ab aliis negotiis prærepta opportunitas, illinc objectæ à morbis difficultates, & hominum operi ministrantium facta mutatio.

Ut fidem igitur liberemus, prodeunt hic in lucem tria in uno lecta volumine antiqvæ nostræ historiæ monumenta, quæ res Ecclesiæ borealis, Islandicæ speciatim tractant, primum generalius, nempe complectens quinque primorum Episcoporum Skalholtensium historiam, quod ex promisso dudum debemus; alterum *Pauli* Skalholtensis Episcopi vitam speciatim exponens; & tertium succinctam exhibens de *Thorvaldo* quodam *Kodrani* filio, *Vidförla* sive Peregrinatore cognominato, narrationem.

Tres hi rerum Islandicarum commentarii, leni illa facundia & simplice sermonis genere scripti, quem animad-
verti-

Ad Lectorem.

vertimus in Christianismi historia & historia *Gunnlaugi*, antea à nobis editis, ut auctaria atque appendices considerari possunt recens dictæ historiæ Christianismi s. *Kristni-sagæ*, insignemque præstabunt usum avidis cognoscendi religionis Christianæ per Islandiam nostram progressum, nec non primorum & principum hominum, qui dictam ibi religionem promoverunt aut firmarunt, adde, scriptorum ipsiusque seculi genium, characteres moresque. Facient hæc, ut si res quædam, quæ in *Pauli* Episcopi vita, nec non in brevi de *Thorvalldo* narratione occurrunt, exiles levesque videantur, eæ facile excusari & possint & debeant. Quam etiam ob rem, non est, quod metuamus, ne quæ in dicta *Thorvalldi* historia occurrit, sive narratio, sive fabula, de genio, Saxi ingentis incola, ab Episcopo *Friderico*,

Ad Lectorem.

precibus & aqua lustrali in exilium pulso, indignam videatur reddere, quæ in lucem protrahatur: & pauca enim hæc sunt, & nil nisi genium seculi, omnibus fere gentibus communem spirant, scriptoremque Monachum produnt, cætera scriptoris fidei ne minimum quidem detrahunt; præcipue si rite cogitemus, ab antiquissimis retro temporibus, majorum nostrorum animis fixam adeo sedisse, & per totum medium ævum viguisse opinionem, loca fere omnia, flumina, lacus, montes, saxa & lapides geniorum esse habitacula, vid. *Jo. Erici Specimen Observationum ad Antiquitates Septentr.*, observat. 2da de Gemis, ut eam post coeptum Religionis Christianæ in Islandia cultum, cum cæterorum hominum, tum scriptorum mentibus hæsisse, minime sit mirum, nec veri absimile.

Primum

Ad Lectorem.

Primum commentarium *Hungurvakam*, sive famis excitamentum, vocare placuit scriptori, qui ipse hujus nominis causam nos docet, dicens in prooemio sive capite Imo, pag. 3.: “ ita
„ cum multis, non solum indoctis, sed
„ & imperitis, comparatum esse se
„ judicare, ut hoc libro perlecto, mul-
„ tiplici desiderio afficiantur, originem
„ vitamque cognoscendi virorum, qui
„ in his (Islandiæ) claruerunt regioni-
„ bus &c. ” Pro more recepto anti-
quis nostris Scriptoribus fere omni-
bus, nomen professus non est dictæ
Hungurvakæ scriptor, nec proditum
ab aliis invenimus. Attamen de ip-
sius scripti ætate, & tempore quo
vixit auctor, non adeo impedita erit
quæstio.

Sub finem Seculi XII, quo ipso ut
& proxime sequente seculo, in histo-
ria scribenda præcipue occupati erant

Ad Lectorem.

Islandi, scriptorem nostrum vixisse, rebusque quas scripsit, aut ætate æqualem, aut certe proximum fuisse, indicant sequentia. 1) in prooemio libri dicit, cum ex aliorum celebrium hominum, tum speciatim ex doctissimi viri, *Gitzuri Halli* filii, ore & narrationibus se sua hausisse, qui *Gitzurus* circa annum 1181 Islandiæ fuit Legifer, & anno 1206 senex obiit. vid. p. v. *Finni Johannaei* Histor. Eccles. Islandiæ Tom. I. pag. 195, & *Kristni-Saga*, pag. 188. 2) quorum vitam narrat noster, Episcoporum ultimus est *Klængus*, qui anno 1178 morte est functus. 3) memorat noster, cap. XIX, pag. 130, Islandiam neminem Sanctum habere, præter *Thorlakum* Episcopum, qui Sanctorum ordini adscriptus est, anno 1198: ast præter eum, anno 1200, in album Sanctorum relatus est *Jonas Ogmundi* filius, primus

Ad Lectorem.

primus Holensis Episcopus. vid. nota (89) pag. 131. *Hungurvaka* nostræ adscripta. Quæ rite pensitata, & in unum juncta, haud obscure indicant, post annum 1198, aut etiam post annum 1206, vixisse vel vivere potuisse scriptorem *Hungurvaka*, sed intra biennium scripsisse, quod ab anno 1198 ad an. 1200 effluxit. Plura hac de re dabunt, quæ ex præfatione Tomi IV Historiæ Eccles. Islandiæ transcripta hic nostrâ fecimus (*). Nec est, quod pro-

(*) Ibi auctor l. v. ita: "*Hungurvaka*, inquit. l. je-
„ *juna vigilia* (id enim nominis operi imponere au-
„ tori placuit) compendium vitarum quinque pri-
„ morum diœceseos Skalholtinæ episcoporum cont-
„ tinens, & circa aut paulo ante annum 1200
„ scripta; hoc enim anno Johannis I Holensium
„ Episcopi sanctitas innotuit, cum contra hic au-
„ tor solum, cum scriberet, inter Islandos, *Thor-*
„ *lacum* episcopum pro sancto habeat. Scriptor
„ quis sit ignoratur; quæ vero scripsit, ipse in
„ præfatione profiteretur se extepisse ex ore viri suo
„ seculo doctissimi *Gissuri Halli* filii, qui quondam
„ *Sigurdi*

Ad Lectorem.

prolixiores hic sumus, in notando errore

„ *Sigurdi* Bronchi, Norvegiæ Regis, aulae Ma-
„ gister, & Islandiæ per plures annos Legifer fue-
„ rat, tandemque anno 1206 valde *Grandævus* vi-
„ tam cum morte commutavit; unde de narratio-
„ num, quippe quæ tam gravem tantæque digna-
„ tionis virum autorem agnoscunt, veritate dubi-
„ tare non possumus; annorum vero computatio,
„ quam scriptor secutus est (ut *Hist. Eccles. T. III.*
„ p. 201. not. (a) pluribus monui) passim vitiosa
„ est; quemlibet enim episcopum septem annis ve-
„ rustiorem facit, atque re vera est; idque, ut vi-
„ detur, quia statim ab initio in anno, quo *Islei-*
„ „ *fus* Episcopatum obtinuit, erravit, & deinde ab
„ eo annos officii cujuslibet episcopi recte quidem
„ numeravit, sed ad annos æræ christianæ perpe-
„ ram retulit; qui error calculi, per totum librum
„ continuatus, efficit, ut uni & alteri Pontificum
„ Romanorum tribuat, quæ successoribus tribuenda
„ erant. Cætera liber multa bonæ frugis habet ad
„ historiam ecclesiasticam pertinentiæ, multasque
„ voces rariores, quæ eis temporibus in usu fue-
„ runt; cum vero, ex relatione b. *Arnæ Mag-*
„ „ *næi*, nulla ejus exemplaria hodie supersint,
„ Apographis, quæ episcopi *Thorlacus* & *Sveno-*
„ „ *nus* superiori seculo exarari curaverunt, anti-
„ quiora, menda, quæ præ se fert, corrigi nunc
„ nequeunt, nisi ex conjecturis.

Ad Lectorem.

rore calculi, quo usus est scriptor in annis computandis, septem integros annos à vero variantis, cum hac in re otium nobis faciant, tam recens dicta, quam qui plenius rem tractavit, s. v. *Johannis Finnæi*, hodie Episcopi Skalholtensis vigilantissimi industria, in annotationum decima quarta, quibus scriptoris nostri narrationibus lucem affudit.

Quæ de ætate scriptoris *Hungurvakæ* supra diximus, firmabunt, & post annum non solum 1206, sed etiam 1211 eum superstitem fuisse, monstrabunt sequentia. Qui *Hungurvakam* scripsit, idem omni procul dubio fuit auctor *vitæ Pauli Episcopi*: id enim indicat, tum stilus in utroque idem, tum plura alia, speciatim idem fere in utroque scripto epilogus; scriptorem vero recens dictæ vitæ, non tan-

Ad Lectorem.

tantum *Pauli* Episcopi tempore vixisse, sed etiam mortuo fuisse superstitem, tam indicant hæc verba, quæ habentur ad calcem capitis 18., pag. 242: *Paulus* Episcopus se & illum Deo omnipotenti commendavit, antequam ipsum nobis auferabat mors, quæ quæ mox subjungit scriptor, ad initium capitis, proxime sequentis 19., ubi ita: “ nos, inquit, amicorum ejus intimi, ei superstites, eâ re nobis videbamur beati, quod omnia fere reliquit emolumenta, quæ relinquere nobilissimo homini datur & præstantissimo.” Quæ igitur ad oculum monstrant, proxime aut non diu post *Pauli* Episcopi mortem quæ anno 1211 contigit, scripsisse auctorem nostrum.

Nobis face aliqua hoc forte prælucebit, ad dicti scriptoris nomen inveniendum. Quodsi conjecturæ dabitur

Ad Lectorem.

bitur locus, veri haud absimile erit, tam *Hungurvakæ*, quam vitæ *Pauli* Episcopi auctorem fuisse *Magnum*, qui anno 1215. ipse ad dignitatem Episcopi *Skalholtensis* evectus est. Hic supra memorati *Gissuri* erat filius, ex cujus ore se profitetur sua hausisse; hic à *S. Thorlako* educatus & eruditus; hic cathedræ *Holénsis* cum *Gudmundo* candidatus, sed huic postpositus, vid. *Histor. Eccles. Island. Tom. 1. p. 307.* Hinc *Gissuri* in nostro erudiendo studium; hinc *S. Thorlako* cumulatae laudes; hinc contra in vita *Pauli* Episcopi iniqui in *Gudmundum* Episcopum animi significatio, in cujus vituperatione, veluti in *Pauli* Episcopi laudibus, totus fere ubiqve est, homo alias in vitis Episcoporum haud acute cernens, aut si qua fuerint, studiose tegens.

Hic quoque, occasione se nobis offerente, non est prætermittendum,

qui

Ad Lectorem.

qui fuit scriptor *Hungurvaka* & vitæ *Pauli* Episcopi, eundem etiam scripsisse *vitam S. Thorlaki*, quam manuscriptam habemus. Hoc tum alia indicant, cum quæ *Hungurvakam* claudunt sequentia pag. 138. & jam ad ea, quæ de b.: *Thorlako* episcopo sunt referenda, nostra deducta est narratio; cujus quidem historia, ut bonos oblectet, utque rerum gestarum servet memoriam, hic est commissa, eodem modo, quo supra scriptæ cæteræ historiae. Quod si igitur *Hungurvakam* & vitam *Pauli* Episcopi scripsit Magnus Episcopus, scripsisse quoque *vitam S. Thorlaki*, recens allata haud obscure indicant.

Thorvalldi historia alium certe, & quem ipsa prodit narratio, Monachum sine dubio habuit auctorem, qui ætate antecessisse videtur scriptorem *Kristnisagæ* sive *Historiæ Christianismi*,

Ad Lectorem.

mi, sed vixisse post tempora *Gunnlaugi* Monachi, mortui anno 1218, utpote quam *Thorvalldi* historiae scriptor loquitur pag. 298, nec non pag. 322; & narrationis suae auctorem citat; nisi haec non ab initio adfuisse, sed manu recentioris esse adscripta, existimare vellemus: quod ut verum esse possit, ita nec absurda erit suspicio, *Gunnlaugum* ipsum forte historiae *Thorvalldianae* esse scriptorem, qui cum nomen aperte profiteri nollet, id enim istorum seculorum mos non ferebat, tamen hoc pacto obscure & tecte indicare voluit. Monachus certe fuit scriptor dictae historiae, & sermonis genus idem fere, quo in scribenda Regis *Olafi Tryggvii* filii historia usos esse *Gunnlaugum* & *Oddum* Monachos, monstrant qui supersunt dictae historiae codices, qualem eam hodie habemus. Nec praetermittendum, quod ad rem

Ad Lectorem.

illustrandam non nihil faciet, eodem modo, quo narratio de *Thorvaldo* loquitur *Gumlaugum*, Historiam Hörði (Sagann af Hörde ok Holmverium) loqui *Styrmerum Sacerdotem*, Historiam Grettei *Sturleum Thordi* filium, quos dictarum historiarum scriptores esse idcirco vulgo existimant, sane non immerito aut inepte: in tanta enim aliorum hominum turba, qui hic rerum narratarum testes adhiberi potuissent, eos solos esse nominatos, res alias mira esset, & si qua alia, inconueniens & incongrua.

Postquam hæc de scriptoribus trium commentariorum, quos hic vulgamus, dedimus explicata, restat ut subsidia enarrentur, quibus usi sumus, in dictorum scriptorum editione ornanda, atque in lectionum varietatibus colligendis. Inter manuscripta, quæ seruant foruli Magnæani, 18 existant

Ad Lectorem.

stant Codices, *Hungurvakam* continentes, qui omnes recens dicti libri editioni parandæ adhibiti fuere, in folio octo, à num. 204 ad num. 211, cæteri in forma, quam quartam vocant, à num. 372 ad num. 381; qui Codices hic notati atque distincti sunt litteris alphabeti Latini, à littera A ad R. Inter Codices formæ in folio, qui signum præfert numeri 207, *Asgeiri* manu scriptus, *Jonæ* filii, quo librario usus est *Torfæus*, hujusque notis criticis & chronologicis locupletatus, is est, ad quem typis est expressa *Hungurvaka* nostra.

Dicti Codices ad quatuor commodissime referri possunt classes; quare Antiquos quosdam, Holanos alios, alios Jorundinos, cæteros Mixtos appellare libet. Antiquos vocamus, quod cæteris sunt vetustiores, num. 205 & 206, nec non 209 & 210 in fol.; qui

Ad Lectorem.

codices, inter lectionum diversitates, hic notantur litteris A, B, C, D. Horum B & C omnium quotquot apud nos exstant, *Hungurvakæ* codicum præstantissimi sunt habendi, nempe transcripti manu, quæ nitide satis pinxit, ex progameno codice, atque notas antiquæ scripturæ, e pro æ, N pro m, atque p pro d præferentes, qui pergamenus codex tamen seculo xv vix erit antiquior, cum dicti codices, ex eo transcripti, y pro i duro ubique habeant. Exarati dicuntur à Sacerdote quodam Islando, *Johanne Olafi* filio. Cæteri ad hanc classem pertinentes, qui notas litterarum D & A ferunt, rebus quidem ipsis cum recens dictis conveniunt, sed orthographiam si spectes, postponendi, præcipue codex A, scriptus manu *Johannis Gissuri*, qui vir, celeberrimi Episcopi *Brynjólfi Svenonii* frater uterinus, (vid. prooemium

Ad Lectorem.

mium Originum Islandiæ, Landnámabok, pag. II.) bonæ quidem notæ codicibus usus est pergamenis, in vetustis libris transcribendis, sed ad formam scribendi, suo ævo receptam, recentiore & depravatam, suam composuit. Qui codicem scripsit D, *Johannes Erlandi* filius, sacerdos olim Villingaholti, melius stilum formavit, nec potuit aliter fieri ab homine, qui dicto Episcopo *Svenonio* à codicibus vetustis exscribendis erat.

Holanos vocamus, quorum agmen ducit codex E, qui olim fuit Episcopi Holani, *Thorlaci Skulii* filii. Huc pertinent, qui inter codices Magnæanos numerati sunt, 204 in fol., & in 4to 376. 379. 380. 381, hic vero notati litteris O. R. E. G. L. Horum præstantissimus est recens dictus E codex, sive num. 379. in pergamena exaratus anno 1654 (plures codices

Ad Lectorem.

pergameni *Hungurvakæ*, *Paulique* & *Thorvalldi* vitæ, hodie apud nos non exstant) de quo *Arnas Magnæus* hæc annotavit: “Scriptus videtur fuisse ad
,, exemplar probæ notæ, multumqve
,, facit ad loca restituenda alias infana-
,, bilia, ipse quamvis in multis vitio-
,, sus.” Codices num. 380 & 381, sive G & L, haud sane sunt spernendi, & ipso, quem nuper locuti sumus, codice pergameno non inferiores, ac in orthographia meliores; sed in codice L deest prooemium. Codex R multis mendis est deformis, sed menda librarii correxit *Ar. Magnæus*, ad codicem recens dictum pergamenum. Codex O sive num. 204. fol., exaratus manu, quæ ductus suos ad normam antiquorum formavit, dicto codice pergameno antiquior esse videtur.

Ad Lectorem.

Forundini dicuntur duo codices, num. 378 in fol. ☉ num. 372 in 4to, litteris hic notati F & M, quia exarati sunt à *Ketillo Forundi* filio, qui vir doctrina seculo proxime præterlapso celebris, (vid. Histor. Ecclesiastica Islandiæ Tom. 3 pag. 529) in codicibus transcribendis sedulus fuit, quos perquam nitide pinxit. Inter dictos codices, qui littera F hic notatur, à *Ketillo* exaratus, forma in folio minima, orthographiam ubivis rite & accurate servat, nisi quod pro (y) habeat (i), qui litteræ (y) pro (i) ductus per omnes à *Ketillo* exaratos codices obvius est. Contra codex (M) cum recens dicto cætera conveniens, in orthographiam sæpius impingit. Quem dum loquimur codicem, non possumus notandam ad *Hungurvaka* paginam 56, sed ibi omissam, hic intactam relinquere

Ad Lectorem.

lectionis diversitatem, præcipue cum haud exigui esse momenti videatur; & sensum variare: nam pro: *obægendi, ef* &c., quod habet liber impressus, in codice (M) legitur: *hægendi: en* &c.; quæ lectio loco: *acuantur dolores*, hic ponere jubet: *leventur dolores, atque eam in rem fiant vota*, sensu forsan aptiori, & qui rei ipsi melius convenit.

Caeteri codices, quos Mixtos diximus, modo cum hoc, modo cum isto eorum conveniunt, quos supra recensuimus; quare non est, ut illis diutius immoremur.

Superius dicti codices in folio, nempe A. B. C. D. O. etiam completuntur *Pauli* Episcopi historiam, eadem, quæ *Hungurvaka*, manu scriptam; quocirca nec opus est, ut de illis plura dicantur. Hoc tamen notare abs re non

Ad Lectorem.

non erit, præter dictos codices, inter Msta Magnæana existare duo fragmenta in 4to, num. 384 & 389, hic signata litteris S & T, quorum posterius in omnibus fere convenit cum supra memoratis codicibus A & B; codex vero S manus esse videtur fat celebris antiquarii Islandi, *Biørni in Skardza*. Fragmentum hocce ad nonnulla, sed pauca loca emendanda usui fuit.

Ad historiam *Thorvalldi* ut denique veniamus, duo tantum apud nos existant codices ejus chartacei, qui alicujus sunt pretii, ambo seculo proxime præterlapso scripti, alter, qui hic signum litteræ (A) præfert, inter Msta Magnæana, num. 552 in 4; qui codex, si orthographiam spectes, non spernendus, sed in rebus narrandis nimium brevis, compendium videtur esse alterius codicis, qui hic (B) dicitur,

Ad Lectorem.

citur, ad quem igitur, plerisque in locis, typis expressa est, quam hic damus, *Thorvalldi* historia, sed ex codice (A) emendata, ex quo, bona favente fortuna, quæ in (B) corrupta erant, aut deleta vetustate, aut aperte falsa, qualis e. gr. erat anni numerus sub calcem libri adscriptus, corrigi & restitui potuerunt. Dictum codicem inter suos numerat doctissimus Studiosus Islandus *Gud. Magnæus*, cuius opera in indice chronologico, in interpretatione latina, historiæ præsertim *Pauli* Episcopi & *Thorvalldi*, nec non in indice rerum & nominum concinnando usi sumus, sed ita, ut dicta interpretatio, ubi ea re potissimum opus videbatur, nonnihil & quantum fieri potuit, sit emendata. Id quod monere hic necessarium duximus, ne quæ inter prima dictæ inter-
pre-

Ad Lectorem.

pretationis, quod opus est cujusdam nostrum, atque ultima deprehenditur diversitas lectorem offendat.

Quæ cætera sunt, tulit instituti nostri ratio, ut chronologia adscribe-
retur; ut res, quæ narrantur, passim
annotationibus illustrarentur, quas
operæ & studio f. v. *Johannis Firmæi*,
hodie Episcopi Skalholtensis meritis-
simi, nos debere grati profite-
mur; ut *Lectionum* varietates annectantur;
& ut non tantum index chronologi-
cus, sed etiam index alius duplex, al-
ter vocum, cui perficiendo operam
adhibuit doctissimus harum rerum *Jo-
hannes Olavius*, alter rerum & nomi-
num, nec non tabulæ genealogicæ,
opus doctissimi *Grimi Thorkelini*, qua-
tuor adjicerentur, de quibus omni-
bus quæ dicere visa sunt necessa-
ria, in proemiis ad *Kristnisagam*
nec

Ad Lectorem.

nec non *Gumplaugi* historiam monuimus; quocirca hic eadem iterare nolumus.

Scribebamus Hafniæ non. Decembr.
MDCCLXXVIII.

LÜXDORPH. SUHM. KOFOD ANCHER. ERICHSEN.
SCHÖNING. SCHLEGEL.

HUNGRVAKA.

I. Cap.

Bækling þenna kalla ec *Húngurvöku*, af því at svo mun mörgum mönnum ófróðum oc þó óvitrum (a) gefit vera; þeim er hann hafa yferfarit, at miklu mundu giör vilia vita upprás oc æfi þeirra merkis manna er her verit hafa oc fátt verdr frásagt á þessari ískrá. Enn ec hefi þó nálíga öllu vídfligit at rita þat sem ec hefi í minni fest; hefi ec áf því þenna bækling saman sett, at ei falli mer með öllu úr minni þat er ec heyrda af þessu máli segia hinn (b) fróða mann *Gitzur Halls* son (1) oc enn (c) nockura menn adra

(a) *viridaz, reputabitur. H. M. Q.*

(b) *fróðasta. C. fróma, probum, H. J. K. Q.*

(c) *marga, multi. F.*

(1) De Giffure Halli filio vid. *Langebek* Scriptor. *Rer. Dan.* Tom. 2. pag. 513. *F. Johanna* Histor. *Eccl.*

Cap. I.

Libellum hunc famis incitamentum voco, ed quod ita cum multis, non solum indoctis sed & imperitis, comparatum esse judico, ut, eo perlecto, multiplici desiderio afficiantur originem vitamque noscendi virorum, qui in his claruerunt regionibus, de quibus ut pauca quidem attigi, ita tamen ferè omnia, quæ mihi succurrebant, huic scripto includere animus fuit. Equidem libellum hunc duplici ratione conscripsi, tum ne mihi e memoria laberentur, quæ Giffurem Halli filium, virum doctissimum, de his rebus narrare audivi, quæque quidam

A 2

alii

Island. Tom. 1. pag. 195. Genealogiam ejus exhibuimus ad calcem *Kristnåaga* pag. 188. Ubi observandum, ipsum illum Teitum Haukådalensium, quæ nostri avus erat, fuisse filium Isleifi Episcopi, cujus majorum series enumeratur loc. cit. pag. 189. 192. 193.

4 HUNGRVAKA I. Cap.

adra merkiliga hafa í fráfögur fært. Þat ber oc annat til þessa rits at tegia til þess únga menn, at kynniz vort mál at ráða (d) þat er á *Norrænu* er ritat, lög, edr sögur, edr mannfrædi; set ec af því heldr þetta á skrá, enn annan fróðleik þann er ádr er skráfett, at mer sýniz mínum börnum edr öðrum (e) úngum mönnum, vera í skyldasta lagi at vita þat (f); hvörnin framaz edr með hvörium hætti at her hefr magnaz kristnin oc Biscups stólar settir verit her á *Islandi*, oc vita síðan hvorer (g) merkismenn þeir hafa verit Biscuparner er her hafa verit, oc ec ætla nú frá at segia; enn þat skyldar mic til at (h) greina hvorfu stadrinn hefr eftz oc magnaz í *Skálakholte*, oc um þeirra manna ráð er hann hafa vardveittan; (i) at ec hefir med,

(d) þá á norræno, *plures.*

(e) úngmönnum, 6. *Codd.*

(f) edr forminnaz, *pro huernin framaz 4.*

(g) mættis menn. A. B. C. D. & 4 *alii.*

(h) vita, *sciam. Quidam Codd.*

(i) enn *pro at, plures.*

alii celebres viri præterea tradiderunt, tum, ut adolescentes alliciantur ad linguam nostram noscendam, quæ Norræna, (Norvegica) audit, sive legum codices, seu historiarum monumenta, it-ve, qui in honestioribus disciplinis versantur, libri consulendi sint. Atqui eam potissimum ob causam hanc mihi præ aliis, quæ jam dudum pertractatæ sunt, scientiis materiam elegerim, quod illud præcipue & liberis meis, & juventuti reliquæ officium incumbere autumo, ut discant, quo pacto, hic in Islandia ortum duxerit, & incrementa ceperit Christiana religio, sedesque episcopalis constitutæ sint; porro, quibus meritis excelluerint viri, de quibus nunc dicere aggredior; & quoniam iis, quicquid mihi in vita commodi accidit, totum debeo, tanto magis obligatum me dico, ut quibus ex causis robur suum & potentiam nacta sit ipsa Cathedra Skalholtensis, & qualis illorum, qui eam

6 HUNGRVAKA I. Cap.

med Guds miskunn alla gafu af þeim hlotit þessa heims; enn mic varer at vitrum mönnum muni pikia bæklingr þesse jafnlíkr sem hornspónar efne; (k) þat er ófímligast, medan vangiört er, enn þá (l) allfagrt er algjört er. Enn þeir menn er svo henda (m) gaman at þessum bæklinge, mega þat af nýta at skemta sér vid, oc þeim ödrum er lítillátliga vilia til hlýða, heldr enn hætta til hvað annat legst fyrri, þá er ádr pikker daufligt; því margr hefr þess raun, ef hann leitar sér skammrar skemtanar, at þá kemr eptir á laung áhyggia; sýniz mer þat ráð, (n) at hver hafi af þessu sem her er ritat, þann fróðleik, er best gegnir, oc hann hendi svo gaman at, oc vardveiti þat eptirá, er síálfum mun í geð falla, enn felli þat niðr er

(k) af því at er ófímligast, 4. ófímligast, 3.

(l) alla gjört, 4.

(m) giarnan þra gaman A. B. C. D.

(n) at fá hafi af þessum fróðleik, (er) hinum fáka er ritadr, er best gegnir; G. O. R. af þessu
 -- fáteka. plurimi.

tutati sunt, gubernatio fuerit, edisseram. Suspikor autem, libellum hunc à prudentibus asfimitatum iri materie corneæ, ex qua cochlearia vulgo fabricamus, quippe qua nihil abjectius videtur, quamdiu rudis est, atqui eadem, si bene informatur, venustissima apparet. Si quibus autem libellus placeat, iis hanc ex eo utilitatem capere licebit, ut & se ipsos oblectent, & alios, qui ad audiendum faciles & modestos se præbeant, neque potius ducant, quicquid primum se offert, arripere, quando eos ceperit tedium. Queni enim non experientia docuit, breuiusculam voluptatem longum sepe post se trahere fastidium. Equidem consultum duco, ut unusquisque inde decerpit, quam sibi convenientissimam ducat, quæque adeo sibi arrideat, doctrinam, servando quod placeat, & negligendo, quod minus. Magis utique decebit, eos, qui rectio-

8 HUNGRVAKA I. Cap.

er honum fellt ei í skap. Enn þeim sýniz mer þat best (o) sóma er bæta vilia um þat er ádr þiker her ómerkiliga sagt vera oc þeir vita annat sannara, heldrenn þeir færi þetta edr hafi at spotti, enn vilie ei edr hafi ei faung á um at bæta; enn því hefer ec jafnat þessu til horn-spónsins, at mer sýniz forkunnar efni í vera, enn ec veit at miöc þarf um at fegra, oc skal ec þadan (p) at um vera, meðan ec er til fær, um at bæta, verd ec oc (q) af því skyldugr til, at þad muniaf mínum völdum oc vanrækt, ef þat er nockut í þessu máli, sem rángt reyniz þat er ritat er, enn ei þeirra manna er ec þikiunz þenna fróðleik (r) eptir hafa. Enn þat er forn orðskvidr at hús skal (s) hiónum fá, segi ec af því fyrst hvoru þærinn hefr bygðr verit í *Skálabolti*, enn síðan frá þeim er stáðinn hafa vardveittann.

II. Cap.

(o) sagna. F.

(p) af. G. *Quidam omittunt.*

(q) at því. O.

(r) eptir gefa. F. *Et s. al.*

(s) hióna. E. G. O. R. hús skal hiónum bióða edr fá. M. Q.

*ra noverint, minus accuratè tradita
 in melius mutare, quàm quibus ad
 hoc vel animus defuerit, vel facultas,
 quæ scripsimus in pejus traducere, vel
 habere ludibrio. Ideo autem hoc opu-
 sculum cochleari corneo simile dixi,
 quod ei egregia quidem inesse videa-
 tur materia, sed quam magnopere lima
 indigere sentio, utque eam totis viri-
 bus, & quam maxime possum, expo-
 liam, me obstrictum duco. Merito
 enim, si quid prave dictum deprehen-
 datur, incuriæ id meæ adscribendum,
 mihiqve vitio vertendum est, neutiquam
 verò viris illis, quorum ex ore me
 singula hausisse profiteor. Quoniam
 verò, ut in proverbio est, ædes poscit
 familia, primùm aggredior dicere, quo-
 modo villa in Skalholto ædificata fue-
 rit, & postea de iis, qui sedi episco-
 pali præfuerunt.*

II. Cap.

Ketilbiörn (2) hinn *Gamli* (t) bió á *Mosfelli* oc átti margt barna. *Teitr* het son *Ketilbiarnar*, hann var fá gæfumadr at hann bygdi þann bæ (u) fyrst er í *Skálabolti* heitir, er nú er allgöfugastr bær á öllu *Islandi*; sú var önnr gæfa hans at hann átti at fym *Gitzur* hinn *Hvíta* (3) er med kristni kom út til *Islands*, oc bió í *Skálabollte* eptir *Teit* födr sinn. *Gitzur* hinn *Hvite* átti þriár (x) konur; fyrst átti hann *Halldóru* dóttir *Hrólfis* af *Gautlandi*, þeirra dóttir var *Vilborg* er átti *Hialti Skeggjason* (4); *Gitzur* átti síðan (y) eyverska konu er *Þórdis* het, oc var þeirra son *Ketill*, er átti *Porkötlu Skapta* dóttir; *Gitzur* átti síðar

(t) Ketils son, *Ketelis filius*, L. addit.

(u) fyrstr, *primus*. F.

(x) þessar *pro* þriar. F. & 10. al.

(y) Eyfirdska, J. Svenska, *Svecam*. H. M. Q.

(2) De Ketelbiörne Grandzvo vid. *Ladnamabók* Edit. Hafn. pag. 368. *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 1. Ejus genealogiam vide in *Kristnisaga* pag. 192.

Cap. II.

Ketilbiörn Grandævus habitavit in Mosfello, & multos habuit liberos. Unus filiorum ejus Teitus nominabatur; vir felix, tum quod villam, quæ Skalholtum appellatur, totiusque Islandiæ celeberrima est, ædificavit, tum quod Gissurem Album, qui Christianam religionem in Islandiam introduxit, & in Skalholto post patrem Teitum habitavit, genuit. Tres Gissuri Albo uxores erant. Duxit primum Halldoram, Hrolfi ex Gothlandia filiam, ex quo conjugio nata est Vilborga, quæ Hialltio Skeggii filio nupsit. Deinde foeminam ex insulis, Thordisam nomine, eratque eorum filius Ketell, maritus Thorkatlæ, Skaptii filie. Denique Thordisam, filiam Thor-

(3) De Gissure Albo vid. *Kristnisf.* pag. 8. 189. 192. F. *Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 58. seqv. & loca nuper cit.

(4) Plura de Hialltio Skeggii filio vid. *Kristnisfoga* p. 9. 66. seqv. & F. *Johannæi* Histor. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 57. seqv. 79.

A. C. síðarz Þórdísi dóttir Þórodds Goda (5) á Hialla í Ölvesti, oc áttu þau margt barna, þeirrá son var *Isleifr*, hönum fylgdi *Gitzur* utan, oc feldi hann til læringar abbadísi einni í borg þeirri er *Hersfurda* (6) heitir. *Isleifr* kom svo til *Islands*, at hann var prestur oc vellærdr, hann kvongadiz oc feck *Döllu Þórvalds* dóttur úr (z) *Asi*. Þau gátu þriá sonu. *Gitzur* het son þeirra, er síðan var Biscup. Annar het *Teitr*, er bió í *Haukadal*, þridi *Þórvaldr* er bió í *Hraungerdi*, mikill höfdingi. *Gitzur Hvíti* let giöra hina fyrstu kyrkiu í *Skálabolti*, oc var þar grafinn at þeirri kyrkiu. *Isleifr* bió í *Skálabollte* epter födr sinn; *Isleifr* var vænn madr at áliti, oc vinsæll vid alþýðu oc alla æfi rettlátr oc ráðvandr, (a) giöfull oc góðgiarn, enn alldrei audigr; enn er *Isleifr* var fimtugr at alldri, oc *Island* hafdi ei (b) fiarri því at

(z) Hálfí í Hníóskadal *rectius esse sentit* A. Magnus, *in margine exemplarium*, F. M.

(a) gíafmíldr. F. M.

(b) fiarri álcíngd. A. B. C. D. *cum pluribus*.

Thoroddi Pontificis in Hialla in Ölvefo, A. G. multosque hi conjuges procrearunt liberos. Erat filius eorum Isleifus, quem Gissur peregrinationis comitem habuit, & cuidam abbatiffæ erudiendum tradidit in urbe, quæ Erfurda dicitur. Erat verò Isleifus & sacerdos, & bene doctus, cum in Islandiam rediret. Matrimonium iniit, duxitque Dallam Thórvalldi filiam in As. Eorum tres filii erant, unus Gissur, postea episcopus, alter Teitus, qui postea in Haukadal habitavit. Tertius, cui Thórvalldo nomen, habitabat in Hraungerde, vir dignitate conspicuus. Gissur Albus primum in Skalhollto templum, in quo & sepultus est, exstruxit. Isleifus in Skalhollto habitavit post patrem. Erat Isleifus forma spectabilis, popularis, semper justitiæ & honestati addictus, largus & beneficus, et opulentus nunquam. Postquam Isleifus

quin-

(5) De Thoroddo Pontifice vid. *Kristnisaga* pag. 8. 90. & *Gunnlaugsaga Ormsungu* pag. 57. 63. 315. Ubi & Isleifi genealogiam, ex ramo in *Kristnisaga* loc. cit. omisso, exhibuimus.

(6) Abbatiffam illam Erfordensem nominant *Kristnisaga* pag. 106. & *Landnámabók* in Mantiffa p. 382.

A. C. at lengd verit kristit, þá var hann bedinn til utanferdar, oc (c) valinn til Biscups af allri alþýðu á *Islande*. Síðan fór hann utan, oc sudr til *Saxlands*, oc sókti heim *Henrik* Keyfara *Konráðs*son, oc gaf honum hvíta biörn er kominn var af *Grænlandi*, var þat dýr hin mesta gersæmi; enn Keyfarinn feck *Isleifi* bref sitt med infigli um allt veldi sitt, síðan fór hann til fund-
 1056 ar við *Leonem* Páfa (7), enn Páfinn sendi bref sitt *Adalberto* Erkebiscupi í *Bremen*, at hann skyldi gefa *Isleifi* Biscups vígflu á hvítrottinsdag, oc qvedz Páfinn þess vilia vænta med guds miskunn, at þá mundi (d) lán-gæduft tign vera at þeim biscupsdómi, ef hinn fyrsti Biscup væri vígdr til *Islands* á þeim degi er gud prýddi alla veröld í gift H. anda, oc var *Isleifr* þá vígdr til Biscups á þeim degi at bødordi Páfa af *Adalberto* Erki-

(c) valldr, *plerique*. (d) lán-gæduft. H.

(7) De Papa Leone, num *Isleifus* eum conuenerit, quædam annotauimus ad *Kristnisfagam* p. 106. seqv.

quinquagesimum etatis annum absolue- A. C.
rat, Islandiâ jam durante eodem fere tem-
poris intervallo Christianis sacris initiata,
rogatus, ut exteras adiret regiones, ab
universo populo episcopus eligitur. Pere-
gre deinde austrum versus in Saxoniam
profectus, Imperatoris Henrici, Conradi
filiï, aulam petiit, eiqve ursum album, in
Grönlandia captum (quod animal promaxi-
mo cimelio reputabatur) dono dedit. Im-
perator autem Isleifum litteris, sigillo
suo munitis, per regnum suum transeun-
tem instruxit, quo factò, Isleifus Leonem 1056
Pontificem M. adiit. Pontifex litteras ad
Adalbertum Archiepiscopum Bremensem
mittit, ut Isleifum episcopum consecraret
festo Pentecostes, addens: confidere se,
dignitatem bujus episcopatus dei gra-
tia diuturnam fore, si primus Islandiæ epi-
scopus initiaretur ipsa ea die, qua Deus to-
tum orbem sancti spiritus communicatione
ornaverat. Isleifus igitur, eadem, qua Pon-
tifex

Sturlunga saga lib. 4. cap. 1. conceptis verbis eum
appellat Leonem Nonum. Hoc certum est, quod
obitus Leonis Noni in Islandiam non potuit esse
perlatas ante Isleifi ad exteros abitum.

A. C. Erkibiscupi í *Bremen* IIII nóttum fyri
 1056 Colamba meflo (g) oc feck Erkibiscup
 hönum alla þá (e) reidu er hann
 þurfti at hafa med Biscupstign, epter
 því sem Páfing sendi ord til oc Key-
 farinn. Sídan fór *Isleifr* Biscup þat
 sama sumar til *Islands*, oc setti Bi-
 scupsstól sinn í *Skálabolti*; hann hafdi
 naud mikla á marga vega í sinum
 Biscupsdómi, fyri sakir (f) óhlýdni
 manna, má þat af því merkia nockut,
 í hvörum naudum hann hefir verit,
 fyrer saker ótrú oc óhlýdni, oc ósidu
 sinna undirmanna, at Lögmadrinn átti
 mædgur tvær, oc þá lögduz sumer
 menn út í víking oc á (g) herskap,
 oc mörg endemi tóku menn þau til
 önnr, þau er nú mundi ódæmi þikia
 ef menn hendti slíkt. Um daga
Isleifs

(e) fido, *moribus*. F. E' 4. al. hluti, *rebus*. H. K.

(f) óbeillra manna. M. Q.

(g) herskip, *naves bellicas*. B. D. E' 3 al. hernat
 F. M.

(g) Omnes nostri *Annales* in anno 1056 consentiunt,
 quo *Isleifus* inauguratus fuerit, nam *Compilationem*

Odden.

*rifex jufferat, die in Episcopum inaugu- A. C.
ratus est ab Adalberto Archiepiscopo 1056
Bremenſi quarta nocte ante feſtum Colum-
bæ. Inſtruxerat eum Archiepiſcopus om-
nibus rebus ad munus Epifcopi obeundum
neceſſariis, prout Pontifex & Imperator
mandaverant. Eodem anno vertente Epi-
ſcopus Isleiſus Islandiam petiit, & Ca-
thedram epifcopalem in Skalholto fixit.
Multum illi moleſtiæ variis modis in hoc
officio devorandum fuit, detrectante ob-
ſequium populo. Quas autem ærumnas
irreligioſi & contumaces ſubditi, eorum-
que pravi mores, ei creaverint, vel ex
hoc ſatis liquere poteſt, quod Legiſer ma-
trem & filiam eodem thoro ſibi copulave-
rat, quod quidam piraticam exercerent
& prædarentur, multaque alia flagitia
exer-*

*Oddenſem, quæ hanc ſolemnitatem ad annum 1055
refert, non moramur. Cum vero feſto Penteco-
ſtes inauguratus fuerit, illud hoc anno in diem 26
Maji incidit, adeoque 14 noctibus ante feſtum S.
Columbæ, ita ut hic ſit mendum IV. pro XIV.
unico X. culpa librariorum omiſſo.*

A. C. *Isleifs* Biscups komu út Biscupar af öðrum löndum oc budu margt linara enn *Isleifr* Biscup, urdu þeir af því vinsælir vid vonda menn, þar til er *Adalbertus* Erkibiscup fendi bref sitt út til *Islands*, oc bannade mönnum alla þionustu af þeim at þiggia, oc (h) kvad þá sumu vera bannsetta, enn alla í óleyfi sínu farit hafa. Um daga *Isleifs* Biscups, kom út Biscup sá er (i) *Kolr* het, oc andadiz hann út her, hann var grafinn í *Skálabolti*, oc var sú kyrkia her á landi fyrst þýdd í tígins manns (k) greftri, enn at rettu kallaz má andlig móder allra annara vígdra húsa á *Islandi*. *Isleifr* Biscup hafdi ávalt óhægt bú fyrri peninga, voru tilfaung lítil, enn (l) ásfókn mikil, oc var hönum af því ervidt búit. Margir mennfeldu hönum sonu sína til læringar, oc voru þeir síðan gódir kennimenn, enn tveir urdu

Bi-

(h) bad. G. R.

(i) Kerill. F. & 6. al.

(k) grepti. F.

(l) áfókn. A. B. C. D. & 4. al.

exercerent, quæ, si nunc acciderent, pro A. C. portentis haberentur. Isleifi tempore ab aliis regionibus episcopi huc advenerunt, qui multa remisius fieri, quam Isleifus jusserat, mandabant, & hac ratione malevolorum hominum sibi conciliabant favorem, donec Adalbertus Archiepiscopus, missis huc in Islandiam litteris, omnes eorum ministerio uti vetuit, quosdam eorum communionem fidelium exclusos, omnes vero injussa suo huc profectos, commemorans. Etiam, sedente Isleifo, peregre huc advenit episcopus, Kolus nominatus, qui hic (in Islandia) mortuus & in Skalholto sepultus est; & sic primum omnium incltyti viri tumulo honestatum est hoc templum, quod merito omnium sacrarum in Islandia ædium matrem spirituales dixeris. Solitum Isleifo erat argenti penuria laborare, pauca in acceptum referre, multa in expensum; hinc crebra rei familiaris angustia. Multi filios suos ejus fidei erudiendos commiserunt, qui postea egregii evaserunt sacerdotes, quin & duo illorum episcopi

A. C. Biscupar; *Kolr í Vík*, austr í *Noregi*,
(9) oc *Jón* Biscup at *Hólum*.

1080 Enn þá *Isleifr* hafði Biscup verit
(m) XXIII. vetr (10), þá tók hann
fótt á alpingi um (n) messu, svo fast
oc skiótt at hann varð þegar at fara
úr messu klæðum, oc fór þá í (o)
messu klæðinn *Guthornur* prestur *Finn-
ólfs*son úr *Laugardal*, at ráði Biscups,
oc tók þar til messunnar er Biscup
hvarf frá, oc lauk messunni. Síðan var
Biscup færdr heim í *Skálabolt*, oc var
giört rúm hans í kyrkiu, menn leit-
udu þá eptir (p) heilræðum vid hann,
bædi um Biscups kosning oc þá hluti
adra er þeim þótti at skyldu þurfa
um at tala, enn hann lagði þau ráð
til, at þeir skyldu bidia til *Guthorns*
prest til utanferdar, oc taldi hann
best tilfallinn af þeim mönnum er þá
voru samlendir, enn sagði þó, at þeim
mundi

(m) XXV. M. N. P. Q.

(n) á Máo messó. M. Q.

(o) messufót. A. B. & 6. al.

(p) heilráðum. A. B. C. D.

facti sunt, Kolus in Vikia, orientem ver- A. C.
sus in Norvegia, & Johannes, episcopus
Holensis.

1080

Cum Isleifus per 24 hyemes epi-
scopus fuisset, in conventu univetsali,
sub ipso missæ officio, tam acri &
subito morbo correptus est, ut omni-
ctum sacrum exuere coactus fuerit,
quem consilio ejus, sacerdos Guthormus
Finnolli filius ex Laugardal resumens,
& in vicem episcopi subiens, officium
continuavit & absolvit. Postea epi-
scopus ad Skalholtum reducitur, eiqve
lectus in templo stratus est. Consule-
batur tunc de eligendo episcopo, aliis-
que rebus, quæ maximi videbantur
momenti. Inter alia tum autor fuit
persuadendi Guthormum, ut peregre
abiret, eum enim omnium, qui in Is-
landia tunc degebant, maximè idoneum
fore. Submonuit tamen, diu præsto-

B 3

latu-

(9) Kolus Episcopus expressis verbis appellatur, in quibusdam Annalibus, *Osløensis*. Conf. *Langebek* Scriptor. *Rer. Dan.* Tom. 2. pag. 512.

(10) Episcopo Isleifo 24. officii annos attribuunt *Arius Polybistor* Sched. Edit. Havn. pag. 56. & *Kristnif*. Edit. Havn. pag. 108.

A. C. ri (13), pá var *Haraldr Sigurdarson*
 1080 Kónger yfer *Noregi*; *Isleifr* Biscup and-
 adiz á drottins degi í kyrkiu í *Ská-
 labolti*, um middegi dags (s), III nótt-
 um (t) fyri seliümanna messu, pá hafdi
 hann Biscup verit (u) XXIII. vetr, oc
 var hann grafinn hiá leidi *Kols* Bi-
 scups, pá var lidit frá hingatburdi
 Krists (x) M. ára LXXIII. vetur (14).

III

- (s) et midium. degi dags. E. G. O. R.
 (t) þremur nóttum, legit A. Magnæus in margi-
 ne. M. (u) XXV. N.
 (x) MLXXX. K. J. *Qui communem hunc cal-
 culum ubiqve sequentes eatenus à reliquis
 exemplaribus discedunt.*

(13) Quod Isleifus etate quinqvagenarius inaugura-
 tus fuerit, cum nostro asserit *Arius Polybistor* Sched.
 pag. 56. Sed noster pridem dixerat Isleifum tunc
 electum fuisse, quæ sententia inde roboris quod-
 dam adipiscitur, quod Autor noster dicat, *Frideri-
 cum* unicum *Episcoporum* ante religionem *chri-
 stianam* legibus receptam, sive ante annum 1000,
 & *Kolum* tempore *Isleifi* in *Islandiam* advenisse,
 cum tamen hic anno 1001 aut 1002 in *Islandia*
 fuerit. Vid. *Viga-Glumsfaga* pag. 240. & *Finni Jo-
 hannaei* *Histor. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 87.*

(14) Cum hæc vice primo apud Autorem occurrat cal-
 culus chronologicus ad annos Christi determinatus,
 qui calculus per totum librum eodem fundamento

fu-

raldo Sigurdi filio, Rege Norvegiæ. A. C.
 Decesit die dominica, hora meridiana, ¹⁰⁸⁰
 in templo Skalholtensi, quarta nocte ante
 festum Sanctorum in Selia, postquam se-
 disset per 24 hyemes, & prope tumulum
 Koli episcopi sepultus est. Transierant tunc
 à natali die Domini 7. C. 1073 anni.

B 5

Cap.

superstruitur, & ita sibi constat, ut mendum libra-
 rii hic vix admitti queat, operæ pretium esse duci-
 mus, si collatis invicem Datis dispiciamus, num hæc
 simul consistere queant. Præter communem tot
 exemplarium *Hungrvaka* consensum, quorum re-
 censum in Præfatione exhibuimus, multum robo-
 ris huic calculo conciliari videtur ex expresso con-
 sensu *Vitæ Thorlaci Sancti*, *Vitæ Pauli Episcopi*,
 utriusque ab auctore non tantum coævo, sed &, ut
 videtur, utriusque viro familiari conscriptæ, *Vitæ*
Jona Episcopi Holensis, & *Legendæ* perantiquæ de
Sancto Thorlaco Episcopo, quam ex *Breviario Ni-*
darosensi exhibet *Danske Magazin* Tom. 3. p. 9. sq.
 Sed quotquot illa testimonia sint, accuratius tamen
 perpensata corrunt, nam *Vitæ Sancti Thorlaci* &
Pauli Episcoporum absque dubio eundem auto-
 rem agnoscunt, ac *Hungrvaka*, sed *Legendæ de San-*
cto Thorlaco ex ejusdem *vita* excerpta esse videtur,
 ita ut omnes hæc historiæ unius tantum testis loco
 habendæ sint; *Vita autem Jona Episcopi Holensis*
 hoc

A. C.

hoc loco aperte sibi contradicat, cum primo dicat, *Isleifum Episcopum post viginti quatuor annos in officio exactos, obiisse die dominica 5. Non.* (mendum hic est, & legendum; aut die 5 Julii, aut 3 Non. Julii) *Julii, sive pridie octavam Apostolorum Petri & Pauli, octoginta annis post eadem Regis Olai Trygvini, quæ omnia ad amussim quadrant in annum Christi 1080, nihilominus dicta Jona Episcopi Vita annum Isleifi emortualem secundò refert ad annum Christi 1073, quo anno 5. Non. Julii incidit in diem Jovis, & 3 Non. Julii in diem Veneris, ita ut, quomodocunqve calculus ille sumatur, consistere nequeat. Similiter & visa Johannis Episcopi dicit Johannem illum, postea Sancti nomine celebratum, obiisse die Saturni 9. Cal. Maji 1114, quo tamen anno 9. Cal. Maji in diem Jovis incidit; sed anno 1121 dies 23 Aprilis, sive 9 Cal. Maji in diem Saturni incidit, & dictus etiam annus, fide omnium Annalium, Johanni Sancto erat emortualis. *Legenda de Sancto Thorlaco* ex Breviario Nidarosiensi, libro ecclesiæ liturgico publico desumpta, magnam postularet fidem, nisi aperta adsit contradictio, cum dicat Sanctum illum *obiisse feria quinta, decimo die Kalendarum Januarii* (nam quod cel. Pontoppidanus Ann. Eccl. Dan. Tom. 1. p. 463. scribit: *12 Cal. Junii*, non unicus est in paucis istis verbis exscriptoris lapsus calami) *advesperascente, qui est proximus dies ante vigiliam nati- vitatis Domini.* Quæ omnia coincidunt cum die 23 Decembris anni 1193, quo Thorlacus Episcopus obiit, sed anno 1186, ad quem mortem Thorlaci refert *Legenda*, dies decimus Kalendarum Januarii incidit in diem Martis, sed ipsum festum na-
tivitatis*

divitatis Domini in feriam quintam hebdomadis. A. C.
 In his etiam omnibus cum *Legenda* consentit *Vita*
Tborlaci Sancti, inqviens: "Þorlákr Biskup and-
 „adist á Þórædag einni nótt fyrir Jöla-aptan —
 „þá var lidit frá burð Christi MCLXXX. ok VI.
 „vetur" quæ recens antea refutavimus.

Vita Pauli Episcopi à principio ad finem eundem
 hunc calculum servat, qui tamen neutiquam con-
 sistere potest, nam ut cætera sicco pede transe-
 mus, autor *Paulum obiisse* testatur, *feria tertia heb-*
domadis, pridie festum Andreae, quod recte se ha-
 bet, cum *Sturlungasaga* libr. 5. cap. 8. dicat Pau-
 lum decessisse 3 Cal. Decembr. cui nec dissentit *Ne-*
crologium Islandicum apud *F. Johannicum* Hist.
 Eccl. Island. Tom. 1. pag. 598. Illo enim die
 Paulus certe obiit, sed anno 1211, quo omnia hæc
 coincidunt, non autem anno 1204, ut vult ejus
 vitæ auctor, nam tunc dies 29 Novembr. Paulo
 Episcopo emortalis incidit in diem solis. Tan-
 dem calculus chronologicus *Hungryaka* nobis ob-
 venit, qui simili in mendo cubat, quod scilicet
 omnia facta integro septennio anticipentur. De
 die emortalis Isleifi Episcopi omnes scriptores con-
 sentiunt, quod fuerit dies dominica, quam *Arius*
Polybistor Sched. Edit. Havn. pag. 58. ut & *Stur-*
lungasaga libr. 4. cap. 2. dicunt incidisse sex nocti-
 bus post Petri & Pauli; *Vita Johannis Episcopi Ho-*
lensis pridie octavam Petri & Pauli; *Hungryaka*
 quatuor (sive rectius tribus) noctibus ante 8 Id.
 Julii; *Kristnisaga* Edit. Havn. pag. 108. 3 Non.
 Julii; & *Necrologium Islandicum* in *Langebek* Script.
 Rez. Dan. Tom. 2. pag. 512. obitum Isleifi ad diem
 5 Julii, referunt, quæ omnia annum 1080 loquun-
 tur,

III. Cap.

Þessi er getit at Biscupar kæmu út hingat til *Islands* um daga *Isleifs* Biscups, enn *Fridrekr* (15) einn kom ádr út. Sá er sögur seu frágiörfar, enn þessir hafa svo útkomit at menn hafa hellz

tur, annum quem omnes nostri Annales antiqui Isleifo emortualem fuisse testantur. Quodsi cum auctore *Hungruaka* annum 1073 assumamus, obitus Isleifi, tam contra ipsius *Hungruaka*, quam reliquorum, quos mox laudavimus, scriptorum fidem, incidet in feriam sextam hebdomadis. Eodem etiam modo, in reliquorum Episcoporum anno emortuali recensendo, idem error calculi constanter servatur, ut infra ad cujusvis eorum obitus mentionem pluribus monebimus, qui error etiam per totam se diffundit narrationem & chronologiam perturbat. Ita verbi gratia noster Gissurem Episcopum anno 1111. obiisse vult, & tamen in ejus tempora obitum Olai Norvegiæ Regis & S. Magni Comitis incidisse, quæ anno 1116 certe evenerunt; Klængum Episcopum noster, & quidem recte, vult decessisse triduo (anno autem bissextili quarto die) post festum Matthiæ, die Saturni, qui hebdomadem quatuor temporum in quadragesima claudit, qui diei 28 Februarii anno 1176, quem etiam *Necrologium* supra laudatum pag. 506. comprobatur, exacte respondet. Quod si annum 1169 cum auctore assumamus, dies Klængi emortualis ad idus Martias, ultra

Cap. III.

A. G.

Isleifo episcopo, ab exteris regionibus episcopos quosdam Islandiam petiisse traditur. In Annalibus unicus nominatur Fridericus, huc antea advectus; sed, qui sequuntur, advenæ imprimis noti sunt:

tra dimidium mensis, deprimetur. Similiter & relatio auctoris sibi non satis constat, si Klængus anno 1169 decesserit, & tamen ejus tempore martyrizatio S. Thomæ Cantuariensis, obitus Biarnhedinis, cædesque Helgii Skapridæ & Nicolai Sigurdi filii evenerint; nam de omnibus his notum est, ut infra suis locis commonstrabimus, ea post annum 1170 accidisse. Hæc autem ideo tam prolixè persecuti sumus, ne à chronologia auctoris temere recessisse videamur, quæ quoad solos annorum numeros, (in serie autem rerum nullibi) vacillat, adeoque fide auctoris nihil detrahère censenda est.

- (15) De Friderico illo vid. *Kristnisaga* pag. 2. 10. sq. 22. seqv. *Landsnamabók* Edit. Havn. p. 395. *Artii Polyhistoris* Sched. Edit. Havn. pag. 49. sq. *F. Johannæ* Hist. Eccles. Island. Tom. I. pag. 41. seqv. 86. seqv. Quibus in locis etiam de mox ab auctore nominandis Episcopis peregrinis, qui in Islandia hoc temporis tractu aliquandiu permanferunt, plura peti possunt. De Friderico etiam quædam habent *Tborualds Vidförslasaga*, *Varnsdalafaga* M. S. cap. ult. *Oláfsaga Tryggvasonar* Edit. Skalh. part. 2. pag. 42.

A. C. hellz skyn á vitat: *Jón* Biscup (y) *Irski*, oc háfa þat sumer menn fyrri satt, at hann færi sídan til *Vindlands* oc sneri þar mörgum mönnum til guds, oc var sídan tekinn oc barðr, höggnað af bæði hendr oc fætr, enn höfudit sídan, oc fór með þeim (z) þíningum til Guds. Hinn þridi Biscup kom til *Islands*, *Biarnvardr Vitváðs-son* er kalladr var hinn *Bókvísi*, oc sumer menn segia at af *Englandi* væri, oc (a) hafði fylgt *Olafi* hinum *Helga*, oc hafi sídan at hanns ráði farit til *Islands*. Hinn III var *Rúðúlfr* Biscup er sumir kalla at (b) *Ulfr* hetu, oc væri kyniadr af *Rúðu* á *Englandi*, hann var XIX. vetr á *Islandi*, oc bió á *Bæ* í *Borgarfirði*. Fimti kom til *Islands* *Hentrik* Biscup, oc var II vetr á *Islandi*. Enn setti var *Biarnvardr*

(y) gríski, *Græcus*. M. N. P. Q.

(z) þíslum. A. B. & 6. al.

(a) hafi. A. B. C.

(b) Rólfur. D.

funt: Johannes episcopus, Hibernicus. A. B.
Sunt, qui pro certo affirmant, eum postea, in Vindlandiam profectum, multos ad cultum Dei perduxisse, sed postea comprehensum & tortum, præcisus manibus & pedibus, tandem capite truncatum fuisse, eoque cruciatu mactatus ad Dominum sublimis abiit. Tertius, qui Islandiam adiit, episcopus, Biarnvardus Vilradi filius fuit, Eruditus vulgo dictus. Sunt, qui dicunt, eum ex Anglia oriundum, Olaum Sanctum secutum, ejusque consilio in Islandiam profectum esse. Quartus erat Rudolfus Episcopus. Rolfum hunc quidam Ulfum nominant, & genus ex Ruda () Angliæ urbe duxisse tradunt. Per 19 hyemes in Islandia mansit, & in Bæ in Borgarfiordo habitavit. Quintus, qui in Islandiam venit, erat Henricus episcopus, qui duas hyemes ibi commoratus est. Sextus erat Biarnvardus episco-*

(*) Rothomago Nordmanniæ, conf. F. Johanni Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 87.

A. C. *varðr* Biscup hinn *Saxlendski*, oc var med *Magnúsi* Kóngi hinum *Góða Oláfs-*syni, oc fór síðan til *Islands*, oc var á *Islandi* XX. vetur (16), hann hafði II. bústadi í *Vatzdal* at *Giliá*, oc *Steinsstöðum*, hann vígði marga luti þá er merki hafa á ordit, kyrkiur oc kluckur (c) brúar oc brunna, vöð oc vötn, biörg oc biöllur, oc þikia þesfir hlutir hafa bjrt sanna tign hans oc gædsku. *Biarnvarðr* var á *Islandi* meðan *Haraldr* Kóngur var í *Noregi* *Sigurdarson*, því at þeir voru ei samlátir; síðan fór hann utan, oc til handa *Olafi* Kóngi *Kyrra* syni *Háralds*, oc síðan fór hann til *Róms* at bæn Kóngrs, oc fridadi fyri (d) öndudum. Enn er Biscup kom aptr, þá skipaði Kóngur hann Biscup í *Selio*, enn síðan fór hann í *Biörgvyn* oc andaðiz þar, oc er (e) enn mælt at hann hafi verit hinn mesti merkis maðr.

IV.

(c) brúar. L. R. becki, *rivos, pro* brúar. J.

(d) öndunum, *animabus*. J.

(e) *Leges*: einmælt.

episcopus, Saxo, qui, postquam Regi A. C. Magno Bono, Olafi filio, adhæserat, in Islandiam iter fecit, & 20 hyemes hic transegit. Ille in duobus Vatnsdalix, locis domicilium habuit, in Gilia & Steinstader. Plurimas ille res, per quas miracula facta sunt, consecravit, ut templa & campanas, pontes & fontes, vada & lacus, scopulos & nolas, quæ omnia pro indubitabilibus virtutis ejus & sanctitatis documentis reputantur. Quamdiu Haraldus Sigurdif. Norvegiam rexit, Biarnvardus in Islandia se continuit, minus enim bene inter eos conveniebat. Postea peregrè abiens Regi Olafo Kyrre, Haraldifilio, se addixit, ejusque rogatu Romam petiit, & pacem defunctis impetravit. Reducem Rex episcopum in Selia constituit, unde Bergas profectus, ibi mortuus est. Frequens fama est, præ aliis eum virum fuisse maxime insignem.

Cap.

(16.) Biarnharðo Saxoni *Scheda & Landnámabók* locc. cit. attribuant annos permansionis in Islandia undeviginti.

IV. Cap.

A dögum *Isleifs* Biscups urdu stór oc mörg tíðendi, þá varð í *Noregi* fall hins *Helga Olafs* Kóngrs (17), þá varð oc andlát *Magnúsar* Kóngrs hins *Góða* (18) sonar *Olafs* Kóngrs, oc andadiz hann í *Danmörk*, enn lík hanns var fært norðr til *Þrándheimis* til *Nidaróss*, þeir önduduz bádir ádr enn *Isleifr* varð Biscup, enn síðan hann var Biscup, fell *Haralldr* Kóngr. *Sigurdarson* (19) á *Englandi*, oc litlu síðar *Haralldr* (f) *Gudina*son, þá andadiz *Magnús* Kóngr (20) sonr *Haralds*

(f) *Gudna*, A. F. 5. al. *Gvidna*, B. *Guidina*, C.

(17) Omnes nostri Annales & historiae antiquæ in eo consentiunt, quod Rex Olaus Sanctus anno 1030 occubuerit, & series rerum gestarum inqvilinarum, quas recensent, cum illo calculo satis bene conveniunt.

(18) Regis Magni Boni Norvegiæ & Daniæ Regis obitum ad annum 1047 referunt *Torfaus* Histor. Norv. Tom. 3. p. 287. *Rogerus Hovedenus* Annal. part. 1. p. 440. & *Schöning* Forbedring. i danske og norske Hist. p. 302. Quibus consentiunt *Annales Regii*. Vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Danic.

Cap. IV.

A. C.

Isleifi episcopi tempore multa memorabilia acciderunt. Olafus Sanctus in Norvegia cæsus est. Obiit Magnus Bonus Olafi filius in Dania, & corpus ejus boream versus ad Nidarosiam in Trandheimensi provincia translatum est. Mortui sunt ambo, antequam Isleifus episcopus ordinaretur; sed post hoc tempus Rex Haraldus Sigurdi filius in Anglia cecidit, & brevi post Haraldus Gudinae filius. Tunc decessit Magnus,

C 2 filius

Tom. 3. p. 43. *Annales Reseniani, Flateyenses, Odenses & Holenses antiquiores.* Sed ad annum sequentem, sive 1048, *Annales, dicti Lögmanns Annáll* (in Biblioth. A. Magnæ Num. 427. in Qv.) *Annales Breviores* (ibid. Num. 417.) *Ann. Skalborgenses recentiores* (ib. Num. 420.) & alii *Annales membranæ.*

(19) Eadem Haraldidi Severi Regis Norvegiæ & Haraldidi Godvinitæ Regis Angliæ Annales ad annum 1066 constanter referunt.

(20) Regis Magni filii Haraldidi obitum ad annum 1069 narrant omnes Annales antiqui, exceptis solum *Brevioribus*, qui annum 1069 adscribunt.

A. C. *ralds* Kóngrs *Sigurdarsonar* oc *Sveinn* *Ulf*s son (21) *Dana* Kóngr, oc her í landi *Pórkell Eyólfs* son (22), *Geller* *Bölverks* son (23), *Pórsteinn Kugga* son (24), *Snorri Godi* (25) oc adrir mikils háttar menn.

V. Cap.

1042 *Gitzur* son *Isleifs* Biscups var fæddr í *Skálabolti*, enn hann var lærdr á *Saxlandi* oc vígdr til prests þegar á únga alldri, enn er hann kom út til *Íslands*, þá kvongadiz hann oc feck *Steinunnar Þórgrínus* dóttur, er ádr hafði átta *Pórir Brodda*son, oc biuggu þau

(21) In anno 1076 emortuali Regis Sveinis, jam a patre, ut hic, Ulfo, jam a matre Esfritha vel Astrida denominati, omnes scriptores antiqui consentiunt.

(22) Thorkelis Eyolfi filii mortem anno 1026 accidisse, innuunt *Annales Regii*, in *Langebek* Scriptor. *Rer. Danic.* Tom. 3. pag. 40. De illo pluribus agit *Laxdalsfaga*.

(23) Geller Bölwerki filius Legiferi officium plus simplici vice in patria gesit. Vid. *Arii* Sched. Edit. *Havn.* pag. 53. 56.

filius Haraldi Sigurdi *fili*, & Svæno A. C. Ulfonis *filius*, Rex Danorum. *Hic vero* (in Islandia) Thorkell Eyolfi *filius*, Geller Bólverki *filius*, Thorsteinn Kuggii *filius*, Snorrius Pontifex, *aliique viri inclyti*.

Cap. V.

Gissur Isleifi *Episcopi filius* na-1042 *tus erat in* Skalholto, *eruditus in* Saxonia, & à *prima juventute sacerdotio initiatus*. *Peregrè in Islandiam rediit matrimonium iniit cum* Steinunna Thorgrimi *filia, quæ antea Thoreri Broddii filio nupserat, pri-*
C 3
moque

-
- (24) De Thorsteine Kuggii filio pluribus *Laxdalafaga*. *Grettisfaga* Edit. Island. p. 105. seqv. 124. 129. Mortem ejus anno 1027 adscribunt *Annales Reseniani* (sive ex Bibliotheca Reseniana olim exscripti, hodie in Bibliotheca Arnæ-Magnæana Num. 424. in Quarto reperiundi) & *Regii* in *Laugebek* Scriptor. *Rer. Danic.* Tom. 3. pag. 40.
- (25) Snorrii Pontificis obitum omnes *Annales antiqui* ad annum 1031 narrant. Cetera de viro celeberrimo vid. *Kristnisfaga* & loca ad eam citata pag. 7. 90. 100.

A. C. ríða meðan eingi var til Biscups kiör-
 1081 inn á þinginu, enn höfðingiarnir báðu
Guthorm prest til utanferdar, eptir
 því sem þeim þótti *Isleifr* Biscup
 hafa hellst (k) ákvedit, oc vard þat
 um síðir at hann játadi því ef ei þættu
 önnur faung villdari á vera. Enn er
Gitzur spurdi þat at *Guthorm* prest
 var ráðinn til utanferdar, þá reid
 hann til þings, oc er *Gitzur* kom til
 þings, þá geck *Guthorm* prest á
 hladið fyri Kyrkiu, oc lýsti því þar
 fyrr alpýðu manna, at eingi kostur væri
 á hans utanferd, síðan *Gitzurar* var
 við kostur; sneri þá alpýða (l) at
Gitzuri, oc báðu hann utanferdar, enn
 hann taldiz undan á (m) marga vegu,
 enn þó kom þar um síðir at hann
 játti at ganga undir þann vanda, enn
 allir höfðingar hetu (n) hönum at
 hallda hlýdni um öll Guds þodord
 þau er hann byði, ef honum yrði
 Biscups vígslu audit; síðan fór hann
 utan

(k) áformar, A. B. C. E^o 7. al, umtalat, L.

(l) til Gissurar, A. B. E^o 9. al.

(m) á allan veg, A. B. E^o 8. al.

moque in Hof in Vopnafiordo habitabant. Erat Gissur homo procerus, statura concinna, oculis clavis & paulum eminentibus, vultu angusto, benevolus ut qui quàm maximè, robustus & perspicacissimus. Excellebat in omnibus, quæ viros decent. Primis ætatis annis & vivente adhuc Isleifo, in peregrinationibus assiduus, magnam sibi existimationem, quocumque diverteret, conciliaverat, celeberrimos semper in exteris regionibus viros frequentans. Prædixerat ei Haraldus, Sigurdi filius, qui tunc in Norvegia regnabat, videri sibi, nulli eum honoris titulo, quemcumque adeptus fuisset, imparem fore. Adierat Romam cum uxore, antequam in Islandiam appellerent. Nondum patriam reviserat Gissur, cum Isleifus moreretur, sed æstate sequente, convocatis jam Comitibus, in Rangaros redux, per aliquot noctes in navi delituit, neque enim ad comitia

A. C. utan þat sama sumar, enn er hann
 1081 kom til *Saxlands*, þá var allt embætti
 tekit af (n) *Lemaro* Erkibiscupi, fór
 hann þá á fund *Gregorii* Páfa (25). oc
 sagdi hönum allann mála vöxt sinnar
 (o) ferðar, oc svo vandræði þau sem
 um voru at vera á marga vegu, enn
 Pávinns sendi *Gitzur* til handa (p)
Hardvíg Erkibiscupi í (q) *Magadaborg*
 á *Saxlandi*, oc baud at hann skyldi
 1082 gefa hönum Biscups vígflu, enn hann
 tók við honum með mikilli sæmd oc
 virðingu, oc vígdi hann til Biscups
 III nóttum fyri mariu messu hina síð-
 ari, hann var þá (27) fertugr at alld-
 ri oc feck Erkibiscup hönum þat allt
 er hann (r) þurfti bráðafengd til
 naud

(n) *Alii corruptè*, Liemaro, Lienario, Lenardo,
 Leniario, Bernhardi.

(o) sinnar kvedio oc ferðar. A. B. C. D.

(p) Haddung. F. & 7. al. Hardrag. 3.

(q) Magdaborg. A. B. C. D. 6. al.

(r) þurfti til navdsynia. A. F. 10. al. þurfti
 bráðaz til navd synia. R. *Pro* bráðafengd,
præfert ex Edda A. Magnæus: bráða fangs,
quod explicat: pro tempore, i Hast.

gre igitur eadem æstate profectus est, A. C. 1081
 ut verò in Saxoniam venit, officio mo-
 tus erat Lemarus Archiepiscopus. Re-
 ctà igitur ad Gregorium Pontificem ten-
 dens, totam ei rem, quæque plurimæ
 subortæ erant, difficultates exposuit.
 Ablegavit Pontifex Giffurem ad Hardvi-
 cum, Archiepiscopum Magdeburgensem
 in Saxonia, rogans, ut eum in episcopum
 initiaret. Ille multo reverentiæ honore 1082
 susceptum quarta nocte ante festum b. Ma-
 riæ posterius episcopum consecravit, qua-
 draginta tunc annos natum, omnibus-
 que festinantem necessariis rebus instruxit.

Rever-

(26) Hic fuit Gregorius VII. antea Hildebrandus ap-
 pellatus, qui sedit ab anno 1073 ad 1085. Ejus
 cum Henrico IV. similitates, & turbæ in ecclesia
 ob jus investituræ excitatæ, etiam, ut ex nostro
 apparet, Islandiam quodam modo affecerunt.

(27) Giffuri Episcopi ordinationem ad annum 1082
 communi consensu referunt Annales.

A. C. nauðsýnia; eptir þat fór *Gitzur* Biscup út til *Islands* oc tók öll alþýða feginfamliga við hönum; hann tók tign oc virðing mikla þegar snemminðis biscupsdóms síns, oc svo vildi hvör madr sitia oc standa sem hann baud, úngr oc gamall, sæll oc fátækr, konur oc karlar, oc (s) var rett at segia at hann var bæði Kóngur oc Biscup yfir landinu (28) medan hann lifdi; hann hafði ei allt land til ábúðar í *Skálabolti* fyrst (t) nockra stund biscupsdæmis síns, af því at *Dalla* módir hans villdi búa (u) á sínum hluta (29) landsins, medan hún lifdi; enn þá er hún var öndud, oc Biscup hlaut allt land, þá lagði hann þat til kyrkiu þeirrar er í *Skálabolti* er, oc hann síálfr hafði giöra látit, þrituga at lengd, oc vígdi *Petri* Postula, oc mörg önnur gæði

(s) mátti segia. F.

(t) mikla, *multum*. F. M. Q. ei alla. H. N.

(u) á helmingi. A. B. C. D.

(28) De Giffuris in incolas auctoritate consentit *Adamus*
Bre-

Revertens postea in Islandiam episcopus A. C. Gissur ab omnibus cum gaudio receptus est. Tantam sibi jam à primordio officii sui auctoritatem & honorem peperit, ut omnium, juvenum & senum, divitum & pauperum, mulierum & virorum, nemo, nisi ejus arbitrio, vel standi, ut ajunt, vel sedendi, licentiam sibi sumeret, nec injuria, dum vixit, pro rege simul & episcopo insulæ reputari potuit. Aliquantum officii tempus effluserat, antequam integram Skalholti villam occupare potuit. Mater enim ejus. Dalla partem suam, dum viveret, habitare voluit. Sed, hac mortua, totam ad se relapsam episcopus dono dedit templo, quod ipse in Skalholto, 30 mensuras in longitudine extensum, fabricari fecerat, & apostolo Petro dicaverat, multisque

Bremensis, cujus verba cum epicrisi adfert Johannes Hist. Eccl. Isl. Tom. I. pag. 105. conf. & 108.

(29) Quod hic, & quidem vere, de Gissurè perhibetur, id Narratio de Islefo huic tribuere videtur, ob mendosam, ut videtur, ab exscriptore factam transpositionem. *Kristnisaga pag. 138.*

A. C. gædi lagdi *Gitzur* Biscup til þeirrar kyrkiu bædi í löndum, oc lausa fe, oc kvad á síðan at þar skyldi ávalt biscupsstóll vera, medan *Island* væri byggt oc kristni má halldaz. *Gitzur* Biscup gaf til Kyrkiu í *Skálabolti*, purpura, hökul hvítann, er þar hefr síðan (x) lengi verit bestr, oc margar gersimar adrar.

VI. Cap.

Þesir menn voru samtíða *Gitzuri* Biscupi: *Semundur* prestur í *Odda* er bædi var forvitri, oc lærdr allra manna best; annar *Marcus Skeggjason* (y), Lögsögumadr, er var hinn mesti (z) spekingr oc skáld, þeir báru ráð til samans, oc sóktu (a) at ráði höfðingia, at þat yrði (b) lögtekit (30), at menn tíundadi fe sitt á hverum tveim

(x) lengstum. A. F. E. 9. al.

(y) Lögsagnar :nadr. R.

(z) lögspekingr. A. B. C. D. F.

(a) adra. G. at vid F. pro: at ráði,

(b) samtakit. F.

que aliis pretiosis rebus, tam immobili- A. C.
bus, quam mobilibus dotaverat, addita
sanctione, ut, dum habitaretur Islandia,
& religionem Christianam coleret, sedes
ibi episcopalis constaret. Episcopus Giffur
templo dedit purpureum illud & candi-
dum scapulare (pallam), quod nullo po-
stea tempore pro optimo ibi habitum est,
& multa alia cimelia.

Cap. VI.

Floruerunt Giffuris tempore, viri
sequentes: Sæmundus, Oddensis sacer-
dos, vir magna prudentia & insigni præ-
ditus eruditione. Alter erat Marcus
Skeggii filius, Legifer, vir sapientia
præcipuus, nec minor poëta. Hi &
inter se, & cum optimatibus delibera-
runt, an in hoc conveniri possit, ut ex
cujusque facultatibus, earumque incre-
mentis,

(30) De introductione decimarum in Islandiam, & de
illius autoribus, Marcò Skeggii filio & Sæmundo
Polyhistore, cum nostro consentiunt Arius Polybi-
stor, Sched. pag. 60. sq. Kristnisaga pag. 110.
Sturlungasaga libr. 4. cap. 2. Conf. F. Johannei
Histor. Eccl. Isl. Tom. I. p. 120. 133. 198. 214.

A. C. tveim miſſerum, oc allan (c) lögávöxt
 1097 fiár ſins, ſvo ſem á öðrum löndum
 er tídt, þar er kristnit menn byggja;
 enn með (d) rádaleitan þeirra oc for-
 tölum ſpakligum, urdu þau málalok,
 at menn gengu undir (31) tíundar-
 gialldit, oc ſkyldi ſídan ſkipta í
 fjóra ſtadi: einn hlut til handa Biſcöpi,
 annann til kyrkna, þriðja hlut ſkyllðu
 hafa kennimenn, fjórða hlut ſkyllðu
 hafa fátækir, oc hefr eí annar flíkr
 grundvöllr verit auðráða oc (e) hæg-
 enda í *Skálabolti* ſem tíundargialldit,
 þat er til lagdiz þá fyri vinfælld oc
 ſkörungſkap *Gitzurar* Biſcups. *Stein-*
unn Þórgríms dóttur hafdi (f) búſ-
 forráð

(c) lögvöxt. G. O. R. tavg ávöxt. J.

(d) ráðleitni. A. B. & 9. *al.*

(e) til hægenda í ſkilskap. H. M. Q.

(f) húsforrád. F. M. P.

(31) Summe Vener. *Finnus Johanneus* Hiſtor. Eccl.
 Island. Tom. I. pag. 120. introductionem decima-
 rum in Islandiam anno 1096 factam eſſe aſſerit,
 qua in te *Annales Membranos*, in Bibliotheca Ar-

mentis, annuæ penderentur decimæ, sicut A. C.
 alibi terrarum, quas Christiani incolunt, 1097
 moris est. Horum itaque consilio & pru-
 denti persuasum eum res exitum habuit, ut
 concessæ sint decimæ, in quatuor partes
 distribuendæ, quarum una episcopo, al-
 tera sacerdoti, tertia templo, quarta
 pauperibus cederet. Neque promptior
 aut facilius necessitatibus subveniendi
 via inveniri potuit, decimarum constitu-
 tione, quam tunc temporis episcopus
 Gissur, ea, qua pollebat, animos sibi
 conciliandi, quæque vellet impetrandi
 industria, in Skálholto perfecit. Stein-
 unna Thorgrimi filia rem sedis epi-
 scopalis

nz Magnai No. 420. in Quarto, consentientes ha-
 bet. Sed cum anni officii Episcoporum ab eorum
 ordinatione sapius quam ab electione computari
 soleant, & præterea *Annales Regii apud Langebek*
Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 48. ut & Anna-
les Flæyenses, Reseniæ, Breuioræ, Oddeuses,
Holenses utrique; Recensiores & Lögmanns Annáll,
(sive Skálholtenses antiquiores) decimas lege receptas
 fuisse anno 1097 asserant, nos hunc annum præ-
 cedenti præferimus.

A. C. fórrád í *Skálabolti* fyrer innan stóck, medan *Gitzur* Biscup redi fyri stólnum, enn *Dalla* medan *Isleifr* Biscup lifdi; enn er *Gitzur* Biscup hafdi set-
 1102 it at stólnum XX. vetur edr því nær, þá felldu Nordlendingar bæn at hönum, at þeir skylldu (g) ná at háfa Biscup einn ser, oc setja þar biscupsstól annann í nordlendinga fiórdungi, allann at aftektum, oc væru II Biscupsstólar á landinu, oc töldu þess von at annathvört mundi fialdan edr alldreí verda Biscups laust á *Islandi*, ef tveír væru Biscupsstólarfir. Þá bæn veitti (32) *Gitzur* Biscup med gudi nord-

(g) ná af herra biscupi at háfa. A. B. 7. al. —

(32) Qvod auctor noster hic numero non satis fixo describit, id *Arius Polybistor* Sched. p. 68. conceptis verbis ad 24 annos restringit, ut ex illo calculo Johannes Sanctus electus fuisse videatur anno 1105. Sed de altera cathedra episcopali instituenda ab aliquot inde annis, (ab anno forsán 1102) consilia agitata fuisse verosimile facit nostri calculus, ut & *Jónsaga Hólabiscups*, quæ impedimento fuisse dicit, quod provinciæ borealis incolæ prædium futuro Episcopo inhabitandam concedere aut detreaverint, aut saltem distulerint. Quicquid autem de

*scopalis familiarem intra parietes dome- A. C.
sticos dispensabat, gubernante cathedram
episcopo Giffure, Dalla vero quamdiu
episcopus Isleifus in vivis erat. Post-
quam Giffur plus minus viginti hyemi- 1102
bus sederat, Septentrionales orarunt,
ut proprium episcopum, propriamque ca-
thedram boreali tractui concederet, om-
nesque illius provinciae redditus eidem
assignaret, rati, si duae in Islandia
essent sedes episcopales, raro aut nun-
quam insulae episcopum defuturum. An-
nuit divinis sub auspiciis Giffur pre-*

D 2

cibus

de electione Johannis Sancti fit, id certum est, quod anno 1106 inauguratus fuerit, nam non solum id comprobant *Annales Regii* loc. cit. pag. 49. *Reseniensi, Breviores, Holenses* utriusque, *Skalbolten- ses antiquiores & Recentiores, & membranei*; sed & *vita Johannis Ogmundini* testatur eum ordinatum fuisse die dominica duabus noctibus ante festum *Apostolorum Philippi & Jacobi*, quod anno 1106 exacte convenit. Si igitur *Annales Flateyenses*, qui Johannis ordinationem ad annum 1104, & *Ann. Od- denses*, qui eandem ad annum sequentem referunt, in mendo non cubant, illi de ejusdem electione lo- qui censendi sunt.

A. C. norðlendíngum, oc var síðan (h) valin til Biscups af gudi oc (i) góðum mönnum *Jón* prestur *Ögmundarson* (33), oc fór hann utan med brefum *Gitzur* Biscups, oc sókti síðan á fund *Pascalis* Páfa, oc var hann vígdr til Biscups (k) af *Össuri* Erkibiscupi í *Lundi* í *Skáney* II. nóttum fyri *Philippi* messu oc *Jacobi*. *Jón* fór síðan til *Íslands*, oc setti biscupsstól sinn á *Hólum* í *Hialltadal* í *Skagafirdi*. *Gitzur* Biscup hafdi telia (34) látit bændr á *Íslandi*, þá er þingfararkaupi áttu at gegna, oc voru þá VII.C. í austfirðinga fiórdúingi, enn X.C. í sunnlendingafiórdunge, IX.C. í vestfirðinga fiórdúingi,

(h) *Omnēs præter F. valldr.*

(i) göfugum mönnum, *nobiliorum*. F. M. landz mönnum, *indigenarum*. L.

(k) at hans skipan, *ex ejus mandato*. A. B. C. D. *addunt*.

(33) Genealogiam Johannis Sancti vid. in *Kristnisaga* pag. 188. sq. ut & *Arii Polybist.* Sched. pag. 74. *Jonsaga Helga* M. S. De anno inaugurationis Johannis vid. not. præced.

(34) Hujus census mentionem faciunt *Landnámabók* pag. 179. 272. *Arii Polybistor.* Sched. pag. 64.

Krist-

cibus septentrionalium, & ex Dei & A. C. meliorum sententia episcopus electus est Johannes Ögmundi filius sacerdos. Ille peregre profectus, Giffuris episcopi nunitus litteris, Pascalem Pontificem adiit, cujus jussu in episcopum inau- 1106
guratus est ab Össure, Archiepiscopo Lundenfi in Scania, duas noctes ante festum Philippi & Jacobi. Johannes deinde in Islandiam rediit, & sedem episcopalem Holis in Hialltadal in Ska-
gafiordo fixit. Episcopus Giffur colo-
notum, qui vectigali ad expeditiones comitiales pendendo erant, censum fe-
cerat. Censi sunt in tractu orientali 700,
(840) in meridionali 1000, (1200) in
occidentali 900 (1080), in boreali vero
 D 3 *quæ*

*Kristnisaga p. 112. Sturlungasaga libr. 4. cap. 2. sed quoniam anno initus fuerit, inter 1096 & 1105, incertum est. Si vicesimus cum nostro officii episcopalis Giffuris annus assumatur, quæ tam censum quam de cathedra episcopali in provincia boreali instittenda consilium, iniverit Giffur, tam ratio temporis, quam *Annles Breviores* consentire videntur, ita enim hi ad annum 1102: "Tiundargjald „ lögtekit á Islande í annan tíma". i. e. *Decimarum solutio in Islandia altera vice legibus stabilisa.**

A. C. úngi, enn i nordlendinga fjórdúngi XII.C.
oc var fá audgastr at jöfnu manntali.

VII. Cap.

III7 Enn er *Gitzur* Biscup var ordinn hálfátrædr, þá tók hann þýngd svo mikla at hann (l) reis ei úr reckiu oc hann var ei þingfær; hann sendi þá ord vinum sínum (m) oc öðrum höfðingium til alþingis, at menn skyldu bidia *Þorlák* prest *Runólfs*son til utanferdar, enn hann taldiz undan bædi fyrir æsku sakir, oc margra annara hluta. Enn þó lauk svo því máli, at hann játadi at gánga undir þann vanda ef þat væri Biscups ráð; síðan let *Gitzur* Biscup búa ferd hans, unz hann var at öllu vel búinn, oc feck hönum bref sitt á fund *Össur*ar Erkibiscups, enn sótt (n) einadi III8 á hendr *Gitzuri* Biscupi, oc giördiz straung oc óhæg, oc fellu stór fár

(l) retti. G. O. R.

(m) öllum, *pro* öðrum. A. B. E^o 10. al.

(n) annadi, R. O. annadi, L. R. vóx. H. J. M. Q.

quæ provincia præ reliquis civibus abundabat, 1200 (1440.) A. C.

Cap. VII.

*Postquam Gissur episcopus 75 ætatis 1117
annum impleverat, gravi adeo morbo la-
borare cœpit, ut non amplius è lecto sur-
gere, nedum comitiis interesse valeret.
Nuntio igitur ad forum universale misso,
amicos & procures monuit, rogarent
Thorlacum Runolfi filium sacerdotem, ut
peregrè iret. Ille vero excusare se, æta-
tem, & multa alia causatus. Tandem
vero eo perductus est, ut onus non detre-
ctaret, si episcopo ita è re videretur.
Tum vero omnia ad iter ejus necessaria
convasare fecit episcopus Gissur, iisque
probe instructum cum litteris suis ad Össu-
rem Archiepiscopum misit. Ingravescē-
bat interim Gissuris morbus, plagis adeo 1118
vehementibus, asperisque, ac molestis, ut
grandia & per totum corpus disseminata
D 4 ulcera,*

A. C. sár (o) á hörundi hamms allt at kne,
 IIII8 inn at beini, oc fylgdu stór óhægindi
 fyri verkium; enn er miöc tók at hön-
 um at sækia, oc menn þóttuz heyra
 at beinin (p) gnötrudu vid hræring-
 arnar, þá geck *Steinum* húsfreyja at
 fænginni oc spurdi, hvörfu þá skyldi
 mætti manns komit vera er heita skal
 fyri hönum, enn Biscup svarar; því
 at eins skal heita á Gud at (q) ávallt
 aukiz mín óhægendi, ef til þess er
 heitit, medan ec má standaz, því at
 eingin efni eru á því, segir hann, at
 bidiaz undan Guds bardaga, er nálíga
 mun komit á enda æfi minnar, oc
 gengit ádr margt at (r) ófölu. Hann
 var þá atspurdr hvar hann vildi láta
 grafa sic? enn hann svaradi med vidr-
 kenningu oc miklu lítillæti: grafi þer
 mic hvörgi (s) í nánd födr mínum,
 sagdi hann, þvíat ec er þess eigi (t)
 verdugr

- (o) á hörund, E, G, R. (p) gnötrudu, H. gnurr-
 udu. P. (q) fölu L, O, R. ófælu. G.
 óskum. N. (r) altjafnt, *pro* ávallt. O.
 (s) í nándir. A, B, C, D, O, R. (t) verdr.
 A. B. & 6. al.

ulcera, non sine maximo incommodo at- A. C.
 que dolore, usque ad genua pertingerent IIII8
 Et ad ossa penetrarent. Facta autem in-
 dies acriore morbi oppugnatione, ita ut
 ossa crepare visa sint, quoties artus mo-
 verentur, accedit ad lectum materfamili-
 as Steinunna, Et quousque ingraveseen-
 tis morbi vis pertingeret, quando pro ægro-
 to vota essent nuncupanda? interrogat.
 Tunc episcopus: Ea tantum vota Deo
 fieri volo, ut acuantur dolores mei,
 modo fiant, dum eis ferendis sim; Ne-
 que enim castigationes Dei deprecari
 convenit, præcipue; cum vitæ meæ
 terminus non longè abesse possit, Et
 hucusque multa secus acta sint, quàm
 esse debuerant. Quæsitus porro, ubi
 sepeliri vellet? affectu maximè sub-
 misso respondit: Ne me, oro, prope
 patrem meum sepeliri faciatis, indig-

A. C. verdugr at hvíla hönum nær. Síðan
 1118 skipadi hann til allra hluta eptir því
 sem hann vildi at væri, ádr enn hann
 andadiz. Synir hans önduduz ádr
 allir, fyrr enn hann, nema *Böðvar*.
Gróa dóttir hans lifdi eptir hann oc
 var gift *Katli Þórsteinsfyni*. *Gitzur*
 var vígdr til Biscups þá hann var fer-
 rugr at alldri, þá var *Olafr Kyrrri*
 Kóngur at *Noregi*, sonr *Harallds Sig-*
urðarsonar. *Gitzur* Biscup andadiz
 (u) þridia dag viku XII. nóttum fyri
 columba meslu, þá hafdi hann Biscup
 verit. (x) XXXII. vetr (35), hann var
 grafinn hiá födur sínum, þá var lidit
 frá hingatburdi Krists. XI.C. oc XI.
 ára

(u) annan, *die Lunæ. M. Q.*

(x) XXXVI.M.

(35) Omnes Annales veteres in eo consentiunt quod
 Episcopus Gissur obierit anno 1118, præter *An-*
nales Breviores qui 1117, & *Recentiores*, qui an-
 num 1119 malunt, sed solo, ut videtur, exscrip-
 torum lapsu, qui numeros factis non apposite ad-
 plicaverunt. Quod si Gissur die Martis obiit,
 ille anno 1118 in diem 28. Maji incidit, quem
 Gissuri emortualem fuisse asserunt *Arius Palybistor*
 Sched. p. 70. Necrologium Islandicum in *Langehskii*
 Script.

mus enim sum, qui in ejus quiescanti vicini- A. C.
 na. His dictis cetera, quæ post mor- IIII8
 tem ejus fieri vellet, ordinavit. Omnes
 filii ejus, præter Bødvarem, ante ejus
 obitum elati sunt. Supervixit ei filia,
 Groa, Ketilli Thorsteinis filio nupta. Inau-
 guratus est in episcopum Gissur 40 annos
 natus, regente Norvegiam Olao Kyrre,
 Haraldi filio, Sigurdi nepote. Mortuus
 est Gissur episcopus die Martis, duodeci-
 ma nocte ante festum Columbæ, postquam
 per 32 hyemes episcopus fuerat, sepul-
 tus apud patrem suum. Effluxerant
 tunc a Christo nato anni IIII. Multi
 ejus

Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 511. *Kristnifaga*
 pag. 118. Præterea dictum annum IIII8 adstruunt
 facta corvæ, quæ noster & reliqui scriptores similia
 narrantes ad eundem annum referunt, ex. gr. obi-
 tus Paschalis Papæ & sequentia; quorum veritas
 aliunde in professo est. Hæc omnia in causa sunt,
 quod nec calculo nostri & auctoris *Vita Johannis*
Sancti assensum præbeamus, qui mortem Gissuris
 anno IIII, nec *Annalibus Flateyensis*, qui eam
 4 Cal. Maji accidisse narrant, quibus pluribus re-
 futandis post ea quæ supra pag. 28. attulimus,
 non immoramur.

60 HUNGRVAKA VII. Cap.

A. C. ára (36). Svo fell mörgum manni nær andlát *Gizurar* Biscups, at allðrei geck úr hug meðan þeir lifðu, enn þat kom ásamnt með öllum mönnum at hans þóttuz aldri (y) idgiöld fá, þat hefr oc verit allra vitra manna mál, at hann hafi af góðri Guðs (z) gift oc siáls síns (a) atgerfi göfugastr madr verit á *Islandi* bæði lærdra oc leikra.

VIII. Cap.

1118 A því ári er *Gitzur* Biscup andadiz (37), þá andadiz oc *Pascalis* Páfi; oc *Baldvini* *Jórsála* Kóngr, *Arnbalt* Pátriarki í *Jórsalaborg*, *Alexius* Grickia Kóngr, *Philippus* (38) Fracka Kóngr, þá

(y) giöld. A. B. C. D. F. & 6. alii.

(z) giöf. P. nád. M. N. Q. góðgipt. R.

(a) áftundan, *industriæ*. F. M.

(36) Noster annos officii *Gisfuris* ab ejus ad sedem episcopalem adventu numerasse videtur, *Arius* autem *Polykistor Sched.* pag. 68. & autores *Sturlungafaga* libr. 4. cap. 3. *Kristnisfaga* pag. 118. & *Via Jobannis Sancti* Mf. annos officii ab ejus inauguratione numerarunt. Conf. p. 49.

ejus morte vehementer adeo commoti A. C. sunt, ut nunquam, dum viverent, illius memoria eis excideret, ut in hoc omnes consenserint, jacturam ejus irreparabilem fore, quin & uno ore celebratum est, eum divino munere & congenitarum dotium causa omnium in Islandia hominum, clericorum æquè ac laicorum, celeberrimum fuisse.

Cap. VIII.

Obierunt eodem, quo Gissur episcopus 1118 anno, Pascalis Pontifex, Balduinus Rex Hierosolymitanus, Arnhallus Patriarcha urbis Hierosolymæ, Alexius Græcorum, & Philippus Francorum, Reges.
Tunc

(37) De his & sequentibus vid. *Kristnisaga* p. 118. sq. *Ländnámabók* pag. 389. sq. *Arii Polybist. Sched.* pag. 70.

(38) Philippus Primus Rex Galliz mortuus est anno 1108, it ut suspicio esse posset numne numerus unica litera X. hic auctus esse posset, nisi omnes reliqui scriptores ejusdem anni 1118 memorabilia recensentes communi consensu dicerent Philippum Regem Sveciz anno 1118 occubuisse. Hi sunt: *Arius Polybistor. Sched.* p. 70. *Kristnisaga* p. 118.

Annales

A. C. þá giördiz óvedráttá mikil, þá var fú
 1118 hríd um dymbildaga at kennimenn
 máttu ei (b) veita tídir í kyrkium fyri
 nordan land föstudaginn lánga, oc þá
 hóf upp knör andir *Eyafjöllum* oc
 fneri (c) á lopti oc kom hvelfandi
 nidr (d), oc lítill hluti manna mátt
 taka (e) corpus Domini á Páskadag,
 enn sumir urdu úti; önnr hríd kom
 þá menn ridu til (f) alþingis, oc drap
 fe manna fyri nordan land, þá braut
 oc kyrkiu á *Þingvelli*, þá er *Haraldr*
Kóngr Sigurdarson hafdi (g) við til-
 fengit. Þat sumar (h) komu til *Is-*
lands XXXV. skipa enn VIII. komuz
 til *Noregs* um haustit eptir Mikáels
 messu, vid þat óx svo mikill mann-
 fjöldi á *Islandi*, at þat vart mikill (i)
 óárans-

(b) flytia. R.

(c) á lopt upp. L. O. R. á lopt. F. & 4. al.

(d) fá var þrítugr at rúma tali. L. *addit.*

(e) Guds líkama. A. B. & 9. al.

(f) til þings. A. F. & 8. *alii.*

(g) vidi, A. B. & 6. al.

(h) kom. A. B. & 6. al.

(i) óárs. F. & 4. al.

Tunc magna tempestas coorta est, fuit A. C.
 que hebdomade sancta, festum Paschatis 1118
 proximie præcedente, sæva adeo procella,
 ut sacerdotes officium divinum per tem-
 pla borealis plagæ celebrare nequirent.
 Die passionis sub montibus, Eyafjöll dictis,
 navis in altum sublata, & in aëre cir-
 cumacta, inversa recidit. Pauci die
 Paschatis sacræ cænæ participes fieri po-
 tuere; quidam in itinere extincti sunt.
 Sub ipsis comitiis alia sæviit tempestas,
 quæ armenta incolarum septentrionalium
 enecavit. Tunc templum Thingval-
 lense, cui Rex Haraldus Sigurdi filius
 materiem suppeditaverat, corruit. Ea-
 dem æstate ad Islandiam appulerunt 35
 naves, quarum 8 (tantum) sub autumnum
 post festum Michaëlis in Norvegiam re-
 dierunt.

*Annales Reseriani, Flareyenses, Skalholtenses anti-
 quiores, Oddenses, Holenses Recentiores, & Mambra-
 nei, & auctor vitæ Johannis Sancti Episcopi Hølem-
 si, ita ut hic per mendum Gallia, pro Sveciæ substi-
 tutum videatur.*

64 HUNGRVAKA VIII. Cap.

A. C. óáransauki í mörgum herudum. Svo hugdiz at hinum vitruftu mönnum, at svo þótti (k) driúpa *Island* eptir fráfall *Gitzurar* Biscups, sem *Róma*-borgar ríki eptir fráfall *Gregorii* Páfa, enn fráfall *Gitzurar* Biscups benti (l) tilætlan um öll óhægindi á *Islandi* af óáran, bædi í skipabrotum oc mann-tíoni, oc fiár skada er því fylgdi, enn eptir þat ófridr oc lögleyfur oc á þat ofan manndaudi sá um allt landit (m) at einginn hefr flkr ordit sídan land-
1120 it var byggt. Tveimr vetrum eptir andlát *Gitzurar* Biscups vard *Haflidi Márson* sár á alþingi, oc vard (n) eigi um málit dæmt þat sumar.

IX. Cap.

Böðvar einn lifdi sóna *Gitzurar* Biscups, þá er hann andadiz, enn ádr önduduz adrir synir hans, *Teitr*, *Asgeir*, *Þórdr*

oc

(k) driúpa nidr. A. B. C. D.

(l) til ættar. F. G. & 9. al. áttar. N.

(m) geck, aad. A. B. & 9. al.

(n) um eingi mál at lögum dæmt. L.

HUNGRVAKA Cap. VIII. 63

dierunt. Hinc aucto hominum numero, A. C. augebatur plurimis in tractibus annonæ caritas. Visum est prudentioribus, Islandiam, morte Gissuris, non minus declinare & ad interitum vergere, quam morte Gregorii Romanum imperium. Sed enim mors Gissuris multas Islandiæ molestias portendere visa est, utpote per naufragia, mortalitates, atque inde fluentia bonorum damna, tum dissidia & justis legumque contentus, quibus malis accessit tanta pestilentia, ut post inhabitationem insulæ major non exstiterit. Duobus post 1120 Gissuris Episcopi mortem annis, Hassidius Maris filius in Comitibus generalibus est vulneratus, unde exorta lis eadem æstate dijudicari non potuit.

Cap. IX.

Mortuo Gissare episcopo, de ejus filiis solus superstes erat Bödvar; reliqui filii Teicus, Asgeir, Thordus

E

& Jo.

68 HUNGRVAKA IX. Cap.

A. C. *regi*; líflát *Magnúsar* Jarls hins *Helga* (45); andlát *Lögfögumanna Marcúsar* oc *Ulfhedins* (46) oc *Teits Isleifs* sonar, oc annara sona *Isleifs* Biscups; Ellds uppkoma í *Heklu* (47), oc mörg önnur stórtíðendi, þó at her se ei (q) tillögð.

X. Cap.

Þórlákr Runólfr son (48) *Þórláks* sonar, *Þórarins* sonar, *Porkels* sonar (r) *Skotakolls*, oc sonar *Hallfríðar Snorra* dóttur *Karls* sonar, var fæddr upp med födur sínum í barnæsku, enn hann var lærdr í *Haukadal*; hann var snemmindis skynsamr oc síðlátr, oc hugþeckr hvöríum góðum manni; bænahallsmadr

(q) greind. F. M. *al.* skrifut.

(r) Skarrakolls. A. B. C. D. J. O. M. R. Skeptasonar Kolls. 3. Rólfs sonar, *pro* Kolls. N.

(45) Regis Olai & S. Magni Comitis Orcadum mortem anno 1118 accidisse Annales constanter testantur; nisi quod *Flateyense* passionem S. Magni ad 1115 referant.

(46) De Marco & Ulfhedine Legiferis Islandiæ vid. *Arii*.

vegia; *cædes Comitis Magni Sancti; A. G. Legiferorum, Marci & Ulfhedinis & Teiti Isleifi filii, aliorumque Isleifi episcopi filiorum mors; Ignis de monte Hekla eruptio; & multa aliæ maximi momenti res, quæ hic non commemorantur.*

Cap. X.

Thorlacus, *filius Runolfi, filii Thorlaci, filii Thorarinis, filii Thorkellis Skotakolli, matrem habuit Hallfridam, filiam Snorrii Karlis filii. Hic apud patrem puer educatus, sed in Haukadala literis imbutus est. Sapientia & morum honestate mature commendabilis, atque bonis omnibus fuit acceptus. In*

E 3

prima

Arii Polybist. Sched. pag. 61. 21. 31. 65. Kristni-saga pag. 110. 114. Necrologium Island. in Løngebek Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 516.

(47) Eruptionem hanc ignis de Hekla subterranei Annales ad annum 1104 referunt, exceptis *Breviariis*, qui annum 1106 præferunt.

(48) Genealogiam Thorlaci Episcopi ad calcem exhibimus. Tab. I.

A. C. madr mikill var hann þegar á unga alldri, oc skiótr í (s) skilningum oc (t) lagdr til kennimennaskapar (u), linr var hann oc litilátr oc óaffskiptasamr, heilrádr, oc heilhugadr vid alla þá er hiá honum vóru, miúklátr oc miskunn-samr vid þá er þess þurftu vid, frænd-rækinn oc forsiáll í flestum hlutum

III 7 bædi fyri sína hönd oc annarra. Þórlákr hafdi þá II vetur hins fiórda tug-ar er hann var til Biscups kiörinn, oc má af því marka hvör madr hann var, enn fá madr kaus hann (x) í hinn mesta vanda er vitrastr oc göfugastr var, enn honum kunnast, er var *Gitzur* Biscup. Þórlákr var medal-madr at vexti, lángleitr oc liósjarpr á hárf, þockagódr, enn kalladr ecki vænn madr af alþýdu ne allskörugr at ávarpi velflestra manna. Enn er hann kom utanlands, var þá svo átek-jt, at lítit mundi mannavl vera á landinu

(s) skilningu. L. skilningi. A. 6. al.

(t) lagadr. A. B. 6. alii.

(u) liúfr. F. 3. alii.

(x) til hins. A. B. 12. alii.

prima juventute, frequentissimus erat in A. C. pœcibus, ad discernendum celer & acutus, sacerdos à natura formatus, lenis, humanus, quique alienis negotiis se non temere immiscebat; in consiliis quoque dandis salutaris erat, & erga familiares sincerus, mansuetudinis & misericordiae erga merentes singularis, cognatorum amans, & in plerisque negotiis prudens & cautus, tam in suis, quam aliorum negotiis. Thorlacus triginta duos

1117

annos erat natus, cum in episcopum eligeretur; qualis vero & quantus fuerit, inde cernere licet, quod illum vir sapientissimus æque ac præstantissimus, eique notissimus, Gitzur episcopus, muneri gravissimo parem judicaret. Thorlacus staturæ erat mediocris, vultu longiusculo, capillis ex fusco albicantibus, oris habitu, quem ad favorem conciliandum natura finxerat, sed qui vulgo non dicebatur formosus; nec, ut plerique judicabant, eloquio

E, 4- satis

A. C. landinu, oc þeim sýndiz hann ósendi-
 1117 ligr til slíkrar tignar, enn hann svaradi
 sva siálfr, at ei kæmi þat til þess, oc
 kvad meirr þat valla, at hann hefði
 meirr leynt annmörkum fyri mönnum
 enn Gudi, oc af þessum svörum þótt-
 úz menn vita at hann mundi vel fall-
 inn vera til slíkrar tignar; enn er hann
 kom á fund *Össurar* Erkibiscups, þá
 sá hann brádt hvörr maðr *Þórlákr*
 var, oc tók við honum med sæmd
 oc virðingu, enn hafði í (y) nockra
 tregdu um vígslu hans, oc taldiz ei
 kunna át setia höfud á höfud ofan;
 enn þó, at ordsendingu *Gitzurar* Bi-
 scups, þá het hann hönum vígslunni,
 oc vildi ei til þess stadar vígia er ádr
 var annar Biscup át, oc bad hann
 kíósa sér stad at hann væri til vígdr,
 enn leyfði þó at hann væri í *Skála-*
bolti, ef *Gitzur* Biscup leyfði hönum
 þat, ef hann væri á lífi þá *Þórlákr* Bi-
 scup kæmi út. *Þórlákr* var vígdr til
 1118 Biscups III nóttum fyri *Philippi* messu
 oc *Jacobi*, oc var hann vígdr til
 stadar

(y) mikla, multa. F: M.¹

satis gravis erat. Cum is igitur ad exteros venerat, visa est illis Islandia virorum præstantium admodum paupera, ipse, qui ad tantam dignitatem capeffendam ablegaretur, non satis dignus; quibus ille respondit, rem ita non esse comparatam, sed se in causa esse, qui hominibus magis quam Deo vitia sua celasset; quo responso fecit, ut eum hoc honore dignissimum esse judicarent. Ascertum Archiepiscopum postquam convenerat, hic qualis vir Thorlacus esset, statim perspexit, quare omni reverentiæ honore eum excepit, sed tamen ejus inaugurationi dubia quædam & moras nexuit, asserens, non posse se caput capiti imponere; precibus tamen Gissuris episcopi id dedit, ut promitteret inaugurationem, sed eo pacto, ut eum nollet episcopum inaugurare sedi, cui alius præerat jam tum episcopus; jussu igitur aliam eligere sedem, cui præesset inauguratus, permisit tamen in Skalholto sedere, si post reditum Thorlaci, superstes Gissur id ei concederet. Thorlacus episcopus tribus ante Philippi & Jacobi festum diebus inauguratus est, episcopi titulum accipiens à

1117

1118

REINERVA XI

A. C. Holm, con Lida var
Kerol Porfruston
1122 oc fidei id Danm

...nus, & in hujus locum A. C.
...steinis filius, qui pe-
...m versus in Daniā 1122
...ante purificationis
...inauguratus est,
...sequenti in Is-
...at Thorlacus
...fectum, ut
...meretur,
...vivorum
...curā,
...nisi-
...augeri potius quam imminui
...Multos ille suscepit erudiendos, qui po-
...egregii sacerdotes evaserunt. Multis
...etiam aliis modis rem Christianam in Is-
...landia promovit. Cum Thorlacus episcopus
...triennium cathedræ Skalholtinæ præfue-
...rat, mortuus est Johannes Ögmundi filius,
...episcopus

erat, laen
diu episcopi mu...
ille, qua antea, moae,
que, dum in vivis erat, vii...
augeri potius quam imminui
Multos ille suscepit erudiendos, qui po-
egregii sacerdotes evaserunt. Multis
etiam aliis modis rem Christianam in Is-
landia promovit. Cum Thorlacus episcopus
triennium cathedræ Skalholtinæ præfue-
rat, mortuus est Johannes Ögmundi filius,
episcopus

ses antiquiores, Recentiores & Membrances, qui
annum sequentem præferunt. Genealogias Episco-
porum Johannis & Ketillis exhibuimus ad Kristni-
sagam pag. 188. sq. conf. & Arū Pólybist. Sched.
pag. 74. Surlaugafsga & Landnámabók passim.

A. C. stadar í *Reykjabolti* í *Borgarfirði*; enn
 1118 hann var vígdr í *Danmörk* XXX (z)
 dögum fyrr enn *Gitzur* Biscup and-
 adiz í *Skálabolti*.

XI. Cap.

Pórlákr Biscup fór til *Islands* þat
 sama sumar sem hann var vígdr, oc
 tóku menn feginfamliga við hönum
 sem verdugt var; hann hellt hinu
 sama lítilæti í biscupsdómi sínum sem
 hann hafdi ádr haft, oc allá let hann
 sína mannkosti í vöxt fara, enn eing-
 ann þverra, medan hann lifdi; hann
 tók marga menn til læringar, oc urðu
 þeir síðan gódir kennimenn, oc í
 mörgu efldi hann kristnina á *Islandi*.

1121 Þá er *Pórlákr* Biscup hafdi III vetr
 setit at stóli í *Skálabolti*, þá andadiz
Jón Biscup *Ögmundarson* (49) at
Hólum

(z) nóttum, *noctibus*. M. N. P. Q.

(49) De anno Johannis Episcopi Holensis emortuali
 1121 omnes nostri *Annales* & Historici antiqvi
 consentiunt, omnes etiam ordinationem Ketillis
 anno 1122 factam esse asserunt, præter *Skalbolen-*

ses

*prædio Reykiahollt in Borgfiordensi pro A. C. vincia; id quod in Dania factum est, tri- III 18
ginta diebus antequam Gissur episcopus in Skalholto mortem obiret.*

Cap. XI.

*Thorlacus episcopus eadem æstate, qua inauguratus fuerat, Islandiam peti- vit, ubi nostrates eum, pro ut dignum erat, læti & humaniter receperunt. Quan- diu episcopi munere fungebatur, eadem ille, qua antea, modestia usus est, suas- que, dum in vivis erat, virtutes omnes, augeri potius quam imminui curavit. Multos ille suscepit erudiendos, qui postea egregii sacerdotes evaserunt. Multis etiam aliis modis rem Christianam in Is- landia promovit. Cum Thorlacus episcopus III 21
triennium cathedræ Skalholtinæ præfue- rat, mortuus est Johannes Ögmundi filius, episcopus*

ses antiquiores, Recentiores & Membrances, qui annum sequentem præferunt. Genealogias Episco- porum Johannis & Ketillis exhibuimus ad Krifsi- sagam pag. 188. sq. conf. & Arvi Polybist. Sched. pag. 74. Surlungafæga & Landnámabók passim.

A. C. *Hólmur*, enn síðan var kiörinn í *stadian* *Ketill Þorsteinson* oc fór hann utan 1122 oc fudr til *Danmerkr*, oc var þar vígdr til Biscups X nóttum (a) eptir *Kindilmessu*, oc kom til *Islands* hit sama sumar eptir. *Þórlákr* Biscup ruddi til þess á sínum dögum, at þá var settr oc ritadr (b) kristinna laga þátrr eptir hinna vitrustu manna (c) forsiá á landinu oc umráðum *Össurar* *Erkibiscups*, oc vóru þeir bádir vidstaddir til ferráða, *Þórlákr* Biscup oc *Ketill* Biscup, oc margt var þat annat sem þeir settu oc sömdu á sínum dögum, til (d) sidbótar lands mönnum. *Þórlákr* Biscup baud barnfóstr *Halti Teits* syni í *Haukadál*, oc fór þá *Gitzur* son *Halls* í *Skálabolt*, oc var Biscup vid hann svo ástúdligr, sem hann væri hans son, oc spáði (e) honum þat,

er

(a) fyrir, *ante*. E. R.

(b) kristinna laga þátrr. A. B. C. D. J.
kristinna laga rettr. F. 3. *alii*.

(c) forsió. A. B. C. D. forsión. F.
ráði oc forsiá. H.

(d) sidsemdar. 5. (e) var vid Biscup. A. F. 7. *al*.

episcopus Holanus, & in hujus locum A. C. electus Ketell Thorsteinis filius, qui peregrè profectus austrum versus in Daniã I 122 ibi decem noctibus ante purificationis beatæ Virginis festum inauguratus est, quo factò, æstate proximè sequenti in Islandiam rediit. Dum vivebat Thorlacus episcopus, id sua opera dedit effectum, ut juris ecclesiastici libellus componeretur, & literis consignaretur, idque virorum in insula prudentissimorum provida curâ, Asserique Lundensis Archiepiscopi consilio; cui rei ordinandæ ambo adfuere episcopi, Thorlacus & Ketell, qui multa quoque alia, dum in vivis erant, statuerunt atque sanciverunt, ad mores popularium reformandos spectantia. Thorlacus episcopus se filii educatorem Hallo Teiti filio in Haukadalo obtulit; Halli ergo filius Gissur ad Skalholtum venit, quem episcopus non secus, ac si suus esset filius, humaniter ac amicè tractavit, vatici-

A. C. rei peninga at naudsynium, til altra þarfligra hluta.

XII. Cap.

1132 Enn er Þorlák Biscup skorti III vetr á fimtugann at alldri, þá tók hann sótt eptir þat, oc lá í svefnhúsi því er hann var vanr at sofa í, oc lærdir menn hans, enn er sóttin tók at vaxa, þá bað hann lesa yfir sér bók þá er heitir *Cura Pastoralis*, þá bók hefr glörfa *Gregorius* Páfi, oc segir frá greiniliga hverfu þeim manni skal (m) farit vera at öllu, er stjórnarmadr skal vera annara manna. Enn þat þóttuz menn á finna, at hann hugdi síðan betr til síns andláts, enn ádr bókin var lesin; hann bióz síðan við andláti sínu sem hann kaus síálfr, oc ei visfi almúginn hvat framfór í sóttirni allt til hans andláts. Þorlák var vígdr til Biscups á dögum *Gelasii* Páfa

(m) háttat. M. Q.

quam pepercit, ad rem quolibet utilem A. C.
erogandis.

Cap. XII.

Cum Thorlaco episcopo, ad quin- 1132
quaginta annorum vitæ numerum im-
plendum, tres tantum deerant anni, æger
in cubiculo decubuit, ubi ipse & qui cum
eo consueverant clerici, dormire fuerant
soliti. Morbo autem ingravescente, ad
lectum legi iussit librum, Cura Pastoralis
dictum, quem composuit Gregorius Papa,
singula hic distincte docens, à quibus pa-
ratus esse debet, qui aliis regendis dux
est constitutus; quo factò, jam hilarior
omnibus est visus mortem expectare,
quam ante librum fuerat lectum. Dein-
de, prout rem ipse consultissimam judi-
cavit, suprema sua meditatus est, populo
nesciente, quid illi accidebat ægroto,
antequam expiraverat. Tempore Gelasii

A. C. Páfa (50) þá hafði hann III vetr hins
 IIII8 fiórda tugar (51), þá voru Kóngar í
 Noregi Eysteinn oc Sigurdr Jörsala-
 III33 fari. Hann andadiz nærsta dag fyri
 Brigittar messu (52), þá hafði hann
 Biscup verit XV vetr, oc var grafinn
 hiá hinum fyrri Biscupum; þá var
 lidit frá hingatburdi kristi XLC vetra
 XXVI vetur. Sá atburdr vard fyri
 nordan land, þann sama dag er Þor-
 lákr Biscup andadiz, at á þeirri sömu
 stundu fór leidar sinnar sá prestur einn
 fródr oc göfugr er Arni het, son
 Biarnar (n) Kárleifssonar, hann heyrði
 saung fagrann upp í himinin (o) yfir
 fer

(n) Kiarleifssonar, *quidam*, Geirleifssonar L.

(o) yfir sic. E. G. O. R.

(50) Recte noster asserit, Thorlacum inauguratum fuisse, die 28 Aprilis Dominica secunda post Pascha anno IIII8, sedente Gelasio Papa; qui cum electus fuerit die 25 Januarii hujus anni, sed anno sequenti IIII9, die 29 Januarii obierit, consistere omnino nequit, Thorlacum, quod tamen calculus auctoris postulat, inauguratum fuisse anno IIII. vid. supra pag. 28. not. 14. & pag. 72.

Papæ episcopus inauguratus est Thorlacus, triginta tres annos natus, Eysteino & Sigurdo Hierosolymipeta in Norvegia imperantibus; decessit autem pridie festum St. Brigittæ, cum quindecim annos episcopatum gesserat, prope tumulos episcoporum, qui antea decesserant, sepultus, cum mille centum viginti sex anni à nativitate Christi effluxerant. Eo ipso die, quo Thorlacus episcopus exspiravit, accidit in boreali insulæ parte, ut eadem hora (qua obiit episcopus) iter faceret sacerdos quidam, rerum multarum scientia genereque clarus, nomine Arnas Biörn's filius, Karleifi nepos, qui dulcem in aëre audivit

A. C.
1118

1133

F 2

con-

(51) *Arius Polybistor* Sched. p. 68. & auctor *Kristni-sage* pag. 118. Thorlacum duos supra triginta annos natum fuisse, dum inauguraretur, asserunt.

(52) Thorlacus obiit anno 1133, die 1 Febr. ut testantur *Necrologium Islandic. in Langebok: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 505. & Annales Flæyenses, Oddenses, Breviores, Holani utrique, Membranæ, Skalbolsenses antiquiores & Recentiores. Soli Annales Reseniani annum 1132 adscribunt.*

A. C. fer oc var fúngin cantilena *Lamber-
1133 tus* Biscups þessi:

(p) *sic animam claris caelorum red-
didit astris*

enn þat var vitat, þá til var prófat, at eingi madr hafdi þár í nánd verit. Þótti af því mörgum mönnum mikils vert um þennan atburd, oc (q) letu fer ei úr minni falla. Margt er merkiligt oc gæskufamligt at segia frá *Þorláki* Biscupi *Rúnólfsfyni*. Þau tíðindi urdu í hans biscupsdæmi, at þá andadiz hinn helgi *Jón* Biscup at *Hólum* oc *Eisteinn* Kóngr (53) bróðer *Sigurðar Jórsalafara*; *Sæmundr* prestur hinn *Fródi* (54) andadiz þat vor hit sama, er *Þorlákr* Biscup andadiz áðr um vetrin; þá var oc víg *Þorsteins* (r)

Hávarðs-

(p) *anima cleri. (redit astra)* F. M.
anima claris. A. B. C. D.
anima clarus. H. P. Q.
animum — reddidit astris. E. R.

(q) let. A. B. C. D. 4. *alii.*

(r) *Hallvarðs sonar.* E. G. 7. *alii.*

(53) Rex Eysteinn fide Annalium obiit anno 1122, à quibus tamen *Annales Membranæ & Recentiores* differunt,

*concentum modulantium hanc Lamberti A. C.
episcopi cantilenam:* 1133

„ Sic animam claris cœlorum red-
didit astris.

*habito autem examine, innotuit, nenii-
nem, cum hoc accidit, ibi fuisse vici-
num; quare multi hanc rem, quam magni
momenti esse judicarunt, memoria exci-
dere non sunt passi. Multa notatu digna
eaque egregia de Thorlaco episcopo Ru-
nolfi filio dicenda veniunt. Illo episcopo,
hæc acciderunt memoranda. Morte obie-
runt, Joannes Sanctus episcopus Holensis,
& Eysteinn Rex Sigurdi Hierosolymipetæ
frater, nec non Sæmundus sacerdos multi-
scius, vere byemem proxime sequente,
qua decesserat Thorlacus episcopus. Eo-
dem tempore cæsi sunt, Thorsteinn*

F 3

Havardi

differunt, annum 1123 substituentes. Conf. Necro-
logium Island. in *Langeb. Script. Rer. Dan. Tom. 2.*
pag. 514.

- (54) Sæmundus, ob haud vulgarem eruditionem, *binn
Fróde* sive Polyhistor appellatus, obiit anno 1133,
ut omnes *Annales* comprobant; nam *Annales Re-
centiores*, qui annum 1135 habent, audiendi non
sunt. De Sæmundo plura legi possunt in *Arii Sched.*
pag. 3. sq. 47. 61. *Vita Johannis Sancti. Kristvisaga*
188. 192. *F. Johannai Hist. Eccl. Isl. Tom. 1.*
pag. 198. sq.

- A. C. *Hávarðs*sonar (55) oc *Þórarins* (s) *Ivars*sonar; þá andadiz *Bergþór* Lögðögumadr (56); þá var lögdeila (57) þeirra *Haflida* *Márs*sonar oc *Þórgils* *Odda*sonar, þá var oc sætt þeirra. Margir höfðingjar voru *Þorláki* Biscupi óhægir fyri sakir óhlýdni sinnar, enn sumir í (t) óráðvendni oc lagabrotum; enn hann hafði allt í höndum sem best voru efni á.

XIII. Cap.

Magnús var sonr (58) *Einars* *Magnús*sonar, *Þórsteins*sonar, *Halls*sonar af *Síðu*, oc *Þuríðar* (u) *Gils* dóttur *Hafrúss*sonar, *Hafrbiarnar*sonar *Mollda-Gnúps*sonar. *Magnús* var uppfæder med *Einari* födr sínum oc *Oðmyu* stiúp.

(s) *Einar*sonar. A. B. 6. *alii*.

(t) óráðvendi. E. G. O. R.

(u) *Agils*. D. F. *Asgils*. D. N. P. *Asgeirs*. M. Q.

(55) Vid. *Kristni*saga pag. 122. *Landnámabók* pag. 391.

(56) De *Bergthore* vid. *Arni* Sched. pag. 65. *Kristni*saga p. 118. *F. Johannei* *Histor. Isl. Eccl. Tom. I.* p 214.

Havardi filius, & Thorarin Ivaris filius; A. C. eo etiam Bergthor Legifer. oecubuit; eo Hafliidius Maris filius & Thorgils Oddii filius & litibus in foro contenderunt, & reconciliati sunt. Thorlaco episcopo maxima incommoda crearunt multorum magnatum contumacia, mores corrupti, & fæde ab eis violatæ leges; quibus tamen malis ille, pro viribus, optime mederi conatus est.

Cap. XIII.

Magnus parentibus natus erat, Einare Magni filio, Thorsteinis nepote, Halli de Sida pronepote, & Thurida, Gillsis filia, Hafuris nepte, Hafur-Biörn's pronepte, Molda-Gnupi abnepte. Magnus educatus est apud patrem Einarem, & Oddnyam

F 4

novem

(57) Has lites fuse enarrat *Sturlungaſaga* toto fere libro primo. Conf. & *Landnámabók* pag. 391. *Kristnisaga* pag. 124. ſq.

(58) Genealogiam Magni exhibuimus ad finem *Kristnisaga* pag. 188. Conf. *Landnámabók* p. 348. ubi alter Genealogiæ ejus ramus explicatur. Rationem nominis ſuppeditant *Olofsſaga Helga*, *Magnusſaga Góða*, & ex his S. Ven. *Finnus Jobanneus* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1, pag. 277.

A. C. stúpmódr sinni, dóttur *Magnúsar* prests Þórdarsonar úr *Reykjabolti*; þessum kváðuz þau mest unnat hafa af öllum sínum börnum. *Magnús* var til (x) bókar settr og vígdr öllum vígslum ádr hann væri prestur. *Magnús* var vænn maðr at álti og helldr hár maðr vexti, fagreygdr og vel ljmadr, þýdr og þeckiligr, og allra manna (y) skrautligastr í öllu yfirbragdi og látgædi, hann var líúfr og lítilámr, víð alla, stórlyndr og stadfastr í skapi, (z) fullræðasámr, frændrækinn, margfróðr og málfniállr; hann reyndiz og velbrugðinn víð hvörttrveggja, búnad og farar, og var ávallt alla menn sattandi, hvar sem hann var víð mál manna staddr, og spardi þess eigi ord sín ne auðzfr.

1133 Enn þá er Þórlákr Biscup hafdi andaz ádr um veturinn, þá var *Magnús* kíörinn til Biscups eptir um sumarit, og þat sumar ætladi hann til utanferdar

(x) þekur. A. B. C. D. E. G. O. R.

(y) skörugligastr, *gravisimus*. E. R.

(z) heilræðasámr, *consilia salubria suggerens*, *quidam Codd.*

novercam, filiam Magni sacerdotis Reyk. A. C. holtensis, qui Thordi erat filius. Huic filio plus quam reliquis suis liberis se favisse, ipsi testati sunt (ejus parentes). Magnus literis fuit imbutus, & ad omnia sacra initiatus, antequam sacerdos esset factus. Fuit concinna forma, procera statura, claris oculis, membris venustis, affabilis & omnibus acceptus, gestuque omni & agendi ratione ornatisimus, comis & mansuetus, erga omnes liberalis & constanti animo, ad sua cuique tribuenda proutus, & cognatorum studiosus, multarum rerum scientia imbutus & disertus. Rei familiaris non minus quam nauticæ peritiam, haud vulgarem, sepe tentatus prodidit; ut iras sedaret, inimicosque omnes reconciliaret, ubicunque hominum (litigantium) negotiis interesse ei contingeret, nec verbis nec opibus percipit. Postquam Thorlacus episcopus

1133

præterlapsa proxime hyeme expiraverat, Magnus sequenti æstate episcopus est electus, quæ etiam iter extra patriam paravit; sed ventis adversis navem

- A. C. ferdar oc varð aptreka í *Blöndu-Ofi*, oc var þá í *Skálabolti* um vetrinn, oc fór utan annat sumar epár til *No-*
 1134 *regs*; þat sumar fór hann utan er þeir *Magnús Sigurdarson* oc *Haralldr Gilli* börduz á *Firisleyf* (59) oc stöck þá *Haralldr* undan sudr til *Danmerkr*. *Magnús* Biscupsefni fór oc sudr til *Danmerkr* hit sama haust, oc gaf gíafir *Haralldi* Kóngi, oc tókst þá vinfengi þeirra mikit. *Magnús* fór á fund *Össur- ar* Erkibiscups oc tók hann við hönum virðuliga oc vígdi hann til Biscups (60) á Simons messu dag. Þann vetr hinn nærsta var *Magnús* Biscup.
 1135 í *Sarpsborg*, þar til er *Haralldr* Kóngr varð innlendr, þá fór hann til hans, oc tók Kóngr feginfamliga við hönum oc með hinni mestu sæmd oc virðingu, oc var hann með hönum þar til er hann

(59) Prælium Fyrisleifense ad annum 1134, referunt, *Annales Holenses* utriqve, & *Regii in Langebek*: Script. *Rer. Dan.* Tom. 3. pag. 43. *Annales vero Flacensses, Skalbolsenses* antiquiores & *Membranei* ad 1132. Priorem calculum confirmat series rerum gestarum

in annis Blandæ ostium retro pellentibus, A. C. proximan. hiemem in Skalholto cum trans-
 egerat, sequenti æstate peregre profectus est I134
 in Norvegiam, quæ æstate Magnus Si-
 gurdi filius & Haraldus Gillius in Fyris-
 leifo pugnam conseruerè, quæ victus Ha-
 raldus austrum versus in Daniam effugit.
 Episcopus ille designatus Magnus, etiam
 austrum versus in Daniam eodem autumno
 appulsus, Haraldo Regi dona obtulit, unde
 magna ea inter eos amicitia orta est.
 Convenit deinde Magnus Afferem Ar-
 chiepiscopum, qui eum honorifice exceptum
 ipso Simonis festo episcopum inauguravit.
 Proximan. hiemem Magnus episcopus I135
 Särpsburgi transegit, donec Haraldum
 Regem ad regnum reversum noster con-
 venit, à quo lubentissime, nec minori
 cum reverentiæ honore est susceptus:
 Mansit dein apud Regem usque ad
 suum

a nostro relata, & ipsius Snorronis Surlæi consen-
 sus in Heimskringla, Edit. Peringskiöld. Tom. 2.
 pag. 286. sq.

(60) Magnum Episcopum anno 1234, inauguratum
 fuisse, asserunt *Annales Resensiani*, *Flateyenses*, &
Holeri utriusque.

92. HUNGRVAKA XIII, Cap.

A. C. hann fór út aprt tit *Islands*, oc þág
 1135 af Kóngi virðuligar gíafir, bordker er
 vó VIII merkur, oc var þar úr síðar
 kalkr giörðr (a), oc margar adrar
 gíafir, því at Kóngur var gudhræddr,
 enn örr (61) oc stórlýndr vid vini
 sína. *Magnús* Biscup kom til *Islands*
 um alþing, oc kom í *Eyafjörð*, oc reid
 til þings oc kom þar þá menn vóru
 at dómum, oc urdu ei áfáttir um eitt-
 hvört mál, enn þá (b) kom madr at
 dómum oc sagði at þá ridi *Magnús*
 Biscup á þingit, enn menn urdu svo
 fegnir þeirri sögu, at þegar gengu allir
 menn heim, enn Biscup geck síðan
 útá hladið fyrri kyrkiu, oc (c) tíadi þá
 öllum mönnum senn þau tídindi er
 giörft höfdu í *Noregi* medan hann
 var utan, oc þótti öllum mönnum mik-
 ils vert (62) um málsnilli hans oc
 skörungs-

- (a) Skrióðr fem em er í Skálaholti, *Skriodus
 qui ad huc Skalborgi est, habent in margine.*
 D. K.
- (b) dóminum. E. G. O. R.
- (c) sagði, *plerique.*

sum in Islandiam reditum, quando (discedens) à Rege honorifica tulit munera, A. C. 1135
nempe poculum ponderis octo semilibrarum, ex quo calix postea est fabrefactus, ut multa alia missa fiant. Erat enim Rex ut Deo devotus, ita erga amicos largus atque munificus. Magnus episcopus in Islandiam veniens in Eyafjörðum ap- pulit, cum comitia generalia habebantur, quibus ille equo vectus accessit, quo tempore, coram iudicibus, de re controversa dissentientes quidam contendebant. Tunc ad sedentes iudices nuntius accedens quidam, Magnum episcopum ad comitia equo vehi narravit, quo nuntio presentes omnes adeo exhilarati sunt, ut domum singuli abirent; episcopus vero in aggerem, ante templi fores positum, processit, ubi res memorabiles, quæ dum peregre fuerat in Norvegia acciderant, frequenti populo narravit, cunctis eloquentiam ejus
 Et gra-

(61) De liberalitate Regis Haralldi consentit *Sturlaus Heimskringl.* Tom. 2. pag. 284. De calice, cujus hic fit mentio, vid. *Finni Johanna* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 278. Tom. 3. pag. 254.

(62) De aviditate novitatum, quatenus veteribus Islandis competebat, plura notavimus ad *Gunnlaugs saga Ormstungu* pag. 23. sq.

94 HUNGRVAKA XIII. Cap.

A. C. skörúngskap, þá reyndiz oc brátt hvör ágætis madr hann var í sínu stórlyndi oc forsiá, bædi fyri sína hönd oc anaara, af því at hann spardi alldrei (d) fiárlut til þess, medan hann var Biscup, at sætta þá sem ádr voru (e) fundurpyckir, oc lagdi þat jafnan af sínu til (f), er þeirra var í milli, oc urdu af því eingar, deildir med mönnum, medan *Magnús* var Biscup. Hann hellt hinu sama lítilæti sínu vid alpyðu, sem ádr, þó væri Biscup, oc var hann af því vinsælli enn flestir menn adrir, oc hafdi þar marga stóra hluti til (g) görva.

XIV. Cap.

Magnús Biscup let miöc auka kyrkiu í *Skálabolti* oc vígdi sídan, oc var kyrkiudagr settr á Seliumanna messu, enn ádr hafdi verit Krossmessu á vor,

(d) fiárluti. A. F. 7. *alii.*

(e) fundurlyndir. A. B. 9. *alii.*

(f) er þörf var þeirra &c. F.

(g) görva, *quidam omitt.*

& gravitatem admirantibus. Tunc quoque se statim prodidit ea indolis excellentia, ea, qua usus est, prudentia, & in suis & aliorum negotiis; nam quoad episcopus fuit, impense nunquam pepercit, ut discordes conciliaret, ex suo semper id addens, de quo solvendo inter illos non convenit. Quo factum est, ut Magno episcopo, nullæ agitentur lites, nullæ discordiæ. Populo se non minus modestum præbuit factus episcopus, quam antea fuerat; favore ergo civium præ aliis plebisque erat felix; quod & multis præclare gestis rebus promeruerat.

Cap. XIV.

Templum Skalholtense, magnis accessionibus cum auxerat, ipse deinde consecravit Magnus episcopus, statuens, ut templi encæmia, quæ antea in festum crucis

vernium

A. C. á vor, þá er *Gitzur* Biscup hafði vígt; *Magnús* Biscup let tialda kyrkiu borda þeim, er hann hafði úthaft, oc (h) var þat hin mesta gersemi, hann hafði út pell þat er (i) hökull sá var úrgjördr, er *Skarbendingr* heitir; *Magnús* Biscup efði oc svo miöc stadinn í mörgum tillögum þeim er lengi hafa mest (k) gædi at verit, bædi stadnum, oc svo þeim sem hann hafa síðan vardveitt; hann keypti til stadarins í *Skálaboltti Arnes*, oc *Sandartúngu* (l), oc nær allar *Vestmannaeyar*, ádr enn hann andadiz, oc ætladi þar at setia múnklífi (63), enn hönum
 1145 endtiz ei til þess líf. Enn þá er *Ketill* Biscup var nú ordinn (m) vel fiötugr

(h) voro þat enar mestu gersemar. E. F. G. & 4. *alii*.

(i) hauksnautr. A. B. 5. *alii*. er haukr sá er ágördr er skarmendingr heitir, *in quo accipiter, nomine skarmendingr, depictus est*. E. G. O. R. *Sed úrgerdr, habent*. G. O.

(k) mæti. F.

(l) Sandartúngur. E. G. 3. *al*.

(m) nær, *ferè*. H. M. N. Q.

verum incidere, postquam Gissar epi- A. C.
 scopus (ædem banc sacram) initiaverat, in-
 festo, Sanctis in insula Selja sacro, cele-
 brarentur. Idem templum ornavit epi-
 scopus Magnus aulæo, quod donum secum
 portaverat, ingens utique cimelium.
 Ille purpuram quoque advexit, ex qua pal-
 lium sacram postea factum est, Skar-
 bendingr (cimbrica crenata) dictum.
 Sedem cathedralem multis etiam ac-
 cessionibus ditavit episcopus Magnus,
 quæ longo deinceps tempore & ipsi
 sedi, & sedem tenentibus summo emo-
 lumento fuere. Dedit sedi Skalholtensi,
 quæ suo ære comparavit, prædia Arnesum,
 Sandartungam, & antequam morte de-
 cesfit, omnes fere insulas Vestmannenses,
 ubi monasterium exstruere decreverat; sed
 hæc agentem mors occupavit. Cum Ketell II 145
 episcopus ætatem septuaginta annorum im-
 plevrat,

(63) De hoc monasterio, vid. Finni Johanni Histol.
 Eccl. Island. Tom. 1. pag. 278. Tom. 4. pag. 36.
 Tom. 4. pag. 24.

A. C. siötugr at alldri, þá fór hann til al-
 1145 þingis oc (n) fól sic undir bænahalld
 allra lærðra manna á prestastefnu, oc
 þá baud *Magnús* Biscup hönum heim
 med ser í *Skálabolt* til (o) kyrkiu-
 dags síns oc (p) brullaups þess er þar
 skyldi þá vera; sú veitsla var svo
 miöc vöndud, at slík eru síðst dæmi
 til á *Islandi*, þar var mikill miödr
 blandinn oc (r) öll ölfaung önnur sem
 best máttu verda; enn (s) föstudaginn
 eptir fóru Biscupar bádir til laugar í
Laugarás eptir náttverd, enn þar urðu
 þau miklu tíðindi at þar andadiz (64)
Ketill Biscup, oc þótti mönnum þat
 mikil tíðindi; mikill hryggleiki var þá
 á mörgum manni í því heimbodi,
 þar til er Biscup var grafinn oc um
 hann var búit. Enn med fortöllum
Magnúsar Biscups oc dryck þeim hin-
 um

(n) fal. A. F. 5. *alii.*

(o) Kyrkiudagsins. A. B. 6. *al.*

(p) brúðkaups. A. B. 8. *oc octo alii.*

(r) öl áfaung. E. G. R. öl áfeng. L. O.

(s) föstudags aptan, *vespere.* E. G. O. R.

pleverat, comitia petivit, ubi in synodo A. C. sacerdotum omnium clericorum precibus ¹¹⁴⁵ se commendavit. Tum eum Magnus episcopus ad Skalholtum invitavit, encæniis templi ibi inter futurum, atque nuptiis, ibi etiam celebrandis. Erat convivium hoc tanto apparatus structum, ut similis lautitiae pauca dentur in Islandia exempla; magna (enim) hic erat hydromelis (cereve-sia) mixti copia, aliaque omnia potus genera, quam fieri potuit optima. Die Veneris proxime sequenti, post coenam, antro episcopi, balneis usuri, ad Laugarsum iverunt, ubi casu admodum notando accidit, ut Ketell episcopus morte obiret; quæ res audientibus visa est maxime memorabilis. Hinc magna in hoc convivio tristitia multos tenuit, donec episcopi funus terræ mandatum & iusto cum apparatu conditum erat. Fecere id vero monita Magni episcopi, una cum potu generoso, G 2 cuius

(64) Ketell consensu omnium Annalium antiquorum decessit anno 1145, die 23 Julii, si die Veneris proximo post 9 Nonas. Julii, ut vult auctor nostrer, obierit. Sed Necrologium Islandicum in F. Johannis Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 597. statuit eum die 7 Julii satis functum fuisse.

A. C. um ágæta (t) er menn áttu þar at
 1145 drecka, þá urðu menn (u) nockut
 afhuga skiótara hörmum sínum, en
 1146 elligar mundi. Enn eptir þar var (x)
 kofinn til Biscups at *Hólum*, *Biörn*
Gilsfon, oc fór hann utan med bref-
 1147 um *Magnús* Biscups til *Askels* Erki-
 biscups, oc var *Biörn* vígdr til Biscups
 nærsta dag eptir Krossmessu á vor,
 (65) oc fór út hingat hit sama sumar,
 oc var Biscup at *Hólum* (y) XII vetr.

XV. Cap.

1148 Enn þá XII vetr vóru lidnir frá
 andláti *Þorláks* Biscups *Runólfs*sonar,
 enn *Magnús* hafði Biscup verit (z)
 XIII vetr, þá (a) bar til sú óhamíngia
 á *Islandi*, at ei hefr önnr þvílík ordit
 at mannskada, þá *Magnús* Biscup hafði
 farit

(t) er þar var veittr. E. R.

(u) nockut skiótara gladir. *Quidam Codd.*

(x) vígdr, *plerique.*

(y) XV. A. B. & 7. *alii.*

(z) XIII. vetr. 7. *codd.*

(a) braut, *pro*, þar til. E. G. O. R.

*cujus bibendi convivis ibi fuit copia, ut A. C. illi aliquanto citius doloris obliviscerentur, quam alias factum esset. Postea in episcopum Holanum electus est Biörn Gil-
 sis filius, qui Magni episcopi literis munitus, peregre abiens, Askelem Archiepiscopum convenit, à quo postridie festi Crucis verni episcopus est inauguratus. Eadem æstate huc in Islandiam redux, per duodecim annos Holensem episcopatum tenuit.*

Cap. XV.

Elapsis à morte Thorlaci episcopi, filii Ranolfi, quindecim annis, cum Magnus quatuordecim hiemes episcopus fuerat, in Islandia accidit res adeo acerba, ut par ei hominum ibi non exstiterit perniciæ. Per sinus enim occidentales iter permensus Magnus episcopus, cum festo

G 3

Sancti

(65) Ordinationem Biörn's Episcopi Annales, solis Brevioribus exceptis, qui in plerisque annum reliquorum calculum sequentem, adscribere solent, ad annum 1147 referunt.

A. C. farit yfir *Vestfirðu* oc var í *Hytardal*
 1148 um Mikæls messu, enn hinn nærfsta
 dag eptir messudaginn, þá kom þar
 elldr í bæinn (b) um náttmál, oc varð
 Biscup ei fyrr var vid, enn honum
 þótti ei óhætt út at gánga, oc var
 sem hann villdi ei bædi giöra, at flýia
 ógn daudans er hann sá þá nálgaz,
 enn hafa þess ádr bedit jafnan almáttug-
 ann Gud, at hann skyldi þat líflát
 spara hönum til handa er hönum
 þætti ser (c) í því (d) laugarþíning
 (66) sin. *Magnús* Biscup let þar líf
 sitt (67) í húsbrunnum oc med hon-
 um (e) II menn oc LXXX (68). Þar
 andadiz

(b) um nóttina, *noctu*. M. Q.

(c) eigi, *non*, *addunt*. A. B. 6. *alii*.

(d) laugar þíning, *babent*. F. J. K. lángr þíning
 A. B. C. D. *alit*. lóng sin þíning. E. G.
 7. *alii*.

(e) II menn oc L; M, N. Q.

(66) Illo & longo post tempore creditum fuisse, pas-
 siones quasvis, & inprimis mortem violentam, re-
 missionem peccatorum promereri, in re tam clara,
 non est quod operose persequamur.

(67) Anno, ut Annales testantur 1148, die 30 Sep-
 tembr.

Sancti Michaëlis in Hytardalo hospitabatur, accidit, ut postridie dicti festi, sub noctem venientem, igne flagraret villa, episcopo rem non prius sentiente, quantum exitus de ædibus ei periculi non expers videbatur. Cum igitur metu mortis, quam jam appropinquantem videbat, fugere nollet, is, qui precibus Deum omnipotentem assiduis sollicitaverat, ut id sibi reservaret mortis genus, quo dolorem posset sentire, vitæ suæ maculas purgaturum. Perit hoc incendio Magnus episcopus, & cum illo octuaginta duo alii homines,

G 4

quos

(68) De numero defunctorum differunt auctores, plerique numerum 72 adscribunt, verbi gr. *Annales Flaseyenses, Breviores, Holani antiqui, Regii* apud Langebek: *Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 55. Necrologium Islandicum* loc. cit. *Tom. 2. p. 515. Sturlungasaga* Ms. Quidam 72 non adnumerant Magnum Episcopum & Torfium sacerdotem, adeoque 74 periisse volunt; hi sunt *Annales Skalbolsenses antiquiores, Recenciores & Membranei. Annales Odenses & Skalbolsenses* quidam numerum rotundum septuagenarium assumunt.

A. C. andadiz (f) *Torfi* (69) prestfr *Böðvars-
II48*son, er ávallt hafði honum þionat í hans biskupsdómi; þar letuz VII prestar adrir, oc allir göfugir. Lík Biscups oc *Torfa* voru nálíga óbrunnin, oc voru bæði færð í *Skálabolt*, oc þá voru sendir skynfamir menn í *Fliótsblíd*, *Páll* prestfr *Sölva*son (70) úr *Reykjabolti*, oc *Gudmundr Konrad*son (71), at segia þessi tíðindi *Halli Teits*syni (72) oc *Eyulfi*

(f) *Tiörfi*, E. G. O. R. *bic Et alibi*.

(69) Ab hoc *Torfio* villam pastorem *Torfastader* nomen traxisse scribit *Brynjolfus Svenonius*, Episcopus dioceseos *Skalholtina* doctissimus, in literis quibus *Thordo Thorleifi* filio dictam prebendam contulit, die 28 Maji 1658 ita inquiring: *Prabenda Torfastader cathedra Skalholtensis est callarioni Episcoporum subiecta fuit, inde a tempore Sacerdotis Torfi, à quo prabenda denominatur, quique sedentibus tribus successivis Episcopis simul erga Pastor Cathedralis Skalholtensis, cujus etiam mentio in Hungurvaka injicitur, quod Hystordali una cum Magno Episcopo flammis consumptus perierit. Villa quoque ipsa fundorum Skalholtensium, quas Giffur Episcopus Isleifi filius jure hereditatis à majoribus, inde à terra prima occupata, ad se revolutus, partem primitus constituit, Giffur autem hoc templo cathedrali addicens, templum Torfastadis fundavit, prebendamque Torfastadensem sacerdotis,*

quos inter Torfius sacerdos Bödvaris A. C. filius, qui ei episcopo semper fuerat fa- 1148
 uulatus. Septem alii sacerdotes, viri omnes egregii, ibi interierunt. Episcopi, Torfiique cadavera ab igne fere illæsa, ad Skalholtum delata sunt. Misisti autem fuere viri prudentes, Paulus sacerdos, Sölvii filius, de Reykiaholto, & Gudmundus Conradi filius, hujus rei nuntii, in Fliotshlidam, ad Hallum Teiti filium & G 5 Eyul-

cordoris, qui templo cathedrali & Episcopo ministraret, usibus assignavit. Hæc, cum alias hodie frustra querantur, & virum doctissimum ea gratia assumisse, non est, quod animum inducamus, ne plane intercidant, annotasse visum est.

(70) De Paulo Sölvii filio, qui anno 1185 obiit, multis agunt *Sturlungasaga* libr. 2. passim, & *Tborlaksaga Helga*. Genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. p. 48.

(71) De Gudmundo Kodranis filio plura suppeditat *Sturlungasaga* passim.

(72) Isleifi Episcopi ex filio Teito nepos, Gissurii Halli filii, cujus apud nostrum tam crebra & honorifica mentio fit, pater; cujus genealogiam ad finem *Kristnisaga* pag. 116. 123. pertexuimus. Conf. supra not. 1. & *Sturlungasaga* passim. De ejus in Episcopatum Skalholtensem electione & obitu auctor noster pluribus mox infra agit.

A. C. Eyúlfí Sæmundarsyni (73) oc öðrum
 1148 höfðingium er (g) at veitzlu voru
 með (h) hönum; þeir fóru strax í
 Skálaholt, enn vestan komo með lík
 Biscups oc Torfa, Gudmundr prestur
 Brandsón (74), oc Snorre Svertings
 (*) son, oc fleiri virðulegir menn, oc
 komo í Skálaholt á Dionísus messu,
 enn (i) Geronis dag voru líkin nidr-
 sett hiá grepti hinna fyrri Biscupa. Ei
 hefr (k) verit meir til óyndis hagat
 enn þá er menn urðu svo (l) naud-
 skilia, at nálíga vard hvör vid sinn ást-
 vin at skilia í Hytárdal. Magnús Bi-
 scup var vígdr til Biscups af Össuri
 Erki.

(g) á pro at. A. B. C. D. 7. alii.

(h) með þeim. F. 6. alii.

(i) Gregorius. E. H. R. Hieronymi. J.
 Gedeonis. D. F. Gerconis. G.

(k) oc hefir vetr meir &c. G. O. R.
 oc hefir verit meir. A. B. 8. alii.

(l) navdskiliaz. A. B. C. D. O. R.
 naudskeris. M. Q.

(73) Eyulfus Sæmundi Polyhistoris filius, cujus ge-
 nealogiam exhibitimus ad *Kristniðgam* p. 188. 192.
 obiit anno 1158, fide *Annalium Flateyensium*, Ho-
 lensium

Eyulfum Sæmundi filium, aliosque magna- A. C.
 tes, qui ibi Hallo aderant convivæ. Illi haud 1148
 morantes, ad Skalholtum se contulere,
 ab occidente funus episcopi & Torfii du-
 centibus, Gudmundo sacerdote Brandi filio,
 Snorrio Svertingi filio, pluribusque aliis
 viris honestis, qui Dionysii festo ad Skal-
 holtum venere; die vero Gerionis, cada-
 vera juxta priorum episcoporum sepulcra
 terræ mandata sunt. Major nunquam da-
 ta est moeroris occasio, quam in Hytardalo,
 ubi hominum discessum ea urgebat neces-
 sitas, ut quilibet fere amicus ab amico
 carissimo divelli & abstrahi cogere-
 tur. Episcopus ab Assere Archiepi-
 scopo

*Insensum antiquorum & Regionum in Langebekii Scrip-
 tor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 59. Plura de viro sa-
 plentissimo vid. in Surlungasaga & Þorlaks Biscups
 Saga.*

(74) Gudmundus Brandi filius, Pastor Hiardarholtenfis,
 multis laudibus, iisque promeritis, in *Surlunga-
 saga* passim extollitur. Mentionem ejus facit *Krist-
 nisaga* pag. 116. Obiit anno 1151. Vid. *Annal.
 Reg. in Langebek: Script. Rer. Dan. pag. 56.*

(*) Genealogiam & laudes Snorrii *Surlungasaga* plu-
 ribus persequitur.

- A. C. Erkibiscupi á dögum *Anacleti* Páfa (75) oc *Haralds* Kóngrs *Gilla* oc *Magnúsar* *Sigurdarsonar* *Noregs* Kóngrs, þá var hann vetri meir enn hálfertugr, enn hann andadiz í húsbruna í *Hytardal* fimta dag. viku, einni nótt optir *Mikaels* messu, þá var lidit frá hingatburdi *Krists* *XLC* vetra *XL* oc *I* vetr (76) þá hafdi hann (m) *XIII* vetr verit Biscup.

XVI. Cap.

Medan *Magnús* var Biscup sviku (n) býarmenn *Harald* *Gilla* (77), oc þá

(m) *XIII. M. Q.*

(n) bæjar menn. *A. F. 7. alii.*

(75) *Anacletus Secundus*, Antipapa, electus fuit anno 1130, obiit 1138. Quo sedente, id est anno 1134, ut supra pluribus adstruximus, Magnus Episcopus inauguratus est.

(76) Omnes nostri Annales antiqui mortem Magni Episcopi ad annum 1148 & castinum festi Michaelis Archangeli referunt, præter *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium*, in Biblioth. Maguzana. No. 414. in Quarto, (quod cum dictis *Annal. Brevioribus* in plurimis convenit) qui annum sequentem

scopo initiatus est Magnus, Anacleti Papæ, A. G. Haraldus Gillii & Magni Sigurdi filii, Norvegiæ Regum tempore, triginta sex annos natus, sed in Hytardalo periit incendio, quinta hebdomadis die, prima post festum Michaëlis nocte, cum à nato Christo elapsa erat millesima centesima quadragesima prima hiems; ipse vero episcopi munus quatuordecim hiemes gesserat.

Cap. XVI.

Magno episcopo, Haraldum Gillium prodiderunt cives (Bergenses). Tunc etiam

quentem 1149 adscribunt. Hoc anno dies 30 Septembris, Magno Episcopo emortalis, incidit in diem Veneris, & anno 1141, quem auctor ex erroneo suo calculo adscribit, in diem Martis. Cum igitur, etiam ex nostri testimonio, evictum sit, Magnum die Jovis periisse, dubio caret, id anno 1148 factum esse.

(77) Eadem Haraldus Norvegiæ Regis, a conjuratis Bergensibus perpetrata, prolixè narrat *Sturlaus* in *Heimskringla* Edit. Peringsk. Tom. 2. p. 311. seqv. eamque ad annum, ut series rerum gestarum secum fert, 1136 refert, consentientibus omnibus Islandorum Annalibus antiquis, præter solos *Skalbolsenses antiquos*. qui annum 1135 præferunt.

A. C. þá fóllu þeir *Magnús* Kóngur oc *Sigurdr Slembidiákn* (78), þá varð víg *Þóris Steinmódsfonar* (79) oc andlát *Össurar* Erkebiscups (80), oc *Ulfbedins* Lögsögumanns, oc *Finns* Lögmanns. (81) oc *Henriks* Engla Kóngrs (82), oc margt annat varð á hans dögum, þat er

(78) Cædes eorum refertur ad annum 1138, ab *Annalibus Skalborgensibus antiquioribus*, *Holanis* utriusque, *Membraneis & Recentioribus*; sed ad annum 1139, ab *Annalibus Flateyensibus*, *Oddensibus & Regiis* apud *Langebek*: Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. quorum calculum confirmat *Sturlaus* in *Heimskringla* Tom. 2. pag. 329. seqv.

(79) Cædem Sacerdotis Thoreris, Steinmodi filii, anno 1136 commissam fuisse, perhibent *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. & *Holenses antiquiores*. *Flateyenses* vero annum 1135 habent.

(80) Obitum Asseri sive Össuris, Archiepiscopi Lundensis sæpe laudati, *Annales* ad annum 1138 narrant, exceptis *Flateyensibus*, *Resenianis & Skalborgensibus* antiquioribus, qui annum 1137 adscribunt.

(81) De Finno Legifero diversæ auctororum sunt sententiæ, a Summe Ven. *Finno Johanneo* Hist. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 213. allatæ, quas conciliari posse confidimus, si duo ejusdem nominis viri, ætate supæres, ut & revera fuerunt, assumantur. Alter qui 1139 Legifer erat, (nam officii ejus

initia

etiam cæsi sunt Magnus Rex & Sigur- A. C.
 dus, cognomento Slembidiakn (*Diaconus
 transfuga*). Eo quoque tempore accidit cæ-
 des Thoreris Steinmodi filii, nec non mors
 Afferi Archiepiscopi, Ulfhedinis & Finni
 Legiferorum, & Henrici Anglorum Regis,
 multæque aliæ res maximæ memorabi-
 les.

initia *Annales Reseniani* ad annum 1138 referunt,
Flateyenses vero ad 1140) ut *Annales Regii*, *Holen-
 ses* utriusque & *Oddenses* testantur, sed qui, iisdem
 testibus, anno 1145 obiit. Hic Legifer sacerdos
 appellatur, & Halli filius fuit; sed *Annales Bre-
 viores* ad dictum quoque annum 1145 referunt pe-
 regrinationem Sacerdotis Finni Halli filii. *Anna-
 les Oddenses* ad annum 1159 Finnum Legiferum
 fuisse asserunt, sed illud manu recentiori adjectum,
 ex *Arngrimi Crymogæa* insertum esse, suspicione
 non caret, ubi pro 1139 forte mendum 1159 ir-
 repfit. Anno 1172 Sacerdos Finnus Halli filius
 Ormum Sacerdotem Thordi filium interfecit, ut
 testantur *Annales Regii* & *Holenses* utriusque. Ex
 quibus patet duos quidem fuisse Sacerdotes nomine
Finnus Halli filius, quorum prior anno 1145 obiit,
 qui Legifer fuerat; Posterior anno adhuc 1172 su-
 persuit, sed numis Legiferi officio unquam functus
 fuerit, dubitatur.

- (82) Henricus Primus Rex Angliæ decessit anno 1135,
 ut exteris scriptoribus consentiunt *Annales Rese-
 niani* & *Regii* apud *Langebek* in *Script. Rer. Dan-
 Tom. 3. pag. 53.*

112 HUNGRVAKA XVI. Cap.

- A. C. er mikil tíðindi voru í. Eptir andlát
- 1149 *Magnúsar* Biscups hit nærsta sumar, varð at kiósa mann til Biscups, *Hall Teitsón* (83), fór hann utan oc mælti allstadar þeirra máli, sem hann væri (o) allstadar barnfæddr sem þá komt
- 1150 hann. *Hallr* andadiz í *Treckt* þá þeir fóru aptr, oc var ei vígdr til Biscups.
- 1151 Enn þá er útspurðiz andlát *Halls Teitsónar* til *Islands*, mátti enn Biscup kiósa, þá var þat allra manna kiör sem ráða áttu, med forfió *Biarnar* Biscups at *Hólum*, at menn kiöru til Biscups Nordlendskann mann þann er *Klengr* het, oc var Þórsteinsón oc *Halldóru Eyólfs* dóttur.

XVII. Cap.

Klengr Þórsteinsón var vænn madr at álitu oc medalmadr at véxti, kvikligr oc sköruligr oc algjör at fer, oc ritari gódr, oc hinn mesti lærdóms madr; hann var málsniallr oc öruggr at

(o) ávallt, *semper*, *addunt*. E. F. G. O. R.

les. *Æstate Magni episcopi mortem A. C. proxime secuta, cum episcopus erat eligendus, electus est Hallus Teiti filius, qui peregre profectus exterorum sermone scite adeo utebatur, ac si patriam habuisset, quamcunque adisset regionem. Hallus Trajecti ad Rhenam mortuus est, cum suis Roma domum reversurus, quare episcopus non est inauguratus. Fama de Halli Teiti filii morte in Islandiam perlata, cum ad episcopum eligendum iterum accedebatur, factum est communi omnium consensu, quorum hac in re valuit auctoritas aut consilium, nec non Biörnisi episcopi Holensis provida cura, ut in episcopum eligeretur vir è tractu boreali oriundus, nomine Klængus, filius Thorsteinis & Haldoræ Eyolfi filia.*

Cap. XVII.

Klængus, Thorsteinis filius, fuit vir facie decora & mediocri statura, vegetus, & qui se magnifice gerebat, artibus omnibus perfecte instructus, scriba eximius, & literis probe imbutus. Fuit item ore facun-

(83) De Halli Teiti filio vid. plura supra not. 72. p. 105.

A. C. at vinfesti oc hit mesta skáld, hann hafdi verit med *Katli* Biscupi oc hafdi hann í mörgu lagi hans háttu góða. *Klengr* fór utan þat sama sumar sem hann var til Biscups kosinn, med bresum *Biarnar* Biscups, á fund *Askells* Erkibiscups, oc vígdi hann *Kleng* (p) 1152, Biscup XII nóttum eptir Máriu messu á vor, oc hit sama sumar eptir fór hann út til *Islands* (84), oc var þá kominn fra *Róm* sunnan oc alle utan úr *Bár* (85) *Gitzur Halls*son; fór hann út med hönum, oc áttu menn þá at fagna tveim fenn hinum (q) mestu (r) mann gersfumum á *Islandi*. A tveim skipum komu út (s) stórvidir þeir er *Klengr* Biscup let höggva í *Noregi*, til

(p) til Biscups. E. R.

(q) bæsto. E. G. R.

(r) mönnum oc gersfumum. A. B. & G. alii.

(s) undirvidir. M. Q.

(84) Klengi Episcopi ordinationem & in Islandiam reditum anno 1152, omnes *Annales* adscribunt, præter *Skalholtsenses antiquos, Recentiores & Membraneos*, qui annum 1150, & *Oddsenses* qui 1151 scribunt, quos errorem calculi commisisse, series gestorum ab auctore nostro & *Sturlungasaga* relatorum arguit.

facundus, in amicitia constans & pœta A. C. peritissimus. Cum Ketille episcopo conversatus, probos hujus mores adoptaverat plurimos. Eadem æstate, qua in episcopum eligebatur Klængus, peregre profectus est, Biörn is episcopi literis munitus; ita convenit Askelem Archiepiscopum, qui noctes duodecim, à festo illo Mariæ, quod vere celebratur, (festo Annuntiationis Mariæ) Klængum episcopum 1152 inauguravit. Is eadem æstate in Islandiam reversus est. Tunc Gissur, Halli filius, Roma & longius Bario redux factus, comes Klængo in Islandiam navigavit, quo pacto duorum simul pretiosissimorum in Islandia virorum reditum sibi gratulandi civibus data est occasio. Duabus navibus adveſta sunt ligna eximie longitudinis, quæ Klængus episcopus in Norvegia cædi fecerat,

H 2

cerat,

(85) Barium illud sine dubio est, unde ager Bariensis Italiz nomen trahit. Huc translatio S. Nicolai Episcopi Myrensis, qui seculo tertio floruit, facta est, & loco celebritatem conciliavit. Vid. supra pag. 67. & S. Ven. F. Johannis Hist. Eccl. lsb. Tom. I. pag. 217.

A. C. til kyrkiu þeirrar er hann let giöra í
 1152 *Skálabolti*, oc at öllu var vöndut fram
 yfir hvört hús annat þeirra er á *Is-*
landi vóru giörd, bædi at vidum oc
 smídi. Enn er Biscup kom til stólsins
 í *Skálabolti*, þá vard hann þegar svo
 vinfæll vid alþýdu, at jafnvel unnu
 hönum þeir menn hugástum, er hann
 hafdi skamma stund at stóli setit, er
 helldr höfdu vid honum horft í sin-
 um huga. Enn þat er ei kynligt þó
 svo yrði, því at hann var stórlyndr
 oc stórgjöfull vid vini sína, enn örr
 oc ölmufugódr vid fátæka menn (t).
 Linn oc lítilátr var hann vid alla,
 kátr var hann oc keskifimr, oc jafn-
 lyndr madr vid vini sína, svo at þáng-
 at var til allra úrlausna at (u) síá, er
 hann var med; þar var á stólnum
 1153 hvörskyns er vidpurfti. Hann let
 þegar taka til (x) kyrkiusmídis er
 hann hafdi einn vetr at stólnum setit.
 Svo sýnduz öðrum mönnum tillög
 vera

(t) líufr. F. & 4. *alii.*(u) leita. A. B. 8. *alii.*(x) smídar. A. B. & 6. *alii.*

cerat, ad templi fabricam, quod eo curante, A. G.
 in Skalholto exstructum est, tam materiae 1152
 delectu, quam ipsa materiacione, quali-
 bet, quam Islandia unquam habuit, do-
 mo præstantius. Episcopus, cathedra Skal-
 holtensi potitus, tantam mox populi ami-
 citiam sibi paravit, ut postquam in cathe-
 dra paulisper sederat præsal, vel illi eum
 amore amplecterentur, quorum aversus
 nonnihil ab eo antea fuerat animus. Mi-
 rum autem non est, rem ita cecidisse, cum
 animo fuerit magnanimus & summe mu-
 nificus erga amicos, largus erga pauperes,
 & ad stipem erogandam paratissimus.
 Erga omnes mitis erat, & humanus, fe-
 stivus & lepidus, nec non animo erga
 amicos sui semper simili, ut à qua ille ste-
 tisset parte, omnis ibi sperandum veniret
 auxilium. Nec sedi unquam defuit ullus,
 quo opus erat apparatus. Unam cum se- 1153
 derat hiemem episcopus, templum ædifican-
 dum aggressus est. Tanti autem aliis visi

A. C. vera mikil til kyrkiugiörðar, at hvör-
 um missærum, bæði í vidar faungum
 oc smíðakaupum oc mannhöfnum þeim
 er þar fylgdu, at svo þótti skynsöm-
 um mönnum sem öll lausafe þyrfti til
 at leggja, þau er til stadarins lágu í
 tíundum oc öðrum tillögum. Búit
 þurfti í annann stad svo mikilla tillaga à
 hverium missærum, fyrri sakir fólks fjölda
 oc gestrisni oc annarar atvinnu, at
 svo þótti sem þar mundi þurfa til alla
 lausa aura þá er stadrinn átti. I (y)
 þridiu grein hafði hann svo veitflur
 fjölmennar oc stórar fegisfir vid vini
 sína, er bæði voru margir oc göfugir,
 at þar þurfti nálíga ógrynni fiár til
 at leggja; enn almáttugr Gud er alle
 gott gefr af sér, let eingann (z) þann
 hlut skorta er hafa þurfti bæði til
 kyrkiugiörðar oc annarar atvinnu, þeir-
 ar er Biscup villdi láta hafa meðan
 hann lifdi. Þesfir voru höfutsmidir at
 kyrkiunni í *Skálabolti*: *Arni*, er kall-
 adr var *Höfutsmidr*, oc *Biörn* hinn
 Hagi

(y) þridia máta. A. R. 9. alis.

(z) þann skort á. E. G. 5. alis.

sunt, qui templi structurae singulis semie- A. C.
stribus impendebantur sumtus, erogandi
tam in lignorum apparatus, quam fa-
brorum mercedem, atque alios sustentandos
homines, quibus hic erat usus, ut visum
sit prudentioribus, omnem hoc opus postu-
lare pecuniam, quantamcunque sedi vel cu-
mularent decimæ, vel alii hujusmodi re-
ditus. Tantas secundo impensas postula-
vit ipsa alenda familia, tantos sumtus do-
mesticorum multitudo, hospitem frequen-
tia, & aliæ res necessariae, ut ad has im-
pensas eroganda viderentur, quæ sedes
posidebat, bonâ omnia mobilia. Convi-
viatorum tertio frequentes adeo erant ap-
paratus, tantaque largitus est (episcopus)
dona amicis, qui & multi fuere & nobi-
lissimi, ut ad hos sumtus ferendos prop-
modum inmensa pecuniæ vis requirere-
tur. Sed omnipotens Deus, qui omnia
bona de suo nobis largitur, fecit ipse, ut
nihil eorum deesset, quibus opus erat, tam
ad templi structuram, quam ad alias res ne-
cessarias, ex voluntate episcopi, dum vive-
ret, parandas. Templi Skaltholtensis hi
precipui fuere architecti: Arnas, quem
Architectorum dixeris principem, & Biörn

A. C. *Hagi Þórvaldsson, Illugi Leifsson* telgdi oc vidu. Enn þá er kyrkian var algjör, orti *Rúnólfur* Biscups son (86) vísu þessa:

Hraust (a) var höll sú er Kristi,
Hugblíðum let smíða,

Góð er rót und ráðum,
Ríkr (b) stjórnari slíkum.

Gipta vard þat er gjörði
Guds rann (c) iugtanni.

Petr hefr eignaz ítra
Arna smíð oc *Biornar*.

XVIII. Cap.

Klengi Biscup var svo mikill (d) málafylgismadr ef hann var aðsókr til áfiár, at hann var bæði höfðingi mikill sakir vitku oc málsnilldar, hönum voru oc landslögin í (e) kunnara lagi, af því höfðu þeir höfðingar allann

(a) er. E. G. L. O. R.

(b) stjórnar. E. G. 5. *alíi*. slíkum stjórnara P.

(c) Iugtanni. E. R.

(d) málafylgin. A. B. C. D. L.

(e) kringara. H. M. Q.

*dictus Hagi (artificiosus) Thorvaldi filius. A. C.
Illugius quoque Leifi filius ligna dolavit,
Absoluta templi structura, Runolfus epi-
scopi filius hæc carmen cecinit:*

Firma fuit basilica, quam Christo,

Benigno animo extrui fecit

(Bona est talis consilii ratio)

Potens præsul.

Feliciter accidit, ut faceres

Domum Dei Ursus (i. e. Biörn).

Petrus (Apostolus) nactus est præstantium

Arnæ & Biörn's ædificium.

Cap. XVIII.

*Klængus episcopus eam sæpe operam
præstitit coram iudice litigantibus, si pa-
tronus & consultor adhiberetur, ut ob
prudentiam non minus, quam eloquentiam,
in magno honore esset. Leges (enim) pa-
trias melius calluit quam plerique alii,*

H 5

quare

(86) Runolfus filius erat Ketillis Episcopi Holensis, cujus in *Sturlunga saga* non incelebris mentio. Obiit anno 1186 ut ex communi Annalium antiquorum testimonio constat.

A. C. Viti pínungarvotts. Enn eptir tíðir baud *Klængr* Biscup öllum þeim mönnum er vid kyrkiu vígflu höfdu verit at hafa þar dagverd, þeim er fer þótti þat betr gegna, oc var þat enn giört meir af stórmensku enn fullri forsiá; af því at á einn veg (i) reymiz þat ávallt, at eiga undir mörgum heimskum, er einn vitr madr má vel fyrifiá med stillingu, mátti þar oc þá mikit at raun um þat komaz, fyr því at ei höfdu þar færri menn dagverd enn VII.C manna, oc urdu tilög med óhægindum áðr lecti. Sú veitzla var allvirduglig, at öllum mönnum er þángat var bodit, oc voru þeir allir, er virdingamenn voru, med stórgiöfum á burt leystir. Eigi at síðr feck Biscup til kyrkiu í *Skálabolti* (k) allt þat er þurfti, uns hán var at öllu velbúin; hann let giöra gullkaleik, oc fetia gimsteinum, oc gaf Kyrkiunni, hann let oc rita títubækur miklar

(i) *maxi*, add. A. B. C. D.

(k) þar mest hann mátti til fá, *quantum comparare potuit*. E. G. O. R.

Viti martyris die factum est. Sacris per- A. C.
actis, invitat episcopus ad prandium ad-
venas omnes, qui enceniis interfuerant,
quibuscunque id volupe esset; quod tamen
fecit, magis ut magnificentiam ostenta-
ret, quam rem rite prameditatus: eun-
dem enim semper sortitur res eventum, si
id multorum stultorum arbitrio permise-
ris, quod unus sapiens, adhibita modera-
tione, cavere facile posset; id quod tunc
maximè experientia docuit: cum enim
non pauciores, quam septingenti, ibi pran-
dium sumerent, non sine magna difficul-
tate apparatus datum est istud prandium,
antequam ejus factus est finis. Fuit (ta-
men) hoc lautissimum convivium, si ad
illud vocatorum multitudinem respexe-
ris, quorum honoratiores omnes amplissi-
mis aucti xeniis dimissi sunt. Nibilo-
minus episcopus ad templi Skalholten-
sis structuram necessaria omnia postea
comparavit, donec illud à rebus om-
nibus probe paratum erat & instru-
ctum, Calicem ex auro factum &
gemmis ornatum, templo ille dono de-
dit.

A. C. miklar oc (l) miklu betri enn áðr
 vóru. Sú var öll idia hans fenn, at
 kenna prestflingum, oc ritadi, oc saung
 psaltara, oc mælti þó allt þat er naud.
 (m) bar til. (n) *Meinlátsamari* í mörgu
 lagi, vid siálfan sic, enn adrir Biscup-
 ar höfdu verit, í vökum oc föstum
 oc klæðabúnadi; hann geck opt ber-
 fattr um (o) nætur í sníóum oc frost-
 1162 um. Þá er *Klængr* Biscup hafdi X
 vetr Biscup verit, þá andadiz (88)
Biörn Biscup at *Hótum* II nóttum ept-
 ir Lúcas messu, þá er hann hafdi
 XV vetur Biscup verit, enn um sum-
 1163 atit eptir var kiörinn *Brandr* prestfr.
Sæmundarson, oc hafdi hann utan med
 ser bref *Klængs* Biscups á fund *Ey-
 steins* Erkibiscups, oc var hann vígdr
 til Biscups Máriumeffudag hinn síd-
 ari, oc var í *Biörgvyn* um veturinn,

oc

(l) lángrum. A. B. & 8. *alii.* öllu. O.

(m) bad. A. B. D. G. K. R. baud til. F.

(n) meinlátsamr. A. B. 10. *alii.*

(o) vetur, *biemes.* 7. *Codd.*

(88) Biörn-Episcopus (fide Anneliam) obiit anno 1162,
 ejus vero successor Brandus Episcopus inaugura-

tus

dit. Ille etiam exscribi curavit breviam A. C.
 ria optimæ notæ, prioribus multo me-
 liora. Omnis ejus industria in eo jun-
 tim versabatur, ut pueros instrueret sa-
 cerdotii candidatos olim futuros, (libros)
 exscriberet, & psalterium cantaret, sub his
 junctis negotiis ea simul loquens, quæ usus
 tulisset. Variis modis incommoda sibi ipsi
 facescivit, plura quam episcopi priores, vigi-
 liis, jejniis, & vestitu; etiam sæpe noctu,
 inter nives & frigora, pedes ambulavit.
 Cum Klængus episcopus decem hiemes epi- 1162
 scopi munere functus erat, Biörn Holensis
 episcopus obiit, duabus noctibus post Lucæ
 festum, cum quindecim hiemes episcopus
 fuerat. Sequenti vero æstate, electus est
 Brandus sacerdos Sæmundi filius, qui ex Is- 1163
 landia Klængi episcopi literas secum por-
 tans ad Eysteinem Archiepiscopum pro-
 fectus, festo Mariæ posteriori episcopus
 est inauguratus. Hyeme Bergis una
 cum

tus est anno 1163; nam quod annus 1164 ab An-
 nalibus Skalbolsensibus antiquioribus, Recentioribus,
 & Membraneis adscribitur, de ejus in patriam re-
 ditu intelligi potest; quamvis nec negandum fit;
 quod Sturlungafaga libr. 3. cap. 1. hunc ad annum
 1165 referre videatur.

A. C. oc svo *Jón Loftson*, enn síðan fór Biscup
 1164 út um sumarit eptir, oc settiz á Biscups-
 stólinn á *Hólum*, sem hann var til vígdr.

XIX. Cap.

Klængr Biscup helt alle til elli
 vegfemd sinni oc (p) vinsældum, svo
 at allir virdu hann mikils, þeir ed
 mest vóru verdir. Enn er hann tók
 at (q) ellðaz, þá sókti at hönum van-
 heilfa mikil, oc tóku í fyrstu fætur
 hans at opnaz af kullða oc mein-
 lætum oc óhægindum þeim er hann
 1173 hafði haft. Enn er hann tók at
 mæða bæði elli oc vanheilfa, þá sendi
 hann utan bref sín til *Eysteins* Erki-
 biscups, oc bað hann leyfis, at hann
 skyldi ná af hendi at felia (r) land-
 fjölskylldir biscupsdóms síns, oc at taka
 annann Biscup í stáðinn, eptir dæmum
Gitzurar Biscups, enn þau ord kómu
 apr

(p) vinsæld. F.

(q) ellaz. F.

(r) lanz fjölskyldu biscupsdæmis. A. B. 8° 7. al.

cum Joanne Lopti filio transacta, in Is- A. C.
landiam proxime sequenti æstate redux, 1164
sedem occupavit episcopi in Holis, cui
erat inauguratus.

Cap. XIX.

Klængo episcopo ad senectutem usque
suus mansit bonos populique favor, adeo
ut eum magni facerent omnes, quotquot
ipsi dignitate erant maxime conspicui.
Senescentem adversa & gravis incersit
valetudo, cui primum obnoxii pedes ejus,
doloribus vexabantur ulcerum, quæ ibi
aperuerant frigora, incommoda varia
atque molestiæ, quas olim pertulerat. Se- 1173
nio igitur & morbo paulatim fatiscens,
Eysteini Archiepiscopo literas misit, qui-
bus id sibi dari petiit, ut depositis plu-
sculis sui officii muneribus, exemplo Gissu-
ris episcopi alium liceret suo loco sufficere.

A. C. aptr frá Erkibiscupi at í hans leyfi
 1174 skyldi Biscup kiófa oc senda utan, enn
 hann skyldi halda upp tíðagiörd oc
 kenningu, medan hann væri til fær,
 þótt hann væri ei fær til yfirferdar.
Klengr Biscup fór til alþingis, oc
 sókti þá (s) at höfðingia at madr
 væri til Biscups kosinn, oc var þat allra
 manna ráð at hann skyldi kiófa þann
 sem hann vildi, enn hann kaus Þorlák
 (t) Þórhallaðson, er þá var Abóti í
 Þyckvabæ, oc var þat mikil gæfa
Klengs Biscups, er hann kaus þann
 mann eptir sic er nú er sannheilagr,
 oc allir mega vita at alldrei fyrrmeir
 hefr neinn madr at því reynt á Is-
 landi (89) nema hinn Heilage Þorlákr
 Biscup er þá var til Biscups kosinn.
 Enn þó hafði *Klengr* Biscup stadar-
 forráð þau missere, oc var þó óhægt
 fyrir at ráða, því at þá lágu eingar
 gíafir til stadarins, enn afvinna vard
 eingu

(s) á *pro* at. A. D. F.

(t) Þórhalls. B. C. K. Þórvalds. A. D. Þorláks.
 7. Codd. male.

Redditæ ab Archiepiscopo litteræ id tu- A. C.
 lere responsi, licere ejus permissu novum 1174
 eligere episcopum, electumque peregre mit-
 tere, ipsum vero (Klængum episcopum)
 sacrorum administrationem continuare
 jusserunt, licet obeunda dioecesi impar
 esset. * Klængus episcopus ad comitia
 profectus, proceres rogavit, ut episcopus
 eligeretur alius quidam, quibus omni-
 bus visum est consultum, ut ipse, quem-
 cunque vellet, eligeret; elegit ergo Thor-
 lacum Thorhalli filium, tunc temporis mo-
 nasterii Thyckvabæensis Abbatem; qua
 in re magna fuit Klængi episcopi felici-
 tas, cum in suum locum eligeret illum,
 qui nunc verè sanctus est, & de quo om-
 nibus constat, talem in Islandia repertum
 esse neminem, præter ipsum episcopum
 Thorlacum Sanctum, qui tunc episcopus
 est electus. Per eam tamen semestria penes
 Klængum episcopum sedis episcopalis fuit
 administratio, licet ea administratio ei val-
 de difficilis esset: tunc enim sedi nullæ ac-
 cesserant donationes, expensæ vero necessa-
 riæ nihilo quam hodie erant minores. Cum

I 2

Sedis

(89) Hinc ætas scripti facile intelligitur, nam Thor-
 lacii sanctitas publice recepta fuit 1198, sed Jona-
 Episcopi anno 1200, ita ut scriptum hocce, dicti
 biennii tempore, scriptum esse inde concludi possit.

A. C. eingu minni. *Klengr* Biscup feldi
 1175 fiálfr af hendi stadarins forráð, oc
 feck þau í hendr *Þorláki* (u) Abóta
 oc þeim mönnum er hann kiöri til
 med fer. Enn hin sídurstu misseri er
Klengr Biscup lifdi, reis hann nálíga
 alldreí úr reckiu, oc bióz eptir því
 vidr andláti sínu, sem hvör vitr madr
 mundi fer hellst kíósa í laungum van-
 mætti. *Klengr* Biscup var vígdr til
 Biscups á dögum *Eugenii* Páfa (90),
 af *Askeli* Erkibiscupi á dögum *Ey-*
steins oc *Sigurdar* Noregrs Kónga,
 hann hafdi þá II vetr hins fimta tug-
 1176 ar, oc var Biscup XXIII vetur. Hann
 andadiz þrim nóttum eptir *Mattias*
 messu oc ber svo ártíd hans, enn fiór-
 um ef hlaupár er. Þá var þvottdagr
 í imbrudögum um lángeföstu. Þá
 var lidit frá híngebardi *Kristis*, at
 áratali, einum vetri midr enn siötígir
 hins tólfta hundrads, oc var hann
 grafinn hiá hinum fyrrum Biscupum.
 Enn

(u) Biscupi. E. G. L. O. R.

(90) Eugenius Tertius Papa sedit ab anno 1145 ad

1153.

sedis administrationem Klængus episcopus deponebat, eam in manus tradidit Thorlaco Abbati aliisque quos hic socios elegit. Ultimis vero, quibus Klængus episcopus vixit, annis, de lecto nunquam fere surrexit, sed se ut morti obviam iturum paravit, eo modo, quo id facere optasset sapiens quisque, quem longa detinet valetudo. Klængus episcopus ab Askele Archiepiscopo inauguratus est, Evgenii Papæ Eysteinisque & Sigurdi Norvegiæ Regum tempore, quadraginta duas hiemes natus, viginti quatuor hiemes munere episcopi functus est, sed tres noctes post Martiæ festum mortuus, quo festo die ejus anniversaria celebrantur, quatuor autem noctes (post dictum festum) si annus fuerit bissextilis, die Saturni, in quatuor temporum jejuniis quadragesimalibus, quo tempore, à nato Christo, secundum computum vulgarem, undeseptuaginta seculi duodecimi hiemes erant elapsæ. Prioribus episcopis vicinus est sepultus; adfuit

1175

1176

I 3

autem

* 1153. Quod ea quæ de Chronologia nostri supra p. 28. notavimus, ulterius confirmat.

A. C. Enn *Þarlákr* Abóti stóð yfir hönum,
 1176 bædi yfer greftri hans, oc andlátí,
 oc bar hönum allskonar (x) giptufam-
 luga til, er slíkr maðr skyllði yfir
 hönum standa bædi lífs oc (y) öndud-
 um, sem nú reyniz fyri Gudi hinn
 (z) sæli *Þarlákr* Biscup.

XX. Cap.

Mörg urðu stór tíðindi meðan
Klængr var Biscup, þó at ec geti her
 ei margra. Þá varð fyrst fráfall þeirra
 bræðra *Haralds*sona *Gilla Noregs* Kónga,
Sigurðar fyrst, þá *Eysteins*, enn *Inga*
 (91) síðarst, oc andlát *Jóns* Erkibi-
 scups (92) oc fall *Hákonar Herdi-*
breids

(x) gæfufamliga. M. O. P. Q.

(y) lidnum. A. B. & 9. al.

(z) helgi, *Sanctus*. A. B. C. D.

(91) Rex Sigurdus interfectus est anno 1155, Rex
 Eysteinn anno 1157, & Rex Ingus anno 1161.
Annales equidem *Skalholtenses antiquiores*, *Recentio-*
res & Membranci cædem Sigurdi ad 1154 & *Bre-*
uiores cædem Eysteini ad 1158, sed Ingii ad 1160
 refertunt, quæ in re fidem vix merentur.

autem Thorlacus Abbas, & sepulturae A. C.
ejus & morti, id quod feliciter admodum 1176
ei accidit, ut tam vivo quam mortuo vir
tantus adstaret, quantus coram Deo
beatus Thorlacus episcopus esse nunc
cognoscitur.

Cap. XX.

Klango episcopo, plurimae res acci-
derunt maxime memorabiles, licet hic
multae non memorentur. In hoc tempus
fratrum, Haraldi Gillii filiorum, Norve-
giae Regum, decessus incidit, primo Si-
gurdi, deinde Eysteinis, & ultimo Ingii;
Joannis Archiepiscopi obitus; Haconis
I 4 Herda-

(92) Johannes primus Norvegiae Archiepiscopus obiit
anno 1157, ut *Annales Regii, Reseniani, Flateyen-*
ses, Oddenses, & Holani utriusque testantur, non
autem 1158, ut volunt *Annales Skalbolsenses anti-*
quiores, Membranci, Breviores & Recenciores. Vita
Johannis Sancti, quae Augustinum (sive Eysteinem)
primum Norvegiae Archiepiscopum appellat, gra-
viter errat, & in hac re audiendus non est.

A. C. *breids* (93), oc andlát *Biarnar* Biscups at *Hólum* (94). A dögum *Klængs* Biscups var pínðr hinn heilagi *Thómas* Erkibiscup (95) í Englandi; oc á hans dögum kom annat sinn upp elldr í *Heklo* (a) fialli (96); þá vard oc (b) jardskiálfti sá, er mannskadi vard at (c). Þesir menn önduduz, Islendskir medan *Klængv* var Biscup: *Jón Sigurdarson* (97) oc (d) *Hreinn* (e) á *Bári* (98), *Páll Þórdarson*, oc *Gud-*

(a) felli, *monticulo*. E. F. G. O. R.

(b) landskiálfti, L. skíálfti jadar. F.

(c) *Hic Codex L. prolixam subnectit relationem de ignis ex Hecla monte eruptione anno 1300, quæ vero ad hunc locum non spectat.*

(d) *Hreinn á Bári, omittunt. A. B. C. D. F. & 7. al.*

(e) *Legendum Abóti, monente. A. Magnæo in marg. R.*

(93) Rex Hacon Humerosus cecidit anno 1162. Soli *Annales Breviores*, pro more, ejus mortem ad annum præcedentem anticipant.

(94) Vid. supra not. 88. *Annales Breviores* annum Biörn's mortualem 1163 minus accurate adscribunt.

Herðabreiddi cædes, & Biörn's episcopi A. C. Holensis mors. Klængi episcopi tempore, Sanctus Thomas Archiepiscopus in Anglia obiit, tortus necatusque. Ejus etiam tempore Heclá mons ignem secundo evomuit; & tunc quoque terræ motus exstitit, quo homines aliquot perierunt. Klængo episcopo, mortui sunt Islandi; Joannes Sigurdi filius & Hreinn Baren'sis, Paulus Thordi filius, I 5 Gud-

(95) Martyrium S. Thomæ Archiepiscopi incidit in 29 Dec. 1170. *Annales Regii* apud *Langebék* Script. Ref. Dan. Tom. 3. pag. 63. illud anno sequenti adscribunt.

(96) Eruptionem ignis subterranei ex monte Heclá omnes *Annales* antiqui ad annum 1158 referunt; soli autem *Flateyenses* annum 1157 adscribunt.

(97) Si hic mendum esset, *Sigurdar* pro *Sigmundar*, certe indicaretur mors viri in patria celeberrimi Jonæ Sigmundi filii, quem anno 1164 fati's cessisse testantur *Annales Regii* loc. cit. pag. 63. *Flateyenses* & *Holant* antiqui; sed *Scurlunga'saga* libr. 3. cap. 1. videtur ejus mortem ad annum 1166 referre.

(98) Hreinn sive Reiner Abbas, Styrmeris filius, cujus genealogia multis in *Landnámabók* Edit. Havn. locis pertextitur, erat Sancti Johannis Episcopi Holensis discipulus, & Abbas consecratus anno 1166, obiit anno 1171, ut *Historiæ* & *Annales* constanter

A. C. *Gudmundr Ketilsson, Biarnbedin prestur Sigurdarson* (99) oc *Beinir* bródir hans, víg *Helga Skaptafonar* (100), oc *Nicolás Sigurdarson* (101) var þá felldr í *Þrándheimi*. Nú má oft sýnaz sem ei hafi slíkr skörúngr verit á *Islandi* fyrri margs sakir sem *Klængur Biscup* var, vilium ver oc þat ætla at hans raufn muni uppi vera medan *Island* er byggt.

Nú er komit at frásögn þeirri er segia skal frá hinum sæla *Þorláki Biscupi*, oc er þessi saga her samín til (f) skemtunar góðum mönnum; oc til frásagnar sem adrar þær er her eru fyrri ritadar. Enn svo vel sem frásögn (g) fer frá hverium þeirra,

(f) eptirtektar. F.

(g) er *pro fer. A. B. & 10. al.*

ter testantur. Hic ipse erat tertius Abbas Thingeyrensis, & postea primus Hytardalensis Abbas. *Sturlungasaga* libr. 2. cap. 34. quæ hunc Abbatem Thveraënssem appellat, in mendo cubat, cum Thingeyrenssem vocare debuisset.

(99) Biarnhedinis laudes multis canunt *Þorláks saga Helga* Ms. & *Sturlungasaga*; sed genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. pag. 37. Obitum ejus *Annalēs* omnes anno 1173 adscribunt.

Gudmundus Ketillis filius, Biarnhedina A. G. sacerdos Sigurdi filius, & Beiner ejus frater, casus Helgius Skaptii filius, & Nicolaus Sigurdi filius in Thrandhemia occisus. Hæc nobis manifestum reddent, talem tantumque, varias ob causas, virum nunquam habuisse Islandiam, qualis erat Klængus episcopus; quare speramus, fore, ut quamdiu habitata erit Islandia, magnifici adeo viri ibi superstes futura sit memoria.

Ad ea, quæ de beato Thorlaco episcopo sunt referenda, jam nostra deducta est narratio; cujus quidem historia, ut bonos oblectet, utque rerum gestarum servet memoriam, hic est composita, eodem modo, quo ceteræ supra scriptæ historiae. Quamvis autem de singulis eorum multa nar-

(100) Hunc in comitiis universalibus interfectum fuisse anno 1175, testantur plerique Annales & *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 1. Factum autem ipsum *Gudmundarsaga Góða* multis enarrat. Sed *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium* supra allegatum, quod dictos Annales presso pede sequitur, annum 1176 præferunt.

(101) Cædem istius Nicolai *Sturlungasaga* loc. cit. *Annales Regii, Flateyenses, Oddenses, Breviores* & *Holenses* utriusque, ad annum 1176 referunt.

A. C. þá eru þó eingin dæmi fegri í alla stadi, enn frá þessum hinum dýrdliga Guds vin er at segia, *Þorláki* Biscupi, er at rettu má segiaz geisli edr gimsteinn (h) heilagra bædi á þessu landi oc annarstadar um heiminn, hann má at sönnu kallaz *Postuli Islands*, oc sem (i) hinn heilagi *Patrekr* Biscup kallaz *Postuli Irlands*, því at þeir frömdu verk *Postula* síálfra í sínum kenningum oc polinmædi bædi við óhlýdna menn oc rángláta.

(h) *Islandi* oc svó annarstadar, hann má oc, A. B. & 9. al.

(i) heilagr. F.

zarrentur egregia, nulla tamen ab A. C. omni parte pulchriora occurrunt virtutum exempla, quam quæ de hoc pretioso dei amico dicenda veniunt, de Thorlaco episcopo, qui merito inter sanctos radius solis vel gemma dici potest, in hac non tantum insula, sed alibi etiam terrarum. Islandiæ Apostolus ille vere salutari meretur, quem admodum Hiberniæ Apostolus vocatur sanctus Patricius episcopus: vicibus enim ipsorum Apostolorum functi sunt ambo, sive doctrinam respexeris, sive, quæ erga contumaces ac improbos usi sunt, patientiam.

A. C. Saga af PALE Skálahollts Biscupi.

I. Cap.

Páll var son Jóns hins göfugasta manns (1), *Loptsonar*, *Sæmundarsonar* hins *Fróða*. Módir Jóns var *Póra* dóttir *Magnúfs* Kóngs *Berfatts*, enn módir Páls var *Ragneidr* *Pórballs* dóttir, systir *Þorláks* Biscups hins *Helga*. Páll var fæddr upp í *Odda* með *Jóni* födr sínum oc lagdi hann siálfr, oc svo aprir, því meiri virðingu á hann sem hann var eldri. Páll var vænn at áliti, fagræygr oc fastæygr, hrockinhárr oc fagrhárr, limapr vel oc lítt feitr (a), litbjartr oc hörundslíós, meþalmadr at véxti oc manna kurtæisast, hann var næmr oc vel lærdr þegar á unga alldri, oc hagr at hvívetna

(a) færtr. Sv.

(1) Genealogiám Pauli Episcopi infra Tab. 2. ut & uxoris

Vita PAULI Episcopi Sca- A. C. laholtensis.

Cap. I.

Paulus filius fuit viri nobilissimi Joannis Lopti filii, Sæmundi filii multiscii. Mater Joannis erat Thora, Magni Regis Nudipedis filia, Pauli vero mater Ragneida Thorhalli filia, Sancti Thorlaci episcopi soror. Paulus in prædio Odda educatus est apud Joannem patrem suum, apud quem, ut & alios plures, eo magis crevit ei honor, quo magis ipse crevit ætate. Paulus facie fuit decora, venustis & fixis oculis, crispo nitidoque capillo, membris concinnis & pingviusculus, sereno faciei colore, cute candida, mediocri corporis statura, moribus cultissimis, docilis & in prima etiam adolescentia literis probe imbutus, ad rem omnem dexter, sive

scribe-

uxoris ejus Herdisæ Tab. 3. exhibebimus, ex quibus innotescit eos, optimo genere natos fuisse.

A. C. vetna því er hann gjörði bæpi at riti oc öðru. Hann kvangapiz tíngur oc fær *Herdísar Ketils* dóttur, vænnrar konu oc vel at fer, at hvívetna því er kvennmann mátti prýða. Enn er þau höfdu fá vetr saman verit, þá fór *Páll* utan, oc var á hendi *Haraldi* Jarli í *Orkneyjum* oc lagdi hann mikla virðing. á hann, enn síðan fór hann sudr til *Englands*, oc var þar í skóla, oc nam þar svo mikil nám, at trautt vóru dæmi til, at nockr madr hefði jafnmikil nám numit, ne þvílíkt, á jafnlángri stundu; oc þá er hann kom út til *Islands*, þá var hann fyrir öllum öðrum mönnum at kurteisi lærdóms síns (b), versagiörd oc bókalettri (c); hann var svo mikill raddmadr oc saungmadr, at afbar saungr hans oc rödd af öðrum mönnum þeim er þá voru honum samtíða; hann fór þá enn til vistar í *Odda*, oc hafði þá enn gott yfirlæti, sem vert var.

II.

(b) lærdómsins. O.

(c) bókalettrum. Sv.

scriberet, siue aliud ageret. *Adolescens* A. C. *matrimonium contraxit, uxore ducta Herdisa Ketillis filia, eleganti muliere & rebus omnibus, quæ fæminam decent, optime instructa. Paucas hiemes cum conjuges fuerant, Paulus peregre profectus aliquandiu mansit apud Haraldum Orcadum Comitum, qui magnis eum honoribus affecit. Dein versus meridiem navigavit in Angliam, ubi scholam frequentans, tantam ibi scientiam sibi comparavit, ut exempla vix suppetant eorum, qui pari temporis spatio tantam & talens doctrinam sibi compararunt. In Islandiam redux eruditione, quæ eum ornat, pœseos studio & frequenti librorum lectione ceteris omnibus præstitit. Vocis adeo sonoræ & canoræ fuit, ut cantus ejus & liquida vox, aliorum vocem superaret, qui ejus vixere tempore. Post reditum, ut antea, in Odde domicilium habuit, etiamnum, ut par erat, magni æstimatus.*

A. C.

II. Cap.

Enn litlu síðar gerdi *Páll* bú í *Skardi*, oc var margs til fyrft fátt, þessi er hafa þurfti, enn svo kom skörúngsþkapr þeirra beggia hióna oc (d) góðvildar umfýsla í halld, at þau áttu ærit hvervetna skamms bragds, oc urdu þau þá fyrir hinum stærstu fiárfköðum, oc báru þau þat vel oc þrúðliga, enda var svo sem ecki gerdi af því, oc þá vóxu fe þeirra, sem sár gengi á land. *Páll* var (2) raun-
góðr

(d) góðvild, *instar adjectivi*, A. B. C. D. góðvilld vinn í halld. *Sv.*

(2) Quod ad nostri genium & agendi cogitandique modum pertinet, ille ex dictis & jam dicendis patet; quibuscum reliqui scriptores consentiunt. *Vita Episcopi Gudmundi* autor, quamvis totus in eo sit, ut stulto & præcipiti Gudmundi zelo omnem sanctitatis colorem inducat, Paulum tamen esse virum bonum & sanctum, qui multas à subditis perperiones exantlandas habeat, adeoque & coram Deo tanto se honoratior & acceptior, non disimulat. Quamtam & quam felicem operam Paulus optimatibus Islandiæ in gratiam invicem reducendis impenderit, *Sturlungasaga* multis persequitur. Ita

Cap. II.

A. C.

*Paulo post in prædio Skardi domicilium
fixit Paulus, licet initio deessent multa,
quibus opus fuit; verum utriusque con-
jugis strenue navata opera & benevola
cura eo profecit, ut brevi cujuslibet rei
satis haberent, quamvis maximam pecu-
dam facerent jacturam, quam æquo &
magno animo pertulerunt; fuitque ea
res, quasi non accidisset: postea enim opes
illorum, instar maris, terram inundantis
acceverunt. Paulus benignus erat na-*

K 2

tura,

ei præprimis tribuitur pacis publicæ in Comitibus gene-
ralibus anni 1196 conservatio; & anno 1200, fratrem
Semundum cum Sigurdo Ormi filio reconciliavit.
Anno 1206, inter Episcopum Gudmundum &
Kolbeinem Thomæ filium gratiam resarciit, felix
uterque, si pactis inicitis stetit; Nec Paulus in
subsequentibus turbis collegæ defuit, sed Gudmun-
dum vagum & inopem ad se invitavit, salutaria
ei communicavit consilia, & suam auctoritatem re-
bus ejus desperatis restituendis interponendam ob-
tulit, quæ omnia rigidus ille zelotes respuit, nisi
Paulus etiam ad omnia miscendum, & cæco Gud-
mundi fervori velificandum, totum se daret, quod
à viro prudenti frustra petebatur. Nec tamen
diffidendum est, Kolskeggum Divitem post fata

Pauli

A. C. góðr oc fályndr, oc þýdr vid alla vini sína, oc alla góða menn, enn hann var (e) stríðlyndr vid vonða menn, piófa oc (f) illmenni stjórnarmadr mikill var hann um alla hluti í sinni sveit, oc örr til fara allstadar þar er þurfa þótti hans tilkomu. *Páll* var godordsmadr, oc hellt hann svo alla sína þingmenn, til allra rettramála, at hvergi varð þeirra (g) hlutr undir; *Páll* átti III börn, þau er úr barnæsku komuz, (h) vid *Herdísi* konu sinni, sonu tvá oc dætur tvær, fynir hans hetu *Lopt* oc *Ketill*, enn dætur *Halla* oc *Þóra*, þau vóru öll væn at álitu, oc vel at fer þegar þau vóxu upp. *Þorlákr* Biscup móðurbródir *Páls*, lagdi á hann mikla virðing, oc unni hönum mikit, oc baud hönum

(e) stríðlyndr. B. C.

(f) illrædis menn. O.

(g) hluti. O.

(h) med. B.

Pauli Episcopi de eodem dixisse: *Paulus quidem primis temporibus haud satis aguus, & causa sua plus*

*tura, sed taciturnus, erga amicos bo- A. C.
nosque omnes obsequiosus, at in ma-
los, fures & nebulones asperrimus; in
sua ditioe res omnes naviter & sum-
ma gravitate administravit, promptus ad
omnia adeunda, quæ ejus opera indigere
videbantur. Curiam, cui præerat Pau-
lus, ita rexit, suisque curialibus in ve-
quavis æqua, ita adfuit, ut nusquam illo-
rum partes essent deteriores. Ex uxore
Herdifa quatuor Paulus suscepit liberos,
qui adultam attigere ætatem, filios duos,
duasque filias; dicebantur filii Loptus &
Ketell, filiæ autem Halla & Thora, om-
nes, cum adoleverant, venustate formæ
honestisque moribus commendabiles. Pau-
lum in magno honore habuit ejus avun-
culus Thorlacus episcopus, eumque exi-
mie carum, & ad se convivam sæpe voca-*

K 3

vit,

*plus justo insistens reputabatur, quomvis, ex quo Epi-
scopus factus erat, bonum virum se præstiteris; quod
ab inimico dictum, ut sententiam quandam, cui à
Pauli actis auctoritas quærebatur, infringeret, con-
tra nostrum non valebit, in primis eum ejus ope-
ram avunculo præstitam, haud obscure notare vi-
deatur. Conf. Durlungsfoga libr. 5. cap. 26.*

A. C. hönum opt til sín, enn þó nokkrir höfðingjar adrir væru (i) andstreymir *Þorláki* Biscupi, þá var *Páll* hönum því traustari frændi oc (k) fulltrúi, sem adrir gengu meir uadan. Enn er *Þorlákr* Biscup andadiz, þá fýndi *Páll* enn sína (l) ást, enn flestir allir hans göfger vinir.

III. Cap.

1194. Id nærsta sumar eptir andlát *Þorláks* Biscups ins *Helga*, var *Páll* kiörinn til Biscups, ádr var miöc (m) slaug (n) ræda um þat mál, enn þar kom at um sídir, at þat var lagt undir *Brand* Biscup (o), mest at ráði *Halls Gitzurarfonar* (3), enn hann kaus *Pál* til utanferdar, enn hann játti ei brádt undir

(i) nokkut andstreymir. O.

(k) fulltrúadri. Sv.

(l) dygd ástligri. O. ástligri frændsemi enn flestir. Sv.

(m) slaug. O.

(n) tilræda. A. B. C. D. Sv.

(o) þe adra ástvini hans, *and*. O.

vit, adeo ut licet quidam alii magnates A. C. Thoralaco episcopo adversarii essent, eo fidelior ei adesset Paulus cognatus, cui eo magis fidere posset, quo se magis subduxerunt alii. Thoralaco episcopo mortuo Paulus majorem, quam plerique alii nobilissimi ejus amici, amorem præbuit.

Cap. III.

Proxima æstate post Thoralaci Sancti episcopi mortem, Paulus in episcopum 1194 electus est; longo de hac re sermone habito, eo demum ventum est, ut ex Halli Gissuris filii potissimum consilio, hoc negotium Brandi Episcopi arbitrio committeretur; ille autem peregre profecturum (ad manus capefcendum) elegit Paulum, qui non cito consensit (onus

K 4

illud)

(3) Hallus filius Gissuris, de quo supra pag. 1. 105. supremum in patria magistratum gessit, quo anno 1209 abiit, postea Abbas anno 1221 consecratus, monasterio Helgasellensi, & post Thyckvabajensi præfuit, obiit anno 1230. Plurima de isto Starlungasaga & Annales referunt, quæ omnia laudes ejus canunt. Genealogium ejus vid. infra Tab. 4.

A. C. undir at gánga, oc geck annar til at
 1194 öðrum at bidia hann, *Brandr* Biscup,
 oc svo brædr hans, oc adrir hans ást-
 vinir, enn hann syniadi, oc fór vid
 þat heim af þingi, síðan fór hann í
Odda til Kyrkiudags, um Seljumanna
 messu, med mikilli áhyggiu, enn er
 allir voru þrotnir á at bidia hann til,
 oc hann sá at þá var vid einga at
 bægiar, nema í móti Guds vilia væri,
 oc villdi hann þat víst eigi, þá er
 hann ihugadi sitt ráð; Þá skaut hinn
 Helgi Andi honum því í hug, at legg-
 gia sílfan sic í ábyrgð til þyrftar
 mönnum, oc geck hann þá síðan
 röskliga undir þann vanda er honum
 hafdi lengi ádr (p) hugr vid bodit.
 Enn litlu síðar fór hann í *Skálabolt*
 oc *Jón* faðir hans með honum, oc
 brædur hans, oc tók þegar vid öllum
 síarforráðum stadarins. Hann baud
 þá þegar þar at vera *Gitzuri Halls*
 syni, er ádr hafdi þar verit um daga
Þorláks Biscups hins *Helga*, oc mest
 stadarþrýði var at oc hýbýlabót
 þeirra

(p) framan til, *addit. Sv.*

ilud) subire, quare alter post alterum ac- A. C.
cedentes illum rogarunt, hos inter Bran- 1194
cus episcopus, fratresque ejus & alii ami-
corum intimi; sed detrectavit ille, & re
ita constituta, à comitiis domum ivit.
Postea festo Sanctorum in insula Selia, cu-
ris aeger, ad festum dedicationis templi ce-
lebrandum, ad prædium Odde profectus
est. Omnibus autem roganda fatigatis,
cum videret à se nemini hac in re incom-
modum fieri, nisi ipse voluntati divine
obluçtaretur; quod crimen nequaquam
admittere voluit, rem serio meditatus:
subiit divino spiritus sancti afflatu men-
tem ejus id consilii, ut pro aliorum utili-
tate se ipsum periculo objicere vellet, quo
facto, grave negotium strenue subiit, à
quo mens ejus diu aversa fuerat. Paulo
post, patre Joanne fratribusque ipsum
sequentibus, ad Scalholtum ivit, ubi
rerum opumque, quæ sedis erant, curam
omnem mox in se suscepit, Ibi manere
statim jussit Giffurem Halli filium, qui
tempore Thorlaci Sancti episcopi in Scal-
holto federat, sedis istius summum orna-
mentum, & præcipuum, præ aliis, qui

A. C. þeirra manna er þar (q) væri. Þá
 1194 let öll hin sömu fiárfóttáð vera í Ská-
 labolti sem ádr höfðu verit, enn hann
 setti Þorkel Prest Hallsson til kyrkiu
 vardveitzlu, (r) oc þá piónadi hann
 honum fyrst er hann kom út, enn
 hann var síðan Canúki í Veri. Herðis
 vardveitti bú þeirra í Skardi oc börn
 þeirra öll, oc audrædi þeirra vel oc
 sæmiliga (s) medan hann var utan,
 oc var þat almælt, at eingi börn væri
 svo vel vanin, sem þeirra börn í
 öllu heradi, oc hellt þat vel skapi
 medan hún lifdi, af því at hún var
 allra kvenna vönduz, bædi fyri sína
 hönd oc annara manna sem opt bar
 raun á.

IV. Cap.

Þá fór utan hit sama sumar er
 hann var kofinn til Biscups, oc var
 þá diáknri at vígflu. Honum greiddiz
 sín

(q) þá Sv.

(r) sá pro þá. O.

(s) sköruliga Sv.

ibi erant, decus & fulcimentum. Cæ. A. C. tera, in Scalholto opes administrandas 1194
eisdem reliquit, qui ibi antea fuerant,
templi vero custodiam (sacerdotis munus)
Thorkeli sacerdoti Halli filio, qui episco-
po in Islandiam reduci primum ministra-
vit, sed postea Canonicus Verensis factus
est. Eam, quæ in Skardio erat, rem-
familiarem, liberosque omnes & posses-
siones bene ac prudenter curavit Herdisa,
quo tempore ipse peregre erat, ferebatque
omnium sermo, per totum territorium
liberos non dari, qui cultis moribus possent
cum Pauli & Herdisæ liberis comparari;
id quod, quoad ea vixit, tenuit: fuit enim
tam in suis, quam aliorum negotiis, om-
nium mulierum laboriosissima; id quod
experientia sæpe docuit.

Cap. IV.

Paulus eadem æstate, qua in episco-
pum eligebatur, peregre profectus, tunc
ordine Diaconus; prosperum habuit iter,

in

A. C. sin forð vel, uns hann kom til No-
 1194 regis oc fór síðan til kaupánga í Nid-
 arós, oc var þar um veturinn, uns
 (t) leid jól, oc þóttiz hver þeirra
 manna bezt hafa, er hans sæmd oc
 virðing giördi mestá, því helldr er
 göfigri vóru, oc virdu þeir þá rett.
 Eiríkr (4) Erkibiscup var í *Dannör-*
ku, þá er Páll (u) kom utan til vigslu,
 oc var hann med *Absaloni* Erkibi-
 scupi, enn *Sverrir* Kóngur (x) *Mag-*
nus var austr í *Vík*, oc fór þaðan á
 1195 *Upplönd*. Enn eptir jól fór Páll nord-
 an úr kaupánga á fund Kóngrs med
 sínu föruneysi, oc var þá med hön-
 um fiölidi Kóngrsmanna, enn Kóngr
 tók svo vel vid honum, sem font
 hans edr bródir væri til handa hönum
 kominn, oc giördi svo mikla virðing
 hans oc tign, sem hann mundi siálfr
 kíósa edr hans vinir. Enn bædi var
 at hann kunni betr enn flestir menn
 adrir, oc hafdi betri færi á, oc sló
 öllu

(t) kom. O.

(u) Biscups efni, *addit. Sv.*

(x) Magnússon, *omnes, malð.*

in Norvegiam usque, ubi emporium pe- A. C.
 tens, quod Nidrosia est, ibi hiemem trans- 1194
 egit, ultra festum natalitiorum Christi,
 omnibus adeo honoratus, ut is privas
 ferre videretur, qui honorem ejus & dig-
 nitatem maximè promovisset, eo majore
 quisque studio, quo erat nobilior, qua in
 re rectè senserunt. Ericus Archiepisco-
 pus in Dania, apud Absalonem Archiepi-
 scopum morabatur, cum Paulus in Nor-
 vegiam venit inaugurandus. Rex au-
 tem Sverrer Magnus in Vikia versabatur,
 unde in regiones superiores (Upplandias)
 se contulit. Post festum natalitiorum 1195
 Christi, Nidrosia relicta, de septentrio-
 ne profectus est suo cum comitatu Paulus,
 ut Regem conveniret, tunc magna re-
 giorum satellitum frequentia stipatum,
 qui ea humanitate eum suscepit, ac si fra-
 ter vel filius ad eum venisset, tantaque
 veneratione ac honore coluit, quantam
 ipse (Paulus) amicive ejus optassent: ete-
 nim Regem hac in re & melior, præ aliis
 plerisque, juvit scientia, & major fa-
 cultas,

(4) De Erico Archiepiscopo ejusque exilio voluntario multis *Sverrisaga*, & ex illa *Torfæus* *Histor. Norveg.* Tom. 4. pag. 15. seqv.

A. C. öllu við því er til (y) gæða var, er
 1195 þeir mátti bádir göfgastir af verða.
 Þórir Biscup vígdi *Pál* til prests í
Hamar kaupangi, þat var á iðbru-
 dögum á lángaföstu, einni nótt eptir
 Matthias messu, oc fór hann síðan
 aptr til Kóngrs hina sömu nótt, oc var
 þá með honum uns hana fór til *Dan-*
merkr, oc feck Kóngr honum alla
 hluti þá er hann þóttiz hafa þörf á
 úr landi, Kóngr let oc alla Biscupa
 fá honum bref sín með innfiglum, þá
 er í landi voru. Fór hann síðan til
Danmerkr um föstuna, oc kom til
Lundar Páskadaginn fyrsta, á fund Er-
 kibiscupa, oc bauð *Abfalon* honum
 þegar til sín, er hann kom, með hinni
 mestu fæmd; enn beid hans at há-
 messu, þegar hann vissi at hans var
 þangat von. Var hann síðan með
 Erkibiscupi um Páskavíkuna, oc var
 í hinu tíguligasta yfirlæti af þeim báð-
 um, oc var þá þegar ráðin vígsla
 hans; af því at þeir gátu brátt
 reynt

cultas, nulli rei parcentem, qua latari A. C. uterque, quave quam maxime posset honorari. Thorer episcopus, in emporio Hamarenfi, Paulum consecravit sacerdotem; id quod factum est, quatuor temporum diebus quadragesimalibus, postridie festi Sancti Matthiæ. Eadem nocte ad Regem reversus, apud eum mansit, donec in Daniam iter faceret, ad quod Rex eum rebus omnibus instruxit, quibus ipse sibi, extra regnum ituro, opus fore judicavit. Rex omnes, qui in regno aderant, episcopos, literas (commendatitias) ei dare iussit, quo facto, tempore quadragesimali in Daniam profectus, prima paschalis feria Londinum (Scanorum) venit ad Archiepiscopos, ubi venientem Absalon maximo cum honore mox invitavit apud se hospitaturum, & ad publica missarum solennia, quibus eum interfuturum audiverat, accedentem expectavit. Apud Archiepiscopum cum hebdomade paschali commemoratus fuerat, ab utroque præfule in summo honore habitus, ejus statim fuit decreta inauguratio, mox eos docente experientia, quam insignis esset & doctri

A. C. reynt þat, hver skörungur hann var, 1195 bædi at lærdómi oc vitrleik oc atger-
vi, enn hann beid vígslu í múnklífi
því er heitir á *Heradsvadi*, oc var
hann fyrr vígdr enn þeir höfdu þó
ætlat er þeir skilduz, oc kom þat
mest til þess, at *Knútr* Kóngur *Valdi-*
marsson lagdi þau ord til, at hans
ferd skyldi flýta, eptir því sem hon-
um bezt gegndi oc þeim mönnum er
hann skyldi Biscup yfir vera; oc fór
þat enn eptir annari hans gæfu, at
hinn göfgasti madr virði hann þar
svo mikils (z) ófen, at hann gaf þat
ráð til sem hann mundi siálfr kíósa.
Abfalon Erkibiscup vígdi *Pál* til Bi-
scups *Jóns* dag Biscups, VIII nóttum
fyri *Philippus* messu oc *Jacobus*, at
ráði *Eiriks* Erkibiscups, er ei hafdi
þá siálfr sýn til at vígia hann, vóru
Biscupar vid vígslu *Páls* Biscups, *Ei-*
riks Erkibiscup oc *Petr* Biscup af
Róiskeldu. *Páll* Biscup gaf gullhring
Abfaloni Erkibiscupi oc annan *Eiriki*
Erkibiscupi oc öllum þeim öðrum
nockerar

(z) ófen. *omitt*. D. O.

Et doctrinae Et prudentia, Et ad gravis- A. C.
fima negotia quam promptus atque habilis. 1195

In coenobio, quod Heradsvadum dicitur, dum inaugurationem prestolabatur, accidit, ut illa prius succederet, quam Archiepiscopi digressi decreverant, ea praecipue de causa, quod huic negotio interpres pro eo intercesserat Knutus Rex, Waldemari filius, suadens, ut iter ejus acceleraretur, prout ipsi maxime foret commodum, iisque omnibus, quorum episcopus esset futurus; quae res ei accidit, pro reliqua ejus felicitate, ut vir summa dignitatis nondum visum tanti faceret, ut de itinere ejus accelerando consilium daret, quod ipsi esset optatissimum. Absalon Archiepiscopus Paulum inauguravit episcopum, festo Joannis episcopi, octo noctibus ante Philippi Et Jacobi festum, consilio Et consensu Erici Archiepiscopi, qui ipse eum non poterat inaugurare, oculorum lumine destitutus. Pauli episcopi inaugurationi praesentes aderant episcopi, Ericus Archiepiscopus, Et Petrus episcopus Roskildensis. Paulus episcopus Absaloni Archiepiscopo aureum annulum Et alium Erico Archiepiscopo donavit, nec
 L ceteros

A. C. nokkrar gersimar er studdu einbatti
 1195 hans vígflu, oc (a) tignar. *Cælestinus*
 var þá Páfi (5) er *Páll* Biscup var
 vígdr. *Páll* Biscup var þá fertugr at
 alldri, er hann var til Biscups vígdr
 (6), fór hann síðan til *Noregs*, oc
 fann *Sverri* Kóng í *Vík* austr, oc fór
 með honum til *Biörgvynar*, oc var
 með honum. (7) uns hann fór til *Is-*
lands hit sama sumar, oc tignadi Kónggr
 hann því meir í öllum hlutum, sem
 hann hafði lengr með honum verit,
 oc hann kunnir hann giör, allir virdu
 hann mikils sem von var at, oc
 frændr hans voru allir þeir er göfg-
 astir voru í landinu.

V. Cap.

Páll Biscup fór þá út til *Islands*
 hit sama sumar, sem hann hafði vígdr
 verit

(a) tign. A. B. C. D.

(5) *Cælestinus Tertius* Papa sedit ab anno 1191 ad
 1198, quo anno die 8 Januar. decessit.

(6) Paulum anno 1195 consecratum fuisse, omnes
Annales, *Sverrisaga* & *Sturlungasaga*, testantur.

ceteros omnes, qui ejus inaugurationi A. C.
 & honori opitulati fuerant, suis donis ca- 1195
 rere est passus. Cœlestino Papa, Paulus
 inauguratus est episcopus, tunc annos
 quadraginta natus. In Norvegiam dein
 redux, Sverrerem Regem in Vikia conve-
 nit, quocum Bergas profectus, & ibi apud
 illum commoratus est, donec eadem æstate
 in Islandiam reverteretur. Omnimodo
 autem honore eo magis eum coluit Rex,
 quo diutius apud eum commoratus, &
 quo ei notior factus est episcopus. Omnes
 etiam alii eum magni æstimarunt, prout
 æquum erat, cum inter cognatos ille nu-
 meraret, quotquot habuit Islandia nobi-
 lissimos omnes.

Cap. V.

Eadem æstate, qua episcopus fue-
 rat inauguratus, in Islandiam redux,

L 2

in

(7) Paulus quoque Concilio Episcoporum, hoc anno Bergis celebrato, interfuisse videtur, in quo crimen felonie Haraldæ Comiti Orcadum à Rege Sverrere intentatum pertractabatur, & literæ ea de re ad Pontificem Romanum exarabantur.

A. C. verit til Biscups, oc kom í *Eyaförð*, 1195 oc veitti hann þá þegar dýrliga veizlu *Brandi Biscupi*, oc öðrum vinum sínum þeim (b) er þar var vid kost, vin at dreeka oc öll önnur atfaung sem mest máttu verda; sýndiz þat þá þegar í fyrstu, sem opt urdu síðan raunir at, at hann undi þá ávallt bezt, er hann gladdi vini sína sem flesta oc vandamenn í veitzlum virdu-
 ligum, med ástúd oc skörúngskap. Hann hafdi þá út med sér tua gler-
 gletta at fara Kyrkiunni í *Skálabolti*, festarmeyia sínni andligri, oc sýndi hann þá þegar þat er síðar kom enn meir fram, hvat honum bió í hug, hverfu miöc hann vildi þá kyrkiu prýða um þat fram sem ádr var, er hann var til vígdr, þótt hún væri ádr gerviligri, oc dýrligri enn hvert annara húsa er á *Islandi* vóru. Sú var hin fyrsta virðing er *Páll* Biscup gerdi til stóls síns, oc sinnar kyrkiu um þat fram sem neinn Biscup hafdi ádr gert, at hann faung enga messu ádr hann kom

(b) þeim er þar voro þá, oc var þá kostur vin at. Sv.

in Eyafjörðum appulit, ubi lautum, statim instruxit convivium, Brando episcopo aliisque amicis, qui fuere presentes, in quo convivio vino fuit propinatum, aliusque, qua fieri potuit, maxime erat apparatus. Hoc initio id mox apparuit, quod sepe deinceps docuit experientia, eum in sinu maxime fuisse visum, quando sinceræ cum amicitia tum magnificentie cultor, amicos suos & necessarios quam plurimos opiparis conviviis posset exhilarare. Ab exteris tunc advexit duas vitreas fenestras, templo Scaltholteni, sponsæ suæ spirituali, offerendas, ea re statim monstrans, quod postea clarius apparuit, id ei statutum cum animo esse, templum hocce, cui erat inauguratus, novo splendore & pluribus, quam antea habuerat, ornamentis augere, licet cæteris omnibus Islandiæ ædibus instructius longe & augustius esset. Primus, quo Paulus episcopus sedem templumque suum auxit, plusquam ullus alius ante eum episcopus, honor, hic erat, quod nullam cecinit missam, ante suam ad se-

A. C. kom til stóls í *Skálabolt*. Enn í öll-
 1195 um löndum er sú virðing á, at ecki
 fe minna vert at hlýða prests messu
 hinni fyrstu nývígds, heldr enn Bi-
 scups messu einhverri, enn þetta mátti
 því meira, sem þá var bædi fenn at
 hlýða prests messu oc Biscups hinni
 fyrstu, oc dreif þá síðan fiöldi manna
 í *Skálabolt* til þeirra fagnadar (c) erin-
 da, at hlýða messu *Páls* Biscups. Þar
 voru þá margir göfgir menn vid stadd-
 ir, *Jón Loptson* fadir hans, *Sæmundr*
 oc *Ormr* brædur hans, oc *Gitzur Halts-
 son*, oc var þar þá mikit fiölmenni.
 Biscup mælti þá langt mál oc fagurt,
 oc þá het hann þegar því sem flestir
 urdu fegnastir, at hann mundi öll
 bod þau bióða, sem *Þorlákr* Biscup
 hafdi bodit. Þat mátti oc þá þegar
 brátt síá, er hann tók yfirför um
 fýslu sína, hverfu blidr oc þeckr hann
 var vid alla sína undirmenn, oc
 hverfu óvandt hann let giöra vid sic,
 öllum er hönum skyldu beina vinna,
 eðr adra hluti þá er skyldt var hann
 at

(c) tíðenda, A. B. C. D. Sv.

dem Scalholtensem adventum; in omni- A. C.
 bus enim terris ita fere judicatur, quod 1195
 minoris momenti non sit, primæ sacerdo-
 tis, nuper inaugurati, missæ interesse;
 quam missæ episcopi, quæ res hic fuit
 eo insignior, quod prima & sacerdotis &
 episcopi missa audiretur. Hinc magna
 hominum multitudo ad Scalholtum con-
 fluxit, ut Pauli episcopi primam missam
 auscultantes novo hoc gaudio animam
 pascerent. Multi igitur nobiles viri ibi
 presentes fuere, Joannes Lopti filius,
 pater episcopi, Sæmundus & Ormus fra-
 tres ejus, & Gissur Halli filius, una cum
 alia hominum multitudine. Tunc epi-
 scopus longum & concinnum orsus sermo-
 nem, id mox pollicitus est, quo plurimo-
 rum maxime letabatur animus, omnia se
 ea mandaturum, quæ Thorlacus episco-
 pus olim mandaverat. Decuit mox etiam
 experientia, cum suam obire cæpit pro-
 vinciam, erga omnes subditos quam blan-
 dus esset & amabilis, & quam parabili ap-
 paratu excipi vellet ab omnibus, quorum
 erat, vel hospitio eum aut conviviis exci-
 pere, vel aliis honoris officiis colere;

A. C. at tigna, varð hann við þat svo ást-
 fæll við alþýðu, at allir unnu honum
 hugástum, nálíga um allt land, bæði
 í finni fýsli, oc svo annari fýsli ei
 at síðr. Þat var oc auðfýnt hve mik-
 ill fémadr hann mundi vera fyrir
 sakir umfiár oc skörúngskapar allt
 1196 af í sífellu. Páll Biscup hafði einn
 vetr setit í *Skálabolti* áðr *Herdís* kona
 hans kom þángat til umfýsli fyrir
 innan stock, oc var honum svo mikil
 stöð oc stynkr at, bæði stadinum oc
 honum síálfum, sem eingi varð önnur
 slík af mönnum medan hann var at
 stóli. Svo var skörúngskapr hennar
 mikill oc umfýsla, at hún hafði fá
 vetr þar verit áðr þar var hvervetna
 æric (d) nóg þat er hafa þurfti, oc
 einfkis þurfti (e) aðra at bidia, þótt
 C manna væru á búi, enn LXX edur
 LXXX heima manna.

VI.

(d) verit mldö, A. D. verit. O.

(e). þurfti þá í bú at bidia. Sv.

quæ res favorem populi universi adeo ei A. C. conciliavit, ut omnes, per totam propemodum insulam, ei optime cuperent, tam istius, cui ipse præerat, quam alterius dioeceseos incolæ. Facile etiam apparuit, quam esset in parandis opibus felix, rem juvante provida, qua usus est, cura, & strenua in rebus omnibus administrandis opera. Unam hiemem in Skalholto sederat Paulus episcopus, cum uxor ejus Herdisa illuc veniret, rem familiarum intra domum administratura, id quod & ipsi & sedi tanto erat adminicula atque auxilio, quantum, quoad sedi præfuit, alius nullus ei præstare potuit. Huic rei adhibuit illa insignem adeo operam, eam curam & diligentiam, ut paucæ effluerent hiemes, antequam omnium rerum, quibus opus esset, ibi exstaret abundantia tanta, ut nulla in re operam aliorum flagitare necesse esset, licet centum quandoque homines ibi hospites alerentur, præter septuaginta aut octoginta homines domesticos.

A. C.
1196

VI. Cap.

Páll Biscup sá þat brátt, er hann kom til stóls í *Skálabolti*, at honum þótti þat skylt, at stydia oc styrkia oc til loka færa, er hinn heilagi *Þorlákr* Biscup hafdi sinn vilia um sýndann, oc hann let kaupa til. Enn þat var at búa um kluckur þær er hann hafdi keypt til stadarins í *Skálabolti*, er þá voru beztar á öllu *Islandi*, oc hann hafdi oc IIII tre út haft med kluckunum, tvítug at hæd, álnum at mæla. *Páll* Biscup feck til síðan þann mann, er hogastr var á öllu *Islandi*, á tre, er *Amundi* het *Arnason*, oc let giöra stöpul, svo miöc vandadann at efnum oc smídi, at hann bar ei minnr af öllum tresmídum á *Islandi*, enn ádr kyrkian síalf. Hann let oc giöra kyrkiu uppi í stöplinum, oc rid upp at gánga, oc vígdi hann þá kyrkiu hinum heilaga *Þorláki* Biscupi, hinn X í jólum, oc bió þá kyrkiu at öllu (f) fagrliga oc feck þar hver-

vetna

(f) virdaliga.

Cap. VI.

A. C.
1196

Ad cathedram Skalholtensem postquam accesserat Paulus episcopus, mox justum esse judicavit, ut confirmaret, promoveret, & ad finem perduceret omnia, quæ sibi cordi esse Sanctus Thorlacus episcopus ostenderat, quæque coëmi fecerat, videlicet ut locum pararet campanis illis, quas (Thorlacus) in cathedræ Skalholtensis usus emerat, tunc temporis omnium in tota Islandia optimas. Una cum his campanis quatuor etiam tigna advenerat, altitudine viginti ulnarum, si ulnis essent mensuranda. Hinc per fabrum lignarium, qui in tota Islandia eam artem omnium optime caluit, nomine Amundium Arnæ filium, extrui curavit turrim ligneam, & materia & arte adeo affabre factam, ut aliis in Islandia ligneis ædificiis illa non minus præstaret, quam ipsum inter ea excelluit templum. In turri etiam superiore strui curavit sacram ædiculam, quique ad eam ducebant, gradus. Hanc ædiculam Thorlaco Sancto episcopo, decimo natalitiorum Christi die, consecravit, per omnia elegantissime exornatam,

A. C. vetna til þat er hafa þurfti; hann let *Atla* prest skrifa penta innan alle (g) ræfr í stöplinum, oc svo biórinns, oc tialda allan hit nedra þrennum tiöldum vel oc fagrliga, oc svo let hann skrifa yfir ser hvers leidi þeirra nidrsetning (h), er þar hvíla í stöplinum, hann lagdi ei minna fe til stöpulsmíðar, at því er hönum hugdiz síálfum at, enn síögr hundrut hundrada edr þadan af meira. Hann keypti kluckur þær í stöpulinn er hinar mestu gersimær vóru jafnmiklar, at þeim manni *Norrænum* er *Kolv* het. Hann keypti enn fleiri klockur til stöpulins, oc svo samhríngiur tvær uppi í kyrkiunni, oc prýddi hann í hvívetna því er hugum mátti hyggja, bædi kyrkiu oc svo stöpul, í búningi öllum (i) í kyrkiunni, oc krossum, í skriptum, líkneskium, oc lömpum oc glergluggum, oc í Biscups skródi allskyns. Hann let oc höggva steinþró (k)

ágæta

(g) ráfr. O.

(h) hvers þeirra, *bic omnes repetunt.*

(i) öllum í bríkum oc krossum. *Sv.*

(k) ágæta oc hagliga. C.

natam, & à rebus omnibus necessariis optime paratam. Per Actium sacerdotem, qui piëtor fuit, laquearia totius turris interioris, una cum frontispicio super limen pingi curavit, reliquam vero turrin inferiorem triplici aulæo bene & nitidè ornari. In turri quoque, supra cujusque ibi quiescentis monumentum, ejus sepulturam fecit notari. Non minus quam quadringentis centum (bis mille ferè imperiales) prout ipsi visum est, vel summam etiam majorem, turris hujus structuræ impendit. A Norvego quodam, cui nomen erat Kolus, in turris usum campanas emit, pro ea, qua erant magnitudine, res maximè pretiosas. Plures quoque turri campanas emit, è quibus duæ erant consonæ, superius in sacra ade pendent: templum enim, æque ac turrin, omnimodis, quæ excogitari poterant, decoravit ornamentis, utpote omnibus, quæ templorum sunt, utensilibus, crucibus, inscriptionibus, imaginibus, lampadibus, vitreis fenestris, cultuque vestium omnis generis, quæ episcopum ornant. Summo præterea artificio excidi fecit

A. C. ágæta hagliga, þá er hann var slagdr
eptir andlát sitt, oc hann let búa
gröft virduliga í stöplinum, þeirra
manna er hönum þótti mestr (1)
vandi á.

VII. Cap.

1197 A hinu þridia ári (8) biseupsdóms
Páls Biscups, andadiz *Jón Loptson* fadir
hans, allraheilagra dag, sá madr er þá var
göfgastr höfðingi á öllu *Islandi*. Hann
virði sér þat mikit nidrfall vera, er
þá var þess manns vid mist, er mest
mátti hans virðing hefja oc styrkia,
oc var skyldastr til allra manna. Enn
allsvaldandi Gud, er hans gipt oc
gæfu let ávallt vaxa dag frá degi, enn
áldrei minka, gæddi hans virðing svo,
at eingi madr hafði ádr á *Islandi*
vordit af sínum frændum jafngöfgr
oc tígin, sem hann varð þá af sínum
náfrænda, *Þorláki* hinum *Helga* Bi-
scupi,

(1) mestu um varda. O.

(8) Obitum Jonæ Lopti filii omnes Annales ad annum

fecit loculum lapideum, in quo mortui A. C. funus est conditum. Non minori cura eorum intra turrim sepulcra ornavit, qui ipsi videbantur maxima veneratione digni.

Cap. VII.

Cum tres annos episcopus fuerat Paulus, omnium Sanctorum festo, mortuus est, pater ejus, Joannes Lopti filius, vir inter omnes Islandiæ magnates nobilissimus. Illius mortem magno (episcopus) sibi damno duxit, jam desideraturo, qui dignitatem suam augere & confirmare posset, quiqve etiam præ aliis omnibus (id facere) deberet. Sed omnipotens Deus, letam ejus sortem & fortunam indies crescere, nunquam decrescere passus, dignitatem ejus adeo promovit, ut in Islandia neminem ita nobilitarint cognati, ut illum nobilitavit proximus cognatus ejus Thorlacus Sanctus episcopus, cujus tunc gloria

A. C. seupi, af því at þá birtiz dýrd hans
 1197 oc heilagleikr, fyrst fyrri nordan land,
 oc þar eptir um allt *Island*, oc öll
 lönd önnur þau er í nánd voru. Enn
 þó *Páll* Biscup yrði þessum tíðindum
 fegnari enn flestir menn adrir, þá fór
 hann svo (m) vandliga med því máli,
 at hann hafði alla höfðingia, oc hina
 vitrustu man fyrri fer mest um (n)
 þetta atkvæði oc medferd þessa máls,
 oc var þat ei traudt at ei legdiz fá
 ordrómr á af nockrum mönnum, at
 hann vildi þetta mál lítt á löpt færa
 af heilagleik hins fæla *Þorláks* Biscups.
 Enn honum kom þó þat til, at hann
 vildi svo launa Gudi dýrd þá er hann
 let verða á hans dögum, er ádr hafði
 allrei slík ordit, at hann vildi þá alla
 medferd hafa er von var at Gudi
 mætti best þykja, þótti honum van-
 fært med vera sem var, at (o) mund-
 ángs mikit væri aftekit í fyrstu, oc
 ei mætti at sönnu at finna, enn eingi
 trúdi

(m) varúdliga. Sv.

(n) þeirra. Sv.

(o) munþáng B. C.

gloria & sanctitas clarescere coepit, pri- A. G.
num in insule parte septentrionali, po- 1197
stea per totam Islandiam terrasque vici-
nas. Cujus rei nuntio quamvis Pau-
lus episcopus præ aliis omnibus in
sinu gauderet, adeo tamen caute in hoc
negotio versabatur, ut in hac re appro-
banda & dirigenda, magnates & pru-
dentiores omnes sibi haberet præeuntes;
quare non multum absuit, quin rumor de
quibusdam surgeret, eum esse episcopum,
qui de beati Thorlaci episcopi sanctitate
sparsam famam vix divulgare vellet. Fe-
cit autem hoc, gratiam Deo relaturus,
qui tantam, illo episcopo, oriri fecit glo-
riam, quanta nunquam antea fuerat;
quare modum hujus rei servare voluit,
quem Deo putavit fore acceptissimum:
visa est enim ei res difficillimi negotii,
adeo ut mediocri cum assensu hæc fa-
ma esset excipienda, nec id posse justo
jure vituperari. Etenim nemo citius,

M

quam

A. C. trúði fyrr, ne (p) framkvæmði, enn hann, dýrd oc heilagleik ins sæla *Porláks* Biscups, þótt hann færi með varúðligar enn adrir. Enn þó var þat allra manna ráð hinna vitruftu, með 1198 ordfendingu *Brands* Biscups, at (q) helgr dómr *Porláks* Biscups væri uppækinn (9) úr jörðu it sama sumar, eptir því sem hann hafði fráfr fyrifagt í (r) þeirri vitran *Þórvallds* prests á jólum hinum nærstum ádr. Eptir þing, hit sama sumar er þetta var rádit, sendi *Páll* Biscup ord *Brandi* Biscupi, oc brædrum sinum *Sæmundi* oc *Orni*, oc sonum *Gitzurar Halls* sonar *Þórvalldi* oc *Magnúsi*, *Þórleifi* *Porláks* syni úr *Hytardal* módrfödr *Herdísar*, *Katli* oc syni hans *Porláki* *Ketils* syni bróður *Herdísar*, *Gudmndi* *Presti Arasyni*, er sídar var Biscup á *Hólum*,

OC

(p) framr. Sv.

(q) helgidómr. B. C.

(r) þerri. Sv.

(9) Communi Annalium & Historicorum consensu translatio S. Thorlacii facta est anno 1198, sed anno

quam ipse, gloriam ac sanctitatem beati A. C. Thorlaci episcopi & credidit & ratum habuit, licet hac in re majorem quam alii cautelam adhiberet. Omnium tamen prudentiorum commune erat consilium, cui accessit Brandi episcopi per nuntios mandatum, ut sanctæ reliquæ Thorlaci episcopi, eadem illa æstate, de sepulcro tollerentur, prout ipse, Thorvaldo sacerdoti, proxime præterlapso julensi festo, per somnium oblatus præceperat. Eadem æstate, qua dicta res fuit decreta, Paulus episcopus, post comitia, nuntium misit Brandi episcopo, Sæmundo & Ormo suis fratribus, Thorvaldo & Magno filiis Gissuris Halli filii, Thorleifo Thorlaci filio de Hytardalia, Herdisæ (sue uxoris) ovo materno, Ketilli, & hujus filio Thorlaco Herdisæ fratri, Gudmundo sacerdoti Arii filio, postea episcopo Holano, mul-

1198

M 2

tisque

anno sequenti festi ejus celebratio legibus injuncta fuit. Quæ translatio diversa est ab illa, quam anno 1229 factam fuisse *Annales Flacenses & Holesenses Antiquiores* assertant. Ita ut aliud festum, sed in ejusdem Divi honorem, anno 1237 indictum fuerit, testibus *Annalibus Flacensibus, Skutlatinis, & Holanis* utriusque.

A. C. Óc mörgum öðrum ástvinum sínum.

1198 *Páll* Biscup gjörði dýrliga veizlu þeim mönnum er þar komu, oc var þar þá síðan tekinn upp úr jörðu heilagur dómr hins sæla *Þorláks* Biscups, oc búit þá um virduliga, sem sómði, eptir forsiá oc fyrirögn *Páls* Biscups, oc fylgdu jarteiknir þá þegar stórar sem sagt verdr í sögu hans, oc var þat dýrd hans, enn gæfa *Páls* Biscups.

VIII. Cap.

1199 Hit næsta sumar eptir var leiddr í lög messudagr *Þorláks* Biscups um allt land, oc sett fasta fyrir, tveggja dægra. Eptir þat sóktu menn þangat of allt land, at dýrka hinn sæla *Þorlák* Biscup í vökum, föstum, í bænahaldi oc fegiöfum, oc svo sóktu oc þeir menn þangat er í förum, voru á hverjum misserum síölmennir, bæði útlendskir menn oc Islendskir, oc færdur heit sín þau er þeir höfdu heitit, oc seldu í hönd *Páli* Biscupi, oc sögdu honum

tisque aliis interioris admisionis amici, (ut ad Skalholtum venirent). Venientes Paulus episcopus lauto excepit convivio, quo finito, beati Thorlaci episcopi sanctæ reliquiæ de terra sublata, & prout decuit, ex consilio & præscripto Pauli episcopi, honorifico apparatu suo loco positæ sunt; quam rem magna mox secuta sunt miracula, ut in ejus (Thorlaci) Vita prolixius narratur; id quod ipsius gloriam, Pauli vero episcopi felicitatem adauxit.

Cap. VIII.

Æstate proxima, festum Thorlaci episcopi per totam insulam lege sancitum est, & ut prævium haberetur bidui jejuniium, statutum. Postea eo profecti sunt insulæ totius incolæ, ut beatum Thorlacum episcopum vigiliis, jejuniis, precibus, & donationibus colerent; illuc etiam frequentes confluxere, qui quotannis ad mercatus proficiscebantur, tam peregrini, quam Islandi, qui quæ voverant donaria, Paulo episcopo allata tradiderunt, rem

A. Q. honum sérhverja atburði sinna (s) áheita, oc jarteikna þeirra er þeir págu á móti, oc vóru honum þat ávallt feginfögur, þeir báru allir á þurt sannar raunir heilagleiks oc dýrðar hins sæla Þorláks Biscups, enn raufn oc stórmensku Páls Biscups. Enn þótt ádr væri mikil virding Páls Biscups, sem verdugt var, ádr uppkæmi helgi Þorláks Biscups, þá gæddi þat í miöc metord hans, er hann átti sanngöfugastann móðrbróðr, oc væntu margir at hit fornkvædna mundi sannaz, at *móðrbræðrum verði menn líkastir*, oc þótti þar líkindi mörg á giöræz, at þar mundi oc svo vera, af því hann giörði marga hluti optir því sem hinn sæli Þorlákr Biscup hafði giört. Hann var ráðvandr oc rækinn at tíðagiörd, hann var meinlætasamr í föstum oc klæðabúningi, hann hafði oc ákenning allra hluta þeirra, er hann mátti var vid verða at hinn sæli Þorlákr Biscup hafði í sinum háttum, lítilezi oc ölmufu (t) gædi,

(s) hárra. Sv.

(t) ölmufugiördum. Sv.

modumque susceptorum votorum referen- A. C
 tes, & quæ, votis nuncupatis, oblata eis
 erant miracula, quæ illi narrationes nun-
 quam non jucunda fuisse; isti vero omnes,
 tam beati Thorlaci episcopi gloriam &
 sanctitatem, quam liberalitatem & ma-
 gnificentiam Pauli episcopi vere experti dis-
 cesserunt. Caterum quavis magna,
 ut par erat, fuisset Pauli episcopi digni-
 tas, ante Thorlaci episcopi exortam san-
 ctitatem, ejus tamen honores plurimum
 adauxit avunculus iste, qui ei erat,
 longe nobilissimus, speraruntque multi-
 bic. completum iri vetus proverbium: fieri
 avunculis suis plerosque virorum simili-
 mos; cujus rei, heic etiam futuræ, multa
 tunc exstare videbantur indicia, cum plu-
 rima faceret; eodem modo, quo fecerat
 beatus Thorlacus episcopus: fuit enim
 vitæ rectè instituendæ studiosus, horarum
 canonicarum rigidus observator, jejuni-
 rum & vestitus inconmoda sponte ferens;
 quin etiam præ oculis habuit specimena
 rum omnium rerum, quas beato Thor-
 laco episcopo in moribus fuisse scire ei da-
 batur, mansuetudinis nempe, in stipe ero-

A. C. gæði, hardlífi og þolinmæði, sem hver-
tveggi þeirra varð (u) í raun margri-
og mikilli, í sínum biskupsdómi. Þá
er Páli Biscupi þótti nokkut safnaz
og samandragaz. fiárlutr sá er menn
gáfu af góðvilja hinum sæla Þorláki
Biscupi; þá sýndi hann brátt hvar
honum bió í skapi, hann keypti þá
sían við Gullsmið þann er Þorsteinn
(10) het, og þá var hagartr madr at
málan (x) á öllu Íslandi, enn svo
urdu tilfaung af hende hans, at eckert
skorti þat er hafa þurfti til þeirrar
smídar, er hann vildi smíða láta, hann
let taka til skringerdar og lagði þar
til ógrynni fiár í gulli og gimstein-
um og í brendu sylfri. Hann lagði
þar til eí minna fe til skrinis og
smídar kaups, með tillögum annara
manna, enn CCCC hundrada. Þat
smíði var miöc sva vandat, at þat
bar eí minna af öðrum skrínum þeim
er

(u) forte addendum: at þola.

(x) málm. Sv.

(10) Thøesteins ferinil fabri, filii Skeggii, circa an-
num

ganda liberalitatis, vitæ severius insti- A. C.
tuta & patientiæ, quam utramque do-
cuere res, quas experti sunt episcopi,
multæ atque gravissimæ. Videns Paulus
episcopus opes aliquantulum augeri & ac-
crescere, quas sua sponte, benevoli multi
beato Thorlaco episcopo obtulerunt, quæ
nam ei animo sederet sententia, brevi
monstravit: pactus enim cum aurifabro,
cui nomen erat Thorsteino, totam per
Islandiam in sua arte dexterrimo, cui
tantum suppeditavit rerum omnium ap-
paratum, ut nihil deesset, quibus ad fa-
bricam, quam eum jusserat, perficien-
dam opus erat, scrinium ei conficien-
dum mandavit, cui immensum auri, gem-
marum & argenti defecati pondus impen-
dit. Scrinio huic, & fabricantis mercedi,
non minus pecuniæ quam quadringentes
centum nummiorum (supra mille nongentos
imperiales) insumpsit ipse, aliorum simul
largitionibus adjutus. Fuit autem hoc
opus tanta arte elaboratum, ut ceteris

M 5

in

num 1190 in *Sturlungesaga* libr. 3. cap. 16. simili-
liter & Thorsteinis aurifabri de *Begisaa*, ib. cap. 19.
mentio fit, qui cum nostro idem fuisse videtur.

A. C. er á *Islandi* vóru, um fegurd enn um vöxt, oc var þat betr enn III álna, enn ecki var annat betr enn álnar langt, þeirra er þá vóru á *Islandi*. Eingi mun spyrja þess vitra manna, er skrínit ser, hvert stórmenni lá madr verit hefr er þá gersimi hefr giöra látit, edr til hvers hann hefir fær verit, fyrir efna sakir.

IX. Cap.

1202 A dögum *Páls Biscups* kom utan af *Grænlandi* *Jón Biscup* (11), oc var
 1203 í *Austfjörðum* um vetrinn, enn kom síðan á ófanverdri lángeföstu í *Skálabolt*, á fund *Páls Biscups*, oc kom þar at skírdegi, oc vígdu þeir bádir Biscupar (y), oc höfdu þeir margar tölur trúligar oc spakligar rædur sín á millum. Tók *Páll Biscup* vid honum
 med

(y) mikinn krífma, *addit Sv.*

(11) Johannes iste anno 1187 in Episcopum Grönlandie consecratus, hyemem 1188-9 & jam hac vice annum 1203 in Islandia transegit; obiit anno 1209
 fide

in Islandia scriniis ornatu non minus A. C. quam magnitudine præstaret, erat enim supra tres ulnas longum, cum cæterorum, quæ in Islandia erant, nullum una ulna longius esset. Prudentiorum nemo, scrinium istud videns, interrogabit, quantus fuerit heros, quantisque rebus efficiendis par, qui absolutissimum hoc artificium confici curavit.

Cap. IX.

Tempore Pauli episcopi ex Grænlan- 1202
dia venit Joannes episcopus, qui eadem
hieme in tractu sinuum orientalium com- 1203
mioratus, sed jejunio quadragesimali ad
finem vergente, ad Skalholtum profectus,
Paulum episcopum ibi convenit, quod fa-
ctum est die Viridium. Tunc ambo illi
episcopi (chrisma) consecrarunt, multos-
que sermones, quales inter fidos amicos. Et
cordatos conferri solent, inter se habue-
runt. Paulus enim episcopus (Joannem)
summo

fide Annalium Reg. apud Langebek: loc. cit. Tom. 3.
pag. 73. 76. Skalholtimorum, Oddensum, & Hols-
norum utrorumque.

A. C. med hinni mestu sæmd, oc veitti hon-
 1203 um virduliga veizlu medan hann var,
 enn leysti hann á brott með mikilli
 ftórmensku, bædi í fegiöfum oc annari
 virðingu. *Jón* Biscup gaf mönnum
 ráð til hverfu vín skal göra af krækiberi-
 tum, eptir því sem *Sverrir* Kóngur
 hafði honum fyrir sagt. Enn svo bar
 til, at hit nærsta (z) sumar eptir, gat
 nær hvergi ber á *Islandi*, enn sá
 madr er *Etrikr* het, oc bió skamt
 frá *Skálabolti*, á bæ þeim er heitir á
Snorrastöðum, bar saman (a) nockut
 vín, oc varð vel á því hinu sama
 sumri. Enn *Jón* Biscup fór til *Nor-*
egs, oc síðan til *Rómis*, oc ræddi
 hvervetna þar sem hann kom frá
 rausn oc tign *Páls* Biscups. Á dög-
 um *Páls* Biscups þá er *Gitzr Halls-*
son hafði lögsögn, þá geck mest af
 sér ránglæti manna um álnir, bædi
 útlenskra manna oc Islenskra, at eigi
 þótti svo lengr (b) vera mega, gaf
 þat

(z) sama. Sv.

(a) mikil. B. C.

(b) lengi. Sv.

summo honore exceptum, & dum in Skal- A. C.
holto commemorabatur, lauto convivio adhi- 1203
bitum, donis aliisque honoribus auctum
summa cum magnificentia dimisit. Ra-
tionem docuit Joannes episcopus, qua ex
empetri nigris baccis vinum posset parari,
ad modum quem Sverrer Rex ipsum do-
cuerat; accidit autem estate proxime se-
quenti, ut nusquam fere in Islandia ejus-
modi baccae provenirent; aliquantulum
tamen vini paravit, vir nomine Ericus,
haud procul à Skalholto villam, Snorrasta-
dum dictam, habitans, quod eadem estate
maturuit. Primum in Norvegiam, dein-
de Romam profectus Joannes episcopus,
magnificentiam & liberalitatem Pauli
episcopi, ubique locorum predicavit. Pauli
episcopi tempore, Gissure Halli filio munus
Legiferi gerente, tam peregrinorum quam
Islandorum, adeo invaluit iniquitas in
rebus, quæ ulnis essent mensurandæ, ut
diutius ferri non posse videretur. Dedit
tum

A. C. þat ráð til *Páll* Biscup, at menn skylldu hafa stikur þær er væri tveggja álna lengd, oc möttu menn þat mikit, oc kváduz undir þat mál; styrktu þat þá margir adrir höfðingiar med Biscupi, *Gitzur* oc synir hans *Þórvalldr* (c) oc *Magnús*, einnig brædur hans, *Sæmundr* er þá var göfgastr madr á öllu *Islandi*, oc *Ormr*, er bædi var lögpakr, oc at flestu forvitri, oc allir höfðingiar, oc vóru þá lög á lögd, eptir því sem ávalkt hefr haldiz sídan.

X. Cap.

1201 A hinu síöunda ári biscupsdóms *Páls* Biscups, andadiz *Absalon* Erkibiscup í *Dannörk* (12) *Benedict's* dag, oc á því hinu sama ári (13) andadiz *Brandr*

(c) *Þórvalldr*, Hallr oc *Magnus*. *Sv.*

(12) *Decesit anno 1201, die 21 Martii, consensu omnium Annalium, Recentioribus exceptis, qui annum sequentem mendose adscribunt.*

(13) *Vita Gudmundi Boni* dicit *Brandum* Episcopum obiisse 8. Idus Augusti, feria secunda, in festo Sixti;

tum Paulus episcopus consilium, ut ul. A. C. nis bicubitalibus uterentur, qua in re episcopo consulenti adfuere, idem suadentes, multi alii proceres, nempe Gissur & filii ejus Thorvaldus & Magnus, nec non fratres episcopi, Sæmundus omnium Islandorum tum nobilissimus, & Ormus, qui & legum peritus, & plerarumque artium apprimè fuit gnarus, aliique omnes proceres; quare tunc ea de re sancitæ sunt leges, quæ postea semper ratæ fuerunt.

Cap. X.

Septimo anno, à quo munere episcopi fungi coepit Paulus, Benedicti festo in Dania mortuus est. Absalon Archiepiscopus, nec non anno eodem, festo Sixti, Brandus

Sixti; *Vita autem Ragnis Sveinbjörnida* id quatuor nobilibus ante festum Laurentii Martyris accidisse statuit, quod in eundem diem sextum Augusti recidit, & quidem anni 1201, quem *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 7. & omnes uno ore *Annales Brandi* emortualem fuisse testantur, excepto uno *Annalium Fragmento*, quod annum 1202 habet.

A. C. *Brandr* Biscup, Sixtusdag, þá er hann hafði Biscup verit VIII vetur hins fjórða tugar, hinn mesti skörúgr.

1202 Eptir andlát *Brands* Biscups, kiöru Nordlendingar til Biscups, *Gudmund* Prest *Araſon*, oc feck *Páll* Biscup honum bref sín á fund *Einars* Erki-

1203 biscups, oc var *Gudmundr* vígdr (14) til Biscups í *Prándbeini* X. nóttum fyrir (d) *Jóns* messu Biscups, oc var þá *Hákon* Kóngur í *Noregi*, son *Sverris* Kóngs. *Gudmundr* Biscup fór til *Islands* hit sama sumar, oc kom í *Austfjördu*, oc funduz þeir *Páll* Biscup, oc gerdu mikla sænd sín í millum í veizlu oc fegiöfum; síðan fór *Gudmundr* Biscup til *Hóla*, oc sat þar at stóli með óhægindum hinum mestum fyrir margs sakir. (e) Auðræði urdu brátt ei mikil, enn afvenstur þóttu varla með mikilli stillingu, enn þeir sem fyrir urdu, virðu hann helldr stírdann oc stríðana í sínum bodordum.

Enn

(d) fyrir Joannis messu Baptiste. *Sv.*

(e) andræði *pro* auðræði. *bic & alibi. Su.*

Brandus episcopus, vir gravissimus, post- A. C.
 quam triginta octo annos episcopi munus
 gesserat. Post Brandi episcopi mortem 1202
 Islandi septentrionales Gudmundum sa-
 cerdotem, Arii filium, in episcopum elegere,
 quem Paulus episcopus literis ad Einarem
 Archiepiscopum munivit. Nidrosiæ de-
 cem noctes ante Joannis episcopi festum 1203
 Gudmundus inauguratus est episcopus,
 Hacone Sverreris filio Norvegiæ impe-
 rante. Gudmundus episcopus, eadem
 æstate in Islandiam rediit, in sinus orien-
 tales appulit, ubi congressi, ille Paulus-
 que episcopus, mutuis se invicem honori-
 bus, conviviis & donis, coluerunt. Gud-
 mundus deinde episcopus ad Holas pro-
 fectus, sedi isti præfuit, non sine sum-
 mis difficultatibus, quibus multas ob cau-
 sas conflictabatur: accepta enim & opes
 ut brevi attenuabantur, ita expensæ
 videbantur parum moderate fieri; quin
 etiam illi, quibuscum episcopo reserat, eum
 in suis mandatis nimis asperum & rigidum
 judica-

(14) Gudmundum Episcopum anno 1202 consecratum
 fuisse; ejus Vita, quæ duplex existat, & Annales
 testantur.

A. C. enn því vinsælli varð *Páll* Biscup, oc ástfælli vid alþýdu landsmanna, sem menn fá hvervetna hans forfiá, enn hægindi hans vidrviatar oc bodorda vid alla þá'er til hans áttu at hníga, oc æsktu fer slíks yfirboda allir landsmenn ef kosti ættu.

XI. Cap.

Páll Biscup let telia í þeim þrim fiórðungum lands er hann var Biscup yfir, kyrkiur þær allar er hann þyrfti Presta til at fá, oc hann let Presta telia, hve marga þyrfti í hans fýslu, oc voru þá kyrkiur XX, oc CC tíræd. Enn Presta þyrfti þá X midr, enn CCC (f) tíræd, enn því let hann telia, at hann villdi leyfa utanferd Prestum ef ærnir væru eptir í hans fýslu, enn hann villdi oc fyrifiá, ef svo felli, at ei væri prestafátt í hans fýslu medan hann væri Biscup.

XII.

(f) CC. Sv.

judicarent. Popularium autem Paulus A. C. episcopus eo majorem amicitiam & gratiam sibi conciliavit, quo magis in rebus omnibus ejus emicuit provida cura, presentisque & mandantis facilitas, erga omnes, quibus necesse erat ejus opem aut imperium implorare, quare ejus populares omnes talem sibi optassent antistitem, si optio illis data fuisset.

Cap. XI.

In tribus insulae quadrantibus, quibus episcopus praeerat Paulus, & templa, quibus sacerdotes ab eo erant constituendi, & sacerdotes, quibus in sua dioecesi opus esset, numeravit; quo facto, templa reperta sunt ducenta viginti, quando centum per decies decem computatur, sacerdotes vero ea requirere ducentos nonaginta. Propterea vero hunc numerum iniit, quod sacerdotibus (quibusdam) peregrinandi vellet veniam concedere, si per ejus dioecesim, quantus sat esset, restaret numerus, sed etiam providere, ne forte, dum ipse erat episcopus, inopia ibi esset sacerdotum.

XII. Cap.

1206

A hinu tólfta ári biscupsdóms *Páls* Biscups, urdu þau tíðindi er mikils vóru verd, þá andadiz (15) *Gitzur Hallson*, tveim nóttum fyrir Olafs messu, um hann mælti *Sæmundr* bródir *Páls* Biscups þeim ordum, at hann væri hrókr alls fagnadar, hvargi er hann var staddr. Þá kom elldr upp í *Heklu* felli (16) hit þridia sinn, þrim nóttum fyrri Ambrosiusdag of vetrinn éptir. *Páll* Biscup var svo mikill gæfumadr, at honum gengu nálíga allir lutir at fólu, hinn fyrra lut æfi sinnar, oc þág hann svo þat, sem nú má nockut heyra í hiúkólfi þeirrar frásögu er ec hefi frásagt, ei marga luti hiá því sem efni eru til, at þat þótti öllum mönnum ástgódi (g). Enn allsvalldandi Gud gæddi hann því meir er ofar var, bædi at audræðum

(g) ástgódr. Sv.

(15) In anno 1206 Gissuri emortuali omnes scriptores antiqvi consentiunt. Cæterum conf: supra p. 2.

(16) Ignis istius eruptionem anno eidem 1206 adscribit

Cap. XII.

A. C.

Duodecimo Pauli episcopi anno, hæres magni momenti acciderunt. Duabus ante Sancti Olavi festum noctibus Gissur Halli filius mortuus est, de quo illud Sæmundi, Pauli episcopi fratris, fuit effectum, eum festive conuersandi ducem semper fuisse & auctorem, ubicunqve versabatur. Sequente hieme, tres ante festum Ambrosii noctes, tertio igne arsit mons Hecla. Habuit Paulus episcopus fortunam adeo fauentem, ut ineunte etate omnia prope ei ex voto cederent, quæ fortuna est usus, quemadmodum colligere licet ex narrationis hujus serie, quæ non multa retuli, pro rei dicendæ matèria, ut (quæ ei acciderunt secunda) præmia humanitatis omnibus viderentur. Quo magis autem crevit etate, eo majoribus fortunis & honoribus eum auxit omnipotens Deus. Si quibus videor amoris causa

N 3

de

bunt *Annales Regii* apud Langebek: loc. cit. Tom. 3. pag. 75. quod perbene se habet, cum festum S. Ambrosii Episcopi diæ 7 Decembris Calendaria Romana adscribant.

A. C. ræðum oc mannvirdingum. Enn ef þat ætla nockrir menn at fyrir ástarfakir hafi ec meira aftekit um frásögn, æfi oc (h) líf, *Páls Biscups*, enn efni se tilfeld, þá (i) geta þeir ei rett, því þat stendr mer meira í hug, at ec hafi margt merkiligt eptir látit liggia í frásögn hans æfi fyrri fáfrædi sökum, oc ógá, oc leti at rita, helldr enn þat, at ec hafi neitt logit í frásögn. Þann gæfu hlut bar enn *Páli Biscupi* til handa, þá er mönnum þrengdi óárán, oc biluda mönnum sád oc sæfaung, oc vel flestr vetrar vidbúnadr, oc (k) rostadiz af því forlag fenadar fyrst, oc síðan manna, þá tók hann þat ráð med ásiá *Þórvalls Gitzurarsonar*, oc annara vitra manna í sinni sveit, at heita á Gud oc helga menn til árbótar, at sýngia III *Pater Noster* hvern dag til dýrðar Gudi, oc í minning hins heilaga *Þorláks Biscups*, gefa á hans dag um sumarit, saudanyt at

(h) æfi oc lífs. *Sv.*

(i) forte *rectius*: gera.

(k) raskadiz, *Sv.*

de Pauli episcopi laudibus, ætate & vita A. C. plura hic dixisse, quam quæ fert rei dicendæ materia, illi recte non faciunt: magis enim vereor, ne me ignarum, negligentem aut socordem, in vita ejus describenda, multa fugerint notatu digna, quam ne narrans falsum dixerim. Paulo episcopo id etiam contigit fortunæ beneficium, ut graviori amona populum premente, cum agrorum æque ac maris proventus deficeret, una cum omni fere in hiemem proviso apparatu unde primum pecudes, deinde homines victus destituit, Thorvaldi Gissuri filii, aliorumque, qui istud territorium habitabant, prudentiorum suavisu, consilium cepit voti pro amonæ restitutione Deo Sanctisque nuncupandi, eo pacto, ut oratio dominica ter quotidie in gloriam Dei recitarentur, & ut in Thorlaci episcopi memoriam, die æstatis, qui ei erat sacratus, lac, quod de ovibus

A. C. at morgunmáli, vöndul heys af kyrfóðri hveriu, enn mörk af miölvætt hverri, og kom alldrei síðan hallærit medan hann lifdi. Enn af því Gud vill ei ávallt eptirlæti einu reyna sína ástvinu, heldr vill hann sína menn afgjörfa verða láta í freistninni og mannráunum ef vel standaz, sem hafa raunir (l) á ordit. Nú er *Páll* Biscup skein í þeim blóma, at hans virðing og vegfemd geck ávallt í vöxt, enn *Hrdís* afladi þeirra hluta allra í sínum skörúngskap og forfiá er stadrinn hafa þurfti, og öllum giöngi þeim er hafa þurfti, at hún var (m) alltr umfýslu nákvæmst þeirra manna er þar var hejma at stad, og at öllum öðrum búum þeirra er Biscup átti. Börn þeirra er gerduz atgervimenn þegar á unga alldri. *Lopt* (17) í hagleik, og lærdómi og vitrleik, *Ketell* (18) í skilningum og riti,

(l) af ordit. A. B. C.

(m) í allri vinsælu. Sv.

(17) *Lopti fata multis persequitur Szurlungafaga. Is decesit, ex quo vitæ religioz nomen dederat, an-*

mane ejus diei mulgebatur, foeni manū-
 pulus, de vacca cujuslibet pabulo, & seli-
 bra denique de mensura qualibet frumenti
 octuaginta librarum (pauperibus) daren-
 tur, quo facto, nunquam postea, quan-
 diu ille erat superstes, gravior annona in-
 cidit. Cum vero Deus non rebus tantum
 secundis suorum amicorum fidem semper
 reddit probatam, sed tentationibus quo-
 que & adversis rebus vult eos fieri per-
 fectos, si probi permanserint atque fide-
 les: rem hanc docuit, hic etiam, experien-
 tia. Paulo enim episcopo adeo florescente,
 ut dignitas ejus & honor majora semper
 incrementa caperet, cum Herdisa res om-
 nes, quæ sedi erant necessaria, dexteritate
 sua & prudentia non minus, quam stre-
 nua, ubi opus erat, opera atque arte ac-
 quireret, foemina rerum familiarium
 studiosissima præ omnibus, qui sive domi
 in sede episcopali, sive in aliis episcopi
 villis res administrabant; cumque liberi
 eorum, à tenera usque ætate, bonis imbuti
 erant artibus, Loptus excellens dexteri-
 tate fabricandi, doctrinaque & pruden-
 tia, Ketell ingenii acumine & scribendi
 peritia,

N 5

no 1261, testibus *Annalibus Resenianis, Flareyen-*
ensibus, Skalholtinis, Oddensibus & Regiis apud Lan-
gebek: loc. cit. Tom. 3. pag. 103.

- (18) *Annales Regii* loc. cit. pag. 79. *Skalholtenses &*
Oddenses & Holani utriusque, assertunt Ketillum anno
 1215 obiisse, quod tamen anno præcedenti *Annales*
Flareyensēs accidisse statuunt.

A. C. riti, *Halla* í verknadi oc bókfræði, *Póru* í hlýdni oc ástfemi. Enn af því Gud mælir svo í gudspjalli, at *allt mál skal standa* (n) *í tveggja eðr þriggja vitni*, þá ber ec fram með mer vitni *Amunda* smids, er bæði var merkr oc rettordr (19), hann kvad vísu þessa:

Lopt esfir Gud giftu,
 Gengr fæst af því, hæstri.
 Kiænn stydr krapti finum
Ketils lán jöfr mána.
 Æðstr liær æfi beztrar,
 Alls drottinn þer *Halla!*
 Dýr magni þrif *Póru*,
 Þengill Höfut-Engla.
 Slíku geck of þeirra hagi ávallt,
 meðan þau áttu of heilt at sita.

XIII. Cap.

1207 Enn þá er *Páll* Biscup hafði setit at stóli XII vetur í *Skálaholti*, þá varð

(n) undir *pro* í *So*.

(19) Amundius Arne filius; vulgo templi Archite-
 nus,

peritia, Halla sedulitate & eruditione, A. G.

Thora obedientia & omnium favore.

Quoniam in evangelio asserit ipse Deus,

opus esse, ut omnis causa duorum vel

trium testimonio rata fiat, testem citabo

Amundium fabrum illum, & fide dignum

& vera loquentem, qui carminis hujus

erat artifex:

Loptum Deus maxima suffulcit felicitate,

Paucissima secus eveniunt.

Gnarus lunæ præses potentia sua Ketillis:

Fortunam stabilit.

Supremus omnium Dominus Tibi, o! Halla!

Felicissimam indulget vitam.

Excellentis Archangelorum Rex

Incrementa Thoræ adaugeat.

Talis eorum semper erat fortuna, dum

salvis & integris rebus fruerentur.

Cap. XIII.

Postquam autem Paulus duodecim 1207

hiemes sederat episcopus, accidit ut Her-

difa

Ans, obiit anno 1229, fide Annalium Holarorum antiquiorum & Regionum apud Langebek: loc. cit. pag. 88. ubi pro Anunde legendum est Amunde.

A. C. varð lá atburdr, at *Herdís* fór heimán
 1207 um vorit (20) eptir Páska í *Skard* til
 bú; þess er þau Biscup áttu, oc skylle
 hún taka hlónum, oc um adra þá
 luti fyla er þar þurfti, henni fylgdu
 börn hennar *N*, *Ketill* oc *Halla*, enn
 heima var með Biscupi, *Lopt* oc
Póra. Enn þá er *Herdís* var í *Skardi*,
 þá gerdi vatnavöxt mikinn, oc gerdi
 ána *Þiórsá* óreida, enn hún vildi
 heim koma at nefndum degi, af því
 magt var heima órádit er ætlat var at
 hennar skylldi bíða; let hún síðan
 sækja skip, oc færa til árinna, oc
 fara þau síðan til skipans, *Herdís*,
Ketill oc *Halla*, oc *Jón* bróðir *Her-*
dísar, oc *Biörn* het Prestur Capellán
 Biscups, lá er þeim (o) fylgdi; *Þór-*
steinn het diákni úr *Skardi*, *Gudrún*
Þórodds dóttir, oc systrodóttir *Herdísar*;
 Yfir ána fór fyrst *Ketill* oc *Biörn*, farar-
 skiótar oc reidningar þeirra, þá týndiz
 reidhestur *Herdísar*; Hitt efsta sinn er
 yfir ána skylldi fara, var á skipi
Sigfús

(o) bygdi. A. D.

difa vere post pascha domo profecta Skar- A. C.
 dium peteret, suam & episcopi villam, 1207
 novos ibi exceptura domesticos, atiaque
 negotia, prout usus tulisset, ibi cura-
 tura, comitantibus illam liberorum duo-
 bus, Kettle & Halla, sed domi apud epi-
 scopum manentibus, Lopto & Thora.
 Herdifa in Skardio commorante, alluvie
 aquarum flumina adeo crevere, ut annis
 Thiorfa equo tranari non posset. Her-
 difa die statuto domum redire certa, cum
 multis rebus domesticis provisum non erat,
 que eam redeuntem expectabant, navem
 parari & ad annem deduci curavit. Ad
 navem descendunt Herdifa, Ketell &
 Halla, Joannes Herdifæ frater, Biörn
 sacerdos, episcopi Capellanus, qui eos co-
 mitabatur, quidam nomine Thorsteinn,
 Diaconus Skardonensis, & denique Gudruna
 Thoroddi filia, Herdifæ de sorore neptis.
 Annem primi transgressi sunt, Ketell &
 Biörn, secum jumenta ducentes, cum eo-
 rum apparatu, quo trajectu periit equus
 Herdifæ vector. Ultimi annem navi
 trans-

(20) Herdisam anno 1207 periisse innuunt *Annales Re-*
gii loc. cit. pag. 76. *Reseniani; Skalborgini & Ho-*
lenses Antiquiores.

A. C. *Sigfús* prestur *Grímsson*, *Þórsteinn* Diákn,
 1207 *Herdís* oc *Halla* oc *Gudrún*, enn vedr
 var nockut byliótt, enn er þau komu
 í straum þann er skamt var frá landi
 því er þau skylldu til fara, þá barst
 þeim á, oc kastadi skipinu undir þeim,
 enn þau fóru öll í kaf, oc komo öll
 upp síðan, oc var þat heyrð til beggia
 þeirra (p) mædga, at þær sýngu, oc
 fálu sic oc sálar sínar Gudi almáttkum
 á hendi; skildi þær þá feigann oc ófeig-
 ann; *Sigfús* (q) sveif at landi, enn
Herdís, *Halla* oc *Gudrún* drucknudu,
 oc *Þórsteinn* Diákn, enn *Sigfús* var
 þrekadr (r) miðc er hann kom at
 landi. Enn ecki var þeirra manna á
 landi er knáleikr var yfir. Enn al-
 máttigr Gud endi öll sin fyrirheit,
 sá er því hefr heitit at hann mundi
 gefa huggun med hverjum harmi, oc
 hann mundi einskis framar freísta,
 enn hver mundi bera mega þess (s)
 hann bidr, oc sýndi Gud þat hver-
 tveggia

(p) mædga. Sv.

(q) *Sigfúsi* presti. Sv.

(r) þiakadr. Sv.

(s) þat hann býdr. Sv.

*transvecti sunt, Sigfus Grimi filius, Thor- A. C.
steinn Diaconus, Herdisa, Halla & Gu- 1207
druna, ventis nonnihil scæviente aëre.
Rapidum vero in animum haud procul à
ripa, quam petebant, cum venerant,
sinistro accidit fato, ut navis subversa
vectores effuderit, qui omnes in profundum
mersi postea tamen emerferunt, auditæ-
que sunt mater & filia orantes ambæ, suas-
que animas gratiæ divinæ omnipotentis
commendantes. Hoc pacto disjuncti sunt,
fato mortis destinati, & non destinati:
Sigfusum enim ad terram undis ejicienti-
bus, Herdisa, Halla, Gudruna & Thor-
steinn Diaconus submersi periere. Sigfus
autem ad terram elapsus, toto erat cor-
pore debilis multumque fatigatus, nec
aderant alii in ripa viribus valentes.
Hic autem Deus omnipotens suis omni-
bus stetit promissis, pollicitus, se unicui-
que dolori solatium esse adhibiturum, nec
quonquam gravius tentaturum, quam
ut impositum onus ferre posset; cujus rei
utriusque documentum in casu hocce tri-
stissimo dedit Deus, id dolori adhibens
solutii,*

A. C. tveggja í þessum hörmuliga (t) atburdi,
 1207 þá huggan brátt með harmi, at hinn
 sama dag funduz öll lík þeirra manna
 er þar höfdu fariz, oc var sú huggan
 þá mest þeim er eptir lifdu, enn þat
 var þó lítt með líkindum, nema Gud
 gæfi af sinni mildi oc miskunnsemi,
 af því svo var vatnavöxtr mikill, at
 fám nóttum síðar rak hestinn í *Vest-*
mannaeýiar, þann er þar hafdi fariz.
 Enn er þessi tíðindi komu til eyrna
Páli Biscupi á náttar þeli voseifliga, þá
 sýndiz öllum at Gud hefði nær ætlat
 hvat hann mundi bera mega, hann
 mátti ecki matar neyta, oc ecki hafdi
 hann svefn ádr líkin vóru nidrsætt,
 enn þó leitadi hann alla at gledia í
 því er hann mátti, enn þó má hver
 ætla hvílka mannaun hann hafdi.
 Hafa mið med hörmúngu mannsins
 þess er hann unni mest, enn síá í
 sífellu hryggd á börnum sínum, oc
 öllum þeim, er hann átti fyrir at
 hyggia. Stilliliga fór hann med allri
 eptirgiörd eptir þær, bæði í fegiöfum
 vid

(t) hættuliga. Sv.

solatii, ut eodem die omnia illorum, qui A. C. hic perierant, funera invenirentur; id 1207
quod superstitibus summo erat solatio, sed præter omnium spem accidit, vix eventurum, nisi Deus illud misericordiæ suæ & clementiæ dedisset: tanta enim aquarum alluvio redundabat flumen, ut qui ibi perijt, equus, paucas post noctes in littora insularum Vestmannensium ejiceretur. Nuntio autem hujus casus ad aures Pauli episcopi, concubio noctis, præter expectationem allato, visus est omnibus Deus ad mensuram virium ejus exegisse, quantum ferre posset; ibi enim nec cibo vesci libuit, nec somno frui, priusquam funera sepulcro essent condita. Nihil tamen minus omnes exhilarare conatus est, quocumque licuit modo, quamvis facile judicari possit, quanta fuerit calamitas, amissam acerbo casu dolentis, quam omnium maxime amore fuerat amplexus, suosque liberos gravissimo dolore semper videntis moestos, aliosque omnes, quorum illi incubuit cura. Justa defunctis (uxori & filiæ) omnibus in rebus moderato sumtu persolvit, nec his usus pompa, nec in numeribus, tam sacerdotibus, quam inter pauperes, distribuendis, id animo perspiciens, quod res ipsa tulit,

A. C. vid kennimenn, oc svo vid fátzka
 1207 menn, oc sá hann þat, sem var, at
 um allt þat er miklu vardar, er þetri
 sigandi ardr enn snúandi. Artíð Her-
 dífar, oc þeirra manna er líf sitt letu
 med henni, er XIII nóttum eptir
 Crúcis messu um vorit, oc var þat
 margra manna skyllða, lærdra oc
 ólærdra, at minnaz hennar svo raki-
 liga oc ástfamliga, sem hinna skyll-
 ustu náunga, fyri sakir margra hennar
 dýrligra matráða. (u). Páll Biscup
 veitti Þorláki bróðr Herdífar (*) mikla
 huggun, bæði í ordum oc stórmann-
 ligum fegiöfum, þeim er hann gaf
 honum, oc virði hann í öllum lutum
 ecki minnr, enn ádr hann misti henn-
 ar vid, oc huggaði þat allt ecki midr
 eptir fráfall hennar, enn sitt lid. Þóra
 dóttir hans tók til forráða fyrir inn-
 an stock eptir fráfall módr sinnar, med
 ástfamligri ásiá födr sins, oc var hún
 þá ei ellðri enn XIII vetra gömul,
 oc bar hún þat þó fram svo, at þeim
 virðiz

(u) niotráða. Sv.

(*) Thorlacus Ketillis filius anno 1240 decessit, ut

Annales

tulit, in nullo non magni momenti A. C.
 negotio aratrum, ut habet proverbium, 1207
 lente ductum magis proficere, quam vio-
 lenter protrusum (lente veniens lucrum
 repentino præstare). Herdisæ, cætero-
 runque, qui cum illa vitæ fecerant jactu-
 ram, dies anniversarius tredecim post fe-
 stum inventionis crucis celebratur nocti-
 bus, fuitque multorum officii, clerico-
 rum æque ac laicorum, ejus memoriam,
 qua fuerat, in cibariis distribuendis exi-
 mia largitate, non minore pietate &
 amore colere, quam proximi cujusque cog-
 nati. Thorlacum Herdisæ fratrem va-
 riis Paulus episcopus consolatus est modis,
 tam verbis, quam donorum largitione,
 nec ulla in re eum minus honoravit & co-
 luit, quam ante Herdisæ mortem, post
 quam omnes, qui ei erant consanguinitate
 juncti, æque ac suos consolatus est. Post
 matris obitum filia ejus Thora, rei fa-
 miliaris intra domum in se suscepit admi-
 nistrationem, sub patris benigno auspicio;
 quæ quanquam majorem quam quatuorde-
 cim annorum ætatem non attigerat, hoc

O 2

tamen

Annales Resemiani, Skalholtini & Holani antiquio-
 res restantur.

A. C. virdiz öllum best hennar hættum er kunnastir voru. Biscup drap svo brátt yfir harm sinn, þann er hann hafði bed- it, at flestir menn þóttuz líttr á finna, enn þó megu allir þat at líkindum ráða, at meir olli því polinmæði hans, oc þat, at hann villdi sæma vid alþýdu í sinu blíðlæti, enn þat, at honum gengi úr hug sá harmr, medan hann lifdi.

XIV. Cap.

Páll Biscup let sialdan, nema þá er hátídir voru, kenna kenningar, hiá því sem ádr var, oc (x) undi hann þá enn öllum meira um vera er sialdan nædi (y), enn hann let nálíga hvern helgan dag tvær messur sýngia; síóra daga kendi hann síálfr kenningar á hverium XII mánuðum, jóladaginn fyrsta, oc midvikudaginn fyrstann í föstu, skírdag, oc kyrkiudag, enn því at eins fleiri daga, at honum þætti (z) hockur

(x) forte, hugði.

(y) tíaði. Sv.

(z) ör. A. B. C.

tamen negotium ita gessit, ut illis omnibus optime probaretur, qui ejus agendi rationem maxime perspectam habuerant. Suam episcopus tristitiam cito adeo respexit, ut plerique illam vix sentirent, id tamen judicent omnes, quod veri maxime est simile, hujus rei causam potius fuisse patientiam ejus, & quod populo hilarem se vellet præbere, quam quod ei, dum vixit, hic dolor mente & memoria exciderit.

Cap. XIV.

Raro, nisi festis majoribus, Paulus episcopus doctrinas doceri (homilias recitari) voluit, si præteriti temporis consuetudinem respexeris, ratus, hoc pietatis exercitium omnibus fore eo carius, quo rarius ejus copia datur; sed quovis fere festo die bis sacra celebrari fecit. Intra spatium quodlibet duodecim mensium, quatuor diebus ipse docuit doctrinas (homilias habuit); primo natalitiorum Christi die, quadragesimæ die primo Mercurii, die viridum, & festo encæniorum (templi Skalholtensis) quin & aliis præterea

O 3

die-

A. G. nockur nauðsyn tilbera, enn því get
 oc slkra hluta vid, er ólíkt hafa gert
 þeir menn er (a) auðvandastir eru,
 oc vel kunna, oc þat er mest gædi
 þeim er eptir lifa, at menn megi
 þeirra dæmi sem flest vita sem öllum
 er gott eptir at glækia. A hverium
 giftingar stad hafði hann formála (b)
 síálfr, eða feck annann mann til, þá er
 hann hafði yfirför um fýslu sína.
 Nockut þiónudu honum ymsir menn:
 fyrst Þórkell Prestur Hallsson, góðr kenni-
 madr oc ráðvandr, nockra vetur,
 unz hann redz í kanúka fetur. Eptir
 þat þiónadi honum Leggr Prestur (21),
 VII vetur, enn síðan Nordlendskur Prestur
 fá er Biörn het, lítill madr vexti,
 enn þó vitr oc vellærdr, oc fóstri
 Brands Biscups; hann fór utan síðan.
 Eptir þat þiónadi honum Brandr Prestur
 Dálks son (22), er ádr hafði enn Bi-
 scupum

(a) ráðvandastir. Sv. (b) formæli. Sv.

(21) De Leggo Præbytero, qui & Prior interdum
 appellatur, vid. *Laugabek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2.
 p. 526. Tom. 3. p. 93. Obiit anno 1238 fide *An-
 naliū Regiorum, Flateyensium, Skalhólfensium &
 Holanorū utrorū*.

diebus, si qua id necessitas postulare vi- A. O.
deretur. Hæc vero propterea commemo-
ro, tum quod aliter facere solent homines
in rebus gerendis solertissimi, licet ita
facere possent, tum quod posteritati sum-
mo sit emolumento, ea exempla scire quam
plurima, quæ imitari omnibus expedit.
Suam provinciam (dioecesim) quoties obi-
bat, ubicunque locorum hospitabatur, vel
ipse (partes officii aggressurus) verbis præi-
vit, vel alii hoc facere demandavit. Plures
ei variique ministrarunt, primo Thorkell
sacerdos Halli filius, muneri docendi aptus
& integræ vitæ, aliquot per hiemes, donec
se in canonicorum coenobium conferret.
Post eum Leggus sacerdos septem hiemes
ei famulatus est, post hunc autem sacer-
dos de insulæ parte septentrionali oriun-
dus, nomine Biörn, homo statura qui-
dem brevi, sed vir prudentiæ haud vul-
garis & doctrinæ, qui Brandi episcopi
olim fuerat alumnus, sed peregre demum
profectus est. Deinde ei ministravit
Brandus sacerdos Dalki filius, qui etiam
O 4 Episcopis

(22) Anno 1203 Gudmundo Episcopo consecrando in
exteris comes adhæsit, sed anno 1225 obiit, ut
testantur *Gudmundarsaga Góða*, *Annales Regii*, *Re-
seniani*, *Flæstyensēs*, *Skalboltrini* & *Holmenses* utrique.

A. C. Scupum piónat, *Brandi* oc *Gudmundi* Biscupum. *Ketill* Presti *Hámundarson* (c) var oc hans pióntustumadr ádr hann andadiz, oc hann vardveitti oc stadnum konur (d), oc kennimenn eptir fráfall *Páls* Biscups. Af því letu hinir fyrri Biscupar fer hinir sama ávallt pióna hver þeirra, at þeir fýndu stadfesti oc jafnlyndi skaps síns í því sem mörgu öðru; enn því let *Páll* Biscup fer ymsa pióna, at honum þótti því betr er fleiri tignuduz oc göfguduz af honum, enn hvers samd var með góðri virðingu meðan honum piónadi, hvat sem fyrðagðiz síðan.

XV. Cap.

1207

I þann tíð *Herðis* andaðiz, tóku til vandhæfi mála (e) *Nordlendínga*, *Gudmundar* Biscups, oc *Kolbeins Tuma-sonar*, enn svo sem vitad er, at alla landsmenn tók með miklum óhægindum

(c) *Hermundar. Sv.*

(d) kór, *chori. Sv.*

(e) vandræðamál, *Sv.*

Episcopis Brando & Gudmundo fuerat A. G. sanctatus; & demique Ketell sacerdos Hamundi filius, ad ejus usque mortem, qui post Pauli episcopi decessum, quæ sedes erant cathedralis, mulierum & sacerdotum curam gessit. Ob eam autem rem priorum episcoporum singuli semper eisdem sibi ministrare voluerunt, quo constantiam animi, & ingenium sibi semper simile hac in re, sicut in multis aliis, ostenderent. Sed Paulus episcopus sibi diversos ministrare fecit, quod eo utilior aliis sibi videbatur, quo plures honorem & decus per illum consequi possent; omnium enim famulantium, dum ei ministrarunt, certa erat & satis conspicua dignitas, quicquid illis postea evenisset.

Cap. XV.

Quo tempore Herdisa obiit, per in- 1207
sula partem septentrionalem fervere ceperunt lites gravissimæ & impeditis-
sime, quæ inter Gudmundam episcopum
& Kolbeinam Tamiifilium sunt agitate;
quæ res difficilissima quamvis, ut notum est,
incolis

A. C. um þetta vandræði, þá sat þó *Páll* Bi-
 1207 scup fyrstr allra manna fyri þeim
 vanda, er ecki var ádr í *Nordlendínga*
 fiórdúngi. Enn hann var í svo vand-
 ann seff kominn um þat mál, því Er-
 kibiscup hafdi sendt honum bref sín
 með infiglum, at hann skyldi styrkia
 oc stydia, eptir því sem hann hefði
 faung oc færi á, mál *Gudmundar* Bi-
 scups. Enn *Kolbeins* mál studda
 margir ástvinir *Páls* Biscups oc frændur
 oc tengdamenn, þeir ed hann vildi í
 öllu ástúd sýna, enn mót þeim ecki
 giöra. Enn þeim ráðum var ecki
 hægt saman at koma, er *Gudmundi*
 Biscupi þótti ser ei veitt vera nema
Páll Biscup stædi á öndverdann meid
 með honum, oc hann virði hverki
 mennina ne landslögin, enn forbod-
 adi edr bannsetti hvern þeirra er
 nockud villdu móti hans vilia giöra;
 enn *Páll* Biscup var í mörgu sinni
 gódr í bidum, þótt ei væri allt eptir
 því gert sem hann sá at best sómdi,
 oc giörði hann ser oc Gudi þann veg
 marga at ávexti, at hann hyrti adra
 hógliga, enn þó nennu ei adrir ávallt illa at
 hafa.

incolis omnibus maximo esset incommodus, A. G.
 Paulus tamen episcopus, præ aliis omnibus, 1207
 huic discrimini maxime erat expositus,
 quale in quadrante septentrionali nemo
 antea fuerat expertus. Hujus autem rei
 tricis ac incommodis ille ea de causa fuit
 implicitus, quod litteras, sigillis suis mun-
 nitas, ei miserat Archiepiscopus, rogans,
 ut Gudmundi episcopi causam pro facultatibus
 & occasione fulciret ac juvaret.
 Ast Kolbeinis à partibus stetero plurimi,
 qui Paulo episcopo arcta juncti erant ami-
 citia, nec non cognati ejus & affines,
 quibus quovis modo suam benevolentiam,
 non vero se adversarium, voluit exhibere;
 quæ diversa adeo non facile poterant con-
 ciliari: nam Gudmundus episcopus ido-
 neum sibi auxilium ferri non judicavit,
 nisi una cum illo Paulus episcopus pari se
 periculo objiceret, hominumque non minus,
 quam patriæ legum contemptor, vel sacris
 interdiceret vel diris devoveret, quicumque
 ejus voluntati ullo modo obsequi nollet:
 cum Paulus episcopus è contrario moras
 neſti patiebatur facilis, rei eventum ex-
 spectans, licet omnia non fierent norma
 convenienter, quæ optima ei videbatur;
 qua ratione sibi deoque multos est lu-
 cratus, quod alios leniter castigaret,
 qui causa semper cadere, agre tulerunt.

A. C. hafa. Enn *Gudmundr* Biscup vægðiz ecki við þá menn meir er í *Páls* Biscups sýflu vóru, at ei forbodadi hann þá, edr bannfetti, þegar er þeir dæmdu þá dóma er honum voru ei (f) í skap, þó lögdómar væru. Enn *Páll* Biscup let ei þau ummæli bíta menn, enn þó lagði hann á hönd þeim nokkra litla skript, til varúðar þeim mönnum er fyri því urdu, edr ánetiuduz hans banni, af því at hann unni betr sínum mönnum, at hafa tvo góð, heldr enn sýna nokkurum (g) ótta ífa, hvert þeim mætti. Þat nokkut granda edr

1208 ecki. Enn er þeirra vandræði gengu svo miðc af ser, at þeir áttu bardaga þann er *Kolbeinn* fell í (23), oc margir adrir neytir menn, bæði lærdir oc ólærdir, enn letu limar sínar þeir er eptir vóro, enn eptir þat gördó þeir Biscup atfarir at þeim er eptir lifdu,

oc

(f) vid. B.

(g) ótta yfa. D. nokkut, heldr enn at sitia í nokkrum ótta, hvert &c. Sv.

(23) De prælio Vidensensi anno 1208, & invasione optimatum in Cathedram Holensem anno 1209.

com.

runt. Gudmundus autem episcopus ho- A1 G.
 minibus, qui Pauli episcopi erant dioce-
 seos, adeo non pepercit, ut eos vel sacris
 interdiceret, vel diris devoveret, quoties
 sententias ferrent, quæ non ad ejus men-
 tem, licet cætera ad legum normam, lata
 essent. Quas imprecationes Paulus epi-
 scopus hominibus (sue dioceseos) fieri
 noxius non quidem passus est, sed tamen
 levio rem quandam illis disciplinam præ-
 scripsit, quo sibi in posterum caverent;
 qui istud malum incurrerant, aut Gud-
 mundi diras fuerant experti, nam dioe-
 ceseos homines fuit maluit duplici bono;
 quam occasionem dare incerti metus, utrum
 hæc (Gudmundi interdicta) noxia essent;
 necne. Cum demum eo temeritatis proce- 1208
 derent ortæ turbæ, ut pugna inter eos sit
 commissa, in qua occubuit Kolbeinn alii-
 que plurimi præstantes viri, tam clerici
 quam laici, sed membris truncati sunt;
 qui è prælio evaserant multi; cumque hoc
 factò, episcopus & qui à partibus ejus
 stabant;

commissa, vid. Sturlungasaga, Gudmundarsaga
 Góða, Rafn Sveinbjarnarsonarsaga, Aronsaga Hlör-
 leifssonar, & Annales magno numero.

A. C. oc nánaftir varo *Kelbeini*, oc stöcktu
 1208 þeim í burt, enn eignuðu sér öll þeirra
 fe, enn kölluðu þá í banni. Enn er
Páll Biscup varð þessara ótíðinda vís
 oc var, þá bad hann vini sína at þeir
 skyldu eigi giöra bráða atfór at þeim,
 oc bar þat til þess, at hann villdi
 vænta at *blóðafir* oc *blóðnætur* væri
ferhverium bráðastar, oc þat mundi
 lannaz fem mælt er, oc ætlaði með
 meiri stillingu oc ráði farit verða, ef
 lengi væri bídat. Enn hann vænti í
 öðru lagi, at *Gudmundr* Biscup mundi
 misfími á sjá, hve mikit at var ordit,
 oc bióða góð bod til sættar oc sænd-
 ar þeim er eptir vóru. Enn er þat
 dróz undan, enn spurðiz í öðru lagi
 ágánger þeirra á hendur mönnum, oc
 rán, oc áverkar, oc allskyns óhættir
 nálíga; Þá fendi *Páll* Biscup Capellan
 sinn *Biörn* til fundar við *Gudmund*
 Biscup, at bidia, at hann leidretti oc
 lægdi vandræði þeirra með yfirbót-
 um, oc baudz til undirstöðu með hon-
 um nálíga sem þyrfti, ef hann drægiz (h)

ei

(h) dregr. Sv.

stabant, superstites Kolbeinis proximos necessarios aggressi, eos sedibus ejicerent, bona eorum occuparent, & ipsos excommunicatos dicerent: horum malorum certior factus Paulus episcopus, amicos suos rogavit, ne illos statim adoriverentur, spem fovens, fore, ut cædis aspectu & tempore quemque maxime ferri præcipitem, verum fieret proverbium, credensque majori cum moderatione & consilio hoc negotium gestum iri, si diutius protraheretur, Speravit etiam Gudmundum episcopum, illati damni magnitudinem & quam perverse res esset gesta, cum cerneret, æquas pacis & honoris conditiones superstitionibus esse oblaturum; quod cum non procederet, sed è contrario frequentes venirent montii, violentos eorum (qui à parte Gudmundi stabant) in cives impetus, rapinas, injurias, & omnia propemodum ab iis patrata flagitia narrantes, Paulus episcopus Capellanum suum Biörnem ad Gudmundum episcopum misit, rogatum, ut has turbas componeret & damna resarciret, promittens suum ei auxilium, ubicunque fere opus esset, modo ipse non tergiversa-

A. C. ei fálfr undan, sinn góðvilia, oe sin
 1208 efni þau er hann hefði faung á í
 ándræðum eðr í öðrum tillögum, var
 þat audfýnt á leit (i) hvertveggja, (k)
 leitordi *Páls* Biscups norðrfarar höfðingja
 fyrst um hauffit, meðan hannir manna var
 nýastr oc flt dofnadr af sárleik (l) manna
 mislits (m) ofvegs. Enn sidan þess (n)
 var leitat vid *Gudmund* Biscup, at hann
 unni þeim, sem eptir lifdu sína frændr göf-
 úga oc góða, audvellðri leiddrett (o)
 sinna hárms saka, enn nú virði oe
 wildi síra hálska *Gudmund* Biscup oe
 hans fylgdarmenn, meðan kostr væri.
 Enn *Gudmundr* Biscup þecktiz þat
 ecki, oc virði hann vera vinhallann
 undir höfðingja í slíkri umleitan, enn
 þat sýndiz þá brátt, með hverri vicku
 at var hvers þeirra forsiá, af því at
 á sama ári fóru höfðingjar til *Hóla*,
 oc

(i) hueruteggja. *Sv.*

(k) leitordi. A. C. D.

(l) af sárleikum máta mikils afvegs. *Sv.*

(m) of vegs, A. D. *legendum*: oc vegs.

(n) þeirra umleitan. *Sv.*

(o) leiddrettingu. *Sv.*

versaretur, nec benevolentia sua & fa- A. C.
cultatibus, rei deesset, quantum fieri posset, 1208
sive pecunia foret opus, sive aliis admi-
niculis. Utriusque hujus conatus ratio
facile apparuit: magnatibus disvasit Pau-
lus episcopus, boream versus copias du-
cere eodem autumno, cum recens animi
erat aegritudo, nec ulla in re lenita, do-
lentiunt jacturam amicorum honorisque;
Gudmundum autem episcopum postea ro-
gavit, vellet eis, qui nobilibus & præ-
stantibus erant cognatis superstitibus, be-
nevolam se & facilem præbere, in dolore
eorum expiando; qua utraque in re, Gud-
mundum ejusque comites, quoad fieri
poterat, periculo liberare voluit; quod
cum Gudmundus episcopus dedignatus
est, ratus, quod Paulus episcopus reconci-
liationem tentaret, id fieri ex ejus in
proceres studio: apparuit mox prudentia,
qua eorum uterque hac in re fuerat
usus; eodem enim anno proceres Holes

A. C. 1209 oc ráku *Gudmund* Biscup af stólnum, oc ruddu á braut földa illpýdis er þar var, fekir menn oc ránsmenn oc reyfarar (p), enn drápu sumu, oc vard þá at riúfaz sú illínga seta, oc urdu þá oc þadan frá góð forlög manna. *Páll* Biscup baud til sín *Gudmundi* Biscupi med gæðsku oc góðvilia, þág hann þat eigi, oc gerdi at vidfiám at finna hann, því at hann villdi ei hlýða hans heilráðum.

XVI. Cap.

I þann tid fór *Loptur* son *Páls* Biscups utan, oc sókti heim tigna menn í öðrum löndum, *Biarna* (24), Biscup í *Orkneyum*, enn eptir þat *Inga* Kóng í *Noregi*, oc *Hákon* Jarl bróðr hans, oc þág af þeim virduligar gjafir oc femiklar. Enn er Biscup fat

(p) ravfarar. Sz.

(24) Biarnius Episcopus Orcadensium anno 1222, ex communi Annalium consensu, decessit. Ejus carmen

aggredi, Gudmundum episcopum de sede A. C. deturbarunt, turbæ male feriatae, quæ I209 illuc confluxerat, hominum utpote sceleris damnatorum, prædonum & latronum, magnam simul multitudinem, abigentes partim, partim occidentes, quo pacto cum iste hominum flagitiosorum confessus erat solutus, facta est melior populi conditio. Quæ erat Paulus episcopus humanitate & benevolentia, Gudmundum episcopum ad se invitavit, qui tamen oblatam respuit conditionem, ejus fugiens congressum, cujus salubribus consiliis parere noluit.

Cap. XVI.

Illo tempore Loptus Pauli episcopi filius, peregre profectus, aliarum terrarum viros nobilissimos visitavit, Biar-nium Orcadum episcopum, Ingium Norvegiæ Regem, & Haconem Comitem ejus fratrem, à quibus dona amplissima variasque res pretiosas numeri accepit. Ab-

P 2

sentis

men satis prolixum, de pugna pugilum Jónsvicentium adversus Haconem Norvegiæ Dynastam anno 994 commissa, adhuc existat.

A. C. sat í þeirri áhyggiu um son sinn, oc
 1210 um frettir adrar hverfu þá gengi, þá
 gladdi Gud hann svo á einu sumri,
 at *Lopt* kom þá út med góðri vird-
 íngu oc femiklum giöfum, er hann
 hafdi þegit, oc kunni þat at segia, at
 hann hefði föðr síns mest at notit,
 hvar sem hann kom. A því sumri
 komu út gersimar þær, er Þórir Er-
 kibiscup af *Noregi* hafði sendar *Páli*
 Biscupi, kóróna gullsaumut, sú er eingi
 hafði fyrr jafngóð komit til *Islands*,
 fingrgull dýrligt, oc glófar virduligir.

1211 Enn annat sumar eptir (q), þá komu
 enn út gersimar ágætligar, er *Nicolás*
 Biscup af *Oslo* sendi *Páli* Biscupi,
 fingrgull mikit er vo II aura, oc
 steinn (r) í virduligr, oc hann sendi
 honum balsám svo mikinn, at von var
 at þat virði alldregi at vandræðum
 síðan. Enn ecki var annat jafntorgætt(s)
 er

(q) Þá er Páll Biscup hafði XVI. vetur at stóli
 ferit í Skálsholti, *addit. Sv.*

(r) í *omittit. Sv.*

(s) torógætt, *omnes, quod mendosum videtur.*
 torógætt, *Sv.*

sentis filii, rerumque aliarum, quas no- A. C.
scere auebat, cum Paulus episcopus desi- 1210
derio flagrabat, quadam eum æstate eo
gaudio Deus perfudit, ut rediret Lop-
tus, multo honore & muneribus magni
æstimandis mactus, id ex vero rese-
tens, quod quocumque veniret, patris
sui meritis fruitus esset. Eadem æstate
in Islandiam deportata sunt, quæ Thorer
Norvegiæ Archiepiscopus Paulo episcopo
miserat, cimelia varia, nempe corona
auro acupicta, cui pretio par nondum in
Islandiam venerat, aureus annulus pre-
tiosissimus, & præstantissimæ chirothecæ.
Sequenti etiam æstate ad eum missæ vene- 1211
runt aliæ res pretiosissimæ, quas Nico-
laus Osloënsis episcopus misit Paulo epi-
sopo, annulus aureus magnus, uncialis,
cui inserta erat gemma pretiosissima, &
balsami pondus adeo ingens, ut spes esset,
hujus rei nunquam postea fore inopiam;
rerum autem, quarum necessarius erat
usus, nulla tunc erat æque inventu diffi-

A. C. 1211 er at skylldu þurfti at hafa, hafði þat oc ei kostat minna enn nockrar merkur brends fylfrs. Þess er oc skylldt at geta, at *Páll* Biscup fendi oc margar gjafir utan vinum sínum, bæði vóru þat valir oc adrar gersimar. Hann fendi *Póri* Erkibiscupi biscupsstaf af tönn giörfann svo hagligá, at eingi madr hafði fyrr set jafnvel gersann á *Islandi*, er smídat hafði *Margret* hin *Haga*, er þá var oddhöguft allra manna á *Islandi*, þau vóru þá bæði hiú í *Skálabolti* er *Páll* Biscup andadiz, oc hafði *Pórir* (r) prestur bóndi hennar þar þá öll fjarforráð, enn hún gerdi slíkt allt sem hann villdi. *Páll* Biscup hafði látit tiltaka at gera tabolu fyrir altari, ádr hann skildi vid, oc ætladi þar til mikit fe bæði í gulli oc fylfri. *Margret* gróf oc tönn til ágæta vel, 'oc er þess von at þat mundi hin mesta gersemi verda af fyrirhyggju hans, enn þau *Pórsteinn* Skrinsmídr oc *Margret* semdi

(r) *Relius*, *Pórsteinn*. Sv.

cilis, nec minoris constiterat hoc donum, A. C. quam aliquot selibris argenti puri. 1211. Est nostri quoque officii commemorare, multa Paulum episcopum amicis suis misisse munera, qualia erant falcones & alie res magni pretii. Thoreri Archiepiscopo pedum misit ex dente (ceti unicornis) affabre adeo factum, ut ei artificio par nemo in Islandia vidisset. Erat id opus Margaretae (cognomine) artificiosae, quae omnes alios in Islandia caelandi arte superabat. Haec, ejusque conjux, Paulo episcopo mortem obeunte, in Skalholto domesticorum instar fuere; nam penes Thorerem sacerdotem, Margaretae maritum, bonorum sedis episcopalis tota erat administratio, ad cujus illa nutum res ministrabat. Antequam decesit Paulus episcopus, tabulae, qua ornare voluit templi altare, fabricandae, eo curante, manus admovebant artifices, cui rei magnam auri & argenti vim destinaverat. Huic altari Margareta dentem affabre sculpsit; adeo ut sperandum esset, curante episcopo rem evasuram pretiosissimam, quam Thorsteinn Scrinii artifex, & Margareta,

A. C. semdi síðan af hagleik sínum; vardi
 1211 þat mikill svartasviþr at fráfalli hans,
 oc þá urdu slíkir hlutir fyrst stadar
 at nema í brád, fyrir annara fjölskylda-
 sakir. Þórsteinn var ráðinn til tabolu-
 smíðar. Þat sumar hit sama er Bi-
 scup lifdi síðarst, kom út húfu (u)
 vidr úr Noregi, sá er Páll Biscup
 hafði höggva látit, oc þá (x) gaf
 hann í hönd öll kaup þat til stad-
 arins er at skyldu þurfti at hafa.

XVII. Cap.

Nú eru sagdir þeir hlutir er vel
 fellu í hag á því sumri. Þá skal oc
 geta þeirra hluta er miðo þóttu and-
 streymir; þá var landskiálfsti mikill
 hinn nærsta dag fyrri Seljumanna messu
 (25), oc letu margir menn líf sitt, oc
 fell ofan alhýsi á fjöllda bæum, oc
 gerdu

(u) hrafni vidr. Sv.

(x) gaf í hönd. B. C.

(25) Festum Sanctorum in Selia incidit in diem 8 Ju-
 lii.

quæ erant dexteritate, adornassent, in A. C. sua arte excellentes ambo. Verum epi- 1211
scopi recessu omnia lugubrem faciem induerunt, ut hujusmodi res primum necessario cessarent, aliorum negotiorum causa. Thorsteini tabula fabricanda erat commissa. Eæ æstate, quam episcopus vixit ultimam, materies ædibus struendis de Norvegia est advecta, quam ipse cædi fecerat; quo etiam tempore aliis de mandavit res omnes comparandas, quibus sedes cathedralis opus habuit.

Cap. XVII.

Postquam res diximus, quæ eâ æstate feliciter cecidere, res commemorandæ sunt, quæ adverse admodum videbantur. Præ die festi Sanctorum in Sedia martyrum, magnus terræ motus extitit, quò multæ periere, plurimum etiam villarum corruere ædes omnes, & damna illata sunt gravis-

P 5

simæ.

lii. Ceterum hunc terræ motum anno 1211 accidisse referunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 77. *Reselandi*, *Murensis*, *Skalhøbensis* utriusque, *Skilabi* utriusque, & *Odensis*.

A. C. gerdu hina stærstu skada. Þá var oc
 1211 perraleyfi hit meſta, oc urdu ſtór-
 ſkadar af því. Þá var oc ſagt út
 andlát *Klængs Þórvaldsſonar*, (26) er
 hinn vænſti þótti til mikils höfðingia
 ef lífi helldi. Þat ſumar tók fótt oc
 óhægindi mikil *Páll* Biſcup, þá er
 hann fór um *Veſtfirdinga* fiórdúng,
 oc komſt hann nauduliga til *Hytardals*.
 Lá hann þar í reckiu nálíga fiórar
 vikur; Síðan fór hann heim med lit-
 um mætti, oc kom í *Skálabolt* þrim
 nóttum fyrir *Simons* meſſu, oc lagdiz
 þá þegar í reckiu. Hann ſaung meſſu,
 allra heilagra meſſudag, oc ſaung þá
 ſíðurſtu meſſu *Gudi* almáttigum til
 dýrdar, oc öllum *Helgum*; enn ſer til
 hjálpar oc miſkunnar, oc öllum krist-
 num mönnum, lifendum oc öndudum.
 Enn fyri *Marteinsmeſſu* tók at óhæg-
 iaz med verkium miklum fótt hans,
 oc fylgdi bædi ſvefnleyfi oc matleyfi,
 oc þótti hann þá einrænn vera. Þar
 vóru

(26) Klængi obitum ad annum 1210 narrat *Annales*
Fla.

fama. Pluvium semper ea æstate coelum A. C. plurimum dedit detrimenti. Allata est 1211
in Islandiam fama mortis Klængi Thorvaldi filii, juvenis eximia spei, qui virum pollicitus fuerat, longe omnium præstantissimum, si longior ei vita contigisset. Hac etiam æstate, morbo & gravissimis incommodis, laborare coepit Paulus episcopus, quadrantem visitans occidentalem, adeo ut ad Hytardalum pervenire vix posset. Hic quatuor propemodum hebdomades lecto hærebat affixus; domum dein ager ac debilis profectus, tribus ante festum Simonis noctibus ad Skalholtum venit, ubi lecto mox decubuit. Omnium Sanctorum festo die missam cecinit, quam missam, Dei omnipotentis Sanctorumque omnium in honorem, suam vero & christianorum omnium, vivorum pariter ac mortuorum, in salutem & auxilium, ultimam cecinit. Ante Martini festum, morbus ejus multis cum doloribus ingravescere coepit, morbum comitante & insomnio & cibi fastidio, quo in rerum statu, suo sensu videbatur omnia velle metiri

A. C. vóru þá synir hans oc brædur oc
 1211 margir adrir vinir hans. Eptir þat
 fendi Páll Biscup eptir Þórvaldi oc
 Magnúsi Gitzurasonum, oc komu
 þeir í Skálabolt, oc skipadi hann þá
 til allra hluta fyri þeim, eptir sínum
 vilja. Enn hann var oléadr octabo
 dag Martini. Enn ádr hann væri
 smurdr helgu vidsmiöri, mælti hann
 miöc langt mál, at dæmum hins Helga
 Þorláks Biscups; játti hann þá á hönd
 fer, fyrir öllum lærdum mönnum,
 þeirra er vid vóru, frekliga alla hluti,
 er hann virði sic hent hafa til var-
 tidar í sínum biscupsdómi, oc bad
 alla at honum skyldu fyrirgefa þat
 er hann hafdi misgert vid, enn hann
 fyrirgaf öllum blíðliga, þat er vid
 hann höfdu misgört, oc fal sic undir
 Guds miskunn. Enn eptir þat hann
 var oléadr, var nockur ren (y) á
 sótt hans, uns hann fór af smurning-
 ar klædum, oc tvær nætur sídan, enn
 þá tók at fella óhægindi sóttar hans
 af nýu, oc lifdi hann þá eeki lengr
 enn tvær nætur sídan, oc tók hann
 þá

tiri. Filii & fratres ejus multique amico- A. C.
rum ibi tum aderant. Postea illuc Pau- 1211
lus episcopus per nuntios etiam arcesivit
Thorvaldum & Magnum Giffuris filios,
qui cum ad Skalholtum venerant, ipse
illis presentibus, pro sua voluntate, omnia
disposuit. Unctione extrema unctus est
octavo die post Martini festum; verum
antequam sacro isto chrismate ungebatur,
beati Thorlaci episcopi exeviplo longum
sermonem habuit; quo facto, ut caute re-
bus in omnibus ageret, coram cunctis,
qui aderant, clericis, confessus est omnia
propterea quæ sibi episcopo acciderant, om-
nes precatus, vellent sibi condonare omnia,
quacunque in re eos offenderat, cunctis
vicissim humaniter condonanti, quicquid
sibi ægre fecissent; divinæ se cætera mise-
ricordiæ commendavit. Unctus aliquam
morbi remissionem sentiebat, donec ve-
stes deponeret, quas induerat ungendus,
perque duas deinde noctes. Tum vero
morbus ejus rursus ingravescebat, nec
postea ultra binotium vixit, cum summo
in ipso vitæ mortisque confinio corpore
domini,

A. C. þá corpus domini vid gálfst andlát sitt,
1211 oc sofnadi (z) þá til Guds.

XVIII. Cap.

Enn viku fyrir andlát *Páls* Biscups fyndiz túngl svo sem róðra væri, oc gaf ecki liós af ser um midnætti í heidvidri, oc baud þat þá þegar mikla ógn mörgum manni. *Páll* var vígdr til Biscups á dögum *Cælestinus* Páfa, af *Abfalon* Erkibiscupi, á dögum *Sverris* Kóngs, þá var hann fertugr at alldri, hann stýrði Guds kristni med mikilli stillingu XVI vetur, oc andadiz pridia dag viku, einni nótt fyrir Andres messu, oc var þá lidit fra Guds burdi III ár hins prettánda hundrads (27). *Ari* prestfr hinn Fródi, er mörg dæmi spaklig hefr saman

(z) safnadiz. Sv.

(27) In die Pauli Episcopi emortuali consentit *Necrologium Islandicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 518. Qui tamen dies cum anno 1204 consistere nequit, quo anno festum Andreæ diem Lunæ occupat. Nec melius cum anno 1210 quem

domini, placida morte ad Deum de- A. C.
cesfit. 1211

Cap. XVIII.

Septem diebus, ante Pauli episcopi dis-
cessum, luna sanguinis instar rubra appa-
ruit, adeo ut ipsa media nocte & sereno
aëre omne lumen foedaret, id quod mox
magnam multis terrorem incusfit. Cœle-
stini Papæ & Sverreris Regis tempore, ab
Absalone Archiepiscopo Paulus episcopus
est inauguratus, tunc quadraginta annos
habens. Dei ecclesiam magna cum mo-
destiâ sedecim hiemes ille rexit, tertio die
septimane mortuus, una ante festum An-
dree nocte, cum à nato Christo seculi de-
cimi tertii quatuor anni (mille ducenti
quatuor anni) lapsi erant. Refert Arius
sacerdos Polyhistor, qui multa rerum docu-
menta

quem Paulo emortualem *Fragmentum* quoddam *Ang-*
galium in Bibliotheca Magnæana adfert, quo anno
festum S. Andree in ipsum diem Martis incidit.
Sed cum omnes omnino reliqui *Annales* in anno
1211 consentiant, & cetera omnia data hunc an-
num poscant, nullum relinquitur dubium, illum
Paulo Episcopo vere emortualem fuisse.

A. C. Saman töld, segir hve miðic vort land
 1211 drúpnadi (a) eptir fráfall *Gitzurar*
 Biscups, er menn virdu mestann skör-
 úng verit hafa á *Islandi*, enn her
 má síá hverfu margr kvíðbióðr hefr
 farit fyri fráfalli þessa hins dýrliga
 höfðingia *Páls* Biscups: jörðin skakf
 öll oc pípradi af ótta, himin oc skýin
 gretu, svo at mikill hlutr spilltiz jard-
 ar ávaxtarins, enn himinrínglin sýndu
 daudatákn her (b) á ser, þá er nálíga
 var komit at hinum efftu stundum
Páls Biscups. Enn síórinu brann oc
 fyri landinu þá, þar sem hans bi-
 scupsdómr stóð yfir, (c) sýndiz nálíga
 allar höfudkepnur nockur hrygðar
 mark á ser sýna frá (d) hans fráfalli.
 Enn á síðrstu nótt er *Páll* Biscup
 lifdi, dreymdi *Pórvalld Gitzurarson*,
 hinn vitrafa höfðingia; at *Jón Lopts-*
son fæli *Petri* Postula á hendi þá
 hiörd er *Páll* Biscup sonr hans hafði
 gatt.

(a) driúpnadi. Sv.

(b) ber pro her. Sv.

(c) sýnduz. D.

(d) í oc frá. Sv.

menta collegit, quam moestum insula nostra demiserit vultum; Giffure episcopo obeunte, quem in Islandia virum fuisse omnium præstantissimum, vulgo aestimarent. Verum hic videre licet, quot moerorem portendentia, præstantissimi magnatis Pauli episcopi occasum præcesserint ostenta: tænnuit tota terra, metu commota; lacrymas coelum & nubes ita fuderunt, ut frugum terræ plurima pars perderetur; mortisque signa præ se tulit luna, sub ipsum Pauli episcopi ultimum fere vitæ tempus; & ante littora ipsum incendio flagrabat mare, adeo ut in quantum ejus dioecesis patuit, omnia propemodum elementa aliquod tristitiæ signum ob ejus discessum dare viderentur. Ultima nocte, qua Paulus episcopus vixit, Thorvaldo Giffuris filio, magnati sapientissimo, per somnium apparuit Joannes Lopti filius, Petro apostolo gregem commendans, quem Paulus episcopus filius

A. G.

1211

Q

ejus

A. C. gætt. Enn Jesus Kristur fal sína hiörd
 1211 á hendr födr sínum ádr hann vœri
 píndr. Enn *Páll* Biscup bífaladi sic
 oc hana á valld almáttugs Guds ádr
 hann var frá ofs kalladr.

XIX. Cap.

Nú má síá hvertveggia stafn bi-
 scupsdóms þessa dýrliga Biscups, oc
 hyggium ver á þeirri tíð hafi ei adrir
 til verit at síá skutstafninn, er ei
 laungudu til at síá framstafninn. Enn
 vid þat er ofs at una hans ástmönn-
 um, er eptir lífum, at hann hefer ná-
 liga öll þau gæði eptir sic leift er
 menn megu eptirhafa góds manns oc
 göfugs: börn virdulig med góðum
 efnum, til skadabóta þeim er mest
 yndifall (e) er ordit í andlátí *Páls*
 Biscups, audr gnógr, oc allskyns stad-
 ar þrýði, flest framkomin, enn sum
 stofnud med góðum efnum, heilræði
 hans med kenningum þeim er hann
 kendi í sífelli í ordum oc fögrum
 dæmum

(e) níðrfall, Sv.

ejus custodiverat, quemadmodum Jesus A. C. Christus gregem suum Patri commenda- 1211 vit, priusquam cruciatus necabatur. Paulus autem episcopus se & illum (gregem) Deo omnipotenti tradidit, antequam nobis eum auferebat mors.

Cap. XIX.

Jam & initium simul & finem videre nobis licet muneris episcopalis, quod gesit eximius hic episcopus, nec putamus quonquam exstitisse, ejus tempore, qui visa puppe (fine) non desideravit videre proram (initium). Nos autem amicorum ejus intimi, ei superstites, nobis ea re videamur beati, quod omnia fere reliquit emolumenta, quæ relinqueret nobilissimo homini datur & præstantissimo, liberos nempe honestissimos, bonis instructos satis luculentis, ad damna eorum resarcienda, quibus mors Pauli episcopi maximo fuit lætitiæ detrimento; divitiarum largam copiam; rerum, quibus ornari posset sedes, ingentem apparatus, perfectarum maximam partem, partem ex suppeditata materia inceptarum; salubria

A. C. dæmum síns lífs, auðræði og (f) unar-
 1211 famar vístir, er hann ætlaði velflestum
 sínum nánum frændum, enn hann
 man til þess hugat hafa, at Guð man
 þá hugga, er hann hefr ei (g) fyrr
 huggaða. Enn þessa sögu mína styrkir
 (h) vitr maðr *Amundi Arnason*,
 smidr *Páls* Biscups, og kvedr vísur
 þessar:

Red grams laga greidir,
 Góð var stjórn yfir þjóðum,
 Sextán vetr hinn snotri,
 Sólar, biscupsstóli.

Nú er (i) meinbönnuðr manna
 Málsniallr heðan kalladr.

Komi *Páll* í frid fullann-
 Fliótt með hinna drottni.

Dád hittir gat drottins
 Dýrgeðr (k) lögum stýra.

Sitt

(f) unarfamur. B. C.

(g) fe *pro* fyrr. A. B. C. eigi einkum áðr fe
 huggaða. Sv.

(h) styrkti. Sv.

(i) meirbönnuðr. A. D.

(k) dýrgeðs. Sv.

consilia & doctrinas, quas jugiter tra- A. C.
didit, tam verbis quam optimis vitæ 1211
exemplis; facultates & jucundas sedes,
quas proximorum necessariorum pleris-
que destinavit, haud dubie sperans,
ipsum Deum illos consolaturum esse, quos
ille antea non fuerat consolatus. Quam
meam relationem confirmat vir sapiens
Amundus Arnæ filius, qui Paulo epi-
scopo fuerat faber & artifex, cujus
sequens est carmen:

Ille elegans divinæ legis tradi-
tor, per sedecim hiemes cathedræ
præfuit, bene tunc homines rege-
bantur. Nunc facundus, domina
hominum cohibens, hinc vocatus
est. Utinam Paulus in plenam
pacem apud cæli dominum cito
veniat.

Præstanti indole virtutis pas-
sessor, domini leges dispensavit;

A. C.
1211

Sitt bió samvitri- (l) retta
Sextán vetr til betra.

Hyggjum hitt at (m) seggia
Hiálprikum vel líka,

Gagn (n) vann af hug hreinum
Hans (o) önn Gudi oc mönnum.

Lídur á allt (p) fyrir eýdi
Orfætis (q) við Gud matann
Þeim er gerdi frid fyrda
Farfælum vel mæla.

Bænum brátt at skýni,
Blíðgedr höfudfedra
Þeim er íta böl bætir
Biscup vor með kora (r).

XX. Cap.

Þá XVI vetur er Guds Kristni
prýddiz undir blóma biscupsdóms
Páls

(l) samvitri. Sv.

(m) seggia. A. C. D.

(n) giöriz vann af hug hreinum. Sv.

(o) hann ann Gudi oc mönnum. Sv.

(p) lídr á alldr fyrir eýdi. Sv.

(q) orfætis. A. D. orfæturs. Sv.

(r) með visku. Sv.

veritatis gnarus, per sedecim hie- A. C.
 mes, rem sibi demandatam melio- 1211
 rem in modum administravit. Spe-
 ramus gratum illi fore, hoc dici;
 integro cum animo cura ejus Deo
 & hominibus profuit.

Licet beato, qui pacem publi-
 blicam restituit, pro hominibus
 apud Deum semper interpellare.
 Ut episcopus noster miti. animo
 precibus, hominum mala sanan-
 tibus, in choro patriarcharum
 glorificetur.

Cap. XX.

Per sedecim hiemes, quibus Dei
 ecclesiam ornabat flos præsulum Paulus

A. C. *Páls* Biscups urdu mörg stór tíðindi í heiminum, þá andadiz *Cælestinus* Páfi (28), *Abfalon* (29) Erkibiscup, *Sverrir* Kóngr (30), *Hákon* (31), *Guttormur* (32) *Noregs* Kóngar, *Knútr* (33), *Sörkver* (34) *Svíá* Kóngr; *Ríkbarðr* (35) *Engla* Kóngr, *Niáll* Biscup (36), *Brandr* Biscup (37), *Jóðn* Biscup (38), *Haralldr* Jarl í *Orkneyjum* (39), *Philippus* Jarl (40), *Einar* (s) Abóti (41) *Mársfon*

(s) *Asbiarnarfon, pro Abóti Marsfon. Sv.*

(28) Vid. *supra* pag. 162.

(29) Vid. *ibid.* pag. 190.

(30) *Sverrerem Regem anno 1202 obiisse in confesso est.*

(31) *Hakonem Regem anno 1204 ipfis Calendis Januarii decessisse omnes scriptores coevi uno ore testantur.*

(32) *Rex Guttormus anno 1204 obiit. Mendumigitur in notas ad Necrologium Islandico-Norvegicum apud Langebek: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 514. irrepsit ubi anno 1205 fatis functus dicitur.*

(33) *Canutum Sveciz Regem anno 1195 decessisse testantur Sverrisfaga, Annales Holani utriqve, Skalbolsens utriqve, Breuiores, Reseniiani, Lögmanni-Annáll, Membranci, Fragmentum sæpius citatum, & Regii apud Langebek: loc. cit. Tom. 3. pag. 71.*

(34) *Sörkver Rex Svecorum anno 1211 decessit, fide Anna-*

episcopus, acciderunt res plurimæ maxime memorabiles. Mortui sunt, Cælestinus Papa, Absalon Archiepiscopus, Sverrer, Hacon, Guttormus, Norvegiæ Reges, Kanutus & Sörkver Sveciæ Reges, Richardus Rex Angliæ, Nialus episcopus, Brandus episcopus, Johannes episcopus, Haraldus Orcadum Comes, Philippus Comes, Einar Abbas Marit

Q 5

filius,

Annalium Holannorum utrorumque, Skalbolsensum antiquiorum, Oddensum & Regiorum loc. cit. p. 17. Annales Membranei & Skalbolsini Recentiores hunc Regem Sveinem appellant.

- (35) Richardus Rex Angliæ ex scriptorum Islandicorum traditione obiit anno 1199., quod & exterorum consensus confirmat.
- (36) Nialem Episcopum anno 1207 decesisse, testantur *Annales Flateyenses, Skalbolsenses, Oddenses, Breviores, Holenses* utriusque & Regii in *Langebeki* Script. *Res. Dan.* Tom. 3. pag. 75.
- (37) Vid supra pag. 190.
- (38) Vid. *ibid.* pag. 186.
- (39) Haraldus Comiti Orcadum annum 1206 emortualem adscribunt scriptores cœvi.
- (40) Comes Philippus anno 1200 obiit, Vid. *Annal. Regg.* loc. cit. pag. 72.
- (41) Obitum Einari Abbatis filii Maris, ad annum 1196 referunt *Annales Breviores, Oddenses, Flateyenses, Holani, Skalbolsenses* Antiquiores, & Regii loc. cit. pag. 71.

A. C. son, *Gudmundr Biálkason* (t) Abóti (42), *Hafliði* Abóti *Þórvaldsson* (43), *Þórkell* (u) *Skúmsson* (44); margir hafa oc adrir göfugir menn andaz medan *Páll* var Biscup bædi lærdir, menn oc ólærdir. *Jón Loptsson* (45), *Gitzur Hallsson* (46), *Sigmundur Ormsson* (47), *Þórleifr Þorláksson* (48), *Þórvaldr Þórkelsson*, *Kálfr Snorrason* (49), *Ari Biarnarson*, *Önundur Þórkelsson* (50), *Hermundur* (x) *Kodransson* (51), *Þórdr Snorrason* (52),
 Gud-

(t) Biálkason. *Sv.*

(u) Þórkell Abóti Sanctus. *Sv.*

(x) Bödvarsson. *Sv.*

(42) *Idem testis fuit, Gudmundum Bialfi filium anno 1197 fati functum esse.*

(43) *Haflidum Thorvaldi filium Abbatem obiisse anno 1201, testantur Annales Skalholsenses, Flateyenses, Holani antiquiores, & Regii, loc. cit. pag. 72. conf. Notas ad Necrologium supra laudatum in Langebek: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 507.*

(44) *Thorkelem Skumi filium anno 1203 obiisse, narrant Annales not. 41. laudati.*

(45) *Vid. supra pag. 174. not. 8.*

(46) *Vid. ibid. pag. 196.*

(47) *Sigmundi Ormi filii obitum Annales Reseniensi, Fla-*

filius, Gudmundus Abbas Bialfi *filius*, A. Haffidius Abbas Thorvaldi *filius*, Thor-kell Skumi *filius*. *Præter hos*, Paulo episcopo, alii multi nobiles viri, & clerici & laici, mortem obierunt, Joannes Lopti *filius*, Gissur Halli *filius*, Sigmundus Ormi *filius*, Thorleifus Torlaci *filius*, Thorvaldus Thorkelis *filius*, Kalfus Snorri *filius*, Arius Biarnii *filius*, Onundus Thorkelis *filius*, Hermundus Kodranis *filius*, Thordus Snorrii *filius*,
Gud-

Flateyenses, Holani Antiquiores & Regii loc. cit. pag. 72. ad annum 1198 referunt.

- (48) Thorleifus Thorlaci *filius* anno 1200 decessit, ut *Annales* constanter testantur.
- (49) Kalfum Snorrii *filium* anno 1198, & Arium *filium* Biörnii anno 1196, vivis excessisse, perhibent *Annales Flateyenses* & Regii loc. cit. pag. 71. sq.
- (50) Incendium & mortem Onundi, filii Thorkelis, quæ anno 1197 acciderunt, multis persequitur *Sturlungasaga* libr. 3. cap. 20. sq.
- (51) Hermundi filii Conradi mortem *Annales* permulti anno 1197 adscribunt.
- (52) Thordi, filii Snorrii, mors accidit anno 1201 fide *Annalium Regionum* apud Langebek: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 73.

A. C. *Gudmundr Amundason* (y) (53), *Berfi Prestfr Halldórsón* (54), oc margt várd annat til tíðinda í hans biscupsdæmi, skipatióu oc ellds uppkoma í *Fleklufelli*, ófridr, rán, oc breunnur (55), oc med mörgum (z) fátíðindum líflát manna (a). Nú hefir ec yfirfarit nockut með skyndingu æfi *Páls Biscups*, oc hefer mer meira at gengit úkænka, enn illvilie, þó at þessi frá-saga se ei jafnmerkilig ordin, sem hann hafði efni til sett af sinni hálfu. Gledie almáttugr Gud hann í sífelli í eilífri dýrd Amen.

(y) *Gudmundr Snorraón*, D. *addit.*

(z) *öðrum*. B. *addit.*

(a) oc annat fleira. *addit. Sv.*

(53) *Gudmundum Amundi filium* Gris anno 1210 obiisse, omnes *Annales* testantur, exceptis *Brevioribus*, qui annum præcedentem adscribunt.

Gudmundus Amundi filius, Bersius *sa.* A. C. cerdos Haldoris filius, alia præterea plura, illo episcopo, evenerunt relatu digna: naufragia, ignis in monte Hekla eruptiones, pacem turbantes lites & prælia, rapinae, incendia, & hominum cædes, variis præter solitum quæ fiebant modis. Pauli episcopi vitam quadammodo citus percurri, factumque erit ignorantia magis mea, quam malevolentia, si hæc narratio rei non respondeat præstantiæ, quam mihi sumsi narrandam. Deus omnipotens eum perpetuo exhilaret in æterna gloria. Amen.

(54) Bersium Halthoris filium anno 1204 decessisse, volunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 74. & *Holanii antiquiores*, sed *Flacgyenses* annum sequentem adscribunt.

(55) De publicis illis calamitatibus, quæ Islandiam sedente Paulo Episcopo affligebant, *Annales* multa narrant; conf. ea, quæ *Regii* quovis fere anno à 1196 ad 1211 notant.

Sögu þáttur af Þorvalldi (a)
Kodransfyni Vid-
förla.

I. Cap.

A. C. **M**adr er nefndr *Eylífr Örn*, (b) vid hann er kennt eitt hid hædsta fiall í *Skagafirdi á Reykjaströnd*. *Eylífr Örn* var son *Atla Skíðasonar* ens Gamla, *Bárdarsonar*, *Farllonar* (1). *Eylífr Örn* átti *Þórlaugu* dóttur *Sæmundar* ens *Sudreyfska*, er nam *Sæmundarblíð*. Þau áttu III sonu, het einn *Sölmundur*, fadir *Gudmundar*, födr *Víga-Barda*, oc bræðra hans. Annar var *Atli* hinn *Ranmi*, er átti *Herðísi* dóttur *Þórdar* frá *Höfða*, þeirra dóttir var *Þórlaug*, er átti *Gudmundr* hinn *Ríki* á *Mö-*

(a) Konráðsfyni, oc Fridrek Biscupi — & *Fridrico Episcopo*. B. (b) Hann átti þann son er Kodran het. *Is filium habuit, Kodranem nomine. Omnibus intermediis exclusis. A.*

Succincta narratio de
 Thorvaldo Kodranis
 filio, cognomento
 Peregrinatore.

Cap. I.

Fuit vir nomine Eylifus, dictus Örn, A. C. (aquila) *cujus nomen refert mons, unus omnium in Skagafiördo altissimus, exans in tractu Reykiaströnd.* Hic Eylifus Áquila filius erat Atlii, filii Skidii Grandævi, filii Bárði, filii Jarlis. *Habuit autem in matrimonio Thorlögam, Sæmundo natam Hæbudensi, primo qui (tractum) Sæmundarhlídam occupavit.* Hi tres genuerunt filios: *Uni nomen erat Sölmundo, patri Gudmundi, patris Viga-Bárdii (Bárdii cognomento homicidæ) & fratrum hujus.* Alter erat Atlius Robustus; *is ex Herdifa, Thordi de Höfdio gnata, Thorlögam suscepit, Gudmundi*
 Po-

(1) Rectius, or Al. cf. *Landsnámab.* p. 205. *Kristnisf.* p. 185.

A. C. á Möðruvöllum. Þridie son Eylífs Arnar var Kodrann, er bió á Giliá í Vatnsdal, hann var audigr madr. Kona hans het *Járngerður*. Son þeirra het *Ormr*, enn annar ÞORVALLDR. *Kodrann* kunni (c) miöc *Ormi* syni sínum, enn Þórvalldi lítit, eda ecki, var honum halldit til vinnu, þegar hann mátti ser nockut, hann var (d) lítt settr at klædum, oc giörr hvervetna hornúngr bróður síns (e), hann þiónadi í húfi födur síns þat honum var tilskipat med öllum gödvilia.

II. Cap.

I þennan tíma bió Þórdís Spá-kona (2) útá Skagaströnd, þar fem sídan heiter at Spákomufelli. A einu sumri þág hún heimbod at Kodrani á Giliá, því at hann var (f) vin hennar. Enn er Þórdís var at veitslunni, oc hún sá hværr munr giörr var þeirra brædra,

(c) mikir. A. (d) lítt klæddr. male (parcè) vestiebat. B. (e) Reliqua capitis non sunt in A. (f) vin. A.

Potentis Mödruvallensis conjugem. Ter. A. G. tius filiorum Eylifi erat Kodrann; qui fundum Giliá in Vatnsdalo coluit, vir divitiis pollens. Conjugi ejus nomen erat Jarngerðæ. Filius horum dicebatur Ormus; alter vero THORVALLDUS. Kodrann multum amabat Ormum gnatum suum, Thorvalldum vero parum, aut nihilo. Hic (enim) laboribus exercebatur (servilibus), quamprimum quicquam à viribus potuit; vestitu malignè curabatur, & ad omnia fratri (ut spurius) posthabebatur; idem (nihilominus) in domo paterna, quicquid injungeretur laboris, omni cum æquanimitate, obibat.

Cap. II.

Hac tempestate Thordisa Spákona (bariolaria) in Skagastranda prædium coluit, quod deinde Spákonufell (monticulus hარიოლæ) appellatur. Hac æstate aliqua apud Kodranem in Giliá, ut qui avuncus suus esset, convivium accepit: in quo convivio cum adesset, animadvertissetque, quam dispariter fratres (filii beriles) haberentur;

(2) De Thordisa Spákona multis Varnsdalaf. & Kormakof.

A. C. brædra, þá mælti hún til *Kodrans*:
 þat legg ec til ráds med þer, at þú
 sýnir meiri manndóm *Þórvalldi* sýni
 þínum, enn þú hefer giört her til,
 þvíat ek se þat med sannendum, at
 (g) fyri margra hluta faker mun hann
 verda ágætari enn allir adrir þínir
 frændur (h). Enn ef þú hefer á hon-
 um litla elsku at sinni, þá fá þú hon-
 um kaupeyri, oc lát hann laufann, ef
 nockur verdr til at fiá um med hon-
 um. *Kodrann* fá at hún taladi slíkt
 af góðvilja, oc (i) segizt munde fá
 honum nockut filfr. Let hann þá (k)
 fram einn síód, oc sýndi henni. *Þórdís*
 leit á filfrit, oc mælti: eigi skal hann
 hafa þetta se, þvíat þat hefer þú tekir
 med affi oc ofríki af mönnum í sak-
 eyri. Hann bar þá fram annan síód,
 oc bad hana (l) á líta. Hún giördi
 svo, oc mælti síðan, ecki tek ec þetta
 se fyri hans hönd. *Kodrann* spyrr,
 hvat

(g) hann mun. *omiss.* fyri — sakir. A. (h) oc
 skallru þegar fá honum kaupeyri, oc láta
 hann &c. *Statim da &c. exclusis, quæ in-*
terce-

tur, ita allocuta est Kodranem: hoc tibi A. C. consilium do, ut majorem in guato tuo Thorvaldo humanitatem (pietatem) ostendas, quam huc usque fecisti, quam ego ex veris indiciis video. cetera stirpe tua multis nominibus clariorem extitutum, quodsi in presenti minus diligis puerum, da illi pecuniam mercaturæ faciendæ, & dimitte, si quis existat, qui ejus rebus velit prospicere. Kodrann intellexit, hæc eam ex bona loqui voluntate, aitque se aliquid argenti daturum. Tum unum exprimit marsupium, illique ostendit. Thordisa intuens argentum, fatur: absit, puero hanc pecuniam tradas, quam multæ nomine per vim & tyrannidem extorsisti. Hospes aliud marsupium protulit, rogans ut examinaret. Mulier ita fecit, & postea dixit: hoc argentum nomine pueri non accipio. Kodrann interrogat: quid tu in hac pecunia.

R 2

pecunia.

tercedunt. A. (i) sagdizt skyllidi. B. Retius autem diceretur, mundu & skyllidu. (k) fram berá feliód einn, exprimi fecit. A. (l) þar á. A.

A. C. hvat finnr þú at þessu (m) fe. Þóráðs svarar: þessa peninga hefer þú saman dregit (n) fyri ágirndar sakir í land-skuldum, og fíarleigum, meirr enn rettiligt er (o); fyri því heyrir slíkt fe eigi þeim manni til meðferdar, er bæði mun verda rettlátr og milldr. Síðan fýndi *Kodrann* henni einn digran fesiód, og var fullr af filfri, vó. Þóráðs þar af III. merkur til handa Þórvalldi, enni feck *Kodrani* apr þat sem meira var, þá mælti *Kodrann*. Fyri því villdir þú heldr taka af þessum peningum til handa syni mínum, ean af hinum er ek feck þer fyrri. Hún svarar: þvíat þú hefer at þessum vel komizt, er þú hefer tekit í arf eptir födr þinn. Eptir þat fór Þóráðs frá veitslunni með samiligum giöfum, og vináttu (p) *Kodrans*. Hafdi hún Þórvalld heisti með fer, var hann með henni um hríd vel halldinn (q), at klædum,

(m) filfri. A.
 (n) med ágirnd. feqv. *desideratis*. A.

(o) og slíkt eigi sonr þinn þetta fe

pecunia desideras? Illa respondet: has A. C. munitos, ultra quam rectum est, per lacelli cupiditatem ex fundorum & pecudum mercedibus contraxisti; ideo talis pecunia ei homini ad usum non convenit, qui & iustus, & liberalis existet. Tum Kodranu illi monstravit turgidum quoddam mas supium, argento refertum, unde Thordisa expendit Thorvaldo sesquilibrium; quod autem supererat, Kodrani reddidit, qui tunc ita locutus est: quam ob rem ex hac summa, quam quas tibi prius dabam, gnato meo pecuniam capere volebas? Mulier respondit: quia ad hanc pecuniam iusto titulo per hereditatem paternam pervenisti. Post hac Thordisa è convivio discessit, cum honestis muneribus, & amicitia Kodranis; eadem Thorvalldum domum suam secum duxit, qui apud eam aliquandiu versabatur, vestitu, atque

R 3

alia

fe hafa, er bædi mun verda &c. Neque banc pecuniam habeto filius &c. A. (p) Kodrans, non est in A. (q) Hinc usque ad, eam et &c. omitt. A.

A. C. klæðum, oc öðrum kosti þeim er hann þurfti, oc þroskadizt mikit. Enn er hann var vel frumvaxta, fór hann utan at ráði Þórðs. Letti hann eigi fyrr, enn hann kom fram í *Dannmörk*, þar fann hann *Svein Tiuguskegg*. *Sveinn* var lítillar ættar í móðurkyni (r). Enn hann sagdizt vera son *Haralldz* Konungs *Gornis* sonar *Dans* Konungs. *Sveinn* var ecki í landi í þann tíma. í *Dannmörk*, þvíat *Haralldr* Konúngr villdi eigi gánga vit (s) faderni hans. Lá hann (t) þá lengi í hernadi, (u) oc var kalladr Konúngr af lidsmönnum, sem þá var sídr víkinga. Enn er (x) *Þorvalldr* kom á fund *Sveins* Konungs, tók hann vel við honum, oc giördizt *Þorvalldr* hans madr, oc var med honum nockur sumur í hernadi fyrir vestan haf (y). *Þorvalldr* hafdi eigi lengi verit med *Sveini* Konúngi, sdr Konúngr virtdi hann umfram (z)

adra

(r) því hann var *Saumæfu* son, enn var þó son *Haralldz* &c. *Filius nimirum erat Saumæsa, & tamen filius Haralldi &c. A.*

(s) frændsemi, *consanguinitatem. A.*

alio cultu necessario bene habitus, mag- A. C.
 nosque fecit ad maturitatem progressus.
 Ceterum ubi etate erat bene maturus,
 eadem suadente, peregre abiit; neque cur-
 sum prius interrupit, quam in Daniam
 pervenerat, ubi Sveinem barbæ furcatæ
 deprehendit. Sveinn maternò genere exat
 humilis; verùm se Haraldi Gormsonii
 Danorum Regis filium esse predicavit.
 Is hac tempestate in terra Dania non ver-
 sabatur, quod Haralldus, se ejus esse pa-
 trem, nollet agnoscere. Piratica igitur
 diu operam dedit, proque ejus ævi pira-
 tarum consuetudine, Rex à militibus ap-
 pellatus est. Ubi autem Thorvallus
 Regem Sveinem convenerat, bene excep-
 tus, nomen ei suum dedit, & per aliquot
 æstates, trans mare occidentale, cum eo
 militavit. Neque diu cum Sveine Rege
 fuerat, antequam ab eo, cum ceteris
 hominibus, tum amicis quoque ipsis uni-

R. 4

versis,

(r) Þá lengi, refecat. A. (u) De Regio
 nomine Sveinis nihil visitur in A.

(x) Þórvarðr. A. lapsu scribæ. (y) Kon-
 ungr virðti Þórvalld um fram, Rex Thor-
 valldum ante posuit cet. A. (z) adra-

menn, oc ignorat. A.

A. C. aðra menn, og alla sína vini, þvíat Þorvaldr var mikill ráðagiörðar maðr, (a) öllum andfarr at dygd, og skynsemd, (b) sterkr at efi, og (c) hugadr vel, vígkenn, og snærpr í orrostum, (d) mildr og örlyndr af peningum, (e) og reyndr at fullkomnum trúleik, og lítilláts þjófostu, hugþeckr, og ástúðligr öllum mönnum, þvíat þá enn heidinn sýndi hann rettlæti um framhætt heidinna manna, svo at blotskipti alle er hann fekk í hernáði veitti hann (f) þurföndum, og til útláustar herteknum mönnum, (g) og hlífðaði mörgum þeim meilaftaddir voro. Enn ef honum blotnuðust herteknir menn, fendi hann þá aprt til fedra sína, og frænda, (h) svo sem hina er hann hafði með peningum útleyst. Nú af því hann var fræknari (i) í orrostum enn aðrir lidmenn, þá (k) gjörðu þeir lög til at hann skyldi hafa kostgrip

(a) öllum — skynsemd, *non extat in A.*

(b) Sterkr. A. (c) hugdiarfr. A. (d) ört at peningum. A. (e) hann var svo mildr,

versis, anteponeretur. Erat enim Thordus
 valldus multi consilii vir, candore & pru-
 dentia omnibus conspicuus, corporis ani-
 miqve viribus firmus; peritus & asse-
 praliator, largus & liberalis pecunia,
 expertus (Regi) integra fide, & obsequio-
 so ministerio, omnibus graciosus & ama-
 bilis; is enim ethnicus, supra modum
 ethnicorum, equitatem ostendit, ita ut
 totam praeda partem, quam in piratica
 sortiebatur, & egenis praeberet, & in
 captivorum redemptionem conferret, mul-
 tosque calamitosos juvaret. Si bello vivos
 captos per sortem adipisceretur, remisit
 hos ad parentes suos & cognatos; haud
 secus illis fecit, quos pecunia redemerat.
 Verum, quoniam in praeliis fortitudine
 praestabat milites ceteros, hinc legem con-
 stituit,

R. 5

stituit,

- at all þat hlutskipti, er hann fœok i hem-
 adi &c. Tamque liberalis, ut &c. (omnibus,
 quae intercedunt, neglectis.) A. (f) þurf-
 andi mönnum. A. (g) Hæc clausula abist
 ab. A. (h) Item hæc abest indidem.
 (i) enn aðrir menn, alios homines. A.
 (k) lögtóku þeir, lege sanciverunt. A.

A. E. grip af (l) hverri tekju, enn hann neytti svo þeirrar (m) frumtekiu tignar, at hann kiöri ríkra manna sonu, öða þá hluti adra, er þeim var (n) mestar ættríar at er látit höfdu, enn hans felögum þótti (o) mest fyri at (p) gefa upp, oc sendi síðan þeim er átt höfdu. Þar fyri elskudu hann (q) jafnvel þeir sem fyri ránum urdu af Sveins mönnum, oc víðfrægðu lof hans gödleika (r). Þadan af frelsti hann auðveldliga sína menn, þó at gripnir væri af sínum óvinum, oc eigi síðr titt sínn sílfan Svein Konúng. Svo þar til einn tíma sem Sveinn Konúngur heriadi á *Brettlandi*, (s) oc í fyrstu vann hann sig, oc feck mikit herfang. Enn er hann sókti langt á land upp frá skipum, þá kom í móti honum svo mikit riddaralid, at hann hafdi öngva vidtöku, (t) varð Sveinn Konúngur

- (l) hverju herfangi. A. (m) frumtignar, *ea prerogativa*. A. (n) mest ættríar. A. (o) minst fyri, *promptissime*. A. (p) missa, *amiserunt*. B. *Quod autem est in textu.*

stituebant, ut rem (quondam) pretiosam, A. C. de quavis præda indivisa sumeret: sed hujus præsumptionis primatu sic usus est, ut nobilium virorum filios, aut eas res alias, quas spoliati maximè desiderarunt, sui vero consortes ægerrime concesserunt, elegerit, dominisque restituerit. Igitur hominem amârunt vel illi, quos Sveinis milites spoliabant, ejusque bonitatem laudibus celebrarunt. Ab eo etiam tempore suos commilitones, quavis ab hoste essent intercepti, facile liberavit: nec minùs quoddam tempore ipsum Sveinem Regem. Condidit aliquando cum Sveinn in Bretlandia militaret, primòque victor magnâ prædâ potitus esset, ut longius in terram fursum à navibus pergenti tanta equitum multitudo occurreret, cui excipiendæ præsus impar erat. Vivus itaque captus, & vinctus Sveinn

Rege,

at gese upp, þeðest & ad Thorvalldum, & ad homines spoliatos referri. (q) svo

vel vinir sem óvinir Sveins Konúngs, tam amici quam inimici Sveinis &c. A.

(r) Hæc periodus vacat in A. (s) at

hann sókti lángt á land upp &c. A. (t) var

— handtekinn. A.

A. C. úngr þá fanginn, (u) oc bundinn, oc kastað í fangelsi, oc med honum Þórvaldr Kodranson, oc margir adrir göfugir menn oc mikils virðir. A næsta degi kom einn ríkr hertugi til myrkvastofunnar, med miklu liti, at taka Þórvald út af (x) henni, þvíat litlu ádr hafði (y) sami hertugi verið hertekinn af Sveins mönnum, enn Þórvaldr hafði leystan hann, oc sent friálfan heim öþr til födur síns. Bad Hórtuginn nú Þórvald ganga út af myrkvastofunni, (z) oc fara friálfan á burvu. Þórvaldr fór (a) um, at hann skyldi (b) fyrri öngvan mun þaðan lífs fara, nema Sveinn Konúngur væri leyft, oc allir hans menn. Hertuginn giörði þetta fyrri hans skuld; þetta vottaði Sveinn Konúngur síðar, þá er hann sat at einni ágíætti veitflu með tveimr Konúngum öðrum. Oc er sendingar komo inn, þá mælti einn

(u) oc svo Þórvaldr, oc margir adrir, oc settir í fangelsi — *Et in custodiam conditi. A.*

(x) díblifunni. A. (y) hann hertekit
sono

Rex, und cum Thorvalldo Kodranis filio, A, Q
 & multis aliis nobilibus, magnæque dig-
 nitatis viris, in custodiam coniectus est.
 Die sequenti Dux quidam potens mag-
 nò comitatu ad carcerem venit, ut Thor-
 valldum inde eximeret: nam paulo ante
 idem Dux à Sveinis exercitu præliò cap-
 tus fuerat; at Thorvalldus eum solve-
 rat, liberumque donum ad patrem remi-
 serat. Nunc adeo Dux Thorvalldum
 jusfit egredi è carcere, & liberum disce-
 dere. Thorvalldus jurejurandonegavit,
 se inde ullò pacto vivum abiturum, nisi
 Sveinn Rex, & omnes sui solverentur:
 quod etiam Dux ejus gratiâ fecit. Hoc
 postea testatus est Sveinn Rex, in convi-
 vio quodam celebri cum duobus Regibus
 accumbens: nam cum intro portarentur
 fercula, quidam eorum, qui erant satel-
 litio

sono þess fama Hertuga, leyst oc frelsad, oc
 sidan liduga heim sent til födr síns. Thor-
 valldus vivos ceperat ejusdem Ducis filios,
 solverat vero & liberaverat, deindeque li-
 beros ad patrem remiserat. B. (z) Hæc
 absunt ab. A. (a) Voculam omitt. A.
 (b) þadan ecki lífs fara, B.

A. G. einn dróttseti, oc segir, at eigi mundi síðan einn skutull verða svo vegliga skipaðr, sem þá er III svo völdugir Konúngar snæddu af einum diskí. Þá svarar *Sveinn* Konúngur brofandi, oc mælti, finna mun ec þann bóndason útlendann, (c) at einn hefir med ser, (d) ef rett virding er á höfd, eigi minna göfugleik, enn vær (e) III Konúngar, eda í öngan stad minni sæmd. Nú vard af þessu gledi mikil í höllinni, oc spurdu hlæandi allir hvar eda hverr þessi madr væri, er hann sagdi svo mikla frægd af. (f) Hann svarar: þessi madr sem ec tala her til, er svo vitr sem spökum Konúngi hæfir at vera, stíkr oc öruggur sem hinn hugdiarfasti berferkr, svo sídugr,

OC

(c) svo völdugan, *tam potentem (addit) A.*

(d) ef — á höfd, *non extat in A.* (e) allir, *omnes, add. A.* eda — sæmd, *omitt. Idem.*

(f) Kóngr svarar: þat er Þórvaldr Kodrannson enn Islendski, hann er svo spákr, stíkr, oc vinsæll, sem einum Konúngi byriar at vera. Segir þeim síðan hverfu hann vard fyrir hans

VIR-

litio præfecti, locutus negavit, ullam A. C. mensam in posterum tam illustri accubitu ornatam fore, quam hanc, ubi tres Reges tam potentes ex una patina cibum capiebant. Tum Sveinn Rex subridens respondit his verbis: inveniam rustici extranei filium, qui, si recta æstimatio adhibeatur, unus non minori gaudet claritate, nec ulla ex parte inferiori honore, quam nos tres Reges simul. Hinc magna letitia in coenaculo exorta, sciscitanti- bus cunctis cum risu, ubi aut quis esset iste vir, de quo tantas laudes prædicaret? Respondit ille: vir de quo hæc loquor, ita sapiens est, ut Regem sapientem esse decet, ita fortis & intrepidus, ut audacissimus athleta, eâ vitæ morumque honestate

vinfælldir af fangelli leyst, sem fyrr er ritat. Rex respondit: is est Thorvallus Kodranis filius, Islandus, vir tam sapiens, fortis, & grátiosus, quam Regem esse oportet, porro iis memorat, quomodo ejus gratiæ gratiâ, e vinculis liberatus fuerat: quod supra scriptum est. (Tam compendiosè reliqua capitis exhibet) A.

A. C. oc góðháttaðr sem hinn síðugasti spekingr. Sagdi hann síðan af Þórvalldi þennan atburð sem nú var ritadr, er hann frelsti Konúnginn fyrri sína vinsæld, oc fyrri margra ágíæta hluti oc loffsamliga.

III. Cap.

(g) Þessu næzt sem Þórvalldr hafði ferit víða um lönd, tók hann trúretta, oc var skírdr af (h) *Saxlendskum* Biscupi, þeim er (i) *Fridrekr* het. Eptir þat bad hann *Fridrek* Biscup með (k) öllu kostgiæfr at fara með fer til *Islands*, at predika Guds erendi, oc leita at snúa til Guds, födr hans oc módur, oc öðrum náfrændum hans. Biscup játadi því giarnan, oc fór með honum til *Islands*, oc greiddizt vel ferd þeirra. *Kodrann* tók vel syni sínum, voro þeir hinn fyrsta vetr á *Giliá* með *Kodrani* við XIIlda mann. Tók Þórvalldr þegar at

(g) Eptir þetta fór Þórvalldr víða — oc var hann um síðir skírdr. *Postea Thorvalldus — perlustravit, tandemque baptizatus est. A.*

*neſtate (præditus), quâ Philoſophus opti- A. C.
mè moratus. Tum rem recens ſcriptam
de Thorvaldo commemorabat, cum ille
Regem, quæ valebat gratiâ, multisque
præclaris ac divinis meritis, liberavit.*

Cap. III.

*Poſtea Thorvalldus, ubi terras pas-
ſim perlustraſerat, veram religionem am-
plexus eſt, & ab Epifcopo Saxone bap-
tizatus, qui Fridricus vocabatur. Dein-
de omni ſtudio oravit Epifcopum, ut ſe-
cum in Islandiam profectus, & verbi ibi
divini factus præco, patrem ac matrem,
& cæteros proxime ſibi cognatos, ad Deum
convertere tentaret. Epifcopus lubenter 981
annuit, Islandiamque cum eo petiit: at-
que itineris curſu ſatis expedito uſi ſunt.
Kodrann filium benignè amplexus eſt,
apud quem, in prædio Giliâ, primam ab
adventu hyemem cum XI. hominibus trans-
egerunt. Statim Thorvalldus cognatis
ſuis,*

(h) einum Saxverſkum. A. (i) Ita ſcri-
bendum eſt ex conſuetudine antiquorum;
non Fridrich, & Fridrik, quod in Codd.
eſt. (k) allri koſtgafni. A.

A. C. at boda Guds erendi frændum sínum,
 98^I oc öllum þeim er komo at finna hann,
 þvíat Biscupi var ókunnig túnga lands-
 manna, oc sneruzt nockurir menn til
 rettrar trúar, fyrri ord Þórvallds, á
 þeim vetri (l). Enn nú skal fyrst
 segia hvörfu hann leiddi til sanns átrún-
 adar födr sinn oc hans heimamenn (m).
 A nockurri hátíd þá *Fridrekr* Biscup
 framdi tídagjörd med sínum klerk-
 um (n), var *Kodvann* nærstaddr, meirr
 sakir forvitni, enn þess hann ætladi
 fer at finni at (o) samþyckiazt þeirra
 sídferdi. Enn er hann heyrði klucku
 hlíod oc fagan klerka söng, oc kendi
 sætan reykelis ilm, enn sá Biscup veg-
 ligum skrúda skryddan, oc alla þá er
 honum þiónudu vera klædda hvítum
 klædum (p), med biörtu yfirbragdi,
 oc þar med birti mikla um allt húsit
 af fögru vaxkerta líófi (q), oc adra
 þá

(l) *Præfatio hæc nulla extat in A.* (m) Svo
 bar til á einni stór hátíd, er Biscup &c.
Factum est magno quodam festo, &c. A.

(n) oc

*his, & cæteris, qui ad eum visendum A. C.
 veniebant, dogmata divina coepit an- 981
 nunciare: gentis enim lingua vernacula
 Episcopo erat ignota; adeo ut nonnulli
 hac hyeme, per verba Thorvalldi, ad
 veram fidem conversi sint. Cæterum
 hic anticipanda est narratio, quo modo
 patrem suum, & ejus familiam, ad ve-
 ram fidem adduxerit. Festo quodam,
 Fridricò Episcopò, cum clericis suis, sa-
 cra celebrante, Kodrann affuit, magis
 curiositate ductus, quam quod eo tempore
 decreverat in eorum ritus consentire.
 Cum vero clangorem campanæ, & dul-
 cem cantum clericorum audiret, suavem
 thuris odorem olfaceret, ipsum autem
 Episcopum, Augusto habitu ornatum, om-
 nesque ejus ministros, vestibus albis ve-
 stitos, & lucis instar splendidos videret,
 nec non multam tota æde lucem, à claro
 cereorum lumine, & quæ cetera ad ejus
 S 2 festi*

(n) oc gudligt embætti, & divinum mini-
 sterium; add, B. (o) samþyckia. B.

(p) Hæc non agnoscit, A. (q) oc —
 halldi, desunt in A.

A. C. þá hluti sem til heyrdu því hatidarhalldi, þá þócknuduzt honum allir þesfir hlutir helldr vel. Enn á þeim sama degi kom hann at Þórvalldi syni sínum, oc mællti; Nú hefir ek sed, oc (r) nockut hugleitt, hverfu (s) alvöruþamliga þiónoþto þer veitid gudi ydrum. Enn þó eptir því sem mer þkilzt, ero (t) miök fundrlausfir þidir vorir, því mer þýnizt (u) at Gud ydar muni glediaz af lióþi því er vorir gudir hrædazt. Enn ef svo er sem ek (x) ætla, þá er þessi madr (y), sem þú kallar Biscup, þpámadr þinn (z), því ek veit, at þú nemr af honum alla hluti, sem þú boder öllum af Guds þíns álþu. Enn ek á mer annan þpámann þann, er mer veitir mikla nytþemd, hann þegir mer fyrir marga óordna hluti, hann vardveitir kvikþe mitt, oc minnir mik á hveriu ek þkal framþara, eða hvaþ ek þkal

varazt,

(r) heyrþ, *audivi*. A. (s) alvöruþama: A.

(t) *Rectius*, mikir fundrleitir. A. (u) gud-

ir

festi celebrationem pertinere: hæ res A. C. omnes majorem in modum homini placebant. Eadem vero die gnatum suum Thorvalldum conveniens, ita locutus est: Vidi nunc, & nonnihil animum adverti, quam sedulum cultum præstatis Deo vestro. Verum tamen, pro eo, quod mihi intelligere licet, multum inter se discrepant religiones nostræ: nam quod lumen Dii nostri formidant, eodem Deus vester mihi delectari videtur. Quodsi res ita est, ut opinor, homo, quem vocas episcopum, vates tuus est, discis-que ab eo, omnia quæ omnibus, ex Dei tui parte, promulgas. At ego alium mihi habeo vatem, qui magna in me confert commoda: is multa mihi prædicat futura; conservat pecus meum; & me monet, quid faciendum, quid fugiendum sit. Igitur in

S 3

eo

ir ydrir, Dii vestri — videntur. B.

(x) ada. B. (y) er þer kallit Biscup ydar,

quem vocatis episcopum vestrum. A.

(z) Nihil horum adest in A.

278. THORVALLD'S VIDFÖRLA

A. C. varazt, oc fyrri því á ek mikil trúast undir honum, oc hefi ek hann dýrkað lánga æfi. Enn misþócknazt þú honum miög, oc svo spámaðr þinn (a), oc fidiferdi yckar, oc miök afletr hann mik at veita yckr nockura vidfæming, oc einna mest at tåka yckarn fid. Þórvalldr (b) mælti: hvar byggir spámaðr þinn. *Kodrann* svarar: her býr hann skamt frá bæ mínum, í einum miklum steini, oc þó vegligum. Þórvalldr spyrr: hverfu lengi hann haf þar búit. *Kodrann* segir hann þar bygt hafa lánga æfi. Þá mún ek, segir Þórvalldr, setia her til máldaga med ockr, fadir, at (c) þú (d) kallar þinn spámann miög stirkvan, oc segir þik á honum hafa mikit traust, enn Biscup, er þú kallar spámann (e) minn, er audgætligr, oc ecki afsmikill. Enn of hann má, fyrri krapt himna Guds,

þess

(a) *Hoc quoque deest ibid.* (b) spyrr, ro-
gat. A. (c) þar þú. A. (d) kallar. B.
*Que lectio recta est, si pro þá, initio bu-
jus*

eo magnam fiduciam habeo collocatam, A. C. & (eum) longam jam etatem colo. Tu autem illi oppidò displices, item vates tuus, cum cæremoniis vestris: is vehementer deterret me, ne ulla (vel minima) in re me vobis præbeam facilem, omnium vero maxime à vestra religione accipienda. Thorvaldo interroganti, ubi habitaret vates ejus? Kodrann respondet: hic habitat prope à villa mea, in grandi quodam saxo, etiam ad speciem venerabili. Thorvaldo roganti, quamdiu ibi habitaverit? Kodrann affirmat, habitasse eum ibi (longam) jam etatem. De hac itaque re, inquit Thorvalldus, pactum inter nos, mi pater, constituam: quando tu quidem vatem tuum perquam validum esse prædicas, teque vehementer in eo confidere affirmas; Episcopus autem, quem meum vatem appellas, gracilis est, & parum validus: quod si is per virtutem Dei

S 4

coele-

jus periculi, substituatür p̄b, per Tmesin à particula as, eleganter separatam, & sic sensus exit: Tamen ego — pactum constituam, etsi tu vatem tuum &c. (e) minn, omitt. B.

A. C. Þessi er ver trúum á, reka burtu spámann þinn af sínu stirkva herbergi, þá er rett at þú fyrilátir hann, oc snúizt til þess ens stirkva Guds skapára þíns, sem er at sönnu Gud, oc einginn (f) stirkleikr má sigra. Hann byggir í eýlífu líósi, þágangad leidir hann alla á sik trúandi, oc trúliga þiónandi, at þeir lifi þar med honum í óumræðiligri sælu fyri utan, enda. Oc ef þú villt snúaz til hins háleita himna Kóngsins, þá (g) máttu skiótt skilia, at þessi er þik afletr á hann at trúa, er þinn fullkominn svikari, oc hann girnizt at draga þik med fer frá eýlífu líósi til óendanligra myrkra. Enn ef (h) sýnizt sem giöri hann þer nokkura góða hluti, þá giörir hann þat allt til þess, at hann megi því áudveldligar fá þik svikit, ef þú trúir hann þer góðann oc naudsynligann. *Kodrann* svarar, áudsed er mer þat, at (i) fundrlest er skilning (k) yckur

Bi-

(f) stirkleiki. A. (g) muntu scilia, *intelliges*.

(h) þer,

coelestis, in quem nos credimus, vatem A. C. tuum firmo suo domicilio expellere valeat, justum erit, ut eo relicto, convertaris ad Deum illum potentem, creatorem tuum, qui verè Deus est, quiqve nullo robore superari potest: habitat autem lucem eternam, quo ducit omnes credentes in se, & se fideliter colentes, ut ibi secum vivant, in beatitudine inenarrabili; nunquam finienda. Quodsi animi tuum vis adjungere ad summum illum regem coelorum, statim poteris intelligere, eum, qui te à fide in illum deterreret, insidias tibi vere struere, cupientem te secum abstrahere ab eterna luce ad tenebras infinitas. Quodsi autem videatur qua in re tibi commoda facere, id omne eò facit, quo te facilius decipere queat, si eum benevolum tibi & necessarium credideris. Ad quæ Kodrann respondet: haud difficulter animadverto, sensum tuum & Episcopi,

S 5

ab

(h) þer, tibi, add. A. (i) Sündleür — skilningr. A. (k) yckar, A. yckur, quod in contextu exhibetur, foemininum est.

A. C. Biscups oc hans; oc eigi síðr skil ek þat, at med kappi miklu (l) fylgia hvarirtveggju sínu máli; oc alla þá hluti sem þú segit af honum, slíkt hit sama flytr hann af yckr. Enn hvat þarf her margt um að tala, þessi máldagi sem þú hefir (m) áleitt, mun prófa sannindi (n). Þórvalldr varð gladr vid ræðu födr síns, oc segir Biscupi allan mála vöxt, oc samtal þeirra. A næzta degi eptir vígdi Biscup vatn, fór síðan med bænum, oc psálmasöng, oc dreifdi vatninu umhverfis steininn, oc svo steypði hann því ofan yfir at allr steinninn varð (o) alvotr. Um nóttina eptir kom spámadr *Kodrans* at honum í svefni, med (p) döpru bragði, oc skíálftafullr sem af hræðflu, oc mælti til *Kodrans*, illa hefir þú giört at þú böðst hingat mönnum þessum, er á (q) svikum sitia vit þik, svo at þeir leita

(l) fylgir hværr. A. (m) áleidd. A. *Ellipsis est, supplenda*, ord áleitt o: *cujus movisti*

men-

ab illius esse diversum; nec minus intel- A. C.
 ligo, utrosque suam causam magno studio
 tueri: omnia nimirum quæ de illo dici-
 tis, itidem ille de vobis fert. Quid au-
 tem verbis opus est? Conditio à te lata,
 veritatem probabit. Thorvalldus ora-
 tione patris letatus, totius rei faciens
 aperuit Episcopo, suumque & patris col-
 loquium. Proximâ post die Episcopus
 aquam consecravit; deinde præcibus &
 hymnorum eantu præcedens, aquam cum
 circa saxum sparsit, tum super id ita
 effudit, ut totum udum fieret. Se-
 quenti nocte per somnum Kodrani vates
 apparuit, tristi vultu, & tremebun-
 dus tanquam ex metu, sic eum allocu-
 tus: Fecisti malè, dum istos homines ad
 hospitium vocasti, qui ita insidiantur
 tibi, ut quærant me mea sede depellere;
 effuderunt enim aquam ferventem su-
 per

mentionem. (n) þín, veritatem tuam, (sen,
 veracitatem). A. (o) yotr. A. (p) dapr-
 lla áfíónu, nubilá facie, B. (q). sukrád,
 um. A.

A. C. leita (r) at reka mik burt af bústað mínum; þvíat þeir steyptu vellandi vatni yfir mitt herbergi, svo at börn mín pola (s) mikla kvöl af (t) dropum þeim er inn renna um þekiuna. Enn þó at slíkt skadi sílfan mik ecki miök, þá er allt að einu (u) þúngt at heyra þyt smábarna, er þau æpa af bruna. Enn at morgni (x) komandi segir *Kodrann* syni sínum (y) allt þetta. Þórvalldr gladdizt við, og (z) bad Biscup, at hann skyldi framhallda (a) uppteknu efni. Biscup fór til steinsins með sína menn, og gjörði allt sem hinn fyrra dag, og bad (b) rækiliga almáttken Gud, at hann ræki siandann í burt, (c) og leiddi manninn til hialpar. A næztu nótt eptir (d) sýndizt sá flærdarfulli spámadr *Kodrani*, miök gagnstædiligr hiá því, sem fyrr var hann vanr at vera, og
birtazt

(r) vid. *add.* B.(s) ecki litla, *baud par-**vum.* B.

(t) þeim dropum brennandi —

candentibus. B.(u) þángad, *ibi audire**est* &c. A.(x) *Hanc vocem abjicit.* A.

(y) þessa

per domum meam, adeo ut liberi mei A. C. magnam patientur cruciatum, ex guttis istis, quæ intro per tectum manant. Verum tamen talia non multum mihi ipsi noceant, nihil tamen minus grave est audire ululatum parvulorum, ambitionis dolore ejulantium. Die proxime sequenti, Kodrann filio hæc omnia memoravit. Quibus gavisus Thorvallus, Episcopum, ut incepto insisteret, orabat. Episcopus cum suis consortibus ad saxum se contulit, ac faciens omnia, quæ pridie, enixe oravit Deum omnipotentem, ut (malo) demone pulso, hominem ad salutem perduceret. Proxima post nocte vates ille, fallaciarum plenus, Kodrani per somnum oblatus est, perquam diversus ab eo, qui esse consueverat,

aut

(y) þessa alla hluti. B.

(z) eggiadi, bor-

tabatur. B.

(a) uppreknum hætti, in

ceptæ rationi. A.

(b) almáttugan gud

koðgiæfiliga, — diligenter. B.

(c) Hæc

non agnoscit. A.

(d) kom spámadr Ko-

drans næsta döckr oc ílliligr, oc mælli svo

úil &c. venit propheta Kodrans, valde &c.

A. (omnibus interjectis omisfis.)

A. C. birtazt honum með biartri, oc blíd-
 ligri yfirfýn, oc ágiætliga búinn, enn
 nú var hann í svörtum oc herfiligum
 skinnastácki, döckr oc ílliligr í áfíónu,
 oc mælti svo til bónda með sorgfullri
 oc skjálfandi rödd. Þesfir menn stunda
 (e) fast á, at ræna báda ockr giædum
 oc nytsemdum, er þeir villa ellta mik
 í burt af mini eginnligri erfd, enn
 svipta þik vizkuligri umhyggiu, ðc
 framfýniligum forspám. Nú giör þú
 svo mannliga, (f) oc rek þá í buru,
 svo at vid þörfnunzt eigi allra góðra
 hluta fyri þeirra ódygd, þvíat alldri
 skal ek flýia, enn þó er þúngt at
 pola (g) þeirra (h) motgiördir oc
 óhægindi. Alla þessa hluti, oc marga
 adra er sá fiandi háfði talat fyri *Ko-
 drani*, sagdi hann syni sínum um
 morguninn. Biscup fór til (i) steins
 enn þridia dag, (k) með því móti
 sem fyrr. Enn sá (l) hinn íllgiarni
 fýndizt

(e) eptir, at ræna &c. A. (f) at þú rek &c.

A. (g) lengr allar, *diutius tolerare om-*

aut (saltem) Kodrani apparere, scilicet A. C. serenâ & comi facie, amictuque splendido, nunc atrâ & foeda mastruca indutus, faciem niger & truculentus, moestâque voce ac tremulâ sic affatus colonum: Isti homines vehementer student nos ambos nostris bonis & commodis spoliare, dum me à proprio mihi heredio fugare, te vero sagaci providentia, & providis vaticiniis (meis) privare student. Nunc tu te virum præbe, & hos ejice, ne ob eorum crimen omnibus bonis careamus. Sanè mihi certum est nunquam fugere, verum tamen grave horum injurias ac incommoda tolerare. Has omnes res, & multas alias, quas iste cacodæmon apud Kodranem erat locutus, hic filio postera luce narrabat. Episcopus tertia diè saxum, quemadmodum prius, visitavit. Cæterum malignus ille nocte sequenti

nes &c. B. (h) motgiördir oc, omitt. A.
 (i) steinsins. B. minus eleganter. (k) svo
 sem fyrr. A. (l) enn illi andi, malus
 ille genius. A.

A. C. fýndizt bónda (m) nóttina eptir með hryggiligu yfirbragði, oc (n) bar upp fyri hann þess háttar kvein, með snóktandi röddu, oc segir svo. Þessi vondi svikari Kristinna manna Biscup hefer afsett mik allri minni eign, herbergi mínu hefer hann spilt, steypt yfir mik vellandi vatni, vætt klæði mín, oc ónýtt með öllu, enn mér oc mínu hyski hefer hann veitt bóta-lausan bana, hier með rekit mik nauðigan langt í burt í audn oc útlegd. Nú hliótum vid at skilia samviðt oc vinfeingi, oc giörizt þetta allt saman af einu saman dygdarleysi þínu. Huxa þú um hedan af, hverinn þitt gótz mun vardveitazt, oc fara, svo dyggiliga sem ek hefi hingat til vardveitt. Þú kallazt madr rettlátr oc trúlyndr, enn þú hefir (o) umbunad illu gott. Þá svarar *Kodrann*: ek hefi (p) þik dýrkað svo sem nytþamligan, oc (q) sterkan

(m) um nóttina í þridia finn, *ed nocte tertium.*

B. (n) mælti, *seqq. exclusis. A.* (o) laun-

at

genti apparuit colono, vultu moestissimo, hujusmodi querelam, voce singuliente; coram eo effundens, his verbis: *malus ille impostor, christianorum episcopus, omnibus me fortunis meis deposuit; domum meam violavit; aqua ferventi in me effusa, vestes meas madefecit, & prorsus inutiles reddidit; mihi meaque familiae cladem irreparabilem attulit; ad hoc nolentem me in remotissimam solitudinem & exilium pepulit. Nunc dissolvamus, necesse est, consuetudinem atque amicitiam; hæc autem omnia fiunt unicè ex tua perfidia. Vide in posterum, quomodo res tua servabitur, & qua ratione ei consulatur, pro ea fidelitate, qua ego eam huc usque servavi. Justus homo & fidelis perhiberis, at bonum malò rependisti. Tum Kodrann respondit: Te ut utilem mihi*

Deumi

at mer illu gott, mihi &c.

(p) hingt

til; huc usque. add. B.

(q) stirkvan. B.

T

A. C. sterkan Gud, meðan ek var óvitandi ens fanna; enn nú með því ek hefi reynt þik flærdarfullann, oc miök (r) ómegnann, þá er mér (s) nú rett, oc fyrir utan allan glæp, at fyrirláta þik, oc flýia undir skiól þess Guds, sem miklu er (t) betri oc sterkari enn þú. Vid þetta skilldu þeir (u) með stygd, enn öngum blíðskap (x). Því næzt var *Kodran* skírdr (y), oc kona hans *Járngerdur*, oc adrir heimamenn, utan *Ormr* (z) son hans villdi eigi skírast láta í þat sinn.

IV. Cap.

982 Um vorit eptir fóro þeir Biscup oc Þórvalldr vestr til *Víðidals* með lid sitt, oc settu bú (z) at *Lækiamóti*, oc biuggu þar III^a vetur, oc fóro á þeim tíma víða um *Island*, at predika Guds

(r) ómáttkan. A. (s) rett at fyrirleyta þik; forte pro fyrirlita, áspærnari. A. (t) stirkvari enn þú. B. (u) *Hæc in A. non extant.*

(x) at

Deum & potentem colui, dum veri eram A. C. insciens: Nunc autem, cum te fallacissimum, ac valde impotentem, expertus sum, fas mihi, & extra omne crimen est, te relicto, ad presidium Dei illius, qui te multo melior & potentior est, confugere. Ita, cum offensione mutua, nulla autem gratia separabantur. Postea Kodrann baptizatus est, nec non uxor ejus Járngerda, ceteraque familia; nisi quod filius ejus Ormus hac vice baptizari noluit.

Cap. IV.

*Vere sequenti Episcopus & Thorvall- 982
dus cum suo comitatu migrarunt in Vi-
didalum occidentem versus, & habitacu-
lum sibi in villa Lækiamoti constitue-
runt, ubi habitarunt IV hyemes, quo
tempore Islandiam passim peragravere,*

T 2

verbum

(x) at morgni, sequenti luce. A. (y) kona

hans oc heimamenn. A. (z) samann add. A.

(3) Vid. *Kristnifoga* pag. 12. *Enni Johanni Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 43.*

A. C. Guds ord. A (a) þeim fyrstu misser-
 982 um er þeir biuggu á *Lækiamóti* (4)
 bad Þórvalldr til handa ser kono þeir-
 rar er *Vigdís* het, dóttir *Oláfs* frá
Haukagili í *Vatnsdal*. Enn er þeir
 Biscup, oc Þórvalldr komo til (b)
 brullaupfins, var þar (c) fiölldi fyrir
 bodsmanna heidinna. Þar var mikill
 skáli (d) sem þá var sidr til, oc fell
 einn litill (e) beckr um þverann skál-
 ann, oc bait um vel. Enn hvörigir
 villdu öðrum samneyta Christnir menn
 oc heidnir; þá (f) var þat ráds tekit,
 at tialldad var um þverann skálann
 (g) í milli þeirra þar sem lækrinn (h)
 fell; skyllði Biscup vera fram í (i)
 skálanum með Kristna menn, enn heid-
 ingiar fyrri innan tialldit. At (k) þessu
 bodi

(a) þessum vetri bad Þórv: *hac byeme &c.* A.

(b) veizlunnar, *convivium*. B. (c) fyrir

fiölldi heidinna manna — *hominum et hni-*
corum. A. (d) *Hæc non occurrunt in A.*

(e) lækr. A. (f) vard þat ráð tekit B.

(g) á millum. B. (h) var, B. (i) *In*

A.

verbum Dei prædicantes. Anno primo A. C. habitationis in Lækiamoti Thorvaldus 982 uxorem sibi petiit Vigdisatn, filiam Olavi de Haukagili, in Vatnsdalor. Quò cum veniret, una cum Episcopa, ad nuptias celebrandas, magna ibi præsto fuit convivarius ethnitorum turba. Erat ibi magnum coenaculum, ex ejus ætatis consuetudine, per quod transversum modicus cadebat rivus (*), apparatus omni rite exornatum. Cæterum ad eandem mensam convivæ sedere volebant, Christiani & ethnici. Quare id captum est consilii, ut velò, per transversum coenaculum, quò rivus cadebat, inter eos suspensò, Episcopus & Christiani in anteriori coenaculo, ethnici autem intra velum constituerentur. Huic convivio, inter cæte-

T 3

ros

A. videtur esse Skálann, nempe per Antip-
tosin, frequentatam antiquis. (k) Því
sama brúðkaupi. B.

(4) Vid. ibid. pag.

(*) Si ita capias, Hysterologia est. Verum potest etiam de rivo sermo esse, & verti, alveò apte instructò, vel ductu concinnò.

A. C. bœði voro með öðrum heidnum mönnum II. brædur, hinir rómnuftu berferkir, oc miök fjölkunnigir, oc hetu (t) bádir *Haukar* (m). Enn af því at þeir stóðu með öllu afli á móti rettri trú, oc kostgæfdu at eyða kristiligu siðferði, þá (n) báðu þeir Biscup, ef hann hefði þoran til eda nockurt traust á Gudi sínum, at hann skyldi reyna vit þá ípróttir, þær sem þeir vorð vanir at fremia, at vada lögandi elld með berum fótum, eda láta fallast á vopn, svo þá skadadi ecki. Biscup, treystandi á Guds miskun, neiðadi eigi þessu. Voru þá gjörvir elldar stórir eftir endilaungum skálanum; sem í þann tíma var títt at drecka öl vid elld. Biscup skryddizt öllum Biscups skrudá, oc vígdi vatn, geck þá at elldinum (o) með mítur á höfði (p), oc bagal í hendi; hann vígdi

- (l) hvörtveggi. B. (m) þeir stóðu einna mest í móti trúnni, þeir báðu Biscup &c. *omnium maxi-*

ros ethnicos, intererant fratres duo, A. C. immanisfimi Berserki, & artium magicarum oppidò periti, cui Haukus utrique erat nomen. Hi, omnibus viribus veræ fidei adversantes, & Christianam disciplinam abolere studentes, postularunt ab Episcopo, modò animum virilem, aut fiduciæ quicquam in Deo suo haberet, ut artibus secum experiretur, quas soliti erant exercere, ignem videlicet flagrantem nudis pedibus transire, aut gladiis incumbere, ulla absque noxa. Episcopus divinâ benevolentia fretus rem non detrectavit. Tum accensi sunt ignes ingentes, per totam, qua patuit, coenaculi longitudinem, quemadmodum ea tempestate solenne erat ad ignem potare. Episcopus omni ornatu episcopali cum se induerät, aquam consecravit, quo factò, adiit ignem, tiarâ capite, lituum

T 4

tuum

maximæ fidei adversantur &c. A. (n) búdu
Biscupi; *conditionem tulerunt Episcopo*. B.
(o) svo búinn, hafdi mýr &c. *eo habitu*
&c. B. (p) enn. A.

A. C. vígdi elldinn, oc dreifdi vatninu yfir. Því næzt gengu inn þesir II. berferkir grenianði (q) grimmliga, oc (r) bíta í skialldar rendurnar, oc höfdu ber fyrer í höndum, oc ætludu at vada elldinn. Enn þá bar skiótara at fram, enn (s) þá varði, oc drápu fótum (t), í elldstockana, svo at þeir fellu bádir áfram, enn elldinn lagði at þeim (u) öllumeginn, oc brendi þá (x) á lítilli stundu, med svo mikilli ákefd, at þeir voro þadan dauðir dregnir, þeir voro færdir upp med gilinu, oc grafnir þar, því heitir (y) þat *Haukagil*. *Fridrekr* Biscup gjörði fyri ser krossmark, geck svo á elldinn midian, oc svo fram eptir (z) endilongum (a) elldinum, enn logann lagði tvo vega frá honum, sem vindr blesí, oc því síðr kenndi hann (b).

mein-

- (q) *Hac voce caret.* A. (r) *nögudu, arro-*
dentes. A. (s) *ætludu.* B. (t) *vid.*
offendebant ad fustes. A. (u) *particu-*
lam non agnoscit. A. (x) *ad lítilli &c.*
brevi.

tuam manu gestans, ignemque cum con- A. C.
 fecraverat aqua asperfit. Deinceps duo
 illi Berserki intrarunt, truculentum vo-
 ciferantes, oras clypeorum mordentes;
 gestantesque manibus nudos enses, vadere
 per ignem parati. Ceterum cum opi-
 nione citius ignem ingrederentur, pedes
 impegerunt fustibus atque truncis, qui-
 bus ignis alebatur, adeo ut ambo proni
 caderent, quos flamma undique cingens,
 tantâ vi, horæ momento sevit, ut
 mortui inde extraherentur. Corpora
 eorum elata, juxta præruptas ibi annis
 fauces sunt humata; quare istæ fauces
 (jam) vocantur Haukagil. Fridricus
 Episcopus signo sanctæ Crucis cum se
 præmunitus, medium ingressus ignem,
 per totam procescit ignis longitudinem,
 flammâ ab utraque parte fugiente, quasi
 vento actâ: adeoque ipse non sentit

T 5

noxium

brevi. A. (y) þar sidan, exinde. A.

(z) midium, oc &c. mediam. add. B.

(a) vocabulum abjicit. A. (b) meins

af elldihum, incommodum ignis. A.

A. C. meinsamligs hita af elldinum, at eigi (c) fvidnudu hinar minnztu trefiur á skrúða hans; sneruzt þá margir til Guds, er sáú þetta háleita (d) stórtákn (e). Þennan atburd sagði *Gunnlaugr* múnkr, at hann heyrði segja fannordan mann *Glúm Þórgilsfon*, enn *Glúmr* hafði numit þetta at manni er het *Arnórr Arndárfon*. *Oláfr* at *Haukagili* gjörði síðan kyrkiu á bæ sínum, enn *Þórvalldr* feck honum vidinn til.

V. Cap.

(f) Eptir þetta lögdu þeir Biscup, oc *Þórvalldr* mikla stund á at leida sem flesta (g) til Guds (h), eigi at eins þar í sveitum, helldr fóro þeir víða

(c) med nockoru móti, *ullo pacto. add. B.*

(d) Kraptaverk. A. (e) *Has omnes au-*

toritates ignorat. A. (f) Þeir Biscup

oc *Þórvalldr* lögdu alla ástundan med hinni

mestu

noxium ignis ardorem, ut ne minima A. C. quidem filamenta vestimentorum ejus adusta fuerint. Multi tum ad Deum convertebantur, hoc coelesti miraculo viso. Hanc rem testatus est Gunnlögus monachus, se præsente, narrasse hominem veracem, Glumum Thorgilfis filium: Glumus autem didicerat ex homine, qui Arnorr Arndifæ filius vocabatur. Deinde Olavus ad Håukagilum eadem sacram in prædio suo ædificavit, materiam autem ei Thorvalldus suppeditavit.

Cap. V.

Posthæc Episcopus & Thorvalldus multum in id studii atque operæ conferebant, ut quam plurimos ad Deum ducerent, non modò per vicinos tractus, verum etiam

mestu kostgæfni at leida &c. Omne studium & summam curam in id adhibebant, ut &c. B. (g) menn, mortales. add. B. (h) kinningar, ad notitiam Dei add. B. EIGI — ORD GUDS absunt ab. A.

A. C. víða um *Iceland* at bóða Guds ord (i); þeir komu vestr til *Hvannus* í *Breidafjardar* dölum um alþing (k). Þórarinn bóndi var eigi heima, enn *Fridgerdur* (l) húsfreyja, dóttir Þórdar frá *Höfða*, tók vel vit þeim í fyrstu. Þórvalldr (m) taladi trú fyri mönnum, enn *Fridgerdur* blótadi inni á meðan, oc heyrði hvört þeirra annars ord (n). *Fridgerdur* svaradi ordum Þórvallds fætt oc illa, enn *Skeggi* sonr þeirra Þórarins hafði (o) í spotti ord Þórvallds (p); þar um orti Þórvalldr víðu þessa.

Fór ek med dóm (q) enn dýra.

Dreingr hlýddi mer einginn.

Gátum hrings frá hreyti

Hródr varliga góðan.

Enn

(i) Um *sumariz*, um alþingis tíma, komu þeir *cet.*

Ea astate, tempore comitiorum cet. A.

(k) *Nomen viri ignorat. A. hic & infra.* (l) *Hoc vocabulum non est in B.*

(m) *taldi. B. contraſtè verbo eodem usus.*

(n) *A. non habet verbulum de responſo matronæ: verum cavillationem pueri poſt*

verſum

etiam latè circumeuntes Islandiam ad A. C. verbum Dei promulgandum. Venerunt ad Hvammum, prædium Islandiæ occidentalis, situm in Breidafiardardalis, tempore comitiorum. Dominus prædii Thorarinn domi non erat: Fridgerda verò materfamilias, Thordi de Höfdio gnata, liberaliter eos primum excepit. Thorvaldo præsentēs de Christiana religione amplectenda alloquente, Fridgerda in interiori ædium parte interim sacrificabat, alterque alterius verba audiebat: Et illa quidem ad dicta Thorvalldi pauca & mala (verba) reposuit; at Skeggius, filius ipsius ex Thorarine, dicta Thorvalldi ludum fecit jocumque. Quam rem Thorvalldus hoc carmine complexus est.

Rem divinam tractavi;

Hominum nemo auscultavit mihi:

Adepti sumus ab homine

Famam minus honestam.

Cæte-

versum demum memorat. (o) þetta allt í spotti, hæc omnia, verba sc. Thorvalldi, & forsan etiam matris idola adorantis. A. (p) þá quad Þórvalldr vísu þessa, — hoc cecinit carmen. (q) hinn, B.

A. C. Enn með öngva (r) fvinnu.

Allðin (s) rýgur við skáldi

Þá greipi Gud gydiu.

Gall af heidrum stalli.

Ecki (t) er þess getid at nockrir menn kristnuduzt í Vestfirðinga fiórd-úngi af þeirra ordum, enn norðr í sveitum (u) er þeir fóro þar yfir kristnuduzt nockrir göfugir menn: Önuðr í Reykiadal son. (x) Þórkels Greniadar sonar, oc Hlenni (y) úr Saurbae í Eyiafirði, oc Þórvalldr í Afi (z) við Hialltadal. Bródir Þórvallds het (a) Arngeirr, enn annarr Þórdr, hann var son Spakböðværs (b) Öndolfs sonar landnámamanns (c), er bió í Vidvík. Þessir oc enn fleiri menn urdu fullkomliga Kristnir í Nordlendinga

(r) finnu, i. e. *demens*, vel, *nihil prorsus attendens*, *utróque enim módo bæc capere licet*. A. (s) rígur. A. (t) kristnuduzt menn í Vestfirði fiórd. *Nulli homines Christiani facti sunt &c.* A. (u) tóko margir göfugir menn retta trú, *multi — veram fidem amplexi sunt*. A. (x) Þór-

gils.

Cæterum sine omni decoro

A. C.

Mulier vetula Poëta,

(Eam sacrificulam Deus malis plectat!)

Ab ethnico pulvinari occlamitavit.

Traditum non est, ullos quadrantis occidentalis incolas eorum suafu Christianos esse factos. Verum in Parte septentrionali, ubi eam peragrabant, nobiles aliquot viri Christo nomen dedere: (utpote.) Önundus in Reykiadalo (thermarum valle); Hlennius de Saurbæ in Eyiafiördo, & Thorvalldus in Afo (prædio) apud Hialltadalum. Fratrum Thorvalldi alter vocabatur Arngeirr, alter autem Thordus. Thorvalldus filius erat Spakbödvaris (Bödvaris sapientis), filii Öndolfi, unius è primis Islandiæ occupatoribus, qui prædium Vidvikam (recessum lignorum mariti-

gils. A. (y) í Saurbæ. (z) í Hialltadal, in Hialltadalo. A.

(a) Asgeirr. A. ex lapsu scribæ.

(b) Öndorsfonar. A. omisso LANDNAMAMANNNS. De hoc viro

vide Landnamabók p. 216. quæ sine dubio

genuinum ejus nomen exhibet. (c) oc

bió, A. quafi de Thordo sermo fit.

A. C. lendinga fiórdúingi. Enn (d) þeir voro margir þó at þá (e) leti eigi skírazt at finni (f), at trúdu Kristi, oc fyriletu goda blót, oc allan heidinn síd, oc villdu eigi giallda hóftolla. Fyri þat reidduzt heidíngiar *Fridreki* Biscupi, oc lögðu fiandskap á alla þá er honum samþycktu (g). Þórvardr *Spakbödvarson* let giöra kyrkiu á þá sinum í *Afi*, oc (h) hafdi með sér Prest (i) er Biscup hafdi fengit honum (k) oc let hann fýngia sér tídir, oc veita gudliga þionustu. Víð þat varð (l) miöc reidr son Þórvallds *Refssonar frá Bardi í Fliötum*, sá het *Klaufi*,

(d) þó voro þeir margir at eigi letu þá skírazt. *Multi tamen erant, qui se tunc non fecerunt baptizari. A. (e) Ita corrigendum: nam LETU, quod habet. B. in constructionem peccat. (f) enn fyriletu samt heidinn síd oc skurdgoda villu, oc trúdu á Christum. Sed nihilominus omiserunt ritum gentilem, & Deorum sculptilium errores, atque in Christum crediderunt A. (g) Ita mutatum viri nomen nunc, & sicubi*

ritimum) habitaverat. Hi, & plures A. C. etiam viri, in parte boreali, toti Christiani facti sunt. Multi vero erant, qui, tametsi ea vice non sinerent se baptizari, Christum tamen credebant, cultuque idolorum ac omni gentili ritu derelicto, fanis tributa pendere detrectabant. Ea propter ethnici ira in Fridricum episcopum incensi, hostilibus odiis prosequerentur omnes, qui illi consentirebant. Thorvardus Spakbödvaris filius templum condidit, in Aso prædio suo, habuitque domi suæ sacerdotem, ab Episcopo datum; hunc sacra sibi canere, ac divinum officium administrare fecit. Hac re vehementer indignatus filius Thorvalldi Refsonii de Bardo (margine telluris) in pago

Fliotum,

scubi in seqq. occurrit, Libri exhibent; cum quibus facit Christnifaga. At in Ol. f. Tryggvafon; Edit. Isl. scribitur constanter ÞORVALLDR. Quis dicat, utrum rectius. (h) hefr. A. (i) ENN BISCUP — HONUM, omitt. A. (k) at fýngia sér rídir, oc veita honum gudliga &c. B. (l) reidr Klaufr son Þorvalldz &c. A.

U

A. C. *Klausi*, hann var mikilsháttar maðr, hann fór til fundar vit brædur Þórvarðz, *Arngeir* oc Þórd, þess erendiss, at hann baud þeim (m) kost á, hvart þeir villdi helldr drepa prestinn, eða brenna kyrkiuna. *Arngeir* svarar: let ek þik þess oc (n) hvern annan minn vin, at drepa prestinn, Því at Þórvarðr bróðir minn hefer (o) grimmiliga hefnt smærri (p) mótgiörða, enn ek (q) get at honum þiki þessi; enn hins vil ek eggja at þú brennir kyrkiuna. Ecki villdi Þórðr (r) samþickia þeim at þessu ráði. Litlu síðar fór *Klausi* til um nótt (s) við Xða mann at brenna kyrkiuna. Enn er þeir (t) gengu í kyrkiugardinn, kendu þeir ákaffigan hita, oc sáu mikil gneifsta flug (u) í gegnum glugga kyrkiunnar. Fóro þeir burt (x) við þat at

- (m) II. kosti, *duas conditiones*. A. (n) svo hvern minn vin. A. (o) fyrri, *prius*, *inferit*. A. (p) meingiörða, *injurias*. A. (q) bygg at honum muni þessi þikia. B. (r) sam-

Flotum, Klaufius nomine, vir baud ig- A. C.
 nobilis, fratres Thorvardi Arngeirem
 & Thordum adiit, id ferens negotii, ut
 optionem iis offerret, utrum sacerdotem
 interficere, an templum cremare mallent.
 Cui Arngeirr ita respondet: debortor te
 & alium quemlibet, mihi amicum, à
 nece sacerdotis: nam frater meus Thor-
 vardus atrociter ultus est minores offen-
 sas, quam hanc, opinor, esse existima-
 bit: alteram rem bortor, ut cremes tem-
 plum. Thordus in hoc eorum consilium
 noluit consentire. Paulo post Klaufius,
 IX hominibus comitatus, ad templum
 incendiandum profectus est. Qui intran-
 tes coemeterium, vehementem calorem
 sentiebant, crebrasque scintillas emicare
 ex templi fenestris observabant; quare
 discessere, quod totum templum iis con-

U 2

flagrare

(r) samþykiazt þeim, iis consentire. A.

(s) at breonna kyrkiuna vid Xda mann. B.

(t) nálguduzt oc, quò cum appropinqua-
 rent, & cet. add. B.

fenestram versus. A.

(u) út í glugg, &c.

þeim þótti cet. A.

(x) með þat er

A. C. at þeim þótti kyrkian full af elldi (y). Annan tíma fór *Arngeirr* (z), til með marga menn, og ætladi at brenna þessa sömu kyrkiu. Enn er þeir höfdu (a) brotid upp kyrkiuna, ætladi hann at tendra elld á gólfinu (b) við þurran (c) fiallhrapa (d). Enn þvafat eigi logaði svo, skiótt sem hann villdi; þá lagdizt hann (e) innar yfir prófköldinn, og ætladi at blása at (f), er glóðin var nóg, enn eigi villdi festa í vidnum. Þá kom ör, og stóð föst í kyrkiu gólfinu, rett við höfud honum, og þegar kom önnur (g), sá nífti klædi hans vid gólfit, svo at örin flaug milli síðu hans, og skyrtnunnar er hann var í. Hann hlióp (h) þá upp hart, og mælti, (i) flaug þessi ör svo (k) nær síðu minni, at ek em eigi ráðinn (l) at bíða her hinnar þridiu.

- (y) vera mundi, *adjicit*. B. (z) vid marga.
 A. *omisso* TIL. (a) upp brotid. A.
 (b) með þurran. A. (c) fialldrapa. B.
 (d) enn

flagrare videbatur. Alio tempore Arn. A. C. geirr, frequenti comitatu instructus, idem hoc templum combusturus adiit. Effra-ctis foribus, volebat ignem in pavimen-
to accendere, adnoto arido frutice; qui (frutex) cum tardius ignem conciperet, quam ardor hominis ferebat, super li-
men introrsum procubuit, statu vivos car-
bones in flammam daturus, quorum
abunde aderat; ast sarmenta (ignem)
non concipiebant. Eodem momento ve-
nit sagitta, quæ templi pavimento, jux-
ta caput ejus, infixæ stetit; hæc mox
altera secuta, latusque hominis, & in-
dusum, quo indutus erat, interlapsa,
vestimenta ejus ad pavementum fixit.
Ille subito exsiliens, tam prope, inquit,
latus meum hæc sagitta volavit, ut ter-
tiam hoc loco exspectare, mihi consultum

U 3

non

- (d) enn er. A. (e) inn. B. (f) þvi
glóðin &c. B. (g) Ör, add. A. (h) þegar
upp, oc mælli, simul &c. A. (i) svo
flaug þessi örin. B. (k) næri. B. (l) í at
bída hinnar þridiu. B.

- A. C. pridiu. Nú hlífði Gud svo húsi sínu (m), at *Arngeirr* fór svo búinn burtu med sína menn; oc leituda eigi heid-
singiar optar at brenna þá kyrkiu (n).
Hún var giör XVI. árum áður enn
Kristni var lögtekin á *Islandi* (o).

VI. Cap.

Eitt sumar á alpíngi (p) taldi
Þórvaldr Kodranson trú opinberliga
eptir þæn Biscups fyri öllum lýd.
Enn er hann hafdi framborit med
mikilli snilld mörg oc sönn stórmerki
almáttugs Guds, þá svarar fyrst kyn-
stórr. madr (q), oc göfigr, þó heid-
inn væri oc grimmr, *Hedinn* frá
Svalbardi á *Eyiafiardarströnd*. (r) son
Þór-

(m) fór Arngeirr á burtu &c. *Arngeir discesst.*

B. (n) þessi kyrkia var giör. B. (o) enn
hún stód, svo ecki var argiört, *cæterum stetit
ita ut nihil resarciretur, add. B. nullius
lacunæ vestigio aparente. Sed manife-
stum est, aliquid deesse, quod supplet Christ-
nisaga.*

non ducam. Ita Deus donum suam ser- A. C.
vavit, ut Arngeirr, cum sua cohorte, re
irritâ discesserit. Neque sæpius tenta-
runt ethnici istud templum cremare.
Ædificatum id templum erat annis XVI
ante religionem Christianam legibus in
Islandia receptam.

Cap. VI.

Æstate aliqua Thorvallus Kødra-
nis filius, rogatu Episcopi, religionem
christianam publice in Comitibus coram om-
ni populo prædicavit. Magna autem elo-
quentia, multa & vera magnalia Dei omni-
potentis cum exposuerat, primus omnium
ei respondit vir nobilis & clarus, quam-
quam ethnicus & ferox, (nomine) He-
dinn de Svalbardo in Eyjafjardarströnda,

U 4

filius

nifaga. cap. III. ult. (p) taladi þóry. —

eptir bæn Biscups opinberliga trú fyri &c. A.

(q) och eidinn. A. abjectis cæteris. (r) Stir-

pem Hedinis ignorat. A. Cæterum de illa

cum nostro consentit Landnámabok, Part.

III. cap. 17. Sect. ult.

A. C. Þórbiarnar Skagsfonar, Skaptafonar.
Hedinn átti (s) *Ragneidi* stíupdóttur
 og bróðrdóttur *Eyiolfs Valgerðarfonar*.
Hedinn mælti margt illt vit Þórvalld,
 og gudlaftadi miök (t) í móti heilagri
 trú, og svo gat hann (u) með sinni
 illgirnd umtalid fyri fólkinu, at ein-
 ginn madr lagdi trúnat á þat er Þór-
 valldr (x) hafði sagt, helldr (y) tók
 þadan af svo miök at vaxa illviliasöm
 áfökn, og hatur heidinna manna vit
 þá Þórvalld og Biscup, at þeir gáfu
 skálldum (z) kaup til at yrkia nid
 um þá, þar er þetta í (a) eitt.

Hefur börn borit

Biscup nfu.

Þeirra er (b) allra

Þórvalldr fadir.

Fyri þat drap Þórvalldr tvo þá
 er ort höfdu kvædit; enn Biscup poldi
 allar

(s) Ragneidi B. (t) *Hæc non extant in A.*

(u) MED f. ILLGIRND *absunt in idem.*

(x) sagdi. A. (y) óx þadan svo mikid

illvilie heidingsia vit þá Biscup og Þórvalld —

male

filius Thorbiörni, filii Skagii, filij Skap- A. C.
tii: qui Hedinn habebat conjugem Ragn-
heldam, Eyiolfi Valgerdæ filii privig-
nam. Et ex fratre neptim. Hic Hedinn
multa convitia jaetabat in Thorvalldum,
Et multis verbis sanctam fidem blasphe-
mabat; fecitque id impia sua oratione
apud populum, ut nemo omnium dictis
Thorvalldi fidem tribueret: contra ab eo
usque tempore crevit adeo malitiosa in-
sectatio Et odium ethnicorum adversus
Thorvalldum Et Episcopum, ut data mer-
cede poetæ subornarint, ad carmen in
eorum opprobrium componendum, quod
inter alia hoc habet:

Suscepit filios
Episcopus novem:
Eorum est omnium
Pater Thorvalldus.

Ea de causa Thorvalldus duos occidit,
qui carminis istius fuerant auctores. Epi-

U 5

scopus
malevolentia Ethnicorum &c. A. (z) fe,
pecunia. A. (s) vocem hanc non habet.
B. (b) Þórvalldr allra fadir. A. quod in
adliterationem peccat.

A. C. allar meingjördir med hinni mestu hógværd. Enn er Þórvalldr hafdi drepit skálldin, fór hann til Biscups, at segia honum hvat hann (c) hefði giört. Biscup sá á bók, oc sat inni, oc ádr Þórvalldr (d) geck inn, komo II. blóddropar á bókina fyri Biscup, skildi Biscup at þetta var nockur vís-bending. Enn er Þórvalldr kom inn til hans, mælti Biscup: annad hvört hefer þú (e) nú framit manndráp, ella (f) hefir þú þat í hug þer; Þórvalldr segir honum þá, hvat hann hafdi giört. Biscup mælti (g), því giördir þú svo? Þórvalldr svarar (h), því ek þoldi ecki at þeir kölludu ookr raga. Biscup mælti, þat var lítil þolraun, þó at þeir lýgi at þú ættir börn, enn þú (i) hefnðir fyri ord þeirra á verra veg, þvíat vel (k) mætti ek bera börn þín, þó at þú ættir

(c) hefr giört. A. (d) kominn. B. (e) NU
deest in B. (f) þú hefir þat &c. A.

(g) hví fórstu svo med, *cur hac agendi ra-
tione*

Episcopus autem omnes has injurias summa A. G.
 equanimitate pertulit. Cæterum occi-
 sis Poëtis, Thorvalldus contulit se ad
 Episcopum, rem gestam ei narraturus.
 Domi erat Episcopus (forte) librum quen-
 dam legens, in quem, antequam ingre-
 deretur Thorvalldus, duæ guttæ sangui-
 nis decidebant coram Episcopo. Is hoc
 ostentum quoddam esse intelligens, in-
 gredienti Thorvalldo dixit, aut nunc
 illum patrassè homicidium, aut patrare
 in animo habere; patratum facinus confi-
 tentem cum interrogabat Episcopus, cur
 ita fecisset? respondet Thorvalldus, quod
 ferre nequibat, se atque Episcopum ab
 illis ignavos vocari & molles. Cui Epi-
 scopus: parvum, inquit, hoc patientiæ
 erat experimentum, etsi mentirentur te
 liberos procreasse; tu vero dicta eorum
 peiorem in modum ultus es: nam bene
 mihi conveniret, tuos gestare filiolos,
 siquos

tione utebaris, v. cur ita te in hac causa
 gesisti. (h) Particulam exclud. A.

(i) hefnizt, ulcisceris. A. (k) máttu

ek — ef þú ættir &c. convenerat &c. A.

A. G. ættir nockur. Eigi skylldi Kristinn madr (l) leita við at hefna sín sjálfr, þó hann væri hætrliga smádr, heldr þola fyri Guds sakir bríxl oc meingjördir manna.

VII. Cap.

(m) Nú þó at þeir þylde mörg vandræði af vondum mönnum, þá letu þeir eigi því heldr af at fara um sveitir at boda Guds erendi. Þeir komo út í *Laxárdal*, oc dvölduzt undir *Eylifsfelli*, hiá *Atla* hinum ramna, födurbróður Þórvalldz; var *Atli* þá skírdr (n) með heima mönnum sínum, oc margir aðrir menn (o), er þar komo til, þvíat heilags anda miskun nálægðizt af orðum þeirra. Þá flaug frædi af Biscupi (p), með Guds miskun

(l) sjálfr leita við at hefna sín. A. (m) Eptir þetta fóro þeir Biscup oc Þórvalldr út — dvölduzt um hríð undir &c. *Postbac Episcopus & Thorv. extrorsum profecti sunt,*

*siquos haberes. Non decet hominem Chri- A. Q.
stianum, se ipsum ulciscendi occasionem
querere, quamvis invidiosis laceretur
contumeliis, sed Dei gratia placidè illi fe-
rendæ sunt exprobrationes & injuriæ ho-
minum.*

Cap. VII.

*Illis igitur etsi multæ molestiæ ab
hominibus improbis crearentur, nihilo
tamen magis cessaverunt, pagos circum-
eundo voluntatem Dei annuntiare. Ad
exteriora in Laxárdalum venientes, sub
Eylifsfello apud Aclium robustum Thor-
valldi patrum diversati sunt. Tunc
baptisatus est Aclius cum suis domesticis,
& multi alii eò advenientes: nam gratia
Spiritus sancti eorum adfuit verbis. Hic
volans fama Episcopi, divino accedente
favore,*

*in &c. — aliquamdiu diversati. A. ini-
tiis b. capituli prætermisfis. (n) oc*

*henna menn hana. A. (o) ER ÞAR —
ORDUM ÞEIRRA, omitt. A. (p) MED
G. MISKUN omitt. A.*

A. C. miskun í eyru einum (q) smálveini V. vetra gömlum (r), sá het *Ingi-mundr*, son *Hafurs* í (s) *Guddölum*; hann var at fóstri, á *Reykiaströnd*. *Ingi-mundr* kom einn dag at máli vid smalamann fósttra síns, oc bad hann fylgia fer leyniliga til (t) *Eylífsfjallz*, at sia (u) Biscupinn, þetta veitti smalamadr honum, þeir fóro yfir *Kjar-tausgiá* (x) til *Laxárdals*. Enn er þeir komo til bæjar *Atla* at *Eylífsfelli*, þá tók sveinninn at bidia at hann væri skírdr. *Atli* tók í hönd sveininum, oc leiddi hann (y) til Biscups, svo segiandi. Sveinn þessi er son göfugs manns, oc þó heidins (z), enn sveinninn beidizt skírnar, fyrir utan (a) vituand oc ráð födur síns oc fósttra. Nú síá fyrir hvað at er (b) giöranda, þviat (c) vís von er, at hvörutveggium mislíki miöc ef hann er

(q) sveini, <i>puero</i> . A.	(r) er het, <i>qui</i> &c. B.
(s) <i>Guddölum</i> . B.	(t) <i>Eylífsfells</i> . B.
(u) Biscup. A.	(x) oc vestr yfir fjallid,

favore, aures ferit parvuli cujusdam, A. C. quinque byemes nati, qui vocabatur Ingimundus, filius Hafuris in Guddölum (Deorum vallibus), sed in Reykiaströnda educabatur. Die quodam Ingimundus compellens opilionem nutritii sui, rogavit, ut clam se duceret ad Eylifsfiallum, ad Episcopum videndum. Hoc illi dabit opilio. Per Kiartansgiá (chasma Kiartanis) transibant in Laxardalum. Postquam autem ad villam Aclii in Eylifsfello pervenerant, puer orare coepit, ut baptisaretur. Manu prebensum Aclius, duxit ad Episcopum, ita dicens: hic puer filius est viri nobilis, sed ethnici; petit autem ut baptismi fonte abluatur, sed nesciente, nec auctore patre & nutritio: Tu igitur vide, quid hic facere conveniat; neque enim dubium est, quin vehementer offendant utrumque baptismus pueri. Subri-
dens

& montem occidentem versus. add. A.

(y) fyri Biscup, in conspectum Episcopi. A.

(z) oc beidizt &c. A. (a) VITUND OK

deest in A. (b) giörandi. B. (c) viss

er von, A.

A. C. er skírdr. Biscup svarar (d) brofandi, fannliga (e), segir hann, er (f) úngum snásveini eigi neitandi svo heilags embættis, allra hellzt er hann hefir (g) heilufamligri skilning á sínu ráði, enn frændur hans rosknir. Síðan skírði Biscup *Inginund*, oc kendi honum (h) ádr hann fór í burt, hvat honum var einna skylldazt at hallda, oc vardveita med Kristninni.

VIII. Cap.

(i) Svo er sagt, at *Fridrekr* Biscup hafi skírt þann mann er *Máni* het (k), oc fyri því at hann hella Helga trú med mörgum manndygdum, oc godvilja, var hann kalladr *Máni* hinn kristni. Hann bió í *Hollti*.

(d) hlæiandi, *ridens*. B. (e) SEGIR HANN, *refecat*. A. (f) svo úngum sveini, *tam parvo natu puerulo*. A. (g) heilufamligan. B. *vitiose*. (h) hvat honum var skylldazt at vita, *quod imprimis scire eum*

oper-

dens Episcopus respondit, haudquaquam A. Q.
 tenello parvulo denegandum esse tam san-
 ctum officium, praesertim cum is magis
 salutari gauderet commodi sui ratione
 atque sensu, quam cognati ejus adulti.
 Baptistatum deinde Ingimundum, ante-
 quam discederet, docuit quae Christianae
 religionis homini imprimis tenenda &
 observanda erant.

Cap. VIII.

Traditum est, quod Fridricus Epi-
 scopus hominem baptizaverit, nomine
 Manium (Luniam), qui, quoniam san-
 ctam fidem coluit multis cum virtutibus
 & benignitate, Manii Christiani nomen
 meruit. Incoluit autem praedium Holle
 in

oportebat. A. (i) Fridrekr Biscop skirdi
 oc þann mann er Mánihet, Fridr. Episc.
 baptizavit & hominem &c. A. (k) Cog-
 nomen viri, & cognomen rationem
 suppressit. A.

A. C. *ti* á (l) *Kólgu-myri*, hann giörði þar kyrkiu, oc í þeirri kyrkiu þiónadi hann Gudi bæði nætur oc daga með (m) helgum bænum, oc (n) ölmöfugjörðum (o), er hann veitti marg háttudum fátækum mönnum. Hann átti (p) veidistöd í á þeirri er (q) þadan var skamt í burtu, þar sem (r) enn heitir í dag af hans nafni *Mána-foss* (s), þvíat á nockrum tíma þá hallæri var oc fulltr; hafði hann (t) ecki til at fæða húngrada, þá fór hann til árinnar, oc hafði þar nóga laxveidi í hylnum undir fossinum; þessa laxveidi gaf hann undir kyrkiuna í *Holti* (u), oc segir *Gunnlaúgr* múnkr at sú veidi hafi þar iafnan undir

- (l) *Ex Landnámabók sine dubio restituendum est, Kólkumýrum, quam adi p. 199. unde etiam colligi potest, Kólkumýrar partem fuisse Svinadali, qui pagus in tractu Havnarnensi est situs.* (m) HELGUM, omitt. A. (n) aulmufu-gjörðum, scribitur

in (tractu) Kólgumyra. Ibi templum A. C.
 struxit, quo in templo divino cultui vacavit
 noctesque & dies, sacris precibus operatus,
 & eleemosynarum in multifarios pauperes
 distributionibus. Erat ei jus atque locus
 piscaturæ in amni, inde haud procul fluente;
 qui locus etiam hodie ex ejus nomine dicitur
 Mánafofs (Manni cataractes): nam quondam,
 urgente annona & fame, nihil habens quod
 pasceret esurientes, annem petiit, & in
 hujus gurgite sub cataracta salmonum
 piscatu assatim usus est. Cujus piscaturæ
 jus in templum Holltense donò transtulit,
 quod etiam, teste Gunnlaugo monacho,
 postea jugiter penes illud (templum)

X 2

tur in B. (p) ER HANN VEITTI —
 MÖNNUM, omitt. A (p) veidistödu. B.
 (q) þar. A. (r) nú heitir af hans n.
 nunc &c. A. (s) Því þegar hallæri var
 mikit á Islandi, nam cum esset magna an-
 nonæ malignitas in Islandia. A. (t) ei
 et gefa fátækum, non habens quod præbe-
 ret pauperibus. A. (u) Testimonium
 Gunnlögi omitt. A.

A. C. undir legit síðan. Hiá þeirri kyrkiu (x) fer eitt merki, at hann hefði bygt svo sem einsetumadr; þvíat svo sem hann var fiarlægr öðrum mönnum í hugskotinu, svo villdi hann oc at líkamligri samvistu fyri alþýðu þys; þvíat vid kyrkiugardinn fer at verit hefir (y) gardhverfa; þar (z) vann *Máni* heyverk á sumrum at fóðra vid eina kú, þá er hann fæddizt vid; þvíat hann villdi (a) afla fer atvinnu med ervidi eginligrá handa, heldt enn samneyta heidingium, þeim er hann hótudu, oc heitir þar síðan *Mánagardr*.

IX.

- (x) Vid kyrkiugardinn sez ein gardhverfa. A. *intercedentibus exclusis.* (y) gardhverfa nockur, — *quædam.* B. *eòdem sensu, ut arbitramur.* (z) er segizt at hann hafí í unnir at heýverkum á sumrum vid eina kú, *ubi perhibetur operam navasse foeno faciendo, ad unius vacca pabulum bybernum.* B. *Non autem est dissimulandum, quod per GARDHVERFE intelligi possit,*
Topt.

plum) mansit. Juxta templum illud vi- A. G.
 dentur vestigia quaedam, quæ indicant,
 illum ibi habitasse anachoretæ instar: nam
 sicuti ab aliis hominibus remotus erat
 mente, ita quoque voluit (*) corpore (esse
 remotus), ut tumultuantem vitaret po-
 pulum: cernere enim licet, apud coeme-
 terium fuisse portumculam prati aggere
 circum septam, ubi Manius foeno colligen-
 do per æstates operatus est, ut pabulo per-
 byemem vaccam pasceret, cujus lacte vi-
 scitabat: nam victum sibi quæritare ma-
 luit manuum suarum labore, quam gen-
 tilium uti convictu, qui eum oderunt.
 Atque is locus postea Mánagardur (sep-
 tum Manii) appellatur.

X 3

Cap.

Topt, x areola parietibus clausa, at sine
 tecto, in quam condiderit Manius foenum,
 ad vaccam suam labore quæsitum. Tum
 vero mox in Textu, ÞAR I pro ÞAR le-
 gendum foret. (a) eigi samneyta heid-
 inglum, oc heitir &c. noluit enim uti con-
 victu ethnicorum. A.

(*) Ad verbum redderes, Quod ad corporalem cohabitacionem. Sed enim ita non satis exprimeretur Aðliðilov.

IX. Cap.

(b) Enn skal segja fátt af mörgum meingiörðum, oc offóknum er heidnir menn veittu *Fridreki* Biscupi, oc Þórvaldi, fyri bodan retrrar trúar (c). Þá bar svo til er þeir villdu ríða til vorþings í *Hegranes* (d), enn er þeir nálguduzt þingstadinn, þá hlióp upp alkr múgr heidinna manna, oc runnu í móti þeim med miklu ópi. Sumir bördu (e) at þeim grióti, sumir skóku at þeim (f) vopnum, oc skiöldum (g) med miklu harki oc háreysti, oc bádu godin steypa sínum óvinum, oc var eingin von at þeir (h) mætti koma á þingit; þá mælti Biscup: Nú kemr þat fram sem móður mína dreymdi (i) forðum dagá, at hún þóttizt finna vargshár í höfði mer,

(b) *Hujus prooemii nihil est in A.* (c) Þat bar svo til eitt vor, er þeir Bisc. oc Þórv. villdu ríða til Hegranes þings, — *vere quodam* — *ad forum Hegranesense.* A
(d) er

Cap. IX.

A. C.

Paucis porro commemorandæ sunt multa molestiæ & vexationes, quas, ob veræ religionis annunciationem, Fridrico episcopo & Thorvaldo gentiles creaverunt. Evenit, cum illi equites ibant in Hegransum, ad verni temporis comitia, foreque propinquabant, ut universa ethnicorum tumultuosè excitata turba, ingenti cum vociferatione obviam iis rueret, quibusdam saxa ingerentibus, aliis gladios & scuta in eos quassantibus, magno cum tumultu & clamore: Deos cunctis orantibus, ut hostes suos pessumdarent, adeo ut nulla iis esset spes, fore ut comitia possent accedere. Tum Episcopus: jam, inquit, ratum redditur somnium olim meæ matri oblatum, quo ea sibi videbatur in capite meo pilum lu-

X 4

pinum

(d), at þá er þeir nálguduzt &c. A. (e) þá

gríóti. A. (f) vopnin. A. *omissis scutis.*

(g) oc með harki — bádu &c. A.

(h) mættu. A.

(i) FORDUM DAGA,

omitt. A.

A. G. mer, þvíat nú erum ver giördir rækir oc reknir sem skiædir vargar (k), med hræðiligu ópi oc styriöllð. Eptir þat fóro þeir Biscup oc Þórvaldr heim til *Lækiamótz*, oc dvöllduzt þar um sumarit. A því sama sumri eptir alþing (l), söfnudu nockrir heidíngiar lidi sínu, svo at þeir höfdu II^c manna XII ræð, þeir ætludu til *Lækiamótz* at brenna Biscup inni, oc allt lid hans. Enn er þeir áttu skamt til bæjar (m) á *Lækiamóti*, þá stigu þeir af hestum sínum, oc ætludu at (n) æa (o), sem þeir giördu. Enn er þeir voro (p) aptr á bak komnir, fugu hiá þeim fuglar margir (q) vofveifliga. Vid þat fælduzt hestar þeirra, oc urðu svo ódir, at þeir fellu allir ofan, er á bak voro komnir, oc meidduzt, sumir fellu á (r) grióti, oc brutu fatur

- (k) MED — STYRIÖLLD, *omitt.* A. (l) söfnuduzt heidíngiar saman, *congregabantur ebnici.* A. (m) at. A. (n) ægia, *seribit.* B. *minus rectè.* (o) *Hæst resecat.*

pinum invenire: nunc enim ab hominum A. C. consortio arcemur agitanturque, cœu atroces lupi, terribili cum clamore & tumultu. Deinde Episcopus & Thorvalldus domum se receperunt ad Lækiamotum, ubi æstatem transegere. Eddem illâ æstate, post finita comitia, ethnicorum quidam, coactis copiis, adeo ut ad duas centurias hominum, duodecim decadibus in singulas computatis, surgeret numerus, ad Lækiamotum ire in animo posuerant, ut ibi Episcopum, cum omni sua caterva, igne ædibus subjecto, comburerent. Verum ubi à villa Lækiamoto, haud procul aberant, descenderunt ab equis, ut respirandi spatium iis darent; quod & fecerunt. Postquam vero equos rursum conscenderant, accidit subitario casu, ut prætervolaret axillam multarum cohors; qua re consternati equi, in eum rapiebantur furorem, ut omnes, qui equos conscenderant, deturbati, corporibus malè

X 5 lede-

cat. A. (p) particulam omitt. B. (q) vof-
eiffiga. A. vitiosè. (r) gríór. A. at in
contextu est Antiptosis.

A. C. fatur (s) sína, oc fengu þar stór fær af, hestarnir hlupu á sumu, oc meiddu; þeim vart (t) minnst til vandræða er hestarnir hlupu frá (u), oc urdu þeir at ganga lánan veg til síns heimkynnis. Hvörfu þeir vit þetta aptr (x), skýldi svo allzvalldandi Gud sínum mönnum, at því síðr fengu þeir Biscup í þessu sinni nockurt mein af umfát oc illvilia heidíngia, at þeir urdu med öngvo móti varir vit þessa atferð oc ráðagiörd. Biuggu þeir Þórvalldr hinn Vilda vetr á *Lakia* móti. Enn á næzta sumri fóru þeir utan, fyrst til *Noregs*, oc lágu þar um hrið í höfn nockurri. Þá kom utan af *Islandi* (y), oc lagði til þessarar sömu hafnar, sá madr er fyrr var nefndr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarfrönd*. *Hedinn* geck uppá land, oc í skóg, at höggva ser húsa vid.

Þór-

(s) sínar. A. *neotericè* & *vitiosè*. (t) mest, *maximum*. B. *ineptè*. (u) urdu þeir at ganga til síns heima. B. (x) Biuggu þeir Þórv. enn 7a &c. A. *neglectis*, *quæ anteccedunt*.

laderentur, quorum quidam in saxa de A. C.
lapsi, cruribus fractis, magna inde fere-
bant vulnera, in alios equi ruentes mem-
bra illis fregere. Minimum illis accidit
incommodi, qui ab equis aufugientibus
relicti longam domum viam pedibus an-
bulare cogebantur. Fecit hoc, ut rever-
terentur (omnes). Ita Deus omnipotens
suos protexit, adeoque nihil incommodi
isto tempore tulit Fridricus Episcopus, &
socii ipsius, ex insidiis hisce & malevo-
lencia ethnicorum, ut hostilem hanc in-
curfionem hasque machinationes, ne mi-
nimum quidem senserint. Hi septima
byeme Lækiamoti transacta, proxima
post aestate peregre profecti sunt, & primò
quidem in Norvegiam, ubi in portu quo-
dam aliquantisper sunt commorati. Tum
ex Islandia vectus, in eundem portum na-
vim suam appulit, homo supra memora-
tus, Hedinn de Svalbardo in Eyiáfiardar-
strönda. Is in terram egressus sylvam pe-
tiit, adium sibi materiem cæsurus. Quod
sen-

dunt. (y) Hedinn frá Svalbardi, er fyrr
 var nefndr. A.

A. C. Þórvalldr varð þess varr, hann kalladi med sér þræl sinn, þeir fóro í skóginn þar sem Hedinn var, let Þórvalldr þrælinn drepa Hedinn (z). Eftir það geck Þórvalldr til skíps, oc segir þetta Biscupi. Biscup svarar: fyrir þetta víg (a) skulu vid skilia; þvíat þú vilt seint láta af manndrápum. Fyrir það fór Fridrekr Biscup (b) aptr til Saxlands, oc endri þar (c) æfi sína med háleitum heilagleik.

X. Cap.

(d) Þórvalldr lifdi síðan mörg ár (e). Enn med því hann var madr mikill af síálfum sér, sterkr oc hugadr vel, enn í alla stadi geyminn Guds bodorda, med fullkominni ástarhygli, þá huxadi hann það, ef hann færi

(z) Enn er Þórvalldr kom til Biscups, oc segir honum þetta, mælti Biscup, *Quod factum redux cum significaret Episcopo, is fatus est.* B. (a) skulum. A. (b) aptr, ómitt.

fentiens Thorvalldus, servumque suum A. G. se sequi jubens, intravit sylvam, ubi Hedinn erat, quem Thorvalldus à servo fecit interfici. Quo factò, navem petit; & rem Episcopo narrat. Cui Episcopus: banc, inquit, ob cædem disjungemur; navi tu serò vis ab homicidiis desistere. Hanc ob rem Fridricus Episcopus in Saxoniam rediit, ibique mira cum sanctinonia ætatem suam exegit.

Cap. X.

Multos postea annos vixit Thorvalldus. Caterum quoniam erat vir per se magnus, robustus & animosus; præceptorum autem Dei per omnia servans, ejusque totus captus amore, venit illi in animum, si patriam repeteret,

omitt. B. (c) lff snt. B. (d) Enn,

sed, add. A. (e) Hic statim subjicit. A.

þe giörði ferd sína út í heim til Jórslaborgar, hann fór &c. & transit omnia, quæ antecedunt.

A. C. færi enn aptr til sinnar fóstriardar, at eigi væri víst hvart hann þyldi í alla stadi mótgáng oc meingiördir sinna samlanda, sem honum bæri þó at líða, oc vera ætti fyri Guds sakir. . Fyri því tók hann þat ráð, at vitia eigi óptarr til *Islands*, giördi hann þá ferd sína út í heim, oc allt til *Jórsala*, at kanna helga stadi, hann fór um allt (f) *Grickia* ríki, oc kom til *Miklagards* (g), tók síálfr Stól-Kónggrinn vid honum med mikilli virdíng, oc veitti honum margar vingiafir oc ágiætar, því svo var Guds miskun honum nákvæm, oc flaug hans frægð fyrir alþýdu hvar sem hann kom, at hann var virdtr oc vegsamadr svo af meiri mönnum sem minni, svo sem einn stólpi eda uppihalldzmadr rettrar trúar, oc svo sæmdr, sem dýrdarfullr iátari Jesu Christi, af síálfum *Miklagardz* keyfara,

(f) Grickland, *Graciam*. A. (g) oc feck þar mikla virdíng, þadan fór hann í Austrveg um Garda ríki oc Rusland, oc þar reisti hann

peteret, incertum fore, an perferre posset A. C. molestias & vexationes, quas crearent conterranei, quas Dei causâ tolerare & deceret, & justum esset. Quare consultissimum ei est visum, non sepius visere Islandiam. Iter igitur suscepit in terras exteras, & quidem Hierosolymam usque, ad loca sancta lustranda. Totum Græcorum peragravit imperium, & Miklagardum (Constantinopolim) venit: ibi eum ipse Imperator perhonorifice accepit, donisque maximis, ceu amicum, honoravit. Erat enim Deus illi adeo præsens & propitius, adeoque fama ejus, quæcumque adibat loca, per populi ora volavit, ut ab omnibus, maximis, minimis, observaretur ac prædicaretur, velut columnen quoddam, sive fulcrum veræ religionis, honoraretur vero, ut illustris confessor Jesu Christi, ab ipso Imperatore
 Con-

hann af grundvelli &c. ibi magnum adeptus est honorem, inde in regiones orientales, Gardarikiam & Rusfam profectus est &c. A.

A. C. keyfara, oc öllum hans höfðingjum, oc eigi síðr af öllum biskupum, oc ábótum um allt *Grickland* oc *Syrland*. Allra mest var hætt tignadr um aúltrveg, þángat sendr af Keyfaranum, svo sem foringi eða valldzmadr, skipadr yfir marga kónga á *Ruslandi*, oc í öllu *Gardaríki*. Þórvalldr Kodranson reisti þar af grundvelli eitt ágiætt múnklífi, hiá þeirri höfudkyrkiu er heigud var (h) Jóhanni baptista, oc lagdi þar til (i) nógar eignir, het þat æ síðan af hans nafni Þórvalldz klaústr (k), í því múnklífi enti hann sitt líf, oc er þar grafinn, þat klaústr stendr undir hábiargi því er heitir (l) *Dröfn* (m). Þá er *Fridrekr* Biscup oc Þórvalldr komo til *Islands*, voro lidin frá holldgan vors Herra Jesu Christi DCCCC. (n) ára, oc eitt ár ens (o) níunda

- (h) Johanni Baptista. A. (i) margar, *multum*. A. (k) oc í því klaustri endi hann líf sitt. A. (l) Dripa. A. (m) Enn, *sed*, add. A. (n) ára, *omitt*. A. (o) tíunda, *decimæ*. B.

Constantinopolitano, & omnibus ejus A. C. purpuratis, nec minus à cunctis Episcopis & abbatibus per totam Græciam & Syriam. Longè autem amplissima erat ejus gloria per regiones orientales, quò legatus est missus ab Imperatore, Ducis sive Magistratus dignitate auctus imperiisque in multos Reges Rusiæ, & tota Gardarikia. Ibi Thorvalldus Kodranis filius à fundamentis extruxit celebre monasterium, apud templum primarium, quod Divo Johanni Baptistæ dedicatum erat; cui quantum sat erat possessionum attribuit monasterio, quodque ex ejus nomine perpetuò deinde dictum est Monasterium Thorvalldianum. In eo monasterio supremum obiit diem, ibidemque est conditus. Stat id monasterium sub excelsa petra, quæ Dröfn appellatur. Fridrico episcopo & Thorvalldo in Islandiam venientibus, elapsi erant ab Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi, anni nongenti, & unus nonæ decadis annus (LXXXI) à principio autem inhabitata

A. C. niunda tugar en eitt hundrad tirætt oc
 VI vetr frá upphafi *Islandz* bygdar.
 III vetrum sídar gjörði Þórvardr Spak-
 bodvarsfon kyrkiu í *Afi*, oc (p) lúkum
 ver svo þessum þætti.

(p) endar svo Sögu þátt af Þórvalldi Kodrans-
 fyni, oc Fridreki Biskupi, *ita finit suc-
 cincta*

*bitatæ Islandiæ, centum anni si per de- A. C.
cem decades fiat computatio, & sex præ-
terea hyemes. Tres post hyemes Thor-
vardus Spakbödvaris filius in Afo tem-
plum condidit. Ita hanc succinctam
concludimus narrationem.*

*cinſta narratio de rebus geſtis Thorvaldi
Kodranis filii & Friderici Episcopi. B.*

I n d e x

Chronologicus in *Hungrvaka*,
Vitam Pauli Episcopi, & Thorvalldi
Peregrinatoris.

Anno Chr.

981. **T**horvalldus Peregrinator, & *Fridricus* Episcopus in Islandiam venire, Christianæ religionis annunciandæ causa 273. Sed *Vita Thorvalldi* sub finem, annum sequentem ponit.
982. Nuptiæ Thorvalldi Peregrinatoris, & miraculum a *Fridrico* Episcopo ibi editum. 293. 297.
984. *Thorvardus Spakböðvaris filius* in prædio suo templum condidit. 339.
1020. *Biarnbardus* Episcopus Anglus, cognomento *doctus*, in Islandia fuit pag. 30. cfr. Hist. Eccles. Isl. T. I. p. 86.
1026. *Thorkell Egiolfi filius* periit 36.
1027. *Thorsteinn Kuggii filius* occisus. 36.
1030. Rex *Olaus Sanctus* occubuit 34.
1031. *Snorrius Pontifex* decessit 36.
1042. *Gissur Isleifi filius* nascitur 36.
1047. Rex *Magnus Bonus* decessit. 34.

A. Ch.

1054. *Leo Nonus* Pontifex Romanus obiit. (Hist. Eccl. Isl. T. I. p. 264. n. 2.)
1055. *Isleifus Gissuris filius* ad Episcopatum electus, inaugurationis causa peregre proficiscitur. 14.
Henricus Conradi (quibusd. Exemplar. Hungrvakæ, *Henrici filius*), Imperator Germaniæ 14. Johannes Hist. Eccl. Isl. T. I. 267. *Henricus Niger*. Chronolog. ad calcem Christnifagæ *Henricus IVtus*.
Johannes Episcopus *Hybernus* in Islandiam venit. 30. Hist. Eccl. Isl. T. I. p. 88.
1056. *Isleifus* primus Episcopus Islandiæ inauguratur ab Adalberto Archiepiscopo Bremensi. 14. 16.
1066. *Haralldus Severus* Norvegiæ, & *Haralldus Godvini filius* Angliæ, Reges prælio cecidere. 34.
1069. Rex *Magnus Haralldi Severi filius* obiit. 34.
1073. *Gregorius Septimus*, antea *Hildebrandus*, Pontifex Romanus creatur. 42. 43. n. 26.
1076. *Sveinn Ulfi*, sive *Estritba filius*, Daniæ Rex obiit. 36.
1080. *Isleifus* Episcopus obiit. 24.
1081. *Gissur Isleifi filius* in Episcopum eligitur, stipulatusque sibi a proceribus Islandis Le-

A. Ch.

- gum divinarum obedientiam, inaugurationis causa in Saxoniam atque inde ad Gregorium VII. Pontificem R. proficiscitur. 40.
1082. *Gissur* Episcopus ordinatur ab Hardevico Archiepiscopo Magdeburgenfi. 42.
1087. Obiere, *Canutus Sanctus* Daniæ, & *Wilhelmus Conquestor* Angliæ, Reges. 66.
1093. Obiit *Olaus Quietus*, Norvegiæ Rex. 66.
1094. Obiit *Hacon Magni* filius (alias *Thororis alumnus* vocatus) Rex Norvegiæ. 66.
1097. *Decimæ* in Islandiam introductæ auspiciis *Gissuris* Episcopi, *Sæmundo Polyhistore*, & *Maria Steggii filio* Nomophylace, adjutoribus. 46. 48.
1102. *Census* colonorum in Islandia habitus jussu *Gissuris* Episcopi. 5. 2. eb. n. 34.
De altero *Episcopatu*, in Islandia Septentrionali erigendo, agi cæptum. 50.
Cædes Magni Nudipedis Norvegiæ Regis. 66.
1104. Ignis subterranei ex *Hecla* monte eruptio. 68.
1106. *Johannes Ögmundi filius* primus Episcopus Holanus inauguratur. 52.
Pascalis Pontifex R.
Össur Archiepiscopus Lundensis in Scania.

A. Ch.

1108. *Philippus Primus* Gallia moritur. 60. 61.
n. 38.

1116. *Obitus Olai Magni* (Nudipedis) *fili*i, Nor-
vegiae Regis. 66.

Cædes Magni Sancti Orcadum Comitis.
68.

Anni emortuales (pag. 68.) *Marci Skeg-
gii filii & Ulfbedinis*, Legiferorum, in-
certi sunt.

1117. *Gissur* Episcopus morbum sibi capitalem na-
ctus est, *Thorlakum Runolfi* filium cepit
adjutorem ac successorem in munere, pe-
regreque misit inaugurandum. 54.

1118. Obiere:

Gissur Episcopus, 58.

Pascalis Pontifex R. 60.

Baldvinus Rex Hierosolymitanus, 60.

Aynballus Patriarcha Hierosolymitanus,
60.

Alexius Græcorum Imperator, ibid.

Philippus Svecorum Rex, 61. n. 38.

Sæva procellæ, & annonæ caritas in Islan-
dia, 62.

Thorlacus Runolfi filius Episcopus inaugu-
ratur, 72.

344 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

- Eysteinn, & Sigurdus Hierosolymipeta*, Reges Norvegiæ. 83.
1119. *Gelasius* Pontifex R. obiit. 82. n. 50.
1120. *Hofidius Maris* filius in comitiis vulneratur. 64.
1121. *Johannes Ögmundi filius* Episcopus Holanus extinguitur. 74.
1122. *Ketell Thorsteinis filius* huic in Episcopatu successit. 76.
Bergthor Legifer moritur. 36.
Eysteinn Magni filius, Norvegiæ Rex moritur. 84.
1123. *Jus Ecclesiasticum Thorlaco - Ketillianum* promulgatur. 76.
1130. *Anacletus Secundus*, Antipapa creatur. 108. n. 75.
1133. Obiere:
Thorlacus Episcopus *Runoffi filius*, 82.
Sæmundus Polystistor. ibid.
Magnus Eynaris filius Episcopus eligitur. 88.
1134. *Magnus Einaris filius* peregre proficiscitur, & inauguratur. 90.
Prælium Fyrisleifense inter *Magnum Sigurdi Hierosolymipetæ filium*, & *Haraldum Gillium*, quò victus *Haraldus* in Daniam effugit, atque ibi à *Magna* Episcopo donis colitur. 90.

A. Ch.

1135. *Haraldus Gillius* ad regnum revertitur.
Magnus Episcopus, donis honorificis ab
Haraldo Gillio ornatus, in Islandiam re-
 dit. 92.
Henricus Primus Angliæ Rex decesit.
 110. n. 82.
1136. *Haraldus Gillius* Rex, fraude civium (Ber-
 gensium) interfectus. 108.
Thorver Steinmodi filius sacerdos, occisus.
 110.
1138. Obiere:
Össur five *Affer*, Archiepiscopus Lunden-
 sis, 110.
Anacletus Secundus Antipapa. 108.
1139. Cædes Regis *Magni Sigurdi filii*, & *Si-
 gurdi Slembidiákn* d. Diaconi transfugæ.
 110.
1145. Obitus *Finni Halli filii*, Legiferi & sacer-
 dotis. 110. n. 81.
Eugenius Tertius Pontificatum init. 132.
Ketillis Episcopi Holani, apud balneas
Lögarásenses mors subita. 98.
1146. *Biörn Gilsis* filius, in locum *Ketillis* Epi-
 scopus surrogatur. 100.
1147. Idem Episcopus inauguratur, *ibid.*
Askell Archiepiscopus, *ibid.*

346 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

1148. *Conflagratio villæ Hytardali* (de cælo raptæ) quâ *Magnus Einaris filius* Episcopus, cum hominibus LXXXII. interiit. 102.
1149. *Hallus Teiti filius*, Isleifi Episcopi nepos, ad Episcopatum eligitur. 112.
1150. Idem Roma. rediens *Trajecti ad Rbenum* moritur. *ibid.*
1151. *Klængus Tborsteinis filius*, eligitur Episcopus, *ibid.*
Gudmundus Brandi filius, sacerdos Hiar-darholltensis obiit 106. 107. n. 74.
1152. *Klængus* in Episcopum ordinatus revertitur in Islandiam, adducens secum *Gissurem Halli filium*, *Româ & Bario* usque reducem. 114.
1153. *Klængus* Episcopus templi Skalholtini ædificationem aggreditur. 116.
1155. Rex Norvegiæ *Sigurdus* (cognomente *Munnr*, facundus) *Haraldi Gillii filius*, occiditur. 134.
1157. *Eysteinn Haraldi Gillii filius* Rex Norvegiæ occiditur. 134.
Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit. 134.
1158. *Eyiolfus Sæmundi Polyhistoris filius*, vir sapientissimus, extinctus est. 106. n. 173.
Secunda ignis subterranei ex Hecla monte eruptio. 136.

A. Ch.

1161. *Cades Ingii, Haraldii Gillii filii*, Regis Norvegiæ. 134.

1162. *Hacon Humerosus* Norvegiæ Rex interficitur. 136.

Biörn Gilfis filius Episcopus Holanus obiit. 136. 126. n. 88.

1163. *Brandus Sæmundi filius* in locum *Biörnii* Episcopus surrogatur, & in Norvegiâ inauguratur. 120.

Eysteinn Archiepiscopus Norvegiæ.

Joannes Lopti filius Bergis hyemat. 128.

1164. *Brandus* Episcopus in Islandiam redux, sedem Holanam occupat. 128.

Johannes Sigmundi filius obiit 1137. n. 97.

1170. Martyrium *Sancti Thomæ* Archiepiscopi. 136. n. 95.

1171. *Hreinn*, sive *Reiner*, tertius Abbas *Tbingeyrensis*, & primus *Hytárdalensis*, obiit. 136 & 137. n. 98.

1173. *Klængus* Episcopus senectâ & valetudine fessus, per literas veniam petit ab *Eysteine* Archiepiscopo, pluscula officii sui munera deponendi, & alium Episcopum surrogandi. 128.

Biarnbedinn Sigurdi filius, sacerdos obiit. 138.

348 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

1174. *Klængus* Episcopus, venia Archiepiscopi impetrata, in Comitibus Episcopum elegit *Thorlacum Thorballi filium*, Abbatem *Tbykvabaiensem*. 130.
1175. *Cædes Helgii Skaptii filii* in Comitibus perpetrata. 138.
Klængus administrationem sedis Episcopalis deponit, & *Thorlaco Abbati* tradit. 132.
1176. *Klængus* Episcopus extinctus est. 132.
Nicolaus Sigurdi filius occisus. 138.
1185. *Paulus Sölvii filius*, sacerdos *Reykjabolltensis* obiit. 104. n. 70.
1186. *Runolfus Ketillis Episcopi filius* obiit. 121. n. 86.
1191. *Celestinus Tertius* Papa R. sedere cæpit. 162. n. 5.
1194. *Paulus Jonæ filius*, Episcopus eligitur. 150.
1195. *Canutus Sveciæ Rex* moritur. 248.
Paulus Jonæ filius ad sacerdotium, & deinde ad episcopatum, inauguratur. 158. & 160.
Sverrer Magnus Rex Norvegiæ. 156.
Absalon Archiepiscopus Daniæ. 158.
Cnutus Valdemari filius Rex Daniæ. 160.
Petrus Episcopus Roskildensis, ibid.
Eiricus Norvegiæ Archiepiscopus in Daniæ agit. 156.

Concilium

A. Ch.

Concilium Episcoporum Bergis habitum, in quo Crimen felonix Haraldø Orcadam Comiti a Rege Sverrere intentatum pertractabatur. 163. n. 7.

Paulus Episcopus in Islandiam redit. 162,

1196. *Einar Maris filius* Abbas decessit. 248.

Arius Biörnns filius decessit. 250.

1197. Sanctitas Divi *Thorlaci* clarescere cœpit. 176.

Obiere:

Johannes Lopti filius, Pauli Episcopi parens, 174.

Hermundus Conradi filius, 250.

& *Gudmundus Bialfi filius* Abbas. 250.

Önundi Thorkelis filii incendium & mors. 250. n. 50.

1198. Translatio (s. exhumatio) Sancti *Thorlaci* Episcopi. 178.

Obiere:

Sigmundus Ormi filius, 250.

Kalfus Snorrii filius, ibid.

Cælestinus Papa R. 248. 162. n. 5.

1199. Festum Divi *Thorlaci* per totam Islandiam lege sancitum. 180.

Richardus Aegliæ Rex obiit. 250.

1200. *Joannis* Episcopi Holani sanctitas publice recepta. 181. n. 89.

Philippus Comes odiit. 248.

Thor-

350 INDEX CHRONOLOGICUS.

A. Ch.

Tborleifus Tborlaci filius obiit. 250.

1201. Obiere:

Absalon Archiepiscopus Daniæ, 248. 190.

Brandus Episcopus Holanus, *ibid.*

Tbordus Snorrii filius, 250.

Hastidius Tbovraldi filius Abbas, *ibid.*

1202. *Gudmundus Arii filius* ab incolis provincie septentrionalis episcopus eligitur. 192.

Sverrer Magnus Norv. Rex decedit. 248.

Joannes Grælandiæ Episcopus in Islandiam venit, & incolas docuit rationem *vini conficiendi ex baccis empetri nigris*. 186. & 88.

1203. *Gudmundus Arii filius* Episcopus consecratur. 192.

Hacon Sverreris filius Rex Norvegiæ. *ib.*

Einar Archiepiscopus Norvegiæ. *ibid.*

Joannes Grælandiæ Episcopus in Norvegiam, & deinde Romam, abiit. 188.

Gudmundus & *Paulus* Episcopi in *Östfjor-dis* conveniunt. 192.

Vinum e baccis empetri in Islandia. 188.

Gissur Halli filius Legifer. *ibid.*

Tborkell Skumi filius obiit. 250.

1204. Obiere:

Hacon Sverreris filius, &

A. Ch.

Guttormus, Norvegiæ Reges, 248.

Berfius Hallthoris filius sacerdos. 252.

1206. Obiere:

Haralldus Orcadum Comes, 248.

Giffur Halli filius. 196.

Tertia ignis subterranei ex Hecla eruptio. ibid.

1207. *Náll* Episcopus obiit. 248.

Herdisa uxor Pauli Episcopi, & *Halla* filia, in amne *Tbiðrsá* aquarum submersione perierunt. 206.

Initia turbarum inter *Gudmundum* Episcopum, & *Kolbeinum Tumii filium*, 216.

1208. *Prælium Vidensense*, in quo *Kolbeinn Tumii*, & multi viri præstantes, occubere. 220.

Graffationes *Gudmundi* Episcopi & affectorum in *Kolbeinis* necessarios superstites. 222.

1209. Proceres Cathedram Holensem invadunt, & *Gudmundum* Episcopum inde deturbant. 226.

Loptus Pauli Episcopi filius peregre proficiscitur. 226.

Ingus (*Bårði* filius) Norvegiæ Rex. ibid.

Hacon Comes (cognomento *Morus*) frater *Ingii*. ibid.

A. Ch.

Biarnius Orcadensium Episcopus, auctor
Poëmatis de Prælio Fornsvicensium.
ibid.

Joannes Episcopus Græntlandiæ (de quo
pag. 186.) obiit. 248. & 186. n. 11.

1210. *Loptus Pauli* Episcopi filius in patriam re-
dit 228.

Munera splendidissima *Paulo* Episcopo &
Thorere Archiepiscopo Norvegiæ mittun-
tur. ibid.

Gudmundus Amundii filius, cognomento
Gris, decessit. 252.

1211. *Nicolaus* Episcopus Osloensis dona pretiosa
mittit *Paulo* Episcopo. 228.

Paulus Episcopus *Thoreri* Archiepiscopo
dono mittit *Lituum ex dente ceti unicor-
nis factum.* 230.

Ingens *Terræmotus* in Islandia. 232.

Luna *sanguinis instar rubra* apparuit.
238.

Sörkuer Svecorum Rex obiit. 248.

Paulus Episcopus obiit. 238.

Index

rerum memorabilium & nominum
propriorum hoc Libro & Notis ad eum
contentorum.

A.

Abbatissa urbis Erfurdæ, Isleifi Episcopi magistra. pag. 13.

Abfalon Danorum Archiepiscopus 257. Paulum Joannis filium, Episcopatus candidatum, ad hospitium invitat 159. Eundem ad Episcopatum initiat 161. Fatis fungitur 190.

Adagia 9. 182. 210. 222.

Adalbertus Archiepiscopus Bremensis, Isleifum Episcopum consecrat 15. Extraneorum Episcoporum ministerio uti vetat Islandos 19.

Adflictiones corporis voluntariæ, Klængi & Pauli Episcoporum 127. 185.

Agger ante fores templi Thingvallensis, inde ad populum verba fecere Episcopi 41. 93.

Alexius Græcorum Imperator, obiit. pag. 61.

Amundius Arnæ filius, faber lignarius, & Poëta. 171. Ejus, ut viri sapientis & veracis, carmina in testimonium allegantur 202. 224.

Anacletus Secundus, Antipapa 108. n.

Annonæ caritas in Islandia 323. 65.

- Arius Biörn's filius* mortem obiit 151. n.
- Arius* Polyhistor, laudatur ut sapiens Historiographus 239. Ejus testimonium adducitur, de obitu Gissuris Episcopi, Islændiæ luctuoso 241.
- Arnas*, cognomento Architectorum princeps 119.
- Arnas* Biörn's filius sacerdos; Visio quæ illi evenit hora emortuali Thórlaci Episcopi 83.
- Arnes*, prædium, Cathedræ Skalholtensis possessio 97.
- Arngeirr*, frater Thorvalldi Spakbödvaris filii, templum a fratre ædificatum cremare frustra aggreditur. 309.
- Arnbállus* Patriarcha Hierosolymitanus, moritur. 61.
- Arnorr Arndisæ filius*, testis allegatur super Fridrici Episcopi per medios ignes processione. 299.
- Artes*, pingendi & celandi, Islandis notæ. 173. 231.
- As*, 13. (prædium Vatzdali, unde oriunda fuit Dalla, uxor Isleifi Episcopi, teste *Grettis-Saga*, Cap. XXVII. & XCI.)
- Asgeirr*, filius Gissuris Episcopi 65.
- Askell* Archiepiscopus, Klængum Episcopum inaugurat. 115. 133.
- Affer* Archiepiscopus, vide *Össur*.
- Atlius Robustus*, patruus Thorvalldi peregrinatoris, cum familia sua baptizatur. 317.
- Atlius*

Atlius sacerdos, pictor. 173.

Austr-vegr. 336. 337.

B.

Barr, prædium in Borgarfördo. 31.

Ballduinus Rex Hierosolymitanus, obiit. 61.

Bár (*Barium*) 66. 114. 115. & n. 85.

Bard, in tractu *Fliötum*, prædium 303.

Bardus Jarli filius, five quod rectius censetur,
Bárdus de Al. 255.

Beiner Sigurdi filius, obiit. 139.

Benedictus, frater *Kanuti Sancti* Danorum regis,
in Fionia occubuit. 67.

Bergthor Legifer, obiit 87.

Berferki (athletæ furentes), eorum artes, & gestus
immanes. 295. 297.

Bersius Halldoris filius sacerdos, obiit 253.

Biarnbedinn Sigurdi filius sacerdos, obiit 139.

Biarnius Orcadam Episcopus, auctor Poëmatis
Fomsvikinga-drápa, 226. n. 24. 227.

Biarnvardus (Bernhardus) Vilradi filius Episco-
pus Anglus, cognomento *Eruditus*, Olai
Sancti consilio Islandiam petit 31.

Biarnvardus, natione Saxo, Episcopus, habitat in
Islandia 31. 33. Ejus mirificæ consecratio-
nes & sanctitas 33. Cum Rege Haralldo
Sigurdi filio non concordat, *ibid.* Regis
Olai *placidi* rogatu Romam petit, pæccm
mörtuis impetratum, *ibid.* Episcopus in

Selia constituitur, *ibid.* Bergis meritur, *ib.*
Summa ejus elogii, *ibid.*

Biörn Gilsis filius, Episcopus Holanus inaugura-
tur. 101. Klængum Episcopum designa-
tum literis ad Askelem Archiepiscopum
commendatitiis munit 115. moritur 126. &
n. 88.

Biörn sacerdos, Pauli Episcopi Capellanus, & mi-
nister. 205. 215. Brandi Episcopi alumnus
215. laudatur a doctrina, *ibid.*

Biörn hinn bagi architectus. 118. 119. 121.

Blöndu-ós. (Ostium amnis Blandæ) portus. 19.

Bödvar, filius Gissuris Episcopi, & fratribus patri
solus superstes 59. 65.

Brandus Dálki filius, sacerdos, Pauli & aliorum
Episcoporum minister, 215. & n. 22.

Brandus Samundi filius, Episcopus Holensis in-
auguratur 127. Ut reliquæ Sancti Thor-
laci de sepulcro tollerentur, auctor fuit, 179.
Mors & summa annorum Episcopatus ejus,
191. 193. Elogium ejus, 193.

Bremen. 14.

Bretlandia, ibi Sveina *furcatæ barbæ* prædatur,
267.

Breviaria sacra, Klængi Episcopi auspiciis exscrip-
ta, 125 seq.

C.

- Calices* templi Skalholtensis pretiosi 93. 125.
Calamitates Islandiæ, post mortem Gissuris Episcopi 65. tempore Pauli Episcopi, 253. n. 55.
Census colonorum, a Gissure Episcopo habitus, 53. 55.
Coelestinus Pontifex Romanus, 163. 249.
Concilium Episcoporum, Bergis celebratum, 163. n. 7.
Convivium DCC. convivarum apud Klængum Episcopum: & Auctoris super eo sententia, 125.
Corona auro acupicta, Paulo Episcopo muneri missa, 229.
Cura Pastoralis, liber, quas res complectatur, 81.

D.

- Dalla* Thorvalldi filia, uxor Isleifi Episcopi. 13. 45.
 Rem familiarem sedis Episcopalis intra parietes curat. 51.
Decimæ, earum pensio in Islandiam introducta, quibus auctoribus, & quando 47 & 48. n. Decimæ quomodo distributæ 49.
Dens, sive *Dentes ceti*, lituus (episcopalis) inde factus 231.

Dröfn, petre nomen in Gardarikia, 336.

Dróttseti, nomen dignitatis antiquum, 270.

E.

Einar Archiepiscopus, 193.

Einar Máris filius, Abbas, obit. 249.

Eiricus Norvegorum Archiepiscopus in Dania agit 157. a visu laborat. 161.

Eiricus in Snorraftadis, vinum e baccis empetri facit. 189.

Empetrum, ex ejus baccis vinum factum in Islandia 189.

Episcopus duos in una sede federe alienum visum est Öfluri Archiepiscopo; & quo pacto hunc scrupulum idem removerit. 73.

Episcopi peregrini in Islandia tempore Isleifi Episcopi enumerantur 29 seqq. Gratiiosi apud malos fuere ob lenitatem præceptorum 19. Quidam eorum excommunicati erant. *ibid.*

Erfurda, urbs. 13.

Eruditio puerorum, illi vacabant Episcopi. 19. 75. 127.

Ethnici, Fridricum Episcopum & Thorvalldum odiis persequuntur, & probrosum in eos poëma condi faciunt. 313. Prohibent eos adire conventum in Hegraneso 327. Coacta multitudine, Episcopum domi suæ vivum comburere constituunt; sed ea res, eventu

eventu mirabili, in irritum & proprium iis malum cadit. 329. 331.

Eugenius Pontifex Romanus 132. n. 90.

Eyioolfus Sæmundi (Polyhistoris) filius 106 & n.

Eyioolfus Valgerdæ filius 313.

Eylifus Örn (aquila) 255. inde derivatur sequens.

Eylifs-fiall, nomen montis, & prædii 317. 319.

Eysteinn (Magni filius) cum Sigurdo Hierosolymipeta Rex Norvegiæ 83. obiit 85.

Eysteinn Haraldi Gillii filius, Rex Norvegiæ, cæsus, 135.

Eysteinn Archiepiscopus, falso appellatur in *Jobannis Sancti Vita* primus Archiepiscopus Norvegiæ 135. n. 92. Klængus Episcopus per literas ab eo veniam petit officii deponendi 129 seqq. Brandum Sæmundi filium Episcopum inaugurat 127.

Eyversk, nomen mulieris patronymicum, ductum, ut videtur, ex Insulis Breidafördensibus, nisi, quis malit ex Insulis Vestmannorum duci. 10.

F.

Falcones, dono misit amicis exoticis a Paulo Episcopo 231.

Finnus Halli filius Legifer & sacerdos, obiit 110 & 111. n. 81. cum hoc non confundendus est.

Finnus Halli filius, sacerdos tantum, & Ormi Thordi filii sacerdotis occisor. III. n. 81.

Fridgerda, matrona Hvammenfis, Deos suos adorant, Thorvaldo de Christiana religione verba faciente 301. Thorvalldus in carmine suo divinam illi Nemefin imprecatur. 303.

Fridricus Episcopus, natione Saxo, Thorvalldum peregrinatorem baptizat, & ejus rogatu Islandiam petit. 273. Pro vate a Kodrane Thorvålldi patre habetur 277. Genium Kodranis tutelarem piis precationibus & aliis caerimoniis pellit 283. 285 seqq. Per mediam ignium longitudinem illæsus ambulat 297. Auctoritates hujus miraculi recensentur 299. Contumelias modeste fert 315. Pia ejus sententia de vindicta propria homine Christiano indigna 317. Persecutiones Ethnicorum in eum. Vide, *Ethnici*. Se a Thorvaldo sejungit, ob eandem Hedinis de Svalbardo, atque nimiam inclinationem Thorvålldi ad homicidia, 333. In Saxoniam reversus mira cum sanctimonia ætatem ibi exegit. *ibid.*

Fyrisleif f. *Fyrisleifus* (proprium nomen loci in Norvegia) prælium ibi confertum inter Magnum Sigurdi filium & Haralldum *Gullum*. 91.

G.

Gardarikia, diversa est ab Russia 337. Dominium quoddam in eam habuit Græcorum Imperator. *ibid.*

Gautland, prædii nomen IO. rectius *Geitland*. Conf. Landn. b. pag. 48.

Gelasius Pontifex Romanus 81. 83.

Geller Bølverki filius, Legifer 36.

Genius faxicola, a Kodrane de Giliâ religiose cultus 277. 279. Commoda enumerantur, quæ Kodrann eum in se conferre putabat. *ibid.* Offertur per somnum Kodrani, deterrens eum a Christiana fide amplectenda, &c. 283. 287. 289. Kodrann illi per somnum cultum suum renuntiat 291.

Gilia, prædium 33. 257.

Gissur albus, Christianam Religionem in Islandiam introduxit 11. Ejus matrimonia, & liberi 11. 13. Ipse filium suum Isleifum peregre duxit, & Abbatissæ Erfurdenfi literis instituendum dedit 13. Primum in Skalholto templum ædificavit, *ibid.*

Gissur Episcopus, Isleifi filius, literas discit & sacerdotio inauguratur in Saxonia 37. — Ejus forma, statura, indoles 39. Matrimonium 37. Liberi 65. 67. Peregrinationes in juventa 39. Electo ad Episcopatum proceres Islandi spondent obedientiam in omnibus quæ ex parte Dei mandaret 41. Episcopus

inauguratur 43. Auctoritas ejus in Episcopatu 45. Templum eximiae magnitudinis in Skalholto ædificat, & sanctionem facit, ut Skalholtum sit sedes Episcopalis perpetua. 45. 47. Decimas in Islandiam facit introduci 47 & 49. Colonorum censum fieri curat 53. Incidit in morbum sibi lethalem 55. Eligit successorem. *ibid.* Patientia ejus in morbo, & responsum memorabile super voto pro salute sua 57. Modestum ejus & pium responsum de loco sepulturae suae 57 & 59. Disquisitio de anno ejus emortuali 58. n. Mors ejus luctuosa 61. 241. Hæc portendebat calamitates Islandiæ subsequens 65. Jactura Giffuris Episcopi omnium consensu irreparabilis habita est 61. Elogium ejus generale *ibid.* & 241.

Giffur Halli de Haukadalo filius, alumnus Thorlaci Episcopi Runolfi filii 77. Thorlaci de eovaticinium 79. Romam & Bárium usque peregrinatur 115. Nomophylacis officium gesit 189. Ejus relationibus fundata est *Hungurvaka* 2. Ejus mors 197. Ejus laudes 2. 79. 115. 197.

Glumus Thorgilfus filius, refert miraculum Fridrici Episcopi in nuptiis Haukagilensibus editum 299.

Gregorius Pontifex Romanus (*Septimus*, antea dictus Hildebrandus) 42. 43. n. 26.

Grego-

- Gregorius Pontifex R. auctor libri, *Cura Pastoralis*, dicti 81.
- Groa, Giffuris Episcopi filia, Ketilki Thorsteinis filio (postmodum Episcopo Holensi) nupta 59. Sacrarum virginum ordini adscribitur 67.
- Guddalir (Deorum valles) nomen prædii 318.
- Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, obiit 252. n. 53.
- Gudmundus Arii filius, sacerdos 179. In locum Brandi Episcopi defuncti a Nordlandis sublegitur, & ab Einare Archiepiscopo inauguratur 193. notatur ob immodicas impensas in re modica, & præcepto nimis vigida; *ibid.* Item ob hominum, & legum civilium contemptum 219. Turbæ inter eum & Kolbeinem Tumii filium exortæ 217. Excommunicat omnes suæ voluntati adversantes 219. Prælium inter eum & Kolbeinem, funestum Kolbeini & multis viris præclaris 221. Grassatur in necessarios Kobeinis 223. Pauli Episcopi consilium de turbis componendis & damnis resarciendis, auxiliūqve pecuniarium hanc ad rem oblatum, respuit 223. 225. Expellitur a proceribus de sede Cathedrali 227. Invitationem (ad domicilium) Pauli Episcopi spernit, & congressum ejus virat, *ibid.* Ejus satellitium vocatur ab auctore *Maleficorum congregatio*, *ibid.*

Gud-

- Gudmundus Bialfi filius*, Abbas, obiit 250. n.
Gudmundus Brandi filius, sacerdos 107. Ejus
 laus, & obitus, *ibid.* n. 74.
Gudmundus Ketillis filius, obiit 139.
Gudmundus Conradi filius, 105.
Gudmundus Riki (Potens) 255. & 257.
Gudmundus Sölmundi filius, pater Viga-bardii,
 255.
 • *Gudruna Thoroddi filia*, Herdisæ Pauli Episcopi
 uxoris ex sorore neptis, & fatalis interitus
 sociâ 205. 207.
Gunnlögus Monachus, laudat auctores de Mira-
 culo Fridrici Episcopi 299. Testis laudatur
 de jure piscationis Templi Holtensis 323.
Gutbormus Finnolfi filius, sacerdos, ab Isleifo
 successor in Episcopatu proponitur 21. No-
 luit id officium suscipere, cum præsto esset
 Giffur Isleifi filius 41.
Guttormus Norvegiæ Rex, obiit 248. & n. 32.

H.

- Hácon Herðibreidr* (humerosus) Norvegiæ Rex,
 occisus 235.
Hácon Magni filius (Haralldi Severi nepos vulgo
 Þoris-föstri 3: Thoreris alumnus cognomi-
 natus) Norvegiæ Rex, decesit 67.
Hácon Sverreris filius, Norvegiæ Rex 193. obiit
 249.

Hácon

Hácon (*Galinn*, morus) Regis Ingii frater, Comes Norvegiæ 227.

Hastidius Maris filius, in comitiis vulneratur 65.

Ejus lis cum Thorgilse Oddii filio 87.

Hastidius Thorvaldi filius, Abbas, obiit 250. n. 43.

Hafur in *Guddolum* 319.

Hafur-biörn 87.

Halla, Pauli Episcopi filia, ejus artes eximias 201. 203. Interiit cum matre in amne Thiórfa 207.

Haldora Eyiolfi filia, mater Klengi Episcopi 113.

Haldora Hrolfi filia, Gissuris Albi uxor 11.

Hallfrida Snorrii filia, mater Thorlaci Episcopi 69.

Hallus Gissuris filius, 151. & n. 3.

Hallus de Sida 87.

Hallus Teiti filius, 77. 105 & n. 72. Episcopus electus, Trajecti ad Rhenum moritur 113. Lingvarum in eo scientia *ibid*.

Hamar-Kaupángur, Emporium Hamarense 158.

Haraldus Gillius Norvegiæ Rex, pugnat in Fyriskifo, unde in Daniam profugus donis a Magno Einaris filio, Episcopo designato, colitur 91. In regnum revertitur *ibid*. Laudatur a devotione, & in amicos largitate 93. Proditur a civibus (*Bergensibus*) 109.

Haralldus Gormsonius (Gormi filius) Daniæ Rex, paternitatem Sveinis *Furcatæ barbæ* inficiatur 263.

Haralldus Gudina (Godvini) filius, Angliæ Rex, prælio cecidit 35.

Haralldus Sigurdi filius, Norvegiæ Rex, Materiam suppeditavit Templo Thingvallenfi 63. Ejus judicium de Giffure Isleifi filio 39. In Anglia cecidit 35.

Haralldus, Comes Orcadensis, cum eo versatus est Paulus Johannis filius (postea Episcopus) 145. Feloniæ ab Rege Sverrere accusatur 163. n. Moritur 249. & n. 39.

Harvoigus Archiepiscopus Magdeburgensis, Giffurem Episcopum ordinat 43.

Haukadalus, prædium 13. 77.

Haukagil, prædium 293.

Hauki Berserki, Christianæ religioni adversantur 295. Fridricum Episcopum, ut artibus Berserkicis secum experiatur, provocant, *ibid.* Certaminis hujus exitus 297.

Hecla (mons Islandiæ notissimus), ignis ex ea eruptiones 69. 137. 197.

Hedinn de Sualhardo, ejus character, stirps, matrimonium 311, 313. Orationem in comitiis habet adversus Thorvalldum *peregrinatorem* publice ibi verbum Dei prædicantem, qua omnes a fide illi tribuenda avertit 313. Eum Thorvalldus in Norvegia fecit interfici 333. *Hegra-*

- Hegranes*, conventus ibi habitus 327.
- Hellgius Skaptii filius*, occisus 139.
- Henricus* (Primus) Angliæ Rex, obiit 111.
- Henricus* Episcopus in Islandiam venit tempore
Isleifi Episcopi 31.
- Henricus Conradi filius*, Imperator; urfo albo,
ab Isleifo Gissuris filio Episcopo electo, do-
natur, & Islèifum literis commeatus per
regnum suum munit 15.
- Herads-vad*, Cænobium in Dania 160.
- Herdisa Ketillis filia*, uxor Pauli Episcopi 145.
Ejus laudes *ibid.* & 155. 169. 201. 211.
In amne Thiórfa periit 207.
- Herdiso*, Thordi de Höfdio gnata, uxor Atlii Ro-
busti 255.
- Herfurda* 12. vid. *Erfurda*.
- Hermundus Kodranis filius*, obiit. 251.
- Hialltius Skeggii filius*, Gissuris Albi gener. 11.
- Hlennius Grandævus*, sacra Christiana amplecti-
tur 303.
- Hof* in Vopnafiördo, prima habitatio Gissuris Epi-
scopi 39.
- Hólar* in *Hiallta-dal*, Cathedra Episcopalis ibi
constituta 55.
- Hollt* in *Kólgo-myra*, Mannii *Cbristiani* sedes.
321. 323.
- Homiliæ* sacræ, ad sola festa majora a Paulo Epi-
scopo reductæ; & qua mente hoc fecerit
213.

Hreinn Abbas, obiit 137 & n. 98.

Hraungerdi (sepes saxea) prædium 13.

Hungrvaka, Liber, cur ita dictus, 3. Cur conscriptus 3. 5. Quando scriptus 139. n. 89. Comparatur ab Auctore materiæ cornæ cochlearium 7. Et cur hoc 9. Chronologia ejus examinatur, & erroris arguitur 24 seqq. n. 14.

J.

Járngerda, uxor Kodranis in Gilia, baptizatur, 299.

Ignes per mediam cœnaculi longitudinem more antiquo facti 295.

Illugius Leisi filius, faber lignarius 121.

Incendium villæ Hytardali 103. *Incendium* Önundi Thorkelis filii 251. n. 50. *Incendium* maris ante litora, prodigium 241.

Incestæ nuptiæ 17.

Ingimundus Hafuris filius, quinquennis parvulus Fridricum Episcopum adiens, ultro baptismum petit impetratque 319. 321.

Ingius Haraldi filius, Rex Norvegiæ, cæsus 134. & n.

Ingius (Bárdi filius) Rex Norvegiæ 227.

Initiationes plures sacerdotalem antecessere 89.

Inundatio maris, ei celer opum proventus comparatur 147.

Johannes,

Jobannes, primus Norvegiæ Archiepiscopus, ob.
135. n.

Jobannes Episcopus Græntlandiæ, in Islandiam venit 187. Chrisma una cum Paulo Episcopo consecrat, *ib.* Islandis monstrat rationem vinum è baccis empetri faciendi 189. Romam proficiscitur *ibid.* Ejus obitus 186. n. 11.

Jobannes Hybernus, Episcopus, in Islandiam venit 31. Fertur a quibusdam in Vandaliam profectus, multos ibi ad Deum convertisse, & martyrium passus esse 31.

Jobannes Lopti filius, Pauli Episcopi pater 143. Klængi Episcopi amicus fidsissimus 123. Bergis hyemat 127. 129. Decesit 175.

Jobannes, frater Herdisæ, uxoris Pauli Episcopi 205.

Jobannes Ögmundi filius, Isleifi Episcopi discipulus 21. Primus Episcopus Holensis initiatur 53. Obiit 85. Sanctitas ejus quando publice fuerit recepta 131. n.

Jobannes Sigurdi (& in nota, ex conjectura, *Sigmundi*) filius, obiit 137.

Isleifus Gissuris filius, peregre literas discit, & ad sacerdotium initiatur 13. Ejus forma & mores, *ibid.* Primus totius Islandiæ Episcopus creatur 15. Ærumnæ ejus in Episcopatu 17. Et jugis opum penuria 19. Miracula ejus 23. Multos in literis erudit 19. Decesit 25.

Jus Ecclesiasticum, a Thorlaco & Ketille Episcopis sancitum 77.

K.

Kálfus Snorrii filius, obiit 251. n. 49.

Kanutus Sanctus, Daniæ Rex, occubuit 67.

Kanutus, Sveciæ Rex, obiit 248. n. 33.

Kanutus Valldemari filius, Daniæ Rex, suam auctoritatem interponit de maturanda inauguratione Pauli Episcopi 161.

Ketilbiörn Grandævus 11.

Ketell Hamundi filius, sacerdos, & famulus Pauli Episcopi 217.

Ketell, focer Pauli Episcopi 145. 179.

Ketell, filius Pauli Episcopi 149. Ejus artes 201. Obitus *ibid.* n. 18.

Ketell Thorsteinis filius, Episcopus Holensis inauguratur 77. Res ab eo gestæ *ibid.* Septuagenarius comitia adiens, omnium clericorum precibus se commendat 97. 99. Inde Skalholtum ad encaenia invitatus, in balneis Laugarásensibus mortem obiit 99.

Kiartans-giá, nomen proprium viæ montanæ. 319.

Klængus Thorsteinis filius, Episcopus 113. Ejus forma, statura, indoles & mores, *ibid.* & 117. artes *ibid.* & 115. 121. Gratia apud populares & exteros 123. Inauguratur in Episco-

Episcopum 115. Templum in Skalhollto ædificat 117. Sumtus ejus ingentes in hanc ædificationem, in hospitalitates in convivia, in munerationes amicorum 119. Auctoritas ejus in foro, & legum patriarum peritia 121. In Templi Skalholtenfis initiatione convivium frequans & sumtuosum celebrat, in qua re notatur ob magnificentiæ studium, justa præmeditatione destitutum. 123. 125. Munera cum principibus exterrarum regionum alternat 123. Simul instruit pueros, libros excribit, & loquitur ea quæ ulius fert. 127. Vexat corpus suum variis afflictionibus religiosis, ultra quam priores Episcopi, *ibid.* In senectâ a pedibus laborat 129. Episcopum eligit Thorlacum Thorhalli filium 131. Lecto hæret toto fere ultimo anno ætatis suæ 133. Moritur, *ibid.* Summa ejus elogii 139.

Klængus Thorvalldi filius, peregre moritur 235. In eo laudatur spes viri primarii *ibid.*

Klausius Thorvalldi filius 305. Nefariæ ejus adversus ritus Christianos molitiones 307. & seqv.

Kodrann in Giliá 255. notatur a duritia & defectu paternæ caritatis erga filium Thorvalldum puerum 257. Arguitur avaritiæ

& iniquitatis in multis & mercedibus fundorum ac pecudum (pecuniarum) extorquendis 259. 261. Religionis ejus genus singulare 277. 279. Deum suum, ut fallacem & infirmum, (per quietem) reputat 291. Baptizatur *ibid.*

Kolbeinn Tumii filius, turbas cum Gudmundo Episcopo exercet 217. Prælio cum eodem conferto morte occubuit 221.

Kólgumyri 322. & not. l.

Kolus, Episcopus peregrinus, in Islandiam venit tempore Isleifi Episcopi, & ibi diem suum obiit 19.

Kolus, Episcopus in Vikia (Norvegiæ) Isleifi Episcopi discipulus 21.

L.

Lækia-mot, prædium, sedes Frideri Episcopi, & Thorvalldi 291.

Lamberti Episcopi cantileaa, in aëre cantari visa 85.

Laugar-ás (prædium) balneæ apud istud (sive lavacrum calidum ipsius naturæ in productum) 99.

Laxárdalus, territorium 317.

Leggus sacerdos, Pauli Episcopi minister. 215.
& 214. n.

Lema-

- Lemarus*, Archiepiscopus, officio motus 43.
Leo, (Nonus) Pontifex Maximus 14. n. 7. & 15.
Lingua Islandica, homini Germano ignota 275.
Lituus, (scipio Episcopalis) ex dente (dentibus)
 ceti factus, dono missus Thoreri Archiepi-
 scopo, a Paulo Episcopo Johannis filio 231.
Loptus, Pauli Episcopi filius, ejus artes 201.
 peregrinatio 227. Vitam religiosam am-
 plexus decessit 200. n. 17.
Lunæ, facies sanguinis instar, ejusque defectus
 fudo aëre 239.

M.

- Magadaborg* (*Magdaborg*, *Magdeburgum*) urbs
 Saxoniz 42. 43.
Magni Bóni, Regis Norvegiæ obitus 34.
Magnus Einari filius, Episcopus Skalholtensis
 87. Ejus genus *ibid.* Forma, indoles, mo-
 res, artes 89. Coopratur in Episcopum
ibid. Venit in amicitiam Regis Haralldi
 Gillii 91. Ab Össure Archiepiscopo ini-
 tiatur ad Episcopatum *ibid.* Eximia ab Ha-
 ralldo Rege munera accipit 93. Laudatur
 speciatim ab studio reconciliandarum dis-
 cordiarum, & in hanc rem liberalitate 95.
 Templum Skalholtense a se auctum conse-
 crat *ibid.* Ditat Cathedram Skalholten-
 sem

fem 97. Incendio Hytardalensi perit 103.
109. Quid mortes genus sibi a Deo exoptaverit 103.

Magnus Gissuris Halki f. filius 179. 237.

Magnus Rex Haraldi (*Severi*) filius obiit 35.

Magnus Nudipes, Rex Norvegiæ cecidit 67.
Proavus fuit Pauli Episcopi Johannis filii
143.

Magnus Sanctus, Comes, ejus cædes 69.

Magnus Sigurdi filius (Coecus) Rex Norvegiæ
109. Ejus cædes III.

Magnus Tborði filius, sacerdos Reykiahollten-
sis 89.

Mána foss, locus piscaturæ 323.

Mána-gardr 325. Utrumque ex sequenti.

Mánius Christianus 321. A Fridrico Episcopo
baptizatur *ibid.* Ejus vitæ sanctitas *ibid.*
Devotio, & in pauperes liberalitas 327.
Templum in Holto (prædio suo) condit
ibid. Gravi annonâ incubante salmonum
captura abunde utitur *ibid.* Ejus capturæ
jus templo Holltensi legat *ibid.* Anachoreta fit, gentilium, osorum fui, convictum
fugiens, eam vitam amplexus æstatibus
opus foenarium facit, vaccæ suæ, cujus
lacte victitabat, hybernum alimentum pro-
visurus 325.

Marcus Skeggii filius, Legifer, Laudatur a sapientia, & arte poëtica 47. obiit 69.

Margareta Artificiofa, laudatur ab arte celandi, & dentes (balænarum) sculpendi 231. 233.

Mensuræ ulnarum, quomodo in Islandia auctoritate Pauli Episcopi fuerint determinatæ 189. 191.

Mikligardr 334.

Molda-gnæpus 87.

Mors violenta, peccatorum remissionem promereri credita 102. n. 66.

N.

Niáll Episcopus, obiit 249.

Nicolaus, Abbas monasterii Thveraënsis, orationem habet in Templi Skalholltini consecratione 123.

Nicolaus, Abbas Nidrosiensis *ibid.* n. 87.

Sanctus *Nicolaus*, Episcopus Myrensis 67. 115. n. 85.

Nicolaus, Episcopus Osloënsis, Paulum Episcopum muneribus ornat 229.

Nicolaus Sigurdi filius, cæsus 139.

Novitates, exoticæ in comitiis Islandicis publicè narratæ 93.

Nordlandt, (Islandiæ septentrionalis incolæ) preces admovent Gissuri Episcopo, de venia suam sibi propriam Episcopum habendi 51. Hujus petitionis fundamentum s. prætextus *ibid.*

Numerus Templorum, & sacerdotum, a Paulo Episcopo in sua dioecesi initus, & qua de causa 195.

O.

Oddnya Magni filia, Magni Episcopi noverca 87.

Olaus in Hauka-gilö, socer Thorvalldi peregrinatoris 293. Templum in villa sua condit 299.

Olaus Kyrre (opietus) Rex Norvegiæ, Romam mittit pacem oratum defunctis 33. Decesit 67.

Olaus Magni f. Rex Norvegiæ, obiit 67.

Olaus Sanctus, Norv. R. Eo auctore Biarnvardus *Eruditus* petiit 31. Cæsus 34. n. 17.

Öndolfus, unus ex primis occupatoribus Islandiæ 303. & var. lect. b.

Önundus in Reykiadalö, Christo nomen dat 303.

Önundus Thorkelis filius, moritur 251.

Ormus Pauli Episcopi frater 167. Ejus elogium 191.

Ormus,

Ormus, frater Thorvaldi *peregrinatoris*, patri in deliciis fuit 257. Baptizari detrectavit 291.

Össur Archiepiscopus, Johannem Ögmundi, Thorlacum Rünolfs, & Magnum Eisaris filium, Episcopos ordinat 53. 73. 91. Ejus sub auspiciis conditum est *jus Ecclesiasticum*. Thorlaci & Ketilli Episcoporum 77. Diem suum obiit 110. n. 80.

P.

Pascalis, Pontif. R. decessit 61.

Patientia erga contumaces & improbas, ad munus Apostoli pertinet 141.

Patricius (Sanctus,) Apostolus Hyberniæ 141.

Paulus Joannis filius, Episcopus Skalholltenfis 143. Ejus genus, forma, ingenium *ibid.* Artes 145. Mores 147. 149. Matrimonium 145. 149. Peregrinatio, & literarum in Anglia studium 145. Prætura 149. Pietas erga Thorlacum Episcopum avunculum suum 151. Electus in locum Thorlaci Episcopi, primum detrectat id munus, sed tandem suscipit utilitatis publicæ gratia 153. Peregre proficiscitur inaugurationis causâ 155. Apud Regem Sverrerem hospitatur 159. 163. Sacerdos consecratur

159. Episcopus consecratur 161. Absalomem Archiepiscopum, & ceteros inaugurationis suæ promotores, donis remunerat 161. 163. Ejus jam Episcopi facti comitas & communitas erga subditos 167. 195. Lenitas præceptorum 195. Providentia circa rem familiarem 169. Hospitalitas *ibid.* Felicitas 197. Amor in eum populi universi 169. 195. 197. Ædificationes sumtuosæ ad templum Cathedrale pertinentes 171. seqv. Iniquitati mensurarum quæ ulnis exiguntur, invenit remedium 191. Luctuosam uxoris & filię jacturam quomodo tulerit 209. 213. Et moderatio ejus circa sumtus in harum exsequiis 209. 211. Institutum ejus circa homilias (seu sacras conciones) 213. Quoties ipse quotannis concionatus fuerit *ibid.* Cur diversis usus fuerit ministris, cum priores Episcopi semper eodem usi sint 217. Implicatur turbis inter Gudmundum Episcopum & Nordlandos, & quomodo se in hisce gesserit 219. 223. 225. Quod temperamentum secutus fuerit circa suæ dioeceseos incolas a Gudmundo excommunicatos 221. Suspectus fit Gudmundo, quasi procerum partibus studeat 125. Muneribus honoratur a Thorere Archie-

Archiepiscopo, & Nicolao Episcopo, Norvegis 229. Amicos exteros donis colit; nominatim Thorerem Archiepiscopum 231. Morbum nanciscitur sibi capitalem 235. Ante extremam unctionem longum sermonem habet, atque ibi fedulò confitetur universa, quæ se in Episcopatu admisisse arbitrabatur, aliis cavenda: Condonationem offensarum omnes orat, & ipse vicissim dat 237. Placidè decessit 239. Epilogus Auctoris super ejus obitu consolatorius 243. Portenta ejus obitus 239. Quot annos Episcopatum gesserit 245. 247. Et ejus encomium ab Amundio Arnæ filio, poëta *ibid.*

Paulus Sölvii filius, sacerdos 105. & n. 70.

Paulus Thordi filius, obiit 137.

Pestilentia, in Islandia 65.

Petrus, Episcopus Roskilldenfis 161.

Philippus, Francorum Rex, obiit 61. n. 38.

Philippus, Svecorum Rex, obiit *ibid.* n. 38.

Philippus, Comes, obiit 249.

Piratica, exercetur a nonnullis in Islandia, fedente Isleifo Episcopo 17.

Piscatura, ejus in annibus exercendæ jus peculiare 323.

Prærogativa, s. primatus præsumtionis, de qua libet præda indivisa, commilitonum fortissimo, ex lege piratica, concessa 265. 267.

Procellæ vehementes, in Islandia 63.

Prodigia 83. 239. 241. 315.

Psalterium (Davidis,) Ejus tertia pars quotidie cantata 79.

Purpura candida 47.

R.

Ragnbeida, uxor Hedinis de Svalbardo 313.

Ragneida Thorballi filia, mater Pauli Episcopi 143.

Rangár-ós, portus 39.

Reges, ita appellati duces piratarum 263.

Responsa memorabilia 57. 73.

Reykia-strönd, territorium in Skagaförðo 255.

Reykia-bolt, prædium, inde Thorlacus Runolfi filius Episcopi titulum accepit 73. 75.

Richardus, Angliæ Rex, moritur 249.

Rivus, per transversum cadens coenaculum 293.

Röskellða (Roskilla) 160.

Rúða á Englandi (Rothomagus Nordmanniæ) 30. 31. n.

Rudolpbus, Episcopus, in Islandiam venit, & quamdiu ibi manserit 31.

- Runolfus*, Episcopus (Ketilli) filius, templum Skalholtense carmine laudat 121. obiit *ibid.* n.
- Runolfus Thorlaci filius*, pater Thorlaci prioris, Episcopi 69.
- Rusſia*, multos habuit Reges Imperatori Græco subiectos 337. Diversa fuit à *Gardarikia* *ibid.*

S.

- Sacerdotes*, numerati à Paulo Episcopo, vide *Numerus*.
- Sacerdotium*, & munus Legiferi, penes eandem personam m. n. 81.
- Samundus Hæbudensis* 225.
- Samundar-blida*, territorium Skagafiörði *ibid.*
- Samundus* (Polyhistor) sacerdos Oddensis, ejus laudes 47. Opera navata Giffuri Episcopo in Decimis introducendis *ibid.* & seqv. Obitus 85. & n.
- Samundus*, frater Pauli Episcopi, ejus encomium 191.
- Salmonum piscatus* 223.
- Sandár-tunga*, prædium 97.
- Saum-æsa* 262. lect. var.
- Saxum*, habitaculum Genii, quem Kodrann in Gilia pro Deo coluit 279.

Scrinium,

Scrinium, reliquiis D. Thorlaci Episcopi à Paulo Episcopo concinnatum 185. Summa impensarum in id *ibid.* magnitudo ejus 187. & aliorum eâ ætate in Islandia *ibid.*

Selia, Norvegiæ, (Insula) Sedes Episcopalis 33.

Sententiæ moralis 7. 125. 211. *Memorabiles*, vide *Responsa*.

Sententiæ Biblicæ 203. & 207.

Sigfusus Grimi filius, sacerdos, submersionis periculum evadit 207.

Sigmundus Ormi filius, obiit 250. n. 47.

Sigurdus Hierosolymipeta, Rex Norvegiæ cum fratre Eysteine 83.

Sigurdus Haralldii Gillii filius (cognomento *Munnur* (Labeo, aut Facundus) 9. Rex Norvegiæ, interfectus 135.

Sigurdus Slembi-diákn., cæsus 110. & n. 79.

Skalbolttum, a quo conditum 11. Sedes Episcopalis perpetua ex Gissuris Episcopi factione 47.

Skarbendingur, nomen proprium pallii sacri in Skalholto 97.

Skeggius, Fridgerdæ Hvammenfis filius, verba Thorvalldi *peregrinatoris* pro religione Christiana, in ludibrium vertit 301.

Skiáduk, quid sit 23. n. Cerevisiam isthoc mixtam, sua benedictione innoxiam reddit Isleifus Episcopus 23. *Skidius*,

Skidius, Grandævus 255.

Skriódr, nomen proprium calicis Templi Skalholltini 92. lect. var.

Snorrius Karlis (Caroli) filius, Thorlaci Episcopi, prioris, avus maternus 69.

Snorrius, pontifex (Helgafellenfis) obiit 37.

Snorrius Svetteingi filius 107.

Snorra-stader, villa 188.

Sölmundus Eyltfi filius 155.

Somnia, Kodranis in Gilia 283. seqv. *Somnium* matris Fridrici Episcopi 327.

Sörkver, Svecorum Rex, obiit 248.

Sponsa spiritualis, Episcopi recens inaugurati, vocatur ædes sacra cathedralis, per allegoriam 165.

Steinunna, Thorgrimi (cognomento *proceri*, Landn. b. p. 277.) filia, uxor Gissuris Episcopi 37. Cum viro Romam proficiscitur 39. Oeconomiam regit intra parietes Skalholltinos 49. seqv. Maritum de voto pro salute ejus nuncupando consulit 57.

Steinstader, prædium in Vatzdalo 33.

Sveinn fillobarbus (seu, ut vocari solet, *barba furcatæ*) Daniæ Rex, ejus parentes 263. Piraticæ incumbit *ibid.* & quidem ultra mare occidentale *ibid.* Belligerans in Britannia vivus capitur, & in carcerem conjicitur

citur 267. Inde merito Thorvalldi Kodranis filii liberatur 269. Testimonium ejus de Thorvalldo 271. & 273.

Sveinn Ulfi filius, Daniæ Rex, obiit 36. n. 21.

Sverrer Magnus, Rex Norvegiæ 157. Laudatur ab excellenti sapientia *ibid.* Paulum Johannis filium Episcopatus candidatum perhonorificè accepit *ibid.* Docuit modum vini ex baccis empetri faciendi 189. Excesfit e vivis 248.

T.

Teitus in Haukadalo, filius Isleifi Episcopi 13.

Teitus, Gissuris Episcopi filius 65. De hoc plura notatu digna legere est in Vita Magni Nudipedis Norv. R.

Teitus, Ketilbiörni *Grandevi* filius, primus Skalholti conditor 11.

Templa in dioecesi Skalholltensi numerata 195.

Templum iu Afo apud Hiallradalum conditum (quod primum in Islandia fuisse credibile est) 305. & fin. Hist. Miraculose ab incendio servatur 307. 309.

Templum Cathedralè, Skalholltense XXX. ulnarum 45. Intrinsecus & extrinsecus inauguratum 123.

Terræ motus funestus in Islandia 137. 233.

Tbiörsá,

Tbiors-á, annis nobilis 205.

Thomas (Sanctus) Archiepiscopus Anglorum, ejus passio 137.

Thora Pauli Episcopi filia, laudatur ab obsequio & amabilitate indolis 203. Annos nata XIV. oeconomiam Skalholtensem intra parietes regit cum omnium approbatione 211. 213.

Thorarinn, colonus Hvammensis 301.

Thorarinn Ivaris filius, occisus 87.

Thordisa mulier Infulana (Vide *Eyversk*) uxor secunda Giffuris Albi 11.

Thordisa, Thoroddi pontificis filia, uxor tertia Giffuris Albi, & mater Isleifi Episcopi 13.

Thordisa bariola (vates) 257. Ejus de Thorvalldo Kodranis filio vaticinium 259. Scrupulus ejus de argento, quod Thorvalldo abs se dimisso præbebat pater 259. seqv. Thorvalldum educavit 263.

Thordus, frater Thorvardi Spakbödvaris filii, abhorret a nefario consilio fratris Arngeirris 303. 307.

Thordus de Höfdio 255. 301.

Thordus Snorrrii filius, obiit 251.

Thorer, Episcopus 159. idem ut videtur cum sequenti.

Tborer, Archiepiscopus Norvegorum, Paulo Episcopo splendida munera mittit 229. Paulus ei vicem munerum reddit 231.

Tborer Broddii filius (*Viga-biarnii* nepos) prior maritus Steinunnæ uxoris Gissuris Episcopi 37.

Tbore: Steinmodi filius, sacerdos, cæsus 110. n. 79.

Tborer (aliis *Tborsteinn*) maritus Margaretæ Artificiose, procurator bonorum Cathedralis Skalholltenfis 231.

Tborgils Oddii filius, ejus lites cum Hassidio Mâris filio, & harum compositio 87. n. 57.

Tborkatla Skaptii (Legiferi, ut videtur) filia, uxor Ketilli Gissuris Albi filii 11.

Tborkell Eyjolfi filius, periit 36. n. 22.

Tborkell Grenjadi filius 302.

Tborkell Halli filius, Pauli Episcopi famulus, laudatur a donis docendi (concionandi) & morum integritate 215. In Canonicorum coenobium se confert, *ibid.* & 155.

Tborkell Skotakollus (Landn. b. 306. *Skotakarl*) 69.

Tborkell Skumi filius, obiit 250. n. 44.

Tborlacus Ketilli filius, levir Pauli Episcopi 179. 211. moritur 210. n.

Thorla-

Tborlacus Runolfi filius 69. Ejus genus, ingenium, mores 69. 71. Statura, forma 71. Literis imbuitur in Hauka-dalo 69. Cooptatur Episcopus. 55. 71. Ea dignitate minus dignus videtur exteris, at mox ob responsum suum piæ modestiæ plenum, dignissimus. 73. Scrupulus super ejus initiatione, quomodo remotus 73. Inauguratur in Dania 75. Multos in literis instruit, & Christianismum in Islandia multimodis promovet, *ibid.* Jus Ecclesiasticum componendum curat 77. Episcopatu utitur incommodo 87. Ejus exercitia quotidiana, secundum unum Hungurvakæ Codicem 78. n. h. Piè moritur 81.

Tborlacus Tborarini filius 69.

Tborlacus Tborballi filius, Abbas Thyckvabæensis 131. Klængo Episcopus cooptatur 131. Ejus elogium 141. Vita ejus ab auctore *Hungurvakæ* scripta 139. Ejus reliquiæ exhumantur, & decenter suo loco componuntur 181. Festum illi lege fancitur, votaque & donaria fiunt, *ibid.* Primus fuit Sanctorum Islandiæ 131.

Tborleifus Tborlaci filius, de Hytar-dal 179. obiit 251.

Tborlöga, Sæmundi Hæbudensis filia 255.

Tboroddus in Hiallo, pontifex, avus maternus
Isleifi Episcopi 13.

Tborsteinn Aurifaber, & scrinii (Thorlaciani) ar-
tifex 185. n. & 231.

Tborsteinn, Halli de Sida filius 87.

Tborsteinn Hávardi filius (rectius *Hallvardi*, ex
Landn. b. quæ & auctorem cædis nominat
Einarem Hialltdandensem 372.) cæsus 85.
87.

Tborsteinn Diaconus, in anne Thiorfá perit
267.

Tborsteinn Kuggii filius, cæsus 37.

Tbarvallus, *Gissuris Halli filii filius* 179. 199.
237. 241.

Tborvallus Kodranis filius, *Peregrinator* 257.

In pueritia obsequiosus erga iniquum &
immitem patrem, *ibid.* A Thordifá *Vate*
educandus suscipitur 261. Peregre profi-
ciscitur 263. Sveini *Fissobarbo* tum archi-
piratæ militat, & ab eo omnibus aliis ante-
ponitur 263. Ejus virtutes recensentur
265. Sveinem Regem & plures commili-
tonum in carcerem coniectos, suo merito
inde liberat 269. Multas terras perlustrat
273. Baptizatur, *ibid.* Fridricum Episco-
pum perfvadet ut secum in Islandiam eat,
parentum & cognatorum convertendorum
gratia,

gratia, *ibid.* In Islandiam veniens apud patrem hyemat, *ibid.* Ista hyeme parentes & eorum familiam ad Deum convertit 291. Quo pacto hoc perfecit fusè memoratur 275. seqv. Ipse & Episcopus domicilium sibi constituunt *Lækiamoti* in Vididalo, ibique IV. annos habitant 291. Thorvallus matrimonium init 293. Quid in istis nuptiis evenerit memorabile 295. seqv. (Vide &, *Fridricus Episcopus*, & *Hauki.*) Cum Episcopo in Provinciam occidentalem proficiscitur divini præconii causa, sed nihil ibi proficit 303. Speciatim *Hvammi* in Breidafjardardalis concionatus contemnitur & deridetur quod ipse carmine significat 301. In Provincia Septentrionali aliquot viros nobiles Christo acquirit 303. Divinum in comitiis universalibus faciens præconium, a Hedine Svalbardeni maledictis laceratur & neminem sibi credentem invenit 313. duos occidit, qui se & Episcopum carmine diffamaverant, quod factum a Fridrico Episcopo improbat 315. Quarta (*septima*, vitiose) hyeme *Lækiamoti* exacta cum Episcopo in Norvegiam proficiscitur, ibi incidens in Hedinem Svalbardensem hunc facit interfici 331. 333.

Hanc ob rem ab Episcopo relictus Islandiam repetere non vult piis rationibus inductus 333. 335. Iter suscipit in regiones exteriores Hierosolymam usque 335. Ab ipso Imperatore (Græco) perhonorifice accipitur, & donis, ceu amicus, ornatur, *ibid.* Per istas regiones quasi columen quoddam Religionis Christianæ celebratur, *ibid.* Ab Imperatore constituitur præses Rusiæ & totius Gardarikiæ, potestate in multos harum regionum reges instructus 337. Ibi monasterium condidit, & in hoc monasterio vitam finiit, *ibid.* Annus æræ Christianæ, quo in Islandiam cum Episcopo venit, determinatur, *ibid.* seqv.

Tborvallus Ressonius 305.

Tborvallus Thorkilli filius, obiit 251

Tborvartus (qvibusdam *Tborvallus*) Spakbödvaris filius, fidem Christianam amplectitur 303. Templum condit in Aso villa sua 305. 339. Et quando hoc factum, *ibid.* Atrox injuriarum vindex perhibetur 307.

Torvastadir, (in *Biskupstungis*) villa sacerdotalis, notabilis super ea observatio Brynjólfi Episcopi 104. n.

Torvius Bödvaris filius, sacerdos, & famulus Thorlaci Episcopi, ejus character, & studia

dia quotidiana 79. Perit incendio Hytar-
dalenfi 105.

Trect (Trajectum) urbs 112.

Tropas, Allegoria 164 242.

Turris lignea (five propylæum, porticus) templa
Skalholtensi a Paulo Episcopo addita 271. sq.

V.

Velum, inter Christianos & Ethnicos in una do-
mo coenantes, expansum 293.

Ver, territorium in orientali provincia (hodie
Alfta-ver) 154.

Vestmanneyia (Insula *Westmannorum* & *Scoto-*
rum, *Hybernorum* &c.) has omnes fere
Magnus Einaris filius Episcopus suo ære
emit, & donavit cathedræ Skalholtensi 97.

Videnesense prælium 220. n.

Vidvika, prædium in Skagafördo 303.

Viga-bardius 255.

Vilborga Gissuris Albi filia, Hialltii Skeggii
filii conjux 11.

Vilhelmus (conquestor) Angliæ Rex, obiit 66.
n. 40.

Vinum, e baccis empetri factum 189.

Visones, vid. *prodigia*.

Ulastin (*Uladstir* Snorrio) Hybernix provincia
66. lit. 2.

Ulfus, Episcopus Anglus, aliis *Rudolfus*, in Islandia fuit 31.

Ulnæ, earum nova mensura lege determinata 191. Vid. *Mensura*.

Votum pro restitutione annonæ in Islandia factum, auctoribus nominatim Paulo Episcopo, & Thorvaldo Gissuris filio 199. 201.

Ursus albus e Grænlandia, dono datus Henrico Imperatori ab Isleifo Episcopo 15.

Index Vocum.

A.

- A** *bad*, inhabitatio (*by*, habitus) 44. 1
Afhera, *bere af*, excellere, superare. *Afbar*
saungr bans af öðrum mönnum, cantus ejus alios
 (aliorum cantum) superabat 144.
- Afjektir*, reditus, census 50.
- Aftekis*, decretum, decisum 176. (Particip. verbi *ek tek*
af, pronuncio, decerno.)
- Afvendslur*, (Cod. S. *afvinnur*, Cod. T. *Afveinflar* ex
 correptione A. Magnæ) expensæ, sumtus 192.
 (*Vendi*, verito, quasi *aversiones*.)
- Afvinna*, res vel negotium qualescunque impensas re-
 quirens 130. Quandoque ipsas impensas signifi-
 cat. Oppositum *Arvinna* suo loco vide.
- Agati*, præstantia, interdum adverbialescit: *agata vel*,
 perbene 174. (ab *á* in adversus, & *get* adipi-
 scor. quasi res valde expetenda.)
- Abyggia*, sollicitudo 6. alias *Abugi*, idem (ab *á*, &
bugr, animus.)
- Akafi*, *akefd*, vehementia 296. (*Kaf*, profundum aquæ,
 vel *kapp*, certamen, studium vehemens. Sed
 vide *Ind. Gunnlögs*. S. in hac voce.)
- Akafigr*, vehemens, de calore 306.
- Akenning*, specimen, majoris in minori similitudo 182.
 (Ab *á* in, & *kenni*, sentio, estque proprie sen-
 sus levis, gustus. Haud absimiliter *Martialis*,
 Lib. V. 6. 6. Sic *Burrus* cito *sentiat parentem*.)

- Alfa*, genus, pars, *Af guds álfo*, divinitus 178. (Scribitur *bálfa*, in I. Eccl. Arnzano, cujus Indicem vide hac voce.)
- Algerr*, perfectus 38. (*gerr*, factus, *allr*, ornans.)
- Albyfi*, totum ædificium, omnes ædes, simul 232. (*allr*, & *bálf*, domus.)
- Alit*, facies, aspectus (*lit*, conspicio) 142. Alias *Andlit*, idem.
- Alldinn*, senex, senescens 302. (Participium sine verbo, ab *Alldr*, ætas.)
- Allgöfgr*, pervenerabilis 10. (*All*, partic. inseparab. valde, & *göf*, donum.)
- All-skörugr*, valde gravis 70. *Skörugr*, gravis, strenuus. (*Skör* caput, quod à Gr. *Κόρυς* idem.)
- Almalltr*, neut. *Almallt*, quod in ore est omnibus, in communem consensum venit 154. (Participium sine verbo, *allr*, & *mali* dico, censeo.)
- Ana*, concitato impetu ferri 54. *var. lect.*
- Andstreymr*, adversus, arduus, difficilis 150. (de persona) 232. q. d. adverso amne, (*and*, partic. inseparab. contra, & *straumr* torrens.)
- Anetiqr*, irretiri, implicari 220. (*Nes*, retè.)
- Anna á bendr einum*, molestiam cui facessere, aut premere quem violentius de morbo, *var. lect.* 54. (*Önn*, cura, labor, molestia.)
- Ann-marki*, vitium, defectus 72. Affine videtur *ann-merki*, terminus, limes.
- Aptr-reka*, (adv. pro adject.) repulsus 90.
- Aptr-fiár*, desiderium rei perditæ 266. (Ubi *aptr-sjá* mendose expressum est, *aptr*, retro, & *se*, video, quasi respectus ad amissum) Alias *Eptr-fiár*, idem *ibid.*

- Ar-bót*, annonæ in melius mutatio 198. (*Ar*, annus, annona, *bót*, correctio, levamen.)
- Ardr*, aratrum 210. (à Lat. *aro*.)
- Arsta*, festum anniversarium (s. dies emortalis defuncti alicujus, a superstitionibus quotannis in memoriam revocandus. *Annale* simpliciter dicunt quidam) 132.
- A-sátt*, consentiens 92. (ab *á*, & *satt*, *sátt*, consensus, compositio, quod porro à *set* pono, compono, fedit)
- A-sú*, inspectio, auspicium 120. alias est *respectus*, *patrocinium* (*á*, & *se* specto.)
- Ast-þygli*, benevolentia, sedulus amoris affectus 330. (*Ast*, amor, vid. *Gunnl. S. Indicem*, & *Hygli*, cura, vid. *I. Eccl. Arn. Indicem*.)
- Ast-góði*, munus s. beneficium amicitiae & favoris ergo datum 196. (*ást*, & *góði*, bonum. Sed Cod. *S.* hic legit; *þann þótti öllum mönnum astgódr*, : erga omnes benignus judicabatur. five promptus ad amandum omnes, *Godr* sumitur interdum pro largo. *Bandamanna S. Oddr er godr af fenu* : Oddus pecuniae largus est.)
- Astfæll*, amabilis 168. (quasi gratia felix.)
- Astúd*, amor, benevolentia 164. (*Ast*, & *Ud* animus.)
- Astúdligr*, amabilis, gratus 76.
- Astfing* n. pl. apparatus 164. (*ast*, ad, & *fæ*, capio, acquiro.)
- Astför*, invasio 222. & 330. ubi male impressum est *astferd*. (*ast*, & *ferr*, eo, quasi aditio: *Adire* pro *invadere* invenitur quoque apud Latinos.)

Asgervi, qualiscunqve animi vel corporis elegantia sive naturæ beneficio, sive studio & exercitio quæsitæ 60. (*ger* *as* *fer*, iis quæ virtutem ornant plenè instructus; Urdû allir à eitt fattir — at einngi madr hefði *gervari as fer* verit enn Sigurdr Slembir um alla bluti 3: inter omnes conveniebat neminem hominum iis] *quæ virum ornant undiquaque instructiorem* fuisse Sigurdð Slembere. *Hryggjarstycki*.)

Asgervi-madr, homo bonis artibus imbutus 200. (retius & savius quam *Asgervis-madr*.)

Asðlen, incurio, invasio (hostis). 2) advenarum frequentia 18. (*Saki*, quæro, peto. Angl. a *Seth*. Lat. *Seqvor*.)

Astradr, Octogenarius 54. (*rædr*, vel à *rðd*, quasi qui decadem annorum ordine octavam implevit; aut est metathesis, pro, *ædr*, quasi *octo decades annorum gestans*.)

Arvinna, labor rusticus qualiscunqve, quo victus & opes parantur. 2) Latius vitæ sustentatio, victus, commeatus labore partus 324. 3) Operæ, servi. (*Vinn*, laboro: Dicitur & *ad vinna at einu*, conficere, consumere quod, unde forsitan *Arvinna* propriè, res ad vitam necessaria, quæ usu consumitur.)

Avarp, allocutio. 2) sententia, iudicium 70. Ubi, hann var kalladr — ecki — allskörugr *æ ávarpi* vel *flestna manna* 3: vultur aut gestibus haud satis gravis habebatur, *ex plerorumque hominum sententia*. (Est autem *avarp* vox elliptica, nam deest *ordf*, diciturque *as verpa ordi á* 3: adicere verbum,

verbum, pro, *alloqui quem*, & sententiam ferre de re quadam. *Verp*, jacio.)

Audgetligr, vilis, parvi pretii, tenuis 278. Vi vocis, facile parabilis (*aud*, partic. inseparab. facilitatem designans, *get*, nanciscor.)

Audn, f. desertum 288. (*audr*, vacuus. forte ab o particula privativa. vid. *audvandr*.)

Aud-råd, *Audredi*, quæstus. opum paratio, opes, fortunæ 48. 154. (*aud*, & *råd*, conditio. Mirè convenit Latinum *Facultates*, *Facile agere* &c.)

Aud-farr, evidens: conspicuus. 264. (*aud*, & *farr*, visibilis, a *se* video.)

Aud-vandr, minus industrius, negligens (particula privativa o *au*, *aud*, formæ variabilis est) 214. Cum autem non sit veri simile, Auctorem prædecessores Pauli Episcopi appellasse *Negligentissimos*, rejicienda prorsus videtur ista Lectio *Aud-vandastir*, aut per facile *solertissimi* exponenda, quanquam vix hoc admittat analogia Lingvæ; reponendum igitur *Rådvandastir*, vitæ integerrimæ, aut morum censes gravissimi, ex Cod. *Svec.* & *S.* qui & hoc loco habet *voro* fuerunt, pro *ero*, & *kunna* potuerunt, noverunt, pro *kunna*; quæ lectiones ceteris præferendæ.

Aud-efi, *audbafi*, opes, divitiæ 88. vid. *audrad*.

Averk, læsio 222. vid. Olavii Indicem ad *Landnáma-bok*.

B.

Bårdagi, pugna, cædes 220. 2) correctio, castigatio 56. (*beria* ferire, & *dagi*, de quo vide I. Olavii *Glossar. Syntagm.* v. *dagr*. Proprie *Bardagi* est

- verberatio. *Grágás* in *Vigsloda* 117. translate etiam calamitas, plaga een plage. Spec. Reg. 348. coll. 349. Literæ Eysteinis Archiepisc. in Hist. Eccl. Isl. T. I. pag. 236. Literæ Eyrici Archiepisc. ibidem pag. 253.)
- Beckr*, rivus 292. Germ. *Bach*.
- Beini* m. hospitalitas 166. (*beinn*, rectus, directus; *niem* hospitalis, expediens & promovens alterius iter.)
- Bera*, ferre, *bera fram*, gerere (negotium, officium) 210. *bar til*, accidit, contigit 134. 188. *Naud bar til*, necesse fuit. *ufus tulit* 126. *beraz at*, accidere 98.
- Betr* (adverb. comparatio) plus, magis. *betr enn álvar langt*, unâ ulnâ longius 186. (*vel*, bene, multum.)
- Bialla*, nola 32. Angl. *Bell. bella*, ferire, feriri cum sonitu.
- Bid* f. expectatio, morâ. *gádr í bidum*, longanimus, in expectando facilis, moræ patiens 218.
- Bida*, morari, expectare 222.
- Bida*, pati 206.
- Bifala*, commendare 242.
- Bila*, deficere 198. (*bil*, intervallum, locus vacuus.)
- Biórr*, domus frontispicium 172. Præterea de omni forma triangulari dicitur. Aliud *Biór* castor, fiber.
- Birzi* f. lumen 274.
- Birsaz*, apparere 286. (utrumque horum a *biartr* lucidus, clarus.)
- Biskupsdomr*, *biskupsdarni*, dioecesis 244.
- Biskups-efni*, vid. *Efni*.
- Blendinn*, *blandinn*, mixtus 98. (*blend*, & *blanda*, misceo.)
- Blid-*

Blágedr, miti animo, comis ingenii, humanus 248.
(*bládr*, & *ged*, animus.)

Bláðlæti, comitas, hilaritas 212. (*bláðlætt*, & *bládr*.)

Bláðnætur, noctes sanguinis, i. e. proximum a cæde tempus 222. (*bláð*, & *nótt*, nox.)

Bláð-æfir, (f. pl.) extrema sanguinis 222. cædes recens & novissima intelligitur; parte posteriore petita ab *æfir* extremitates, limites (panni, corii, calcamenti.) Vel *Bláð-æfir*, (m. sing.) furor sanguinis, animus cæde motus, ab *Æsa* incitare, concitare ad iram (*bláð-æfir* non adest in Cod. S.)

Bók-öf, doctus, literatus 30. (*bók*, liber, *Vífi* vel *Vífi*, sapiens.)

Botr, truncus (arboris, corporis, sicut *Limar* utriusque brachia dicimus) *bolvaxr* mediæ corporis statura 38.

Bordi, velum, aulæum 96. Edda Sæmundi sæpius habet. Hodie *Bordi* simbria, limbus vestis ornamenti causa assutus (à *bord*, & *bard* ora, extremum rei.)

Bót f. emolumentum, lucrum 152.

Bóta-lauff, irreparabilis 288. (*bót*, & *lauff*, quod in compositione privationem designat.)

Ból n. sing. malum calamitas. 246. (Dativo antiquè *bólvi*, genitivo plurali *bólva*.)

Bráð f. celeritas, raro usurpatur, præterquam *íþráð* celeriter, primo f. præsentis tempore 232.

Bráðr celer, citus, præceps 222.

Bragð, motus, momentum, temporis articulus. *Skamma*. *bragðs* cito, brevi 146.

Bragð,

Bragd, vultus, compositio, *med döpru bragði*, moesto vultu, nubila fronte 282. *conf. yfirbragd.* (*bregd*, verto. muto.)

Brenna, ardere, *Síðrinn brann*, mare æstuavit 240.

Brikur (f. pl. s. singulari *brik*.) Tabulæ erectæ in templis ornamentis gratia 172. *var. lect.*

Brixl n. exprobratio 316. (*bregda* objicere, exprobrare.)

Brúgdinn, versatus exercitatus 88. (construitur cum accusativo rei adjecta præpositione *vid. ad. á bragd.*)

Bú, hospitium 168. Hinc *góðr búþegn*, homo hospitalis, & inhospitalis. *Grettis S. & Olafi S. Tryggvas.* item *bui* alienus, extraneus, ut *búi-bundr*, nunc pravè *búa-bundr* & *bu-bundr*, canis extraneus; *búi-gridóngr*, taurus extraneus. *Þórsteins S. Hvítá* sub finem. Sed *Bú* proprie sumitur eadem pugna. apud Nostrum *var lect. Einskis þurfsi í bú at bidia* 3: nihil ad oeconomiam sustentandam deerat.

Byjar-menn, cives, oppidani 108. (*byrr*, villa, oppidum.)

Bylútt, turbidus, turbinibus inquietus (aër, cælum) 206. *bylr* sonitus, strepitus, turbo.

Baklúgr, libellus 2. 6.

Bakur, genitivus antiqv. à *Bók*, liber 88. *var. lect.* ex numerosa auctoritate Codd. optimorum.

Bana-balla, opéra precibus data, precatio 98. (*ban* precatio, *balla*, ago, exerceo.)

Banaballs-madr, crebrò precibus vacans. 70.

D.

Dádbittir, virtutis inventor, i. e. homo virtuosus poet.

246. (*Dál*, actio, virtus.)

Dags, diei, eleganter abundat 24.

Dapr, obscurus, decolor, moestus 282.

Daufr, *dausigr*, tristis, moestus 6. (Germ. *Taub*.)

Deilld, lis, dissidium 94. (*Deili*, divido.)

Döckr, ater, obscurus 286.

Draga, trahere, *Draga undan*, differre, in aliud tempus transferre 222. *dragaz undan*, (Deponens intransitivum, pro, *draga sik*) subducere se, subterfugere, *ibid*.

Dreifa, spargere 282.

Drepa, ferire, cadere 296. *drepa yfir*, dissimulare 212. (inde *yfirdrepskapr*, hypocrisis.)

Driupa, stillare. 2) oculos demittere, pudoris vel moeroris causa 64.

Drúpa, vultum dejicere 240. *Driúpr*, qui præ pudore vel tristitia vultum demittit. Affine Germ. *Trub*, turbidus.

Dymbil-dagar, hebdomas sancta, pascha proxime præcedens 62. Dan: *Dymmel-uge*, ob campanarum silentium, a *dum domm* mutus; hinc *septimana furda* mediæ ævi Latinis dicta conf. *Kristn. S.*

Dyrdar-madr, vir præstantissimus, gloriosus 78.

Dyr-gedr, præstantis indolis, excelsi animi 244. (poet. *dyr*, pretiosus, *ged*, animus, unde *gedr* contracte ex *gediadr*.)

Dyrligr, eximius, laudabilis 210.

Dagr, n. dies naturalis dimidia 12. horæ. *Tveggia dagr* fasta 24. horarum jejunium 180. Diminutivum a *dagr* dies.)

Dami, documentum, exemplum 244.

E.

Efni, res, materia 252. Hinc *Biskups-efni*, candidatus episcopatus, Episcopus designatus 156.

Efri, ulterior, posterior 22. *Efstir*, ultimus 204.

Eginligr, proprius 324. (*ek á* possideo.)

Einmallt, de quo omnes idem dicunt & sentiunt 34. (Participium sine verbo, *einn*, unus, & *mál* sermo.)

Einna, adverb. inseparabile, unice, singulariter, præsertim. *Einna mest*, quæ maxime 278. *Einna skyldast*, longe justissimum 320. (Tantum jungitur superlativo.)

Einrann, suum unius consilium, sequens 234. pro *einradn*, a *råd* ratio, consilium. (aut a *ræna*, sensus intellectus, ratio; ut sit *einrann*, sui sensus & cerebri.)

Einseto-madr, anachoreta 324. (*Einn*, sive sedeo, maneo, & *madr*.)

Eldaz, *Ellaz*, senescere 128. (*Elli*, senectus, *aldr*, ætas.)

Eldstockr, titio 296. (*Eldr*, ignis, *stockr*, fustis.)

Elva v. n. crescere 54. fere de morbis. (*El*, alo.)

Eltra, pellere, expellere 286.

Em, sum 308. Gr. *Eipi*. Angl. *Am*.

Endemi eindemi, res unius exempli, insolens & inauditum quid 16. (*einn* unus, *dami* exemplum.)

Endaz, sufficere 96. (*Endir* & *Endi*, finis.)

- Endilánger*, secundum longitudinem totus 294. (*Endi*, & *lánger* longus.)
- Eptir-gerd*, exsequiæ 198. (*eptir*, post, & *geri* facio. quasi officium posthumum 3: defuncto præstitum, parentalia.)
- Eptir-liggja*, relinqui, omitti 198.
- Ervidr*, molestus 18. (*Ervidi*, labor.)

F.

- Fáfræði*, f. inscitia, ignorantia 198. (ubi genitivus, casus est. *Fárr* paucus, *Fræði* f. notitia.)
- Fagnadr*, lætitia, gaudium. *Fagnadar erendi*, oblectans veniendi causa 166.
- Fagr-eygr*, serenis, claris oculis 142. (*auga*, oculus.)
- Fagr-bárr*, pulchricomus 142. (*Fagr*, pulcher, & *bárr*, pro *berdr* coma præditus. *bár* coma.)
- Falla* cadere. *Falla í skap*, gratum esse 8. *Falla í ged*, idem 6. *Falla í bag*, feliciter cadere, contingere 223. *Falla or minni*, memoria excidere 2. *Falla nar*, tangere, commovere 60.
- Fályndr*, taciturnus 148. (*fárr*, & *lund lyndi*, ingenium.)
- Fángelfi*, carcer 268. (*fángr* capio.)
- Farar-skioti* m. jumentum 204. q. d. itineris accelerator. Alias *Skióti* idem.
- Fárr*, paucus. *margs fárr*, rerum multarum defectus 146.
- Faraz*, perire 106. (ab activo *Fara* cum Dativo, e medio tollere, uti *at fara ser*, seipsum interficere.)
- Far-madr*, qui naviculariam facit 38. (*för* pl. *farar*, navigatio, *far* navis.)

Fasteigr, fixis oculis 142. (*Fastr* firmus, *eygr eygdar* oculis præditus, ab *Auga* oculus.)

Fá-stdindi, res novæ raro auditæ 252. (*fárr*, & *stdindi*.)

Fe-fastr, pecuniæ tenax, non largus 78. (*fe*, pecunia, *fastr*.)

Feginfamliga, lubenter, cum gaudio 44. (*Feginn* vid. in Gloss. Syntagm.)

Fegin-fögur, grata nuntia, fama exoptata 182.

Fegr, fato vicinus, cui mors imminet 206.

Fella, deicere, *Fella niðr*, negligere, omittere 6. *Fella bæn at einum*, orare 50. (quasi *preces admovere*.)

Fertugr, quadragenarius 57. (*fiórir*, quatuor, *rugr*, decas.)

Festa, figere, *feſta t minni*, memoriæ mandare 2.)

Fiall-brapi, *Fiall-drapi*, frutex 308. conf. *Kristni S.* in v.

Fiár-leiga, ufura, foenus 260. (ita melius capitur, quam pro mercede pecudum. *Fe*, pecus, pecunia, *Leiga*, locatio & ejus merces.)

Fiar-lagr, remotus 324. (*fiarri*, procul, & *liggia* jacerè, positum esse.)

Fimtugr, quinqvagenarius 80. (*fimm*, quinque, *Tugr*.)

Fingr-gull, digitale aureum 126.

Finna, invenire. *Finna at*, corrigere, castigare, vituperare 176.

Fiolla f. *Fiöldi* m. 292. a *fióllda bæjum* in villis plusculis 232. (cognat. Germ. *Viel* multum.)

Fiöl/skyllða, officiorum multiplex occupatio 232.

Firra, privare. *Firra báſka*, periculo liberare 224. (*fiarri*, procul.)

Flyza, accelerare 160. (*fiótr*, citus.)

Flytia, vehere, ferre, referre narrare 282.

- Forngi* dux, ante signanus 336. (*for*, præ, ante, *ngi* est mera formatio nominis.)
- Forlög*-n. vitæ sustentatio, victus 198. (*az leggja for*, ad alimentum destinare.)
- Forlög* n. pl. fata. 2) vitæ ratio, conditio 226.
- Formáli* n. præloquium 122.
- Forrád*, administratio 132. (*för* & *rád* potestas, imperium, regimen.)
- Forvisri*, homo perspicax, prudens 38. 46. (*för*, & *visurr*.)
- Föstrjörd*, solum natale; patria 334. (*föstr* nutritio, & *jörd*.)
- Frackar*, Franci 60.
- Fráfall*, decessus, mors 134.
- Fram-kvæma*, producere, proferre; promovere 178. (*fram*, foras, prorsum, *kem*, activè, venire facio, duco.)
- Frekliga*, plene, satis superque, affatim 236. (*frekr*, avidus it. magnus.)
- Fremia*, agere 140. (*fram*.)
- Fyida*, pacare, pacem facere. *fyrir einum*, pacem impetrare cui 32.
- Fróðleikr*, scientia, notitia 4.
- Frumtekia*, prærogativa, primæ optionis jus 266. (*frum*, inseparabilis, partic. primum, *tek*, capio.)
- Frædi* f. fama, notitia 316. (Gr. *φράδι*, cognitio.)
- Fragd*, fama, rumor 334. laus 270. (*freg*, rogo, fando audio.)
- Frænd-rakinn*, pius, in cognatos officiosus 88. (*raki*, colo.)

Fullræda-sámr, reddendæ vicis studiosus, jus taliónis amans 88. *fullrædi*, talio. (*fullr*, plenus, justus, *rád*, conditio. nisi malis arcessere ab *reidi*, pendo, solvo.)

Fullirúi, amicus, fidelis 150. (*trúi*, credo.)

Fyrirbyggja, providentia 230. (*fyrir*, ante, *bugr*, animus.)

Fyrirláta, deserere, relinquere 280. (quasi omittere, *præmittere*.)

Fadaz, ali, visitare, vitam sustentare 324. (*fadi*, alo.)

Falaz, consternari, de equis 328. (*fala*, terrere.)

Fari, instrumentum, it. facultas 156. (*ferr*, eo.)

G.

Gagnstæðligr (pro *Gagnstæðiligr*, quod mendum est) contrarius, oppositus 284. (*gagn*, *gegn*, contra, *stænda*, stare.)

Gánga, ire, *Gánga af ser*, in pejus mutari 220. *Gánga undan*, deserere, subducere se 150. *Gánga at sólo*, ex voto cedere 196. *Gánga vid* (quod & dicitur, *Gánga gegn*, *Gánga með*, *meðgánga*) facteri 262.

Gard-bverfa, f. area, locus circumseptus 324. (*Gardr*, sepes, *bverf*, circumeo, circumdo, cingo.)

Gefa, dare, *gefa upp*, de jure cujusquam rei cedere, missum facere 226. *Sva mun mörgum gefit vera*, ita cum multis comparatum esse credo. 2

Gegna, occurrere, respondere, *Gegna þingfarar.kaupi*, itineris comitalis censum solvere 52. *Sem best gegndi*, prout optime convenit 160.

- Gersemi* f. res pretiosa 14. homo præstans & eximius 114. (*giðrsamr*, perfectus.)
- Gerviligr*, honestis artibus (probe) instructus 164. de templo (*gervi*, f. habitus.)
- Gestrisni* f. liberalitas in hospites, hospitalitas 118. (*gest-risnu*, hospitalis. *gestr*, hospes, *rifa*, surgere, sublimem esse.)
- Geta*, accipere, consequi 300. Impersonaliter, *gái nær boergi ber á Islandi*, nusquam fere baccas in Islandia habere erat 9. nullus eorum dabatur proventus 188. divinare 306.
- Geyminn* curans, observans tenax 332. (*Geymi* servo, curo.)
- Gifr*, *gipr*, donum, munus 14. 60. fortuna, felicitas 174. (*gef*, do.)
- Gifra* (rectius, *gipru*) fortuna 202.
- Gim-steinur*, gemma 124. olim *gimr* idem. (*Gim* ignis, Edda in ignis vocabulis. quasi lapis igneus: fulgens. ita ut non sit necesse à *Gemma*, derivare.)
- Giöfull*, largus, munerosus 12. (*gef*.)
- Glíkia líkia*, assimilare, *glíkia epsir* 214. (Germ. *Gleichen Lik*, facies, corpus.)
- Glófi*, chirotheca, pl. *glófar* 228.
- Glepr*, imprudens factum, delictum 290. (Vid. Olav. Glossar. Syntagm.)
- Gnoera*, *noera*, *vörra*, crepare 56.
- Góðbáttadr*, humanus, bonis pulchrisque moribus 272. (*góðr*, bonus, *báttir*, mores, *junde báttadr*, moratus.)

- Gods**, antistes, curio, qui tam sacris, quam civilibus præfuit 12. (scribitur & *Gudi, Gud, God.*)
Aliud *Gódi*, bonum, lucrum commodum.
- Godords-madr**, toparcha, præfectus 148. Christianum officii nomen; sub ethnismo fere dicebatur, *gódi.*
- Gódr**, bonus, facilis, *ólmasu-gódr*, in pauperes beneficus 116. *gódr i bídum*, occasionem sive opportunitatem æquo animo expectans, vid. *Bid*, & *ástgódi.*
- Grafu**, sculperere 230. (Germ. *Grabin*, cælare.)
- Gromr**, rex post. 244. (ubi *Sólar-grómur*, rex solis, Deus.)
- Greida**, expedito 272.
- Greidir**, qui expedit, tradit, dat 244.
- Greipa**, prehendere 302.
- Grenia**, rugire 296. (forte à *Gróð*, *gróðr*, *gróði*, ventus vehemens.)
- Geda**, augere 196. *þat gáddi i miek metord hans*, id ejus honores multum ad auxit 182. (*godr* bonus, magnus.)
- Gaska**, *gáfska*, bonitas (innocentia sanctitas) 32. Aliis intelligitur potestas virtus, ac si scribendum esset.
- Gatka**, a *Geta* posse, valere.
- Gafa**, fortuna felicitas 6. (*gef*, dono.)
- Gafo-madr**, homo fortunatus 10.

H.

- Hábiarg**, petra, rupes alta 336. (*bárr*, altus, *biarg*, rupes.)

Hafa, habere. *bafa illa*, male agere, actiones male instituerere 218. Cui oppositum videtur, *bafa best* 156. *bafa* (meum) *fyri ser um eitt*, præeuntes habere 3: auctores, quos sequamur 176.

Hágr, dexter, artifex 142.

Hall-ari, annona gravior 322. (*ballr*, inclinatus, vergens, *ari*, v. potius *ár*, annona.)

Hardliff, vitæ asperius institutum, victus spinosus 184. (*hardr*, durus, *liff* vita in compositis *liffi*.)

Há-reyfti, vociferatio 326. *hárr* altus, *raust* vox.)

Hark, strepitus 326. (*hardr*.)

Hárr, modus, *þessháttar* ejusmodi 288.

Heid-vidri, coelum serenum 238. (*beidr*, fudus, serenus, *vedr*, in compositis *vidri*, aer, tempestas.)

Heil-bugadr, integer, candidus 70. (*beill*, solidus, integer, *bugr*, animus.)

Heil-ráði, salubre consilium 20.

Heill, adj. integer, sanus incolamus. *frjá of beillr*, re salva esse 202.

Heima-madr, domesticus 272. (*beima*, indeclinab. domicilium.)

Heim-bod, convivium 256. q. d. invitatio domum.

Heim-kynri, domicilium 330.

Heita, vocare, vota facere 56.

Helmíngr, pars dimidia 44. var lect. (*hálfgr*, *belfíngr*, invenitur in rhythmico Thiodolfi Islandi.)

Henda, capere. *benda gaman at*, voluptatem ex aliqua re capere 6. (*bönd*, manus.)

Herfiligr, torvus, deformis 282: (*harmr*, calamitas, tristitia. f. & m. libenter alternant.)

Hingas-burdr, nativitas huc, i. e. in hanc lucem, in hunc mundum 82. De Christi nativitate semper dicitur.

Híón, domestici, familia 8.

Híú pl. idem 230.

Híúkólfr, taberna, cella. hic latius area campus 196. Interdum scribitur, *Hínkólfr*.

Hlaup-ár, annus intercalaris 132. (*blaup*, saltus.)

Hnúga, inclinare. *búga til*, pertinere ad, ditionis esse 194. (Gr. *ενω* innuo.)

Höfdingi, vir primarius 174. (*böfud*, caput.)

Hógliga, leniter 218. (*begr*, commodus, placidus.)

Högværd, f. patientia, mansuetudo. (*begr*, & *vera*, esse.)

Hökull, scapulate 46. affine *Hekla*, epomis. inde nomen montis Isl. *Hekla*, cujus perpetua nix hoc vestis genus refert.

Holdgan, incarnatio Christi 336. (*bolld*, caro.)

Hönd, manus. *bann var á hendi signum mönnum*, vivebat cum principibus viris, seu, in eorum erat familia 38. *þer fálu sik gudi á hendi*, ille Deo se commendabant 206. (ubi *á hendi*, est notabile, pro eo quod frequentatur a recentioribus, *á bendr*, & *bendr*, *i bönd*) *Á bendr*, in, adversus 54. *Hann gaf i bönd*, demandavit (aliis) 232. *bann sellði af bendi stadarins forráð*, deposuit s. transtulit in alium administrationem sedis cathedralis 132.

Hörfa, spectare, *barfavid*, adversari 116. (*buerf*, verto.)

Hörmúng, ærumna, calamitas 208. (*Harmr*, damnum, dolor.)

Horn-spörn (*spönn*, genit. *spónar* & *spóns* 6. 8.) cochleare cornerum 6. 8.

Hornvögr,

- Hornungr*, qui posthabetur & despicitur 256. (*Horn*, angulus. aliud *Hornungr* in *Gra-gús*, *Erfda-Þessi* cap. 4. nempe genitus ex matrimonio servi manumissi, & dominæ quæ hunc manu misit.)
- Hörund*, cutis corpus 56. (*bár*, pilus, & *und undir*, sub.)
- Hraustr*, fortis, firmus; de dómo 120. (quasi *reystr*, elatus arduus.)
- Hreytir*, substantiv. verbale; qui spargit. *bringr breytir*, viri appellatio poetica 300.
- Hrid*, impetus, turbo, procella 62. (*ríd*, ráo.)
- Hródr*, laus, poema 300
- Hrokkinn-bárr*, crispa capillo præditus 142. (*bröckva*, in orbem se contorquere, seu colligere.)
- Hrókr*, homo procerus, vir præcipuus 196.
- Hryggleikr*, moeror, tristitia 98. (*Indic. Gunnl. S. v. bryggi*.)
- Hvargi*, ubicunqve 196.
- Hvæfa*, invertere 62. de rebus concavis dicitur, quando terram spectat cavitas (*bolr*, cavus.)
- Húfu-vidr*, ligna, materies 232. forsan a nomine proprie sylvæ; non enim credibile est Librarios ita depravasse vocem notam *Húfu-vidr*, quæ existat p. 330.
- Hugadr*, animosus 264.
- Hugskot*, animus 324. (*skot*, recessus, angulus.)
- Hugr*, animus. *Hann pryddi kyrkium í hvívetna því er hugum S. mátti byggja*, templum omnimodis, quæ animo (ad commoditatem l. decus) excogitari poterant, ornamentis decoravit 172.
- Hvotr*, albus, *hvotr þárottinsdagr*, dominica Pentecostes 14.

- Hánger-vaka*, famis incitamentum 2. Auctor suum ita nuncupat opus, fore sperans, ut hoc inspecto amplius sciendi desiderium in lectoribus excitetur. (*vek*, excito.)
- Hyblyi* (rectius, *bíhyli*) domus, sedes 15. (*biá*, apud. quasi plurimum habitaculum.)
- Hyrta*, castigare 218. (Gall. *beurter*, *burter*, agitare impellere. conf. Indic. I. *Eccl. Arnanni* v. *birting*.)
- Hysf*, aedes ædificium 232. (vix dicitur nisi in compositione.)
- Hyski*, familia 288. (*Hús*, domus.)
- Hagendi*, facilitas, commodum 194. Aliud *Hagendi*, cervical.
- Hatta* f. periculum: unde verbum *Hatta vel*, tentare, periclitari 6.

I. J.

- I, præpositio causæ vel instrumenti. *bann gladdi vini* *sina i veizlum virduligum*, — per convivia optata 164.
- Jafna*, conferre, comparare 8. (*jafn*, par.)
- Jafnlikr*, similis 6. (quasi *formá simli*.)
- Jafnlyndr*, animo æquabili, constans 78. (*jafn*, & *lynd* animus.)
- Jafnlyndi*, æquabilitas ingenii 216.
- Jardskiálfri*, terræ motus 178. (*jörd*, & *skelf*, tremo.)
- Jatari*, confessor 334. (*játa* confiteor, affirmo. *já*, imo.)
- Jdgiöldd*, damni reparatio 60. (*inni* promo, præsto, *giöldd* solutio.)

- Ibuga*, considerare 152. (quasi *in animo volvere*.)
- Illgiarn*, malevolus 286. (*illr*, malus, *giarn*, inseparab. cupidus.)
- Ill-girnd*, malitia 312.
- Illingr*, maleficus, nebulo 226. (at ibi S. legit *Illingar* sc. in genit sing.)
- Ill menni*, idem 156. (*menni* inseparab. homo.)
- Ill-Þyði*, maleficorum colluvies 126. (*Þidd*, populus.)
- Ilmr*, fragrantia 274.
- Imbrodagar* *Ymbrodagar*, quatuor stata anni jejunia, quæ vetus ecclesia celebravit 158. A. Sax. *ymbren vuca*, *ymbren festen* vi vocis, ut quidam volunt, hebdomas vel jejunium quotannis sæpius recurrens, ab *ymbe* circum & *ryni* cursus. rectius tamen alii per aphæresin dici malunt a *hvazember*, *quazempora*, quomodo Latini hæc jejunia vocarunt.
- Ikar*, *ytar*, viri, poet. 246.
- Ikr*, præstans, excellens 126.
- Fúganni*, ursus, poet. 120. (*ygr*, terribilis, quasi *terribiliter dentatus*.)

K.

- Kasta*, jacere, mittere. *kastadi skipino* navis submersa est 206. (ubi *kastadi* est impersonale. potest tamen subaudiri, *straumr*, torrens.)
- Kárr*, hilaris 116. (unde Dan. *kaad* lascivus.)
- Kaup*, præmium, merces 312.
- Kaupá*, contrahere pacisci 184.
- Kaupáingr*, m. emporium 156. (*kaup*, mercatura & *Váingr*, quod vide in *Ind. Gunnl. S.* At forsitan apud

Kynstórr, generosus 310.

Kyr-fodr, unius vaccæ pabulum hybernum 220. (*kyr*, vaccæ, *fódr* alimentum à *fædi* slo.)

Kann, peritus, gnævns (Dei epithetum) 202. (*kann*, nosco.)

L.

Lag n. situs, positus, ordo, i *mörgo lagi*, multis modis 114. (*legg*, loco colloco.)

Laga-brót, legis transgressio 86. (*lög*, lex, *bryt* frango.)

Land, prædium, fundus 44.

Landfiol/skyllðir f. pl. plures officii publici occupationes 128. (*Land* terra, *Fiol/skyllða* quod vide.)

Landskiúlfri, terræ motus 136.

Lång-gædr, diuturnus, durabilis 14. (*långr*, longus, *gædi* bonum, *gæddr* bono auctus, beatus. *Lång-gædr* fortunatus, var. lect. ibid.)

Langleirr, oblongo vultu 70. *Lit* formavifus, vocabul. obsolet. à *Lit* aspicio.)

Láta, amittere perdere 220. *Látaz*, occumbere, mori 104

Lásgædi, gestus 88. Interdum *Lásædi* (*Láta*, præ se ferre, *gædi*, *ged*, indoles, *æði* idem, item mores.)

Laugar-píning, dolor ablutionis, i. e. qui vitæ maculas abluat & purgat 102. (*laug* lavacrum, *píni* punio.)

Leggia, ponere. *Leggia undir*, alterius arbitrio aliquid dijudicandum permittere 150. *Leggia sík í ábyrgd*, periculo se objicere 152. *lagdr til kennimanns-skapar*, ad sacerdotium a natura formatus, accommodatus 70.

Leidi,

- Leidi**, sepulcrum 24. (*Ibid.* ad *Landn. b. v. leiddr. Al.*
Leidi m. tedium.)
- Leidretti** f. correctio, emendatio, reparatio 224. (*leid*,
 iter, modus, *vetri* corrigo.) *Leidresting* idem
 var. *leçt.* *ibid.* *Leidrettâ* S. idem.
- Leit** f. quaesitio, item conatus 224.
- Leira**, quærere, tentare 310.
- Leisord** n. idem ac *leit* 224. var. *leçt.* (*ord* nihil hic per
 se significat, estque mera productio nómimis,
 ut in *Eginord* possessio in *Egils* S. *leidi ord* du-
 ctus, deductio in *Laxdala*, *Virord* notitia.)
- Leia**, *afleia*, dissydere 278.
- Lesord**, disvasio 224. (*vid.* *Leisord.*)
- Leysa**, solvere. *word allir virðingamenn med störgjöfum á*
burt leyfir, omnes honoratiores amplissimis au-
 cti-xeniis dimissi sunt 124.
- Liá**, commodare, præbere, cum genitivo rei 202. (pri-
 ma Indicativi, *ek liæ.*)
- Lid** n. familia 290. 328.
- Lída**, labi. *er jol leid*, post festum natalitium 166.
- Lif-lát**, mors 252. (*lif*, vita *lát* amissio.)
- Limar**, f. pl. membra 220. (*cf.* *bol-klædi.*)
- Limadr** vel, qui pulehris & concinnis membris est. (bra-
 chiis, manibus, pedibus.) 88.
- Lit-biartr**, serena & candida facie 142. (*litr*, color,
 vultus, facies, *biartr*, clarus, lucidus.)
- Litilátr**, humanus, non superbus 8. (*litill*, parvus, &
lása præ se ferre, se gerere.)
- Litúfr**, acceptus, comis 88. (*Germ.* *lieb.*)
- Líós-jarpr**, ex fusco albicans 70. *líóss* lucidus, *jarpr* fu-
 scus.)

Lok n. pl. exitus, finis 48. *færa til loka*, ad finem ducere 170. (non invenitur hæc vox in singulari, præterquam in genitivo *loks*, qui adverbialiter usurpatur, & *tandens* significat, *lyk* & *loka*, claudio.)

Lög, leges, pacta 262. *leggja lög á*, leges de aliqua re sancire 190. (*legg*, pono, constituo.)

Lög-*svöxtr*, *lögsvöxtr*, lege definitum fortunarum incrementum 40. (*lög*, *svöxtr* fructus, *vöxtr*, incrementum.)

Lögdeila, actio, five lis judicialis 86. (*Lög*, jus, iudicium, *deila*, lis.)

Lög-*leysur*, legum contemptus 64. (*lauss* carens, in compositis, & *leysa* carentia, absentia in iisdem.)

Lög-*sögu-madr*, legifer, nomophylax 64. (quasi *jus dicens*, *de jure respondens*. *segi* dico.)

Lög-*spakr*, legis peritus 190.

Lúka, claudere, finire 338-

Læring, institutio 12. 18. 74. (*læri*, erudio, unde *lærdr* in literis institutus 68.)

M.

Magnaz, vires fumere, augeri 4. (*magn*, vis potentia, *má* possum. *valeo*.)

Mála-*fylgis-madr*, patronus, qui coram iudice alterius agit causam 120. (*mál*, causa, *ek fylgi* comitor, studeo, opitulor, *fyigi* studium. Næc minus recte se habet *Mála-*fylgio-madr** sensu eodem.-(cf. *Níals S.* pag. 1. & 35.)

Mála-*lok*, causæ forensis vel cujusque negotiū exitus 48. (vid. *lok*.)

Mölan, pictura 184. (ubi tamen præferendum ex *Svec.* & *S. málmi*, ut sit sensus, *dexterrimo artifice in quovis metallo*)

Máldagi, pactum 278. Alias *Máli*. (conf. *bar-dagi*.)

Mál-sniilli f. eloquentia 92 *sniallr* elegans, alacer. (cf.

— *Indic. Kristni S. & Olav. Gloss. Syntagm. v. sniallr.*

Snellt adv. citò, *Ol. b. S. í Þatti Asbiarnar Selsbana*.)

Manndygd, virtus 320. idem quod simplex *dygd*.

Mannfræði, doctrina, scientia 4. *fræði* idem.

Mann-gersemi, vir eximius 114.

Mannbafnir, mercenariorum conductiões 118. (*þessi* habeo, adhibeo, utor.)

Mann-val, virorum præstantissimorum copia 70. (*val n.* electio)

Margfróðr, multiscius 88.

Matleysi, inedia 234. (*matr*, cibus, *leysi*, inseparab. postpositivum, carentia.)

Marráð, penoris administratio 210. (*matr*, *ráð*, regimen, directio.)

Medferð, modus agendi 176. (*ek ferr med*, gero, tra-ctio, fungor, administro 300 & 208. quod verbum construitur & cum accusativo & cum ablativo rei, at hoc est elegantius.)

Meidr, fudes lignum, *standa á óndverdan meid*, in fudis ultimo stare, i. e. maximo periculo sese exponere 218.

Mein-bönnuðr, damna cohibens. poet. 244. (*mein*, damnum, incommqum, *bönnuðr*, qui prohibet, avertit; *banna* prohibere.)

Meingjörð, injuria, damnum 314.

- Meinlara-samr*, incommoda sponte ferens 282. (*meinlari*, incommoda.)
- Mein-staddr*, ad angustias redactus 264. (*staddr* constitutus, item deprehensus, hoc tamen sensu usitatus est *stadinn*.)
- Merki* n. pl. miracula 32. Ita *σημεία* Græcis, & *Signa* Latinis.
- Merks-madr*, vir insignis, præstans 2. Aliud *Merks-madr* vexillarius.
- Merkr*, notabilis, observatione dignus, fide dignus 202.
- Mikill*, magnus, ingens, procerus 38.
- Mis-gera*, peccare, delinquere 236. (*mis* partic. privativ. inseparabilis plerumque.)
- Mislíka*, displicere 318. (*líka* convenire.)
- Mis-smídi* fabricatio sine successu; item infortunium, rerum in pejus conversio 222.
- Misþóknaz*, non placere 278.
- Mitr*, mitra 294.
- Mjúk-látr*, mitis, clemens 70. (*miúkr* mollis, lenis, *látr* in compositis, moratus.)
- Módr-kyn*, genus maternum 262.
- Múgr*, multitudo 326.
- Mund-ágr*, examen libræ, item mediocritas 176. (Vid. *Gunnl. S. Indic.*)
- Munkliff* coenobium 96.
- Munn-gát*, cerevisia 22. (Vid. *Indic. I, Eccles. Arnænni.*)
- Myrkva-stofa*, carcer, domus tenebrosa 268. (*myrkva* genit. singul. a *myrkvi* caligo, aut est adjectiv. gen. foem. a *myrkr* obscurus.)

N.

- Náinn* f. *náinn*, n. *náir*, propinquus — a — um 220.
(*ná*, prope, quod tamen solum vix invenitur.)
- Nákvæmr*, circumspéctus, circumstantiarum observans,
sedulus industrius 200. (ubi S. legit, *i allri
umfyslu nákvæmuzz*, & T. *altra umfyslu nákvæmst*,
id quod in versione expressum est.) 2) præsens,
propitius, favens 334. (*ná* & *koma* venire.)
- Nálgaz*, accedere 102. contractum a *nálegiaz* 316.
- Náliga*, propemodum 132.
- Nám* n. doctrina 144. (*Nem*, capjo, translátè disco.)
- Nánd*, vicinia, *i nánd* prope 56.
- Naudskeria* in extremis angustiis constituti, quasi ad sco-
pulos ultimæ necessitatis adacti 106. var. *naud* &
sker, scopulus.)
- Naudskilia*, adverb. pro adject. qui invitî separantur 106.
(*naud* necessitas, & *skilia* separare, separari. di-
citur & *naudskila*.)
- Náttar þel*, vid. *þel*.
- Nátt-mál*, noctis accessus 102. certum diei ad noctem
vergentis tempus, in horam septimam & dimi-
diam incidit.
- Nema*, occupare 254. discere 144.
- Nenna*, a se ipso impetrare (ut aliquid faciat 218. Dan.
nenne.)
- Nidrfall*, jactura clades 154
- Nidrfetning*, sepultura 172.
- Nióra* frui, *njóra eins ar*, meritis alicujus frui 228.
- Njót-rád* n. pl. administratio (oeconomix) multis utilis
& fructuosa 210. lect. var. ex Svec. & S. (*njóra*,
frui,

frui, participem fieri, unde *nyr* fructus, *råd* in plurali, potestas, regimen, speciatim oeconomia.)

Nista, premere 308.

Nunna, monacha 66. *Nonnus* & *Nonna* invenitur apud Latinos saeviores, pro, monachus, monacha: deducunt à Gr. *νόσος*.

Nyrr, novus. *af nyio*, de integro, denuo 246.

O.

O. affkiprasamr, qui alienis negotiis se raro immiscet 70. (*kipra* dividere, *kipra ser* sibi partem destinare, *kipra ser af*, curare, curandum suscipere.)

O-áran, annona gravior 64. 198. (potest esse & gen. foem. uti loco cit. priore, & gen. neut. si hoc, facit in genitivo *ó-áranis*, dativo *ó-áraní*. a negatio Inseparab. & *ár* annus.)

Odd.bagr, dexter mucrone, i. e. coelandi artis peritus 230. (*oddr*, mucro.)

Odr, præceps, furens, mente captus 22.

Ofar, superius, posterius, fini propius 196. *uppi* supra, *efri* superior, *efftr* supremus, ultimus 204.

Ofan, deorsum 328.

Ofan.verdr, superior, posterior, ad finem vergens 186.

Osmigr, segnis, inelegans, inconcinnus, rudis 6.

Ofriki, violentia, tyrannus 258. (*of*, nimium, *riki* vis, potentia.)

Ofródr, imperitus, indoctus 2.

Offókn, persecutio 326. (q. violenta petitio.)

Ofuegr, *ofuagr*, nimium gravis 224. (*veg*, pondero.)

O-gá, negligentia 198. *gá* cura.

Ogrynni n. propriè abyssus, translate abundantia, vis immensa 184. (*grunnr* vadofus, non altus.)

O-hamingia, infortunium 100. *hamingia*, genius comes, item fortuna.

Obeill, non integer, 3: infidus 16. *var.* 1. (*beill* integer, solidus.)

Obægendi, difficultates, incommoda 192.

O-bægiaz, magis incommodam fieri, ingravescere:

O-bægr, incommodus, non officiosus 130. 86. (*bægr*, commodus, ab *bægr* conditio.)

O-bættir, mali mores 222. (*bættir* modus, mos.)

Obættir, tutus, sine periculo 102. (*bættir*, periculum.)

Omeginn, *omegn*, debilis 290. (*mægn*, vis, robur. *mægn*, fortis.)

O-ordinn, futurus, qui nondum exstitit 276. (*verda*, fieri, existere.)

Op, clamor 328.

Opin-eygr, *opineygdr*, patulis & emiculis oculis 38. (*opin* apertus, *eygdr*, *augdr*, oculis præditus.)

O-rádvændi, *bradvændi*, iusti & honesti negligentia 86. *rádvændr* iusti & honesti observans.

Ords-quivdr, proverbium 8. (*quivdr*, effatum, à *quæda* eloqui.)

Ofala, jactura, q. d. damnosa venditio. *gánga at ósólo*, male succedere 56. vid. *Sól*.

Ofenn, non visus 160. (contractum ab *Ofétinn*, participium sine verbo.)

Otti, timor, *otta-ífi*, metus ex dubio seu incertudine natus 240. (*ífi* hic stat, pro, *éfi* dubitatio. at *var. lect.* *ótta-yfi* foret timoris excitatio. Totus locus, ut multa in *Páls-saga*, perplexus & erroris suspèctus est.

Qvandr, adverb. inornate, simpliciter, perfunctorie, sine apparatu & cura 166. (*qvandr* difficultate exquisitus, accuratus.)

Qvedratta, turbida tempestas 62.

Qvitr, insipiens, imperitus 2.

Qumradiligr, inenarrabilis 280. (*veda* sermo.)

Oyndi, tedium, moeror 106.

Önn, cura 246. (ann cura, amo.)

Örlyndr, liberalis 264. (*lyndr* ingenio präditus hoc vel illo)

Örr, pronus alacer 148 liberalis 78. 92.

Örsæsi, (q. *arar sæsi*, vel *örar sæsi*, fides sagittæ) arcus, seu in specie nervus arcus, aut etiam clypeus, quoniam sagittæ in hoc hærent; *Ör sæsiö eydir*, qui absumit clypeum, aut qui clypeo utitur, poet. vir. 246.

Örsætr, var. l. idem, ibid. *sætr* villula. in prima autem hujus versus strophæ ex & corrigendum est, *Lydr á allr* & erit sensus: *Populus omnis debet apud Deum bona precari viro beato, qui pectus &c.*

P.

Pell, serici genus 96. medii ævi scriptoribus *pallium* dicitur.

Penta, pingere 172.

Pipra, tremere 240.

Prestlíngr, puer artes humaniores discens, sacerdotibus tenendas 126. (terminatio *língr* est diminutiva, ut in *unghíngr* adolescentulus.)

Prófsa, examinare 86. (à Lat. *probo*.)

Prúdliga,

Málan, pictura 184. (ubi tamén præferendum ex *Svec.*
& *S. málni*, ut sit sensus, *dexterrimo artifice in
quouis metallo*)

Máldagi, pactum 278. Alias *Máli*. (conf. *bar-dagi*.)

Mál-sniilli f. eloquentia 92 *sniallr* elegans, alacer. (cf.
Indic. Kristni S. & Olav. Gloss. Syntagm. v. sniallr.
Snelle adv. citò, *Ol. b. S. i Þatti Asbiarnar Sels-
bana*.)

Manndygd, virtus 320. idem quod simplex *dygd*.

Mannfrædi, doctrina, scientia 4. *frædi* idem.

Mann-gersæmi, vir eximius 114.

Mannabauir, mercenariorum conductiones 118. (*þessi*
habeo, adhibeo, utor.)

Mann-val, virorum præstantissimorum copia 70. (*val* n.
electio)

Margfródr, multiscius 88.

Matleyfi, inedia 234. (*matr*, cibus, *leyfi*, inseparab.
postpositivum, carentia.)

Matráð, penoris administratio 210. (*matr*, *ráð*, regi-
men, directio.)

Medferd, modus agendi 176. (*ek ferr med*, gero, tra-
cto, fungor, administro 300 & 208. quod ver-
bum construitur & cum accusativo & cum abla-
tivo rei, at hoc est elegantius.)

Meidr, fudes lignum, *standa á öndverdan meid*, in sudis
ultimo stare, i. e. maximo periculo sese expo-
nere 218.

Mein-bönnuðr, damna cohibens. poet. 244. (*mein*, dam-
num, incommqdam, *bönnuðr*, qui prohibet, aver-
tit; *banna* prohibere.)

Meingjörð, injuria, damnum 314

Ressa, porrigere attollere, levare. *hann resti eigi or reekio*, e lecto non levabatur, seu, levare poterat 54. *var. lect.* ubi *rò resti* videtur impersonale, & *hann* accusativ. casus.

Reyfari, raufari, latro 226. (Germ. *Rauber*, Dan. *Røver*.)

Rid n. scala, gradus 170. Aliud *rid* f. impetus (a *rida* extolli; sublimem ferri, equitare. (conf. *Gloss. Syntagm.*)

Rit n. scriptum, scriptura 4. 200. *Ritari* scriba 112.

Ró f. & *rói* m. remissio, levamentum 236. *var. lect. Sæc.* & S. Dan. *Roe*. Germ. *Rube*.

Róðra f. cruor, sanguis 238. (*rodi* rubor. Gr. *βόδιον* rosa.)

Roskinn, adultus 320. (Vid. *Gloss. Syntagm.*)

Rostaz, rubiginem contrahere, depravari, corrumpi 198.

Ródd f. vox, sonus 268. affine est *raðst* idem.

Rydia, evellere, loco movere, *rydia til vian* aperire, glaciem scindere 76. *rydia ábraut*, abigere 226.

Rygur, rigur, mulier 302.

Ræfr, riáfr n. laquear, tectum 172. (*reifa* involvere.)

Rakiligr, cordatus, observans 224.

Rakinn, observans, colens 182. *rakia* curare, colere.

Raksa, purgare, emendare 78. *var. l.*

Rækr, profligatus, rejectaneus 328. *ræka* pellere, rejicere.

S.

Sakeyrir, pecunia multatitia 258. (*sök* culpa, crimen.)

Sambrotngiur pl. campanæ consonæ 172.

Sam-landi, conterraneus 334. (*sam*. partic. inseparab. unæ; junctim, & *landi*, quod & separatim idem significat.)

Samlendr, qui in eadem adest regione. *Gissur var eigi samlendr þá fadir hans andadiz*, *Gissur* in patria non aderat, cum pater suus moriebatur 38. Ambiguitate hujus vocabuli deceptus est *Thor-gils Hallæ filius*, nam sumsit id pro *conterra-neo*, at *Snorrius Pontifex*, & *Guðruna Ósvif filia*, qui eum ludificabant, intellexerunt id, quod Author h. l. (*Laxdala* brevior, cap. 41. collat. cum cap. 44.)

Sam-neysa, convivere 292. (*neysi* consortium, *neysa* consors particeps, *neysa*, uti, frui.)

Samsida, adverb. pro adject. synchronus 144.

Sann-ordr, verax 298. (*sannr* verus, *ord*.)

Sárleikr, dolor 224.

Sauðr, ovis, *sauða-nys* f. lac ovillum 198.

Semia, componere, concinnare 232. (*sam* partic. congruentiæ.)

Sendingar f. pl. missus, fercula 268.

Sess, m. sedes 218. ubi *kominn i uandan sess*, difficultatibus implicatus, loco difficili constitutus.

Settir, constitutus, habitus cultus. *litr settir at kladum*, de vestitu maligne habitus 256. (particip. verbi *ek set* colloco. *Ljósvetrn. S. Guðmundr inn ríki*) *let vera með sér göfgra manna fóno, ok setti þá svo ágætliga, at þeir skyldu öngan lut eiga íden*, 3: *Guðmundus* (potens) habuit secum virorum nobilium filios, & habuit eos tam egregie, ut nihil operis facere necesse haberent.)

Sid-bús,

- Sid-bót*, morum reformatio 76.
Sid-ferdi, consuetudo, ritus 274.
Sid-látr, bene moratus 68.
Sidr, mos, religio 304.
Sidugr, urbanus, bonis moribus 270.
Sifella, compago, plurium contiguorum series, & *Sifello*
 jugiter perpetuo, sine interruptione 168. 242.
Stga, labi, lente serpere 210.
Sinna f. ratio, it. attentio 302. var. 1.
Sjódr, crumena 258.
Sizia, sedere. *Sizia fyrri vandanum*, discrimini esse expo-
 situm 218. *Sizia á svikom*, insidiari, dolos struere
 282.
Sjótuagr, septuagenarius 98.
Skap, forma, rei constitutio, *belle þar vel skapi*, eadem
 ratione perseveravit, eodem instituto fere con-
 stitit 154.
Skap, animus 216. *vera t skap*, ad animum esse, placere
 220.
Skarbendingr, fimbria crenata 96. humeralis sacri nomen
 (*sker* seco, *skar*, *skard*, *skör*, incisio, crena.
band fascia. Neque tamen absurdum est dedu-
 cere a *Skar-band* vitta, diadema.)
Skemta, tempus fallere, oblectare 6. (*skammr*, brevis.)
Skindok, lolium 22. vid. not. 12.
Skjálfri, tremor motus 286. *skjálfa* tremere.
Skilia vid, mori 230. (per euphemismum.)
Skilning f. sensus, opinio 280.
Skilskapr, reditus, seu redituum præstatio 48. var. lect.
 (*skila* expedire, solvere, *Skil* præstatio.)
Skiól n. latebra it. protectio 290.

Skíðer, expeditus, celer. *Skíðr* & *Skilningum*, ingeniosus, acutus 70.

Skipa-ríón, naufragium 252. (*ryn* amitto, quod non confundendum cum *rni* colligo.)

Skörtungskapr, gravitas, gnavitas, strenuitus 48. *Skörtungr*, homo gravis & imperiosus (de viro ac foemina)

Skrá-seria & simpliciter *skrá*, in literas referre, literis mandare 4.

Skrautligr, ornatus, cultus 88. *Skrútt* n. ornatus.

Skríðdr, calicis sacri nomen proprium 92. *l. var.* propriè vas, aut poculum, magnæ capacitatis.

Skurull, mensa 270. A. S. *scutrel*. Ger. *schüssel*. Lat. *scutula*, vas quo cibus apponitur. (Thiodolfus de Hvini) neutraliter hac voce usus est in *Höftlög*:

blaut af belgo skusli : partem de sacra mensa. quando nominativus esiet *Skur* l. *Skuril*.)

Skynding, festinatio 252. (*skunda* festinare.)

Skadr, noxius 328. (*skadi* damnum, noxa.)

Slá, ferire. *slá vid*, adhibere 2. 156. 158. alio sensu *slá vid*, prætexere, causari.

Smádr, contemptus 316. (quasi parvi factus, a *smárr*, parvus.)

Smala-madr, opilio 318. *smali* pecudes, grex, nunc etiam Islandis opilio, quo sensu & invenitur in Fragm. Memor. Niáls S. cap. 54. (*smárr*. & *smálka* minutim, legitur in *Spec Reg. smálki* quisquiliæ lignorum. convenit Germ. *schmal* tenuis, Dap. *smal*.)

Smitd f. fabricatio 120. alias *smtdi* in g. neutro 116. 170.

Snarpr, acer 264.

Smilla f. elegantia 310. (*smiallr*.)

Snoktra, singultire 288. *snoktr* n. singultus (vocabulum fictum videtur a sonitu singultientium, potius quam à *snöggr* celer.)

Snoer, elegans 244.

Snæda, cibum sumere 270. *snæd* opsonium cibus. *Sverris* S.

Sofna, obdormiscere mori 238.

Sól, *ganga* at *sólo*, solem sequi, i. e. recte & bene succedere 196. *Raudulfs þátrr* in *Cod. Flmey.* at *draumr þinn* gengi at *sólo*, ok *allt at þesi þátr ok forvitni* : ut somnium tuum feliciter eveniret, & omnia gesta tua, cogitataque. contra *ganga andselis*, adverso sole ire; dicimus ubi inepte & imperite geritur negotium, adeoque minus succedit. Alibi scribitur, at *solo*, ac si locutio petenda sit a *sala* venditio §6. var. lect.

Spektingr, vir sapiens 46. 272.

Spónn, cochleare 6. 8. (Angl. *spoon*.)

Stadfastr, constans 88. (*fastr*, fixus, *stadr*, locus.)

Stadfesti, f. constantia 216. (*festi* f. firmitas a præcedenti.)

Stafn, extremum eminens, de navi puppis & prora 242.

Steinn, gemma 226.

Stein-pró, loculus lapidens 172.

Steypa, precipitare, pessum dare 326.

Stika f. ulna 190. (*stiki*, *stiaki* palus, stipes: unde *stika* proprie bacillum mensurando accommodatum.)

Stilling,

- Stilling*, moderatio 192. (*stilli*, sedo; compono moderor.)
- Stjúpmódir*, noverca 192. Alias *stjupa* idem.
- Stocker*, trabs, *fyrir innan stock*, intus, intra trabes, i. e. in domo 50.
- Stod f.* adminiculum, columen 168. (à *stend* sto.)
- Stofna*, instituere, fundamentum ponere 242.
- Stóll*, sedes episcopalis 116.
- Stólpi*, columna 334.
- Stórlyndr*, magnanimus, mitnificus 92. (*lund* ingenium.)
- Stór-menni*, magnas, vir dives & potens 186.
- Stór-menska*, magnificentia 124. (*menska* in compositis, humanitas, humana indoles, aut affectio.)
- Stór-tákn*, summum miraculum 298. (*tákn*, *seikn*, signum.)
- Stór-standi*, res novæ insignes 66.
- Stöckva*, actiyè, expellere ejicere 222. passive expelli, fugere 90.
- Stöpull*, turris minor 170. quasi *stöfull*, à *stafr* columna (cf. *Ind. Rerum. v. Turris.*)
- Stund*, tempus. à *jafnlángri stundu*, tantulo tempore 144. 2) studium, þeir lögðu mikla stund á, multum studium adhibuerunt 298
- Stunda*, *stunda á*, studere, conari 286.
- Styðja*, stabilire, confirmare 170. (*stod.*)
- Stygð*, f. austeritas, offensio 290. *styggr* austerus. (Gr. *στύγος* odium.)
- Svarra-sviþr*, lugubris facies 232. (*svarta*, pro *svart*, niger, *sviþr*, motus subitus, item vultus.)
- Svefn-leyfi*, insonnia 224.
- Sveiz* f. territorium 148. (proprie caterva comitatus, Gall. *suisse.*)

- Suffa*, lente cadere, *sv fa at landi* ad terram appelli 206.
(ubi verbum est imperionale, & cum dativo
construitur.)
- Sultr*, fames 322.
- Sundr-lauff*, dissolutus, diversus 276. (*svadr*, separa-
tionis vocula, *lauff*; solutus)
- Sundr-leitr*, diversus 280.
- Sundr lyndr*, discors 94. var. l. (*lund*, *lyndi*, ingenium.)
- Sundr-þyckr*, idem ibid. (*þocki*, *þackr*, *þykkis*, mens.)
- Suinna* f. decus, honestas 302. *svinnr*, honestus.
- Svipra*, auferre, privare 286.
- Syn*, *fiön* f. visus 160.
- Synaz*, apparere 284. 288.
- Sysla*, dioecesis 168. (*ek systi*, negotium gero, operor.)
- Sa fong*, maris proventus i. e. captorum piscium copia
198. (*ferr*, mare, *fång* captura, *fa* capio.)
- Sakia*, petere, — *at rádi*, consulere 46. (Lat. *sequi*.)
- Sala*, beatitudo 280. (a *sól*.) *Sell*, fortunatus, dives
44. beatus, beate mortuus 180.
- Sarr*, fragrans 274.

T.

- Taka*, capere. *taka biðnom*, domesticos conducere, ad
sciscere 204.
- Tala* f. fermo 186. alias numerus. (*Tel* loquor it. nu-
mero.)
- Tegia*, trahere, ducere, allicere 4. (Lat. *ducere*. Germ.
ziehen, nisi potius sit à *Tega* jungere, *Grettis S.*
& *Ol. b. S.* sapius.)
- Tekia* f. rapina, præda 266.
- Telgia*, dolere 120. (Gr. *τέλγω* delitio.)

Telia,

- Telia**, referre, recensere. *Teliaz*, dicere se, verb. intransitiv. 72. idem significant, *kvedaz*, *kallaz*, *liraz*, *segiaz*. *teliaz undan* tergiversari, excusare se 40.
- Tengdir** f. pl. affinitas, *tengdamenn* affines 218. (*teg*, *tengi*, junctio.)
- Tidir** f. pl. sacra, officium divinum 62.
- Tidr**, *dsitatus*. *sem titt er* ut fieri solet 294. (*ttd* tempus. & hic est participium sine verbo.)
- Tiginn**, honoratus 174. 2) strictius pænobilis, perillustis, de regibus, jarlis, & quandoque episcopis dicitur 18. 38. 226. (Lat. *dignus*. Gr. *τις* honore.)
- Tign** f. dignitas, gloria, majestas 32.
- Tignar-nasn**, regis, jarli, episcopi titulus 38. ordinibus inferioribus non convenit.
- Tigna**, honorare 216. officiis honorificis colere, seu ea cuiquam exhibere 166. & 168.
- Tiguligr**, heroicus, augustus 38.
- Til**, ad. eleganter abundat pag. 20. lin. 4. a fine pag. *til-farr*, *farr til*, par, potis, idoneus ad aliquid 8.
- Tillög** n. pl. additamenta, contributiones 118. sumtus, apparatus 124. (*legg til*, attribuo, præbeo, suppedito.)
- Tilaka**, incipere 230.
- Tilarlan** destinatio, decretum, *benti tilarlan um öbagindi*, destinata incommoda portendebat 64. vid. *arr*.
- Tor-garr**, non facile parabilis 226. (ubi S. recte legit *Tor-garr*. *Tor* partic. inseparab. difficultatem notans, *gar*, adipiscor.)

Traudr, invitus. *trauds* vix, ægre 78. *var eigi trauds* (trist. S.) parum abfuit 176.

Traust n. confidentia, fiducia 278

Trefsur f. pl. filamenta 278.

Tregda, mora, impedimentum 72. (*tregr*; tardus, invitus.)

Tutugr, viginti ulnarum 179. (*tut* in composit. binio, *tugr* decas.)

U.

Uken-ska, ignorantia 252. (*kann* sciens, *kann* scio.)

Um; circum. *skal ek þadan at um vera*, circa eam rem versabor, in eo ero occupatus, id allaborabo 8. *vandrædi þau sem um voro at vera*, difficultates, cum quibus erat conficiendum 42.

Umbuna, rependere 288. (scribitur & *ambuna*, forte à Gr. ἀμύβω commuto, vices reddo.)

Umfram præter, super 164. (ubi per tmesin usurpatur) 262.

Ummali, dicta, iussa, vota 220.

Umsæt f. insidiæ 330.

Umsi/sla procuratio 168.

Una, acquiescere 164. 212. sed hoc loco ex S. reponendum est *virði* censebat.

Undan, præ, ante; it. abs. *ganga undan*, præire, 2) deferere, elabi 150.

Undir, sub. *þeir er mest var undir*, qui plurimum potuere, potentissimi fuere 122.

Undirstada, fulcimen 202. (*ek stend undir*, sustineo, ne cadat.)

Unna, favere 88. (prima Indicativi *unna*, præterit. *unni*.)

Uns,

Uns, donec 156.

Uppi, super. *vera uppi*, superesse, durare 138.

Uppi-baldsmadr, qui suffulcit, sustentat 334. (*ballda upp*
& *uppi*, sustentare, conservare.)

Upprás, origo 2. (*vás* cursus.)

Upptekinn, inceptus 284. (*ek tek upp*, tollo, incipio.)

Urlausn, opitulatio, auxilium 116. (*leysa úr*, expedire.)

Utan, peregre 92.

Úti, foris, *verda úti*, frigoris vel tempestatís vehemen-
tia in via perire 62. Quod montes & tesqva
transeuntibus sæpe accidit.

V.

Vad, vadum 32.

Vada, pèdibus transire (ignem, aquam) 294. (a prima
Indicativi *ek ved*.)

Valds-madr, præfectus, præfes, rector, magistratus 336.
(*valld* potestas, *velld* possum, in potestate habeo.)

Valr, accipiter, falco 233. (quasi lectissimum avis ge-
nus.)

Vandadr, accuratus, exquisitus, cum cura & studio
factus 170. (particip. passiv. verbi *ek vanda*.)

Vanda-menn, necessarij 164. à *vandi* discrimen, pericu-
lum, translátè obligatio, necessitudo, s. jus &
vinculum necessitudinis. *þeirra manna er bonum*
þótti mestr vandi á, hominum, quibus plurimum
deberi (præstandum esse officij) censebat 174.
Hryggjar-stycki í Rafns þætti; *hverr vandi er*
mer á vid þig, quæ mihi necessitudo tecum in-
tercedit S. (vide infra *vandr*.)

Vand-bæfi n. pl. casus dubius & difficilis 216.

Vandliga, observanter, caute 176.

Vanfsart, per euphoniā pro *vandfsart*, & hoc pro *vandfsardi*.
Pótri bonum vanfsart med vera, ceſſebat negotium
 difficile tractata eſſe, ſ. cautionibus ſubjectum
 176. (*ferr med gro*, tracto.)

Vandr, difficilis, periculi plenus 218. 2) aliquid magna
 cura faciens 154. 3) difficilis, malus 316. (hoc
 ultimo ſenſu ſcribitur ab antiquis cum virgato
 à *vándr*.)

Vandræði, difficultas 42. defectus 228.

Vangiörr, rudis, inconditus 6. (*van defectus*, *giörr*
 factus.)

Van-mátt, infirmitas 132. (*mátt* vires.)

Van-rakt, ineuria 8. (*rakt* ſ. observantia, cura.)

Vargr, lupus 326.

Varir, imperf. cum accuſativo, animus przmonet, prz-
 ſagit 6. 296.

Varliga, varia, vix 300.

Vary, observans, cujuſquam rei certus 332.

Varúd, cautio, præcautio, cura 220. 236. ubi ſenſus
 eſſe videtur, *confitebatur affarim omnia, qua ſe*
in episcopatu amiſiſſe judicabat, aliis cavenda
 (*úd*, animus.)

Vatn, aqua. *Varna-vöxtr*, aquarum inundatio 208.

Vegligr, venerabilis 297.

Vegr, via. à *marga vego*, multis modis 40. *Pann veg*,
 ita 218.

Vegr, honor, gloria 224. (*veg*, elevo, pondero.)

Vegsama, honorare 334.

Veidi, captura (avium, animalium, piſcium 324.)

Veidi-flöð,

Veidi-stöð, locus piscaturæ: 922. (*stíð*, *stakulinn*, *stario*, *stendsto*, *stadr*, locus.)

Veita, dare, it, facere. *veita tíðr*, facram officium facere 62. 70.

Velli, ditio, regnum 14. (*tek velli* valeo, potior, in potestate habeo.)

Verða, manere, versari, constitutum esse; *fem boerrveggi þeirka vord í raun margri* &c. sicuti uterque in ærumnis multis erat constitutus, aut, in multas incidit ærumnæ 184. ubi conjectura textui subdita parum plausibilis est.

Vidbánaðr, apparatus, *værrar vidbánaðr*, apparatus in hyemem provifus (præcipua in alimentum pecorum) 198. (*vid* adversus, *ky* paro.)

Vidkenning, confessio, s. agnitio sc. delictorum, aut imperfectionis propriæ 56. (*vidr* cum, *kenna* noscere. *medkenning* idem.)

Vidr-vist, præsentia, conversatio, *þagendi vidrvistar* humanitas in conversatione 194. (*vidr* & *vist* manfio, quod a *vera*, antiquè, *vesa*, esse.)

Vid-sjá s. cautio, *gers at vidsjám* cavendum judicare 226. (*vid* contra, *sjá* in compositis, visio.)

Vidfæming, acquiescentia, consensus, approbatio 278. (*vid*, & *fæmi*, congruo, convenio, me accommodo 212.)

Vidnaka, resistantia 266. (*tek vid* excipio, quod & *tek í moti*.)

Vígkann, dimicandi peritus 268. (*víg*, pugna, *veg* pugno, sc. elevo gladium.)

Villdr, gratus, amicus, carus 38. (est quasi particip. passiv. a *vil* volo. Dan. *villd* idem.)

- Vin-fengi* n. amicitia 90. (forte posterior pars fit a *fäng* amplexus, ut fit *vin-fengi* copulatio amicitia, mutua amicitia.)
- Vinna*, facere, exhibere, præstare. *vinna beina*, hospitalitatem præstare 186.
- Virdi*, præter. *virdi*, æstimo, judico, existimo 236. vid. & *una*. (*verð* pretium.)
- Virding*, æstimatio, sententia, judicium. *þú virding er ú*, ita judicatur 186. 2) honor; quo sensu dicitur, *ad gíra virding eins*; & *virding til eins* 156. 164.
- Virduligr*, opiparus, pretiosus 164. 228.
- Virdr*, æstimatus, in honore habitus 38. 268. (particip. verbi *ek virdi*.)
- Visran*, revelatio 178.
- Vísund*, f. notitia 318. (*visandi* sciens, *veit* scio. Dan. *vidende*.)
- Vixli*, permutatio. *gífa vixli*, mutua donorum collatio 122. (Germ. *wechsel*.)
- Votta*, testari 208. (vid. Gloss. Syntagm. v. *væstr*, *vottr*.)
- Voveifliga*, repente, subito 208. 328. (*vá*, *vo*, ma um, *veifi* vibro; ventilo. neque absurde scribitur *vof-veifliga*, à *vofa* spectrum: spectra subito oculis objiciuntur.)
- Völla*, pl. (à singulari *valla*) potestas, regimen, it. actus, opera (fere in malo sensu) *af vitnum völldum*, mea operá, mea culpá 8.
- Vöndull*, manipulus 200. (*vind* vincio, torqueo, complico.)
- Vöxtr*, incrementum, statura 38. *ghuga í vöxt* incrementum capere 200. *mála vöxtr* status causæ, ratio rei gestæ 42.

Vatt f. pondus octuaginta librarum 200. (derivant à *veg pondero.*)

Y.

Yckur, vestra 280. (*yckarr, yckur, yckat, vester, -ra, -um.*)

Yfirbodi, præfectus, dominus 194. (*yfir supra, byd impeto.*)

Yfir-bót, emendatio 222.

Yfir-bragd, mores externi, gestus 88. 2) vultus 38. *Alias bragd idem.*

Yfir-ferd, yfir-för, transitus 130. (*yfir per, trans, ferr eo.*)

Yfirsyn, vultus, facies 286. *syn, sion*, id. (quasi *super-ficies, forma exterior.*)

Yndi-fall, lætitiæ detrimentum 242. (*yndi voluptas, fall casus.*)

Yrkia, facere carmen 312. (*verk opus.*)

P.

Padan az, ex ea parte, pro *þar* ibi 8.

Þarfligr, utilis 80. (*þörf, opus, usus, utilitas. Dan. Taru.*)

Þeckiligr, amabilis 88. (*Dan. Tekkelig. þigg, accipio, admitto.*)

Þekia, tectum 202. (*þek, tego.*)

Þel, cuiusquam rei intimum. *náttar-þel* conticinium 208.

Þess, ob eam rem, aut, in ea re 88. est genitivus ellipticus pronominis demonstrativi *þá*, nam plene foret *til þess*, aut *þess vegna*; potest tamen esse

Enallage pro dativo þvaf, vel f þvaf. aut accusativo, fyrir þar.

Þfakadr, defatigatus, vexatus 206. var. lect. Þiaka vexo, þiát, servitute premo, in servitute habeo, þi, mancipium.)

Þingfar, iter ad comitia generalia. Þingfarar-kaup, tributum pro itinere ad comitia solvendum 52.

Þocka-gódr, vultu amabili 70.

Þolraun, patientiæ probatio, casus quo patientia probatur 314. (þol, patientia, vid. Gloss. Syntagm. v. þola. raun. examen, experimentum, periculum.)

Þoran f. audacia 294. (vid. Gloss. Syntagm. v. þora.)

Þrekadr, labore fatigatus 206. (þrek labor.)

Þridilangr, tertia pars, triens 78.

Þri-tugr, triginta annorum, it. triginta ulnarum 44.

Þró f. locus 174.

Þrozinn, defessus 152. (þryr, deficio, defino.)

Þvaf at eins, eo pacto 212. (þvaf revera est dativus neutr. gen. pronominis demonstrativi sá, & hic stat pro med þvaf, quod latini simili sensu efferunt cum ea; eâ conditione. at eins solummodo.)

Þvadr, blandus, comis 88. (á þiód populus q. d. humanus, popularis, civilis.) aliud, & alius originis est þvadr liquidus, tepidus, Gall. Tiede, & potest dubitari, ane hoc potius scribendum sit per f, þidr.

Þvngd, morbus 54. (þungr gravis.)

Þvrsi f. commodum, utilitas 152. (þarfr. vid. supra.)

Þvss, tumultus 324. (forte á þvacos coetus tripudiantium.)

Þvrr,

Pyer, ululatus 284. (Dan. *Tuden*. *Þibra* sonitare. *Þíótr*,
ventus sonorus.)

Æ.

Æia, *ægja*, quietem jumentis dare 328. (ubi vitiose in
textu est *æa*. a prima indicatiui ek *át*, Gr. *ἄω*,
ἄωω, *spiro*. sed vide tamen Indic. *Kristni* S. v.
át.)

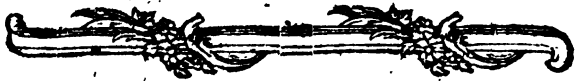
Æpa, clamare, lamentari, plorare 284. *óþ*, clamor, plo-
ratus.

Ærimn, quantum satis est 146. *ærnir* satis multi 194.
ærit, *ærit nóg*, satis 168. (*ár* annus, annona.)

Æskia, optare 194. (Dan. *eske*, *önske*. *ósk* votum.)

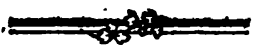
Ætt, genus. 2) plaga, regio. *fráfall Gíffurar biskups
benzi til ættar um öll þágindi* &c. decessus Gíffu-
ris Episc. quasi digitum intendebat in regionem
omnium incommodorum &c. 3: ea evidenter
præmonstrabat 64. *var. leð*.

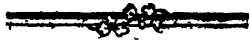

Corrigenda.

- P**ag. 4. Lin. 14. lege. *hverir*, pro *hvorir*.
— 5. — 20. l. *duco*, pro *dico*.
— 18. — 14. pro *enn*, l. forte *er*.
— 25. — 2. l. *meridiana*.
— 50. — — *biskupslauf*, una voce.
— 52. — 1. *valinn*, pro *valin*.
— 56. — — lect. var. lit. q. *alltíafnt*, pro *ávallt*.
 & lit. r. *folu* &c.
— 61. not. l. *isa*. & lin. seqv. *posfit*.
— 68. — 10. *sonr*, pro *sonar*.
— 76. — — lect. var. b. *Kristinn laga* &c.
— 84. lin. ult. *vetrinn*. pro *vetrin*.
— 92. — — lit. b. *præponenda* est voci *dónum*.
— 100. lin. ult. post *mannskada*, puncto distingue.
— 131. — 17. *rectius*, *constat*.
— 148. — 4. post *illmenni*, commate distingue.
— 163. — 15. pro *Islandia*, reponendum esse *Nor-*
 vegia, svadent circumstantiz.

-
- Pag 165. Lin. 8. ganifum. pro visum.
 — 167. — 5. post *missæ episcopi*, adde: *vulgari*, *tritiz* & *notz*.
 — 184. — 9. *fidan*, pro *fidan*.
 — 200. — 14. *giörníngi*, pro *giöníngi*.
 — 204. — 12. *margt*, pro *magt*.
 — 207. — 10. pro *divine*, lege *Dei*.
 — 208. — 12. *voveifliga*, pro *voseifliga*.
 — 212. — 3. *cap. virði*, pro *yndi*. & *conf. Ind. voc. uni* & *virði*.
 — 245. — 7. *lydr á allr*, pro *lídr á allt*; de *cujus emendationis auctoritate & sensu consule Ind. vocum v. órfætt*.
 — 247. — 10. expuge punctum post *miri*.
 — 256. — 6. *unni*, pro *kunni*.
 — 259. — 7. post *extirurum*, colo *distingue*.
 — 266. — 5. *mestr*, pro *mestar*.
 — *ibid.* — 11. dele punctum post (r). & isti præpone, nam illa varians lectio pertinet ad periodum sequentem. Qui correxit *Thorvaldsfagam*, mirè illam corruptit, peruerfa hac interpunctatione, quod studione an incitia fecerit, incertum est. Ubi autem, quod sæpè fit in sequentibus, similis error occurrit, relegabitur lector ad hanc emendationem hujus pag:
 — 274. (l), (p), & (q), corrige, ut monitum est modo ad pag. 266.
 — 275. — 13. *decreuisset*, pro *decreuerat*.

-
- Pag. 276. Lin. 16. bodar, pro boder.
 — ibid. — — (y), (z), corrige, ut supra.
 — 288. — 16. hverninn, pro hverinn.
 — 294. — — (m). (p), corrige, ut supra.
 — 295. — 16. post coenaculi, adde: *medii*.
 — 297. — 2. post consecraterat, commate distingue.
 — ibid. — 7. dele, *ignem*: & *ingrederentur* ibi po-
 nitur absolutè loco, *progrederentur*.
 — ibid. — 8. dele, *aeque truncis*.
 — 302. var. lect. t. lege *Vestfirðinga*, pro *Vestfirdi*.
 — 303. — 11. post *Thornmarum valle*, adde: *filius*
 Thorkilli, filii Grenjadi.
 — 304. — — (g), corrige, ut supra.
 — 308. — — (d). (f), corrige, ut supra.
 — 310. — — (m); (n). corrige, ut supra.
 — 312. — 5. *gudlastadi*, pro *gudlastádi*.
 — 314. — — (g), (h), corrige, ut supra.
 — 315. — 15. *nequisset*, pro *nequibat*.
 — 316. — — (o), corrige, ut supra.
 — 318. — — (r), corrige, ut supra.
 — 320. — — (e), corrige, ut supra.
 — 322. — — (o), (s), & (u), corrige, ut supra.
 — 324. — ult. var. lege, *GARDHVERFA*.
 — 326. — — (c). (d), corrige, ut supra.
 — 328. — — (k), & (l), corrige, ut supra.
 — ibid. — 14. *zia*, pro *za*.
 — 330. — — (u), corrige, ut supra.
 — ibid. — 13. legendum sine dubio *IVda* 3: *quarta*,
 pro *VIIIda*, conf. cap. IV. sub initio.
 — 332. — — (z). corrige, ut supra.
 — 334. — — (g), corrige, ut supra.

Pag. 335. Lin. 3. qvasqve, pro qvas.

— 336. — I. höfdáingium, pro hödingium.

— ibid. — 9. reyfti, pro reifti.

— ibid. — II. pone, S. ɔ: Sancti, ante, Johanni
baptista.

— ibid. — — (k), (m). corrige, ut supra.

Corrigenda.

- P** ag. 61. not. 38. pro, it, lege: ita.
- 77. Lin. 4. — ante, lege: post.
 - 97. — 9. — cimbría, lege: fimbria.
 - 131. — ult. — qvam hodie, deleatur.
 - 157. — 18. — stipatum, lege: stipatus.
 - 165. — 8. — visum, lege: gavisum.
 - 200. — 14. — giöningi, lege: giöringi.
 - 204. — 12. — magt, lege: margt.
 - 246. — 11. — Skyni, lege: Skini.
 - 256. — 6. — kunni, lege: unni.
 - 266. — 5. — mestar, lege: mestr.
 - 258. — hic littera (h), signum diversitatis lectionis, errore quodam interpunctionis, relata est ad vocem & periodum præcedentem, cum ad sequentem pertineat; qui idem error, pluribus in locis, in *Thorvalldi historia* occurrit, dicto modo corrigendus.
 - 280. — ult. — yckur, lege: yckar.
 - 302. — 5. — þess, lege: þess.
 - 303. — 11. — post *valle*, adde: filius *Thorkelli Grenjardi* filii.

In Indice Chronologico.

- Pag. 341. Lin. 9. pro *Johannes*, lege: *Johannæi*.
 — 349. — 26. — Aegliaz, lege: Angliæ, & lin.
 ult. pro odiit, obiit.
 — 351. — 9. — *Náll*, lege: *Niáll*.

In Indice Rerum & Nominum.

- 363. — 14. — præcepto, lege: præcepta, & pro
 vigida, rigida.
 — 371. — 7. — frequans, lege: frequens.
 — 372. — 19. — cantileaa, lege: cantilena, & lin.
 22. pro in, vi.
 — 376. — 14. — opierus, lege: quietus, & lin. 19.
 post eruditus, ponatur: Islandiam.
 — 382. — 6. — moralis, lege: morales.

In Indice Vocum.

- 393. — 4. — bere, lege: bera.
 — 394. — 14. — Κορη, lege: Καρη, v. Καρη.
 — 405. — 26. — Φβαδη, lege: Φράδη.
 — 410. — 10. — πρυω, lege: vρυω, & lin. ult. cor-
 neum, pro, cornerum.
 — 411. — 26. — kyrkium, lege: kyrkiuna.
 — 412. — 15. — tel, lege: til.
 — 413. — 16. — hvatember, lege: qvatember.
 — 414. — 12. — encoenia, lege: encœnia.
 — 415. — 10. — kvada, lege: kveda.
 — 416. — 23. — maculus, lege: maculas.
 — 423. — 7. — μορος, lege: μονος.
 — 425. — 13. — βωμη, lege: ρωμη.
 — 426. — 13. — βοδαρ, lege: ροδον.
 — 434. — 7. — binio, lege: bitni.
 — 437. — 12. — apparatus, lege: apparatus.

Genealogia. 69.

Landn. P. V. Cap. 9. p. 3 III. p. 218. & 19.

Naddoddus Pirara, uxor *de Höfda* quinto
Jorunna fil. *Olvis Bar-* u a Ragnare Lod-
nakalls g Rege Daniæ De-

Bründolpus

dens. Uxor *Frid-*
a Kiárváli, Irlan-
 Regis ex filia nep-

Tborlefus

Bründolpus

Tborkel Skatakarl

us, uxor *Tborbil-*
siupa filia *Tboreris*
eris. Vid. *Gum-*

Tborarinus

Ormszunga Saga

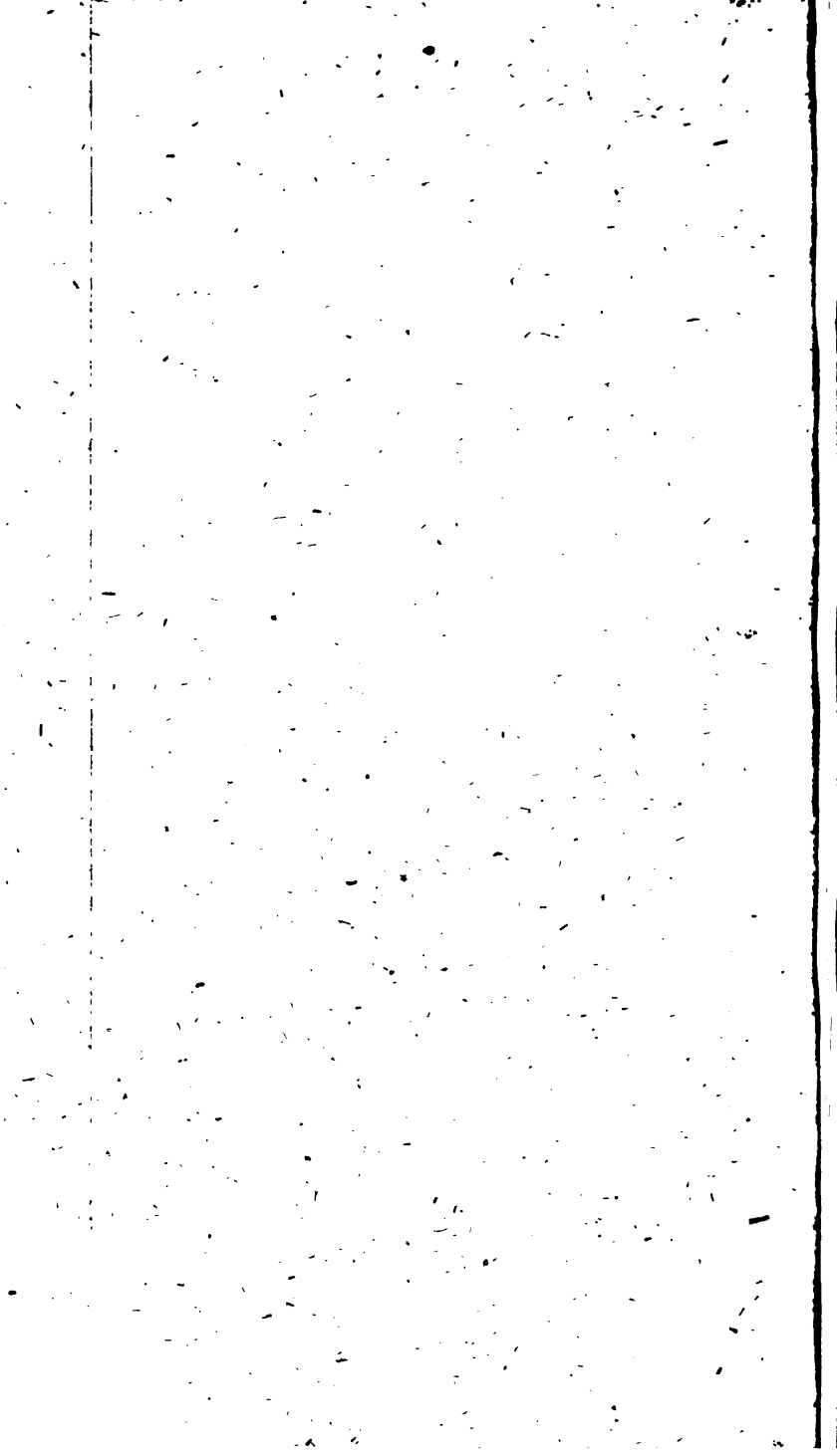
Hallus de Haukadol

us *Hestböfði*

us *Karlsefni Vin-*
liæ Inventor

us

da

Tboruni

Halkbori

nci Eg

Ogri.

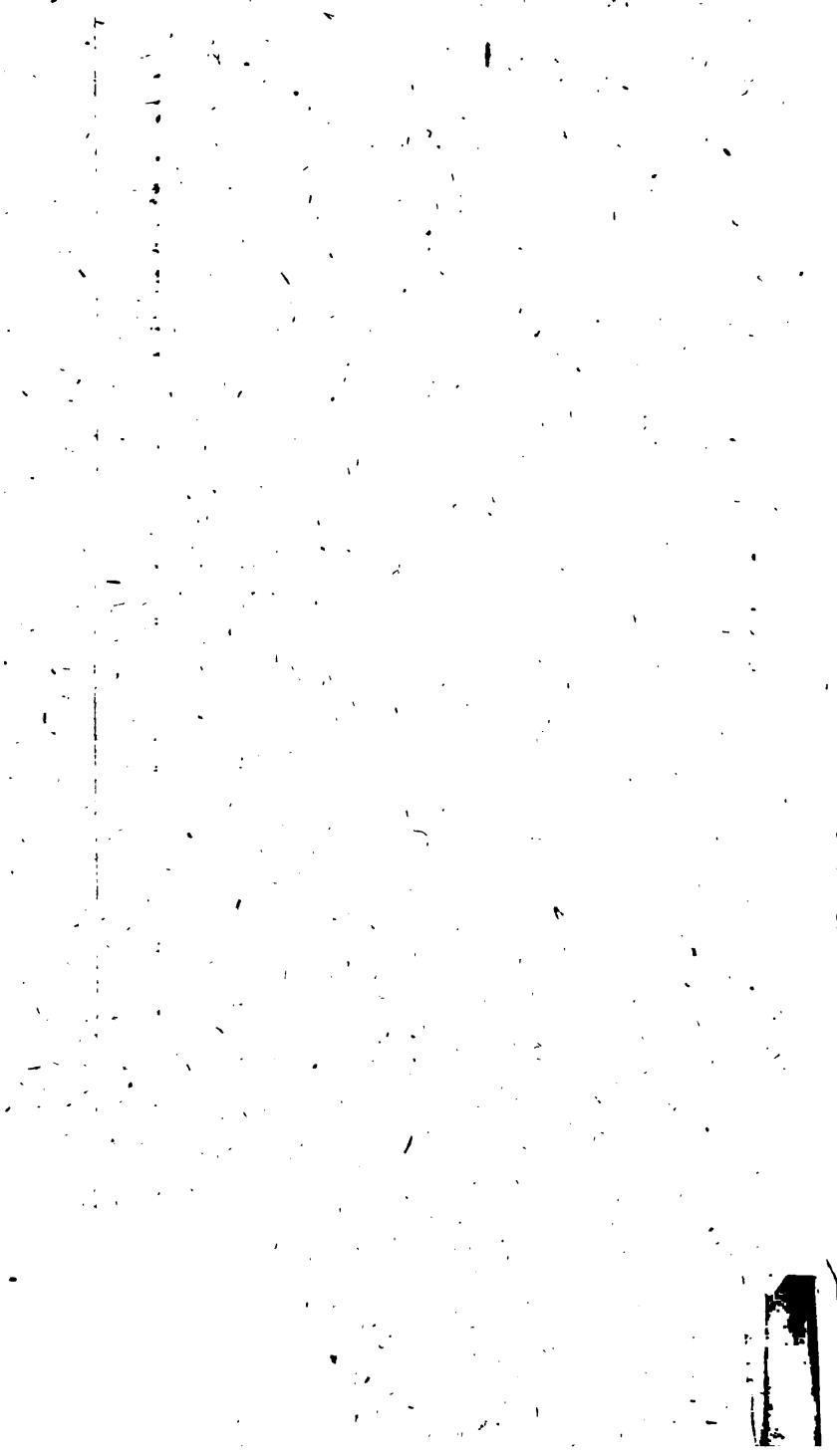
de

Munk

nfis.

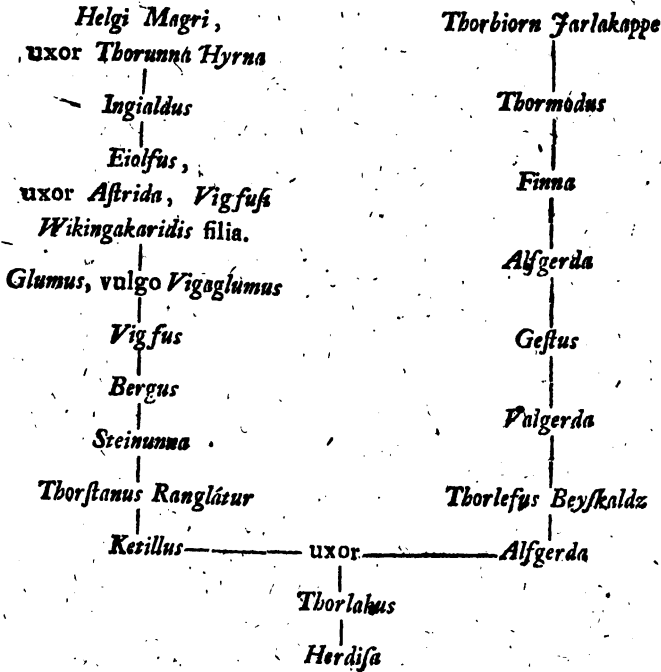
is

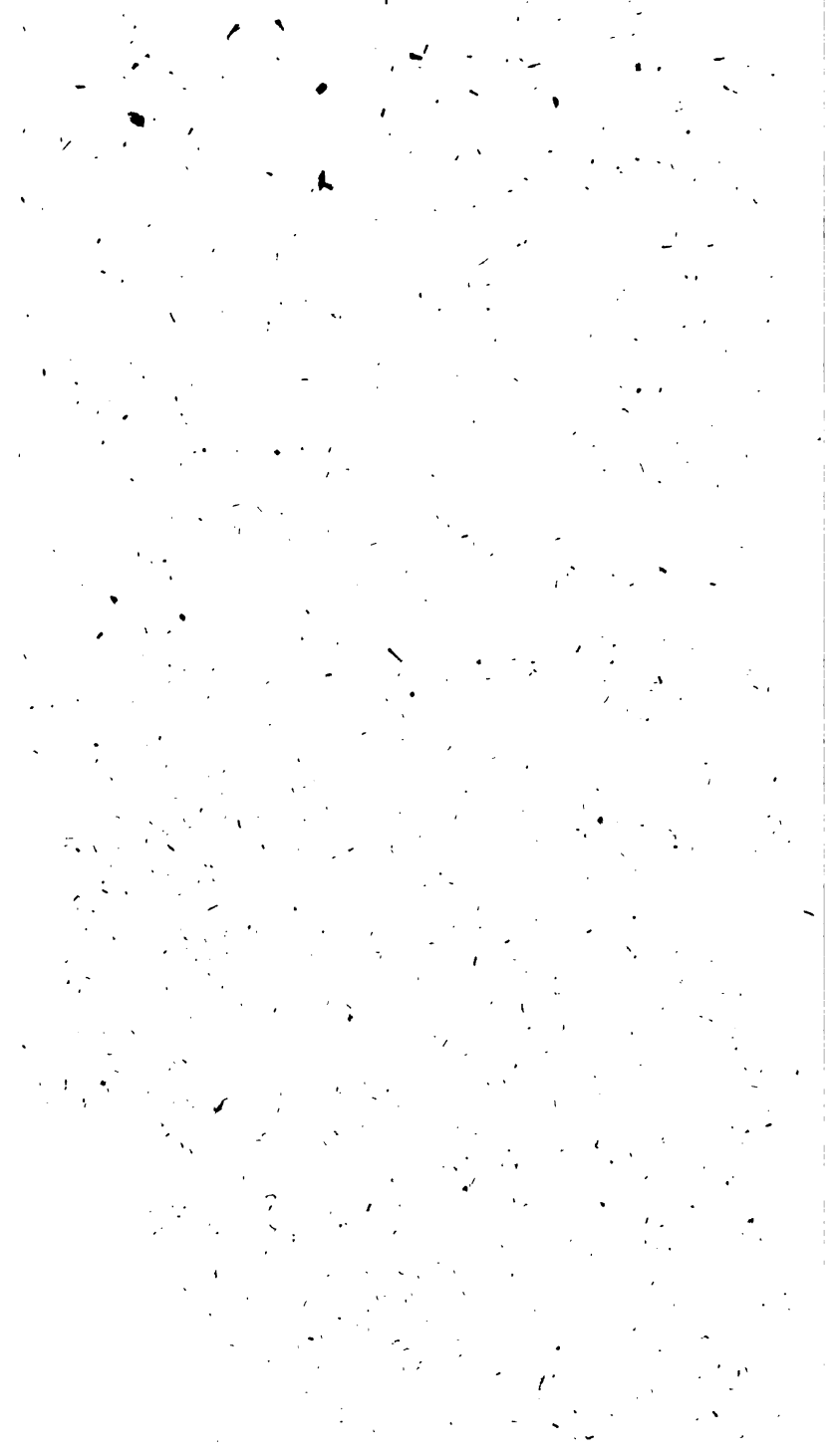
unt.

T A B. III.

Genealogiam sistens *Herdisa*, quæ uxor erat *Paulo* Episcopo Schalholtenfi. ex *Landnama* pag. 231. & 366. desumpta.

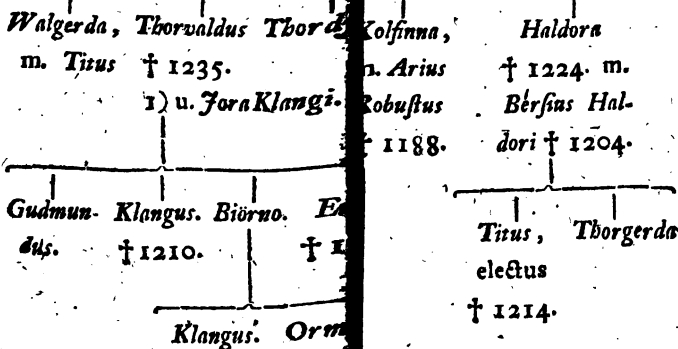

Genealogia ad *Hun* on Origg. Island.

Eps

is Si.
Grim Isl.
beida

100
100

